

Projekt azonosító: ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002

HAJDÚNÁNÁS VÁROS

INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ VIZSGÁLATA

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

BELÜGYMINISZTERIUM

HAJDÚNÁNÁS VÁROS

**INTEGRÁLT TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI
STRATÉGIÁJÁNAK MEGALAPOZÓ
VIZSGÁLATA**

**Helyzetfeltáró, Helyzetelemző és
Helyzetértékelő munkarészek**

2015.augusztus

Készítette: ITS Konzorcium

TRENECON COWI Tanácsadó és Tervező Kft.
(konzorciumvezető)

MEGAKOM Stratégiai Tanácsadó Iroda Kft.
(konzorcium tagja)

KÖZREMŰKÖDŐ SZAKÉRTŐK:

Projektvezető	Róka László
Megyei koordinátor	Hovorka János
Felelős tervező	Gibáné Guthy Judit TT 15-0043
Településtervező	Gibáné Guthy Judit
Településtervezési zöldfelületi és tájrendezési szakági szakértő	Krajnyák Nóra TK 01-5241
Településtervezési közlekedési szakági szakértő	Perjés Tamás 13-3215, 13-64972 Ajtay Szilárd
Társadalompolitikai szakértő	Markó András
Gazdaságfejlesztési szakértő	Kaprinyák Zsanett
Antiszegregációs szakértő	Adorján Emese
Partnerségi szakértő	Gibáné Guthy Judit
Környezetvédelmi szakértő	Csőke Sándor
Műemlékvédelmi szakértő	Nagy Tibor, É 15-0085

TOVÁBBI KÖZREMŰKÖDŐK:

Hajdúnánás Város Önkormányzat

Tartalomjegyzék

BEVEZETÉS	11
1 HELYZETFELTÁRÓ MUNKARÉSZ	13
1.1 TELEPÜLÉSHÁLÓZATI ÖSSZEFÜGGÉSEK ÉS TÉRSÉGI KAPCSOLATOK, A VÁROS HELYE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN	13
1.1.1 A település térségi szerepe	13
1.1.2 A település vonzáskörzetének és funkcionak bemutatása, elemzése	15
1.2 TERÜLETFEJLESZTÉSI DOKUMENTUMOKKAL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	19
1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptióhoz (OFTK)	19
1.2.2 Kapcsolódás Hajdú-Bihar megye Területfejlesztési Konceptiójához és Programjához	19
1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás	20
1.3 A TERÜLETRENDEZÉSI TERVEKKEL VALÓ ÖSSZEFÜGGÉSEK VIZSGÁLATA	22
1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)	22
Országos Területrendezési Terv (OTrT)	22
1.3.2 Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve	24
1.4 A SZOMSZÉDOS TELEPÜLÉSEK HATÁLYOS SZERKEZETI TERVEINEK HAJDÚNÁNÁS FEJLESZTÉSÉT BEFOLYÁSOLÓ MEGÁLLAPÍTÁSAI	26
1.5 HATÁLYOS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI DÖNTÉSEK	27
1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai	27
1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések	30
1.6 TELEPÜLÉSRENDEZÉSI TERVI ELŐZMÉNYEK	32
1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök	32
1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv és leírása megállapításai, megvalósult elemei	32
1.7 A TELEPÜLÉS TÁRSADALMA	35
1.7.1 A népesség főbb jellemzői	35
1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok	41
1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők	41
1.8 A TELEPÜLÉS HUMÁN INFRASTRUKTÚRÁJA	45
1.8.1 Humán közszolgáltatások	45
1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása	59
1.9 A TELEPÜLÉS GAZDASÁGA	61
1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre	61
1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői	63
1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések	68
1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők	70
1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)	71
1.10 AZ ÖNKORMÁNYZAT GAZDÁLKODÁSA, A TELEPÜLÉSFEJLESZTÉS ESZKÖZ ÉS INTÉZMÉNYRENDSZERE	73
1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	73
1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere	76
1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység	77
1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai	78
1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás	79
1.10.6 Intézményfenntartás	80
1.10.7 Energiagazdálkodás	82
1.11 TELEPÜLÉSÜZEMELTETÉSI SZOLGÁLTATÁSOK	83
1.12 TÁJ ÉS TERMÉSZETI ADOTTSÁGOK VIZSGÁLATA	85
1.12.1 Természeti adottságok	85
1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet	87
1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek	89
1.12.4 Ökológiai hálózat	90
1.12.5 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése	91

1.13	ZÖLDFELÜLETI RENDSZER VIZSGÁLATA.....	92
1.13.1	A települési zöldfelületi rendszer elemei.....	92
1.13.2	A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái.....	94
1.14	AZ ÉPÍTETT KÖRNYEZET VIZSGÁLATA.....	95
1.14.1	A területfelhasználás vizsgálata.....	95
1.14.2	A telekstruktúra vizsgálata.....	100
1.14.3	Önkormányzati tulajdonkataszter.....	100
1.14.4	Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése.....	101
1.14.5	Az építmények vizsgálata.....	101
1.14.6	Az épített környezet értékei.....	102
1.14.7	Az épített környezet konfliktusai, problémái.....	103
1.15	KÖZLEKEDÉS.....	105
1.15.1	Hálózatok és hálózati kapcsolatok.....	105
1.15.2	Közúti közlekedés.....	107
1.15.3	Parkolás.....	110
1.15.4	Áruszállítás.....	111
1.15.5	Közösségi közlekedés.....	111
1.15.6	Kerékpáros közlekedés.....	114
1.15.7	Gyalogos közlekedés.....	114
1.15.8	Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások.....	114
1.16	KÖZMŰVEK ÁLLAPOTA ÉS ENERGIAHATÉKONYSÁG.....	115
1.16.1	Víziközművek.....	115
1.16.2	Energia.....	118
1.16.3	Elektronikus hírközlés.....	120
1.17	TÉRSÉGI ÉS TELEPÜLÉSI KÖRNYEZETVÉDELEM.....	122
1.17.1	Felszíni és felszín alatti vizek.....	122
1.17.2	Levegőtisztaság és védelme.....	126
1.17.3	Zaj, és rezgésterhelés.....	127
1.17.4	Sugárzás védelem.....	128
1.17.5	Hulladékkezelés.....	130
1.17.6	Vizuális környezetterhelés.....	131
1.17.7	Árvízvédelem.....	131
1.17.8	Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák.....	132
1.18	KATASZTRÓFAVÉDELEM.....	133
1.18.1	Építésföldtani korlátok.....	133
1.18.2	Vízrajzi veszélyeztetettség.....	134
1.18.3	Egyéb katasztrófavédelmi tényezők.....	135
1.19	ÁSVÁNYI NYERSANYAG LELŐHELY.....	136
1.20	VÁROSI KLÍMA.....	137
2	HELYZETELEMZŐ MUNKARÉSZ.....	138
2.1	A VIZSGÁLT TÉNYEZŐK ELEMZÉSE, EGYMÁSRA HATÁSUK ÖSSZEVETÉSE.....	138
2.1.1	Településhálózati összefüggések.....	138
2.1.2	Terület- és településrendezés.....	138
2.1.3	Társadalom.....	138
2.1.4	Humán infrastruktúra és szolgáltatások.....	138
2.1.5	Gazdaság.....	139
2.1.6	Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák.....	140
2.1.7	Táji és természeti adottságok, zöldfelületek.....	141
2.1.8	Épített környezet.....	141
2.1.9	Közlekedés.....	142
2.1.10	Közművek, energiahatékonyság és klímatudatosság.....	143
2.2	HAJDÚNÁNÁS HELYZETÉNEK ÖSSZEHASONLÍTÓ ELEMZÉSE.....	143
3	HELYZETÉRTÉKELŐ MUNKARÉSZ.....	147
3.1	HELYZETELEMZÉS EREDMÉNYEINEK ÉRTÉKELÉSE.....	147

3.1.1	A folyamatok értékelése.....	147
3.1.2	A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés.....	148
3.1.3	A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei	152
3.2	PROBLÉMATÉRKÉP / ÉRTÉKTÉRKÉP	155
3.3	ELTÉRŐ JELLEMZŐKKEL RENDELKEZŐ TELEPÜLÉSRÉSZEK.....	157
3.3.1	A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása	157
3.3.2	A településrészek bemutatása	159
3.3.3	Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése.....	178
3.3.4	Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek	179
4	MELLÉKLETEK.....	181

Táblázatjegyzék

1. táblázat: A Hajdúnánási járás települései, 2011.....	14
2. táblázat: Otthonát napi gyakorisággal elhagyók száma (munkahely = Hajdúnánás), 2011.....	16
3. táblázat: Otthonát napi gyakorisággal elhagyók száma (lakóhely = Hajdúnánás), 2011.....	17
4. táblázat: Országos Övezeti érintettség vizsgálata Hajdúnánáson	23
5. táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség	25
6. táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség	25
7. táblázat: Hajdúnánás településrendezési szerződése 2012-2014	30
8. táblázat: A népességszám változása 2001-2011.....	35
9. táblázat: Hajdúnánás népmozgalmi adatai (2001-2011)	36
10. táblázat: Hajdúnánás lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban a 7 éves és idősebb népességnél (2001, 2011)	37
11. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása Hajdúnánáson (2011).....	37
12. táblázat: Háztartások, családok életkörülményei Hajdúnánáson	39
13. táblázat: Lakások és lakott üdülők építési év szerint Hajdúnánáson, 2011.....	40
14. táblázat: A bűncselekmények számának alakulása Hajdúnánás területén (2007 és 2012 között)	40
15. táblázat: A bűncselekmények számának alakulása Hajdúnánás területén (2013 és 2014 között)	40
16. táblázat: A civil szervezetek támogatásának statisztikája 2007-2014.....	44
17. táblázat: Hajdúnánás óvodai intézményeinek legfontosabb statisztikai adatai (2013/2014 tanév)	45
18. táblázat: Hajdúnánás óvodai intézményeiben a főbb statisztikai adatok alakulása*.....	46
19. táblázat: Hajdúnánás óvodáiban megvalósult beruházások 2007 és 2013 között.....	46
20. táblázat: Problémák az infrastruktúrában, legfontosabb fejlesztési igények az óvodákban	46
21. táblázat: Hajdúnánás általános iskolai intézményeinek legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)	47
22. táblázat: Hajdúnánás általános iskoláiban a főbb statisztikai adatok alakulása	47
23. táblázat: Hajdúnánás általános iskoláiban megvalósult beruházások 2007-2013 között	48
24. táblázat: Hajdúnánás középfokú oktatási intézményeinek legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)	49
25. táblázat: Hajdúnánás középiskolájában a fő statisztikai adatok alakulása	50
26. táblázat: A Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégiumban 2007-2013 között megvalósult fejlesztések.....	51
27. táblázat: Fejlesztési igények a hajdúnánási középiskolában.....	51
28. táblázat: Egészségügyi ellátást biztosító ellátó-helyek főbb jellemzői Hajdúnánáson	52
29. táblázat: Ellátási szerződés keretében biztosított szociális szolgáltatások	54
30. táblázat: Szociális ellátást biztosító intézmények főbb jellemzői.....	54
31. táblázat: Hajdúnánáson megvalósult szociális fejlesztések 2007-2013 között.....	55
32. táblázat: Legfontosabb fejlesztési igények a szociális intézményekben.....	55
33. táblázat: A város közművelődési és sport infrastruktúrájának jellemzői	58
34. táblázat: A működő vállalkozások száma Hajdúnánáson, 2012.....	61
35. táblázat: Domináns gazdasági ágak Hajdúnánáson a működő vállalkozások száma alapján, db, 2012.....	62
36. táblázat: A legjelentősebb vállalkozások fő tevékenységi köre és foglalkoztatotti létszáma Hajdúnánáson	65
37. táblázat: Kiskereskedelmi egységek száma Hajdúnánáson, db.....	67
38. táblázat: Vendéglátóipari egységek száma Hajdúnánáson, db	67
39. táblázat: Kereskedelmi szálláshely szolgáltatók száma Hajdúnánáson, db	68
40. táblázat: Lakások és lakott üdülők építési év szerint Hajdúnánáson, %, 2011	71
41. táblázat: Az ingatlanok árának alakulása Hajdúnánáson	72
42. táblázat: A költségvetés bevételi tételeinek alakulása (eFt)	73
43. táblázat: A költségvetés kiadási tételeinek alakulása (eFt)	74
44. táblázat: A város vagyonának alakulása (eFt).....	75
45. táblázat: A város gazdaságfejlesztési projektjei 2007-2014 között.....	77
46. táblázat: Városi tulajdonú szervezetek (2015).....	78
47. táblázat: A közfoglalkoztatás idősoros adatai Hajdúnánáson	79
48. táblázat: Az önkormányzati bérlakások jellemzői Hajdúnánáson, 2015	80
50. táblázat: Az önkormányzati tulajdonú intézmények fenntartási és működési költségei Hajdúnánáson, eFt.....	81

51. táblázat: Az önkormányzati fenntartású intézmények működtetési költségei Hajdúnánáson, eFt	81
52. táblázat: Az önkormányzati köznevelési intézmények működtetési költségei Hajdúnánáson, eFt.....	82
53. táblázat: Hajdúnánás város önkormányzatának energiahatékonysági fejlesztései 2007-2014 között...	82
54. táblázat: A településüzemeltetési feladatokat ellátó szervezetek Hajdúnánáson	83
55. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása	97
56. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása	98
57. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap)	106
58. táblázat: A 10. légszennyezettségi zóna szennyezőanyagok szerinti koncentrációja	127
59. táblázat: Zajterhelési határértékek	128
60. táblázat Hajdú-Bihar megye járásainak néhány összehasonlító adata, 2011	143
61. táblázat Összehasonlító népességi adatok, 2011.....	144
62. táblázat Összehasonlító munkaerő-piaci adatok, 2011	144
63. táblázat Összehasonlító gazdasági adatok, 2011.....	144
64. táblázat Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok, 2011	145
65. táblázat Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok, 2011	146
66. táblázat: Hajdúnánás célzott fejlesztések érdekében tett szerkezeti tervének módosításai 2012-2015 között	152
67. táblázat: Gazdasági aktivitás Hajdúnánás egyes városrészeiben, %	159
68. táblázat: Gazdasági aktivitás Hajdúnánás egyes városrészeiben, %	161
69. táblázat: Hajdúnánás – Két körút közötti terület városrész adatok (KSH)	166
70. táblázat: Hajdúnánás – Nagykörúton kívüli terület városrész adatok (KSH)	170
71. táblázat: Hajdúnánás – Tedej városrész adatok	175
72. táblázat: Civil szervezetek a városban (2014 évi adatok szerint).....	181
73. táblázat: Jelentősebb gazdasági célú támogatások (2007-2013) Hajdúnánáson	186
74. táblázat: A pénzübeli és természetben nyújtott ellátások fő adatai Hajdúnánáson	188
75. táblázat: Hajdúnánás önkormányzat részesedései vállalkozásokban és egyéb szervezetekben, 2014	189
76. táblázat: Hajdúnánási vendéglátóipari egységek	190

Ábrajegyzék

1. ábra: Hajdúnánás IVS-ben megfogalmazott tematikus céljai	28
2. ábra: Hajdúnánás IVS-ben megfogalmazott városrészi céljai	28
3. ábra: A lakónépesség változása Hajdúnánáson, 2000-2013	35
4. ábra: A lakónépesség korösszetétele 2001, 2011	36
5. ábra: A nyilvántartott állskereső idősoros adatai Hajdúnánáson 2000-2015 között, fő	38
6. ábra: A munkanélküliség ciklussága 2014-ben Hajdúnánáson	38
7. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, Ft	39
8. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, fő	39
9. ábra: A foglalkoztatottak számának megoszlása Hajdúnánáson, 2011	62
10. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték idősoros értékei (eFt)	63
11. ábra: Az iparüzési adó bevételek alakulása Hajdúnánáson, eFt	69
12. ábra: A legjelentősebb foglalkoztatók által érintett gazdasági szektorok, 2013.	69
13. ábra: Épített lakások aránya (éve lakásállomány százalékában)	71
14. ábra: Az egy lakosra jutó zöldterület nagysága, m ²	92
15. ábra: Az ingázók mód szerinti megoszlása	106
16. ábra: Motorizáció alakulása	110
17. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának (db) változása Hajdúnánáson a teljes lakásállományhoz viszonyítva	116
18. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatolahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva	117
19. ábra: A lakosság távhőellátásra felhasznált hőmennyiségének (Gigajoule) változása Hajdúnánáson	119
20. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása Hajdúnánáson a teljes lakásállományhoz viszonyítva	121
21. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya	130
22. ábra: A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya	131
23. ábra: A lakónépesség számának megoszlása Hajdúnánás egyes városrészeiben	158
24. ábra: A lakónépesség korcsoportos megoszlása Hajdúnánás városrészeiben, %	159

Térképjegyzék

1. térkép: Hajdúnánás megközelíthetősége közúton.....	13
2. térkép: Hajdúnánás megközelíthetősége vasúton.....	13
3. térkép: Hajdú-Bihar megye gyógyfürdőinek kategorizálása.....	14
4. térkép: A Hajdúnánási járás elhelyezkedése a megye járási rendszerében.....	14
5. térkép: A Hajdúnánási járás települései, a Hajdúnánási Járási Hivatal illetékességi területe ..	15
6. térkép: Vidéki térségek Magyarországon, 2014	19
7. térkép: Hajdúnánás az Országos Területrendezési Tervben	22
8. térkép: Hajdúnánás a megyei területrendezési tervben.....	23
8. térkép: Hajdúnánás a megyei területrendezési tervben.....	24
10. térkép: A város ipari hasznosítású területei 1.....	66
11. térkép: város ipari hasznosítású területei 2 – Hajdúnánás- Tedej.....	66
12. térkép: Részlet Magyarország térképéről, Hajdúnánás megjelölésével	85
13. térkép: Hajdúnánás és környékének vízrajza.....	86
14. térkép: Hajdúnánás és környékének térképe 1869-1887 között	88
15. térkép: Hajdúnánás és környékének tájhasználati térképe	89
16. térkép: Hajdúnánáson és környékén az ökológiai hálózat területei.....	91
17. térkép: Hajdúnánás környezetének országos jelentőségű főútjai	107
18. térkép: Hajdúnánás városi közúthálózata	108
19. térkép: Hajdúnánás főbb útjainak forgalmi terhelése	109
20. térkép: Személyi sérüléssel közúti közlekedési balesetek.....	110
21. térkép: Hajdúnánás és környékének helyközi autóbusz hálózata	111
22. térkép: Községi közlekedési megállóhelyek	112
23. térkép: Hajdúnánás közigazgatási határán található vízbázis védőterületek felszíni vetülete	115
24. térkép: Hajdú-Bihar megyei települések belvíz-veszélyeztetettségű besorolása	124
24. térkép: Belvízvédelmi szakaszok Hajdúnánáson.....	124
26. térkép: Hajdúnánás és környékének felszín alatti vízszint térképe	126
27. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon.....	133
28. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségű térképe.....	134
29. térkép: Problématérkép.....	155
30. térkép: Értéktérkép.....	156
31. térkép: Hajdúnánás városrészei	158
32. térkép: Hajdúnánás – Belváros térképe.....	160
33. térkép: Hajdúnánás – Két körút közötti terület városrész térképe	165
34. térkép: Hajdúnánás – Nagykörúton kívüli terület városrész térképe	169
35. térkép: Hajdúnánás – Tedej városrész térképe.....	174
36. térkép: Hajdúnánás szegregátum áttekintő, 35%	178
37. térkép: Hajdúnánás: nitrát érzékeny területek (Tisza menti Vízügyi Igazgatóság).....	191

Bevezetés

Az EU 2020 stratégia sikeres megvalósításában a városoknak kiemelkedő szerep jut. A jövőbeni kohéziós politika célul tűzi ki az integrált várospolitikát ösztönzését, amely elősegíti a fenntartható városfejlesztést, s ezzel erősíti a városok kohéziós politikában betöltött szerepét. Alapvetően fogalmazódik meg, hogy az Európai Regionális Fejlesztési Alapnak olyan integrált stratégiákat kell támogatnia a fenntartható városfejlődés érdekében, amely célul tűzi ki a várostársadalmi, környezeti, éghajlattal összefüggő és társadalmi problémák kezelését.

Ezzel összhangban a járásközpont városoknak Magyarországon integrált településfejlesztési stratégiát (ITS) kell készíteniük, amelyben megfogalmazzák a városfejlesztési elképzeléseiket, s amely az egyik alapidokumentuma lesz a 2014-2020 közötti tervezési időszakban a településfejlesztésre fordítandó Európai Unió forrásainak felhasználhatóságának is.

Az ITS egy középtávú, a területi alapú és szemléletű tervezést figyelembe véve készülő hét évre szóló dokumentum, amelynek legfontosabb célja, hogy megalapozott stratégiai alátámasztást nyújtson Hajdúnánás 2014-2020 között tervezett fejlesztési elképzelései számára. Az integrált településfejlesztési stratégiában – a 2007-2013-as időszakra készült integrált városfejlesztési stratégiától eltérően – nemcsak az önkormányzati, hanem a településen más szereplők által megvalósítani tervezett fontosabb fejlesztési elképzeléseket foglalja keretbe, amely biztosítása érdekében széleskörű projektgyűjtésre és partnerségre támaszkodik.

A tervezés kereteit alapvetően a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet szabja meg, amely rendelet szabályozza az ITS-en túl a településfejlesztési koncepciók készítésének főbb szempontjait is. A tervezési folyamat európai uniós támogatással, az ÉAOP-6.2.1/K-13-2014-0002 azonosító jelű pályázat keretében valósul meg. A hivatkozott kormányrendelet mellett ennek megfelelően a tervezés során ezért figyelembe vételre kerültek a pályázati felhívásban, a felhíváshoz mellékelte tervezési segédletben, a Városfejlesztési Kézikönyvben és azok mellékleteiben foglaltak is. Emellett természetesen figyelembe vételre kerültek az EU-s és a hazai szakpolitikák, tervezési keretek és dokumentumok, illetve a releváns hajdúnánási stratégiák, koncepciók és tervek is. A tervezés során az alábbi két részdokumentum készül el:

- Megalapozó Vizsgálat
- Integrált Településfejlesztési Stratégia

Az ITS célja, hogy a stratégiai tervezés eszközeivel segítse elő az elkövetkező 6-8 év városfejlesztési tevékenységeinek eredményességét. A tervezési munka, a stratégia akkor tekinthető eredményesnek, ha hozzájárul ahhoz, hogy

- a település összességében a lehető legnagyobb mértékben használja ki fejlődési potenciálját a 2014-2020 közötti időszakban;
- olyan módon kerül kialakításra, hogy azt a lehető legnagyobb mértékben tudják támogatni az EU Strukturális és Beruházási alapjainak forrásai, így a város optimálisan képes kihasználni az EU2014–20 közötti időszakának fejlesztési lehetőségeit;
- a stratégiába foglalt tevékenységek (projektek) jelentős része megvalósul a 2014. évet követő időszakban;
- az ITS a város működésének különböző szereplői közti kommunikáció eszközévé válik, s így céljai és projektjei széles körű támogatást élveznek a város társadalmi és gazdasági szereplőinek körében,
- hozzájárul ahhoz, hogy a városban folyó egyes fejlesztési tevékenységek – függetlenül azok finanszírozóitól illetve tulajdonosaitól - egymással térben és időben összehangoltan valósuljanak meg, erősítve ezzel az egyes fejlesztési célú beavatkozások hatását;

- a közszféra fejlesztései mellett ösztönzi a magánszféra befektetéseit is.

Jelen kötet a Megalapozó Vizsgálatot tartalmazza, amely a 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendeletben foglaltaknak megfelelően három fő részből áll: helyzetfeltárás, helyzetelemzés és helyzetértékelés. A Megalapozó Vizsgálat célja, hogy megfelelő és valós kiinduló alapot szolgáltatson a koncepció és az ITS megalkotásához annak érdekében, hogy a koncepció és a stratégia céljai és intézkedései reálisan kerülhessenek megfogalmazásra a tényleges szükségletekre reagálva. A helyzetfeltáró, elemző és értékelő munkarészek elkészítésekor a KSH adatai mellett (elsősorban a 2011. évi népszámlálás adataira támaszkodva) aktívan felhasználásra kerültek az önkormányzati adatbázisok is, emellett interjúzásra és helyszíni adatgyűjtésre is sor került, valamint a településrészek és szegregátumok esetében a KSH külön adatsort szolgáltatott.

1 Helyzetfeltáró munkarész

1.1 Településhálózati összefüggések és térségi kapcsolatok, a város helye a településhálózatban

1.1.1 A település térségi szerepe

Hajdúnánás, a Hajdúságban, Debrecentől északra, mintegy 45 km távolságra, Nyíregyházától Dél-nyugatra mintegy 30 km-re, a Keleti Főcsatorna mentén található város. A város jól megközelíthető közúton minden szomszédos településről. A város területén áthalad a Debrecen-Tiszaalk keskeny nyomközű vasútvonal, mely nem része a TEN-T hálózatnak. Legközelebbi autópálya 5 km-re (M3), 14 km-re (M35) nemzetközi repülőtér és trimodális központ Debrecenben található.

1. térkép: Hajdúnánás megközelíthetősége közúton

Forrás: TEIR

2. térkép: Hajdúnánás megközelíthetősége vasúton

Forrás: Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját megalapozó feltáró-értékelő vizsgálat, 2013

Hajdúnánás város, mint a Hajdúnánási járás székhelye az Észak-alföldi régióban, Hajdú-Bihar megyében, Magyarország észak-keleti periferiáján, és egyúttal az Európai Unió keleti határán helyezkedik el. A megyében a városokat Debrecen mellett hosszú időn át csak a hajdúvárosok képviselték (Hajdúböszörmény, Hajdúnánás és Hajdúszoboszló). Hajdúnánás a megye 4. legnagyobb népességű városa, Hajdúböszörményt, Hajdúszoboszlót és Balmazújvárost követve.

A település megyei és térségi szerepköre

Hajdúnánás nem rendelkezik országos és jelentős regionális szerepkörrel. Ahogy a Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját megalapozó feltáró-értékelő vizsgálatban is szerepel, a számítások rámutattak arra, hogy két járásszékhely (Hajdúnánás és Nyíradony) – vonzásközponti szerepköre meglehetősen korlátozott. Az anyag a várost dinamikus és dinamizálható térségi központként említi az Észak-alföldi régió területi kategóriái szerint.

A megyei koncepciót megalapozó értékelő vizsgálat alapján a Hajdúnánási Gyógyfürdő helyi jelentőségű fürdőként van meghatározva.

3. térkép: Hajdú-Bihar megye gyógyfürdőinek kategorizálása

4. térkép: A Hajdúnánási járás elhelyezkedése a megye járási rendszerében

Forrás: Országos Egészségturizmus fejlesztési stratégia Forrás: TEIR
2010Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját
megalapozó feltáró-értékelő vizsgálat, 2013

Hajdúnánás szerepkörének tekintetében meghatározó az országos járási rendszerbe történő betagozódása, melynek következtében 2013. január 1-től járási központ funkciót tölt be. A járásközpontként felvállalt szerepek eredményeként a városi szolgáltatások tekintetében a 10.000 főt meghaladó városoknak megfelelő szerepet tölt be. Vonzáskörzete és az általa ellátott funkciók alapján a Hajdúnánási járás meghatározó települése, amely rendelkezik bizonyos számú, más települést ellátó, városi funkciót jelentő intézményi és speciális funkcióval, melyek az 1.1.2. fejezetben kerülnek bemutatásra.

A Hajdúnánási járásba tartozó településeinek élők mindössze 15%-a él községben, a többi város lakó.

1. táblázat: A Hajdúnánási járás települései, 2011

Település	jogállás	terület (ha)	népesség (fő)
Folyás	Község	54	328
Görbeháza	Község	80	2 402
Hajdúnánás	Város	1032	17 063
Polgár	Város	97	7 915
Tiszagyulaháza	Község	21	705
Újtikos	Község	35	907
Hajdúnánási járás		547	29 320

Forrás: KSH, népszámlálás

1.1.2 A település vonzáskörzetének és funkcióinak bemutatása, elemzése

2013. január 1-től átszerveződött Magyarország közigazgatása. A parlament 2012. június 25-i döntésével elfogadta a 2012. évi CXIII. törvényt a járások kialakításáról. A közigazgatás alapegysége a települési önkormányzat mellett a járás lett. A közigazgatási reform hatására 10 járás jött létre Hajdú-Bihar megye területén a következő központokkal: Debrecen, Balmazújváros, Berettyóújfalú, Derecske, Hajdúböszörmény, Hajdúhadház, Hajdúnánás, Hajdúszoboszló, Nyíradony, Püspökladány.

A 218/2012. (VIII. 13.) Korm. rendelet szerint a Hajdúnánási Járási Hivatal illetékességi területe: Folyás, Görbeháza, Hajdúnánás, Polgár, Tiszagyulaháza és Újtikos.

A járási törvény több mint 80 db törvényi szinten szabályozott államigazgatási feladatot határozott meg a járások számára. A járási hivatal legfontosabb feladata a megyei szintnél alacsonyabb szinten intézendő államigazgatási feladatok ellátása, melynek keretében elsősorban okmányirodai feladatokat, a gyermekvédelmi és gyámügyeket, valamint egyes szociális, környezetvédelmi, természetvédelmi igazgatási ügyek intézését veszi át a településektől.

5. térkép: A Hajdúnánási járás települései, a Hajdúnánási Járási Hivatal illetékességi területe

Forrás: TEIR

A város központi státuszából adódóan számos városi funkció erősödött meg, amelyek illetékességi területe messze túlmutat a város, több esetben a járás határain is. Mindazonáltal a város funkcionális várostérségét a Hajdúnánási járás települései, illetve Hajdúdorog jelentik.

Az alábbi **közigazgatási** intézmények, hivatalok, rendészeti szervek működnek itt, melyek illetékessége túlmutat a város határain:

- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúnánási Járási Hivatal (illetékességi terület: Hajdúnánás járás települései)
- Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal (Hajdúnánás, Folyás, Újtikos, Tiszagyulaháza)
- Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Hajdúnánási Tankerület
- A Hajdúnánási Rendőrkapitányság, melyhez a térség 7 települése tartozik: Hajdúnánás, Hajdúdorog, Polgár, Görbeháza, Újtikos, Tiszagyulaháza, Folyás

A város nagyságához mérten itt koncentrálódik a humán közszolgáltatási rendszer is, ami megfelelően működik, adekvát, a városon túlnyúló **kulturális, oktatási-nevelési, hitéleti és egyéb társadalmi, közösségi szolgáltatási** lehetőségekkel:

- Hajdú-Bihar megyei Kereskedelmi és Iparkamara Hajdúnánási Iroda
- Nemzeti Agrárgazdasági Kamara Agrárkamara Tanácsadó Iroda Hajdúnánás

- Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hajdúnánás Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hajdúnánás Hivatásos Tűzoltóság
- Hajdúnánási Óvoda
- Bocskai István Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda
- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ
- Bocskai Filmszínház
- Hajdúnánási Gyógyfürdő

A városban található egyéb a **szabadidő eltöltését, rekreációt** segítő magán és önkormányzati intézmények jelentősége és látogatottsága is túlmutat a város határain.

A város határain túlnyúló, elsősorban a Hajdúnánási járásra kiterjedő **egészségügyi és szociális ellátáshoz** kapcsolódó funkciói az alábbi intézményekhez kapcsolódnak:

- Országos Mentőszolgálat Észak-alföldi Regionális Mentőszervezet Mentőállomása
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde
- Városi Rendelőintézet, melynek ellátási területe Hajdúnánáson túl a Hajdúdorog is
- Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központja
- Segítségélő Élék Otthona
- Hajdúnánási Gyógyfürdő gyógyászati kezelése, melynek hatóköre egyértelműen kiterjed a szomszédos megyékre.

A városba érkező és az onnan eljárók számát a 2011-es évben az alábbi táblázatok mutatja be települési bontásban. Egyértelműen kiderül, hogy a legtöbbben Hajdúdorogról (közel 50%), valamint a környező településekről járnak át dolgozni Hajdúnánásra. A megyeszékhelyek közül Debrecen emelkedik ki.

2. táblázat: Otthonát napi gyakorisággal elhagyók száma (munkahely = Hajdúnánás), 2011

Település	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó munkába járó	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó iskolába, óvodába, bölcsődébe járó
Balmazújváros	18	18	
Debrecen	61	47	14
Folyás	7		7
Görbeháza	75	20	55
Hajdúböszörmény	78	52	26
Hajdúdorog	530	308	222
Hajdúhadház	8	8	
Kálmánháza	6	6	
Kótaj	3	3	
Miskolc	3	3	
Nádudvar	4		4
Nyíradony	3		3
Nyíregyháza	33	28	5
Polgár	34	7	27
Szorgalmatos	15	11	4
Téglás	7	6	1
Tiszagyulaháza	3		3
Tiszalök	12	7	5
Tiszaújváros	4		4
Tiszavasvári	193	109	84

Település	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó munkába járó	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó iskolába, óvodába, bölcsődébe járó
Újfehértó	54	10	44
Végösszeg	1 151	643	508

Forrás: KSH

A Hajdúnánásról eljárók leginkább Debrecenbe, Tiszaújvárosra, Hajdúböszörménybe, Nyíregyházára és Tiszavasváriba járnak dolgozni.

3. táblázat: Otthonát napi gyakorisággal elhagyók száma (lakóhely = Hajdúnánás), 2011

Település	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó munkába járó	Otthonát napi gyakorisággal elhagyó iskolába, óvodába, bölcsődébe járó
Balmazújváros	6	6	
Budapest	38	14	24
Debrecen	571	229	342
Eger	5		5
Görbeháza	9	9	
Hajdúböszörmény	316	245	71
Hajdúdorog	113	103	10
Hajdúhadház	8	7	1
Hajdúszoboszló	5		5
Hortobágy	4	4	
Kálmánháza	30	30	
Kazincbarcika	3	3	
KÜLFÖLD	6	6	
Mátészalka	4	4	
Miskolc	25	9	16
Nádudvar	3		3
Nagycserkesz	4	4	
Nyíregyháza	129	77	52
Polgár	53	47	6
Szolnok	3	3	
Szorgalmatos	3		3
Tiszadob	5	5	
Tiszalök	19	16	3
Tiszaújváros	398	392	6
Tiszavasvári	126	104	22
Újfehértó	6	6	
Újszentmargita	5	5	
Újtikos	7	7	
ISMERETLEN	212	206	6
Végösszeg	2 116	1 541	575

Forrás: KSH

Összegzésképpen a térség településeinek tervezett fejlesztései esetében célszerű különbséget tenni a szűken értelmezett járás és a tágabb térség – főként városi jogállású – települései között. A közeli járásszékhelyek saját vonzáskörzetük kibővítésére és megerősítésére törekednek. Ennek eléréséhez több olyan projekt megvalósítása is várható, amelyek jellegükben hasonlóak a tervezett hajdúnánási beavatkozásokhoz. Mindazonáltal a városnak nem érdeke a pontszerű, elszigetelt fejlődés, hiszen ha nagy a fejlettségbeli kontraszt a központ és környéke között, az

negatívan befolyásolhatja a város egészének gazdasági-társadalmi fejlődését. Az alábbi összehasonlítás a fennálló munkamegosztást mutatja Hajdúnánás és a vonzáskörzetébe tartozó települések között. A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a környező települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrautaltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód és a funkciók ésszerű megosztása.

Hajdúnánás, mint járási központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkahely ■ Közigazgatás ■ Egészségügy, szakellátás ■ Középfokú oktatás ■ Kiskereskedelmi szolgáltatások ■ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások ■ Kommunális szolgáltatások ■ Gyógy- és termálturizmus ■ Kulturális lehetőségek 	<ul style="list-style-type: none"> ■ Munkaerő ■ Rekreációs tevékenység ■ Lakóterület ■ Mezőgazdasági termékek ■ Alternatív ipari területek ■ Közszolgáltatások

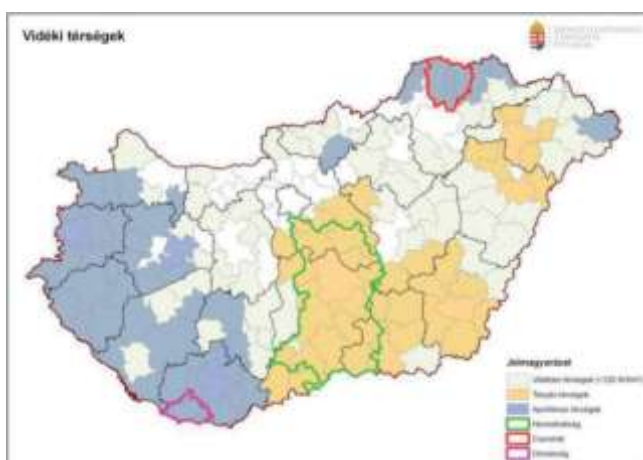

1.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések vizsgálata

1.2.1 Kapcsolódás az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepcióhoz (OFTK)

Az Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Kon koncepciót 2014. január 3-án fogadták el Nemzeti Fejlesztés 2030 címmel. Ez a dokumentum alapvetően nem tartalmaz „megye-specifikus” megállapításokat. A fenti szakpolitikai keretekbe illeszkedően a dokumentum kijelöli vidéki térségeket. A vidéki térségek lehatárolására több módszertan létezik, az általánosan használt OECD lehatárolás szerint a 120 fő/km² népsűrűség alatti térségeket tekintjük vidéki térségnek. A tervezési-statisztikai szerepen túl ennek jelentősége az uniós vidékfejlesztési támogatások célterületeinek kijelölésében van. A Hajdúnánási járás is e kategóriába tartozik. Ezen túlmenően az OFTK a térséget tanyás térség kategóriába is sorolja, a város környékének sajátos településszerkezete végett.

6. térkép: Vidéki térségek Magyarországon, 2014

Forrás: OFTK

Az OFTK ennek kapcsán megfogalmazta **vidékpolitikai jövőképét** az alábbiak szerint: Gazdasági funkciójukban megerősödött, a működő és fejlődő helyi gazdaságra, benne az európai többfunkciós, ökoszociális funkciókat (tájfenntartás, természeti erőforrások és biodiverzitás megőrzése, népességmegtartás és foglalkoztatás) teljesítő, jó minőségű, egészséges élelmiszereket előállító mezőgazdaságra és azzal szoros kapcsolatban lévő élelmiszerfeldolgozásra épülő, közösségeiben megújult, a helyben lakóknak perspektívát nyújtó, minőségi életfeltételeket biztosító vidéki települések és térségek.

1.2.2 Kapcsolódás Hajdú-Bihar megye Területfejlesztési Kon koncepciójához és Programjához

Hajdú-Bihar megye stratégiáját a megye gazdasági, társadalmi és környezeti állapotát feltáró helyzetelemzés jelentette, amelyet a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 214/2012. (XI. 30.) MÖK határozatával fogadott el, amire épülve készült el a megyei területfejlesztési koncepció. E dokumentumot a Hajdú-Bihar Megyei Közgyűlés 386/2013 (XI.29) sz. MÖK határozatával fogadta el. A koncepcióban meghatározott célok és fejlesztési irányok kijelölése adta meg az alapot a 2014-2020 közötti európai uniós tervezési és költségvetési időszak operatív programjaihoz

kapcsolódó Hajdú-Bihar megyei Területfejlesztési *Stratégiai Program és Operatív Program* elkészítéséhez, ami a 160/2014 (IX.26) MÖK határozattal került elfogadásra.

A fenti dokumentumokban a megye stratégiai céljai két szinten kerültek meghatározásra annak érdekében, hogy a különböző tématerületeknek és ágazatoknak, valamint a megye területi tagozódásának megfelelő fejlesztések kiemelésre kerülhessenek: *ágazati és területi szinten*.

- Stratégiai ágazati cél 1 (Á1): Az Alföld értékeire épülő fenntartható környezet
- Stratégiai ágazati cél 2 (Á2): Versenyképes gazdaság és egészséges élelmiszer
- Stratégiai ágazati cél 3 (Á3): A megye gazdasági szerkezetének megfelelő oktatás, szakképzés
- Stratégiai ágazati cél 4 (Á4): Községi, szociális, egészségügyi és társadalmi fejlesztések a leszakadó társadalmi csoportok esélyegyenlőségének és életminőségének javítására
- Stratégiai területi cél 1 (T1): Debrecen, az Életerős város, mint a Kárpát-medence egészség és innováció fővárosa
- Stratégiai területi cél 2 (T2): Járasközpontok és járási szintű kisvárosok, mint a helyi közösségek együttműködéseinek centrumai
- Stratégiai területi cél 3 (T3): Kistélepülések, mint az élhető vidéki közösségek színterei

Hajdúnánás vonatkozásában a mindegyik ágazati cél és a T2 területi cél releváns, ezek teljesüléséhez tud a város hozzájárulni.

Hajdú-Bihar megye **2014-2020-as időszakra vonatkozó fejlesztési prioritásait** a megye stratégiai és operatív programjában fogalmazta meg az alábbiak szerint:

1. Fenntartható környezet (P1)
2. A megye agráriumának komplex fejlesztése (P2)
3. Versenyképes gazdaság (P3)
4. Az elérhetőség fejlesztése Hajdú-Bihar megyében (P4)
5. Intelligens társadalom (P5)
6. Egészséges és gondoskodó társadalom (P6)
7. Az innovatív gazdaságot támogató környezet fejlesztése Debrecenben (P7)
8. Élhető vidék, élhető települések (P8)

Ezek közül a város a P1, P2, P3, P5, P6, valamint a P8 prioritások elérését tudja segíteni.

1.2.3 Egyéb térségi fejlesztési koncepciókhoz, programokhoz való kapcsolódás

Hajdú-Bihar megyei Szakképzési Koncepció

Hajdú-Bihar megyében 2013-ban készült el a megye **szakképzési koncepciója** azzal a céllal, hogy olyan szakképzés fejlesztési célokat és elveket határozzon meg, melyek alkalmasak a munkaerő-piac igényeinek megfelelő szakmaszerkezet és megyei szakképzési rendszer kialakítására. A koncepció szerint 2020-ra olyan szakképző rendszer működtetését kell célul tűzni a megyében, ami hatékony (a működtetés szemszögéből), munkaerő-piaci igényekre rugalmasan reagál, mindenki számára elérhető és szociálisan érzékeny.

A Hajdú-Bihar megyei szakképzési koncepcióban megfogalmazott stratégiai és speciális célok a következők:

1. A munkaerő-piaci kapcsolatok erősítése

- 1.1. A munkaerő-piaci igények nyomon követése, megjelenítése
- 1.2. A reálgazdasághoz kötődő gyakorlóhelyek számának emelése
- 1.3. Hatékony pályaeorientációs és nyomon követési rendszer fejlesztése

2. A szakképzés rugalmasságának, alkalmazkodó-képességének növelése

2. 1. A szakképzés tartalmának fejlesztése
- 2.2. A tanárok szakoktatók képzése, fejlesztése
- 2.3. Tanulói kompetenciákat fejlesztő tartalmak és tanulási módszerek kiterjesztése

3. A társadalmi és területi kohézió erősítése

- 3.1. A leszakadó társadalmi rétegek felzárkóztatása
- 3.2. Területi vonatkozásban kiegyenlített intézményhálózat működtetése

Hajdúnánás adottságainál fogva mindhárom cél eléréséhez hozzá tud járulni.

Hajdú-Bihar megyei Intelligens szakosodási stratégia

Hajdú-Bihar megye Intelligens szakosodási stratégiáját megalapozó háttérdokumentum a helyzetfeltárás és a SWOT analízis eredményeként az alábbi jövőképet fogalmazta meg: „Hajdú-Bihar megye meghatározó kutatás-fejlesztési bázisára támaszkodva nemzetközileg is versenyképes tudás régióvá válik, erősítve a megye kiemelt ágazatainak innovációs tevékenységét és a megye innovációs rendszerét.

*A dokumentumban megfogalmazott **fejlesztési irányok** az alábbiak:*

F1. A megye innovációs rendszerének erősítése

Ezen belül az alábbi ágazatok erős koncentrációját állapította meg a dokumentum:

- Élelmiszeripar
- Gyógyszeripar, képkészítő és molekuláris diagnosztika
- Villamos gép - és műszergyártás (orvosi eszköz gyártás)
- Megújuló energia (termál és biomassza)

F2. A vállalkozások innovációs tevékenységének növelése, az innovációs szereplők közötti együttműködések ösztönzése

F3. A megyei egészségipar innovációs tevékenységének támogatása

Hajdúnánás elsősorban a területén működő vállalkozásokra építve az F1 és F2 fejlesztési irányok teljesüléséhez tud hozzájárulni.

1.3 A területrendezési tervekkel való összefüggések vizsgálata

1.3.1 Országos Területrendezési Terv (OTrT)

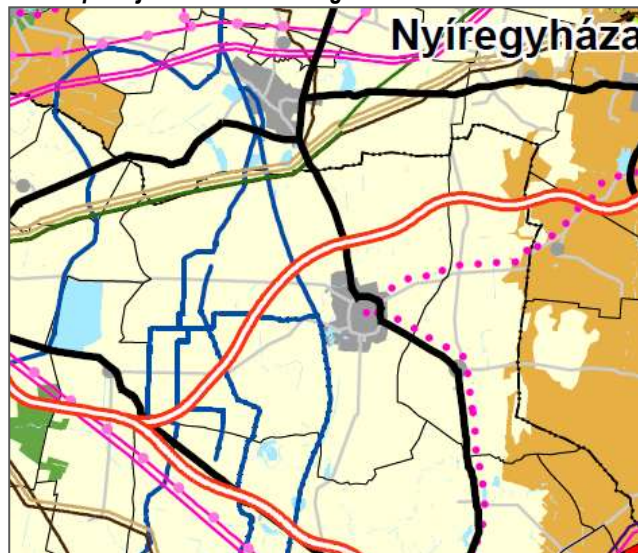
A jelenleg figyelembe veendő magasabb szintű területrendezési terv a 2003. évi XXVI. törvénnyel jóváhagyott többször *(legutóbb: 2013. évi CCXXIX. tv.-el)* módosított Országos Területrendezési Terv (OTrT tv.), valamint a 13/2010. (IX. 17.) megyei önkormányzati rendelettel jóváhagyott Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési terv (HB MTrT).

Mivel a megyei területrendezési terveket 2015. december 31 -éig kell az OTrT tv. 2013. évi CCXXIX. tv - el (továbbiakban MTv.) megállapított rendelkezéseivel összhangba hozni, ezért a településrendezési eszközök készítésénél, módosításánál az MTv. átmeneti rendelkezéseket állapított meg. Ezeket az OTrT tv. 31/B §-a tartalmazza. Ezen átmeneti rendelkezések figyelembe vételével készül a stratégia ezen munkarésze.

Országos Területrendezési Terv (OTrT)

Az országos területrendezési terv célja, hogy meghatározza az ország egyes térségei területfelhasználásának feltételeit, a műszaki-infrastrukturális hálózatok összehangolt térbeli rendjét, tekintettel a fenntartható fejlődésre, valamint a területi, táji, természeti, ökológiai és kulturális adottságok, értékek megőrzésére, illetve erőforrások védelmére. A 2003. évi XXVI. törvény települést érintő elhatározásait Hajdúnánásra vonatkozóan az alábbi térkép mutatja.

7. térkép: Hajdúnánás az Országos Területrendezési Tervben

Forrás: OTRT

A települést érintő országos jelentőségű műszaki infrastruktúra hálózatok:

- országos kerékpárút hálózat
- gyorsforgalmi út
- főút
- országos jelentőségű csatorna
- termékvezeték

- kőolaj szállító vezeték

Országos terület-felhasználási kategóriák közül a települést az alábbiak érintik:

- mezőgazdasági térség (a település nagy része)
- települési térség

A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § b.) szerinti vizsgálat:

8. térkép: Hajdúnánás a megyei területrendezési tervben

Forrás: HBMTTrT

4. táblázat: Országos Övezeti érintettség vizsgálata Hajdúnánáson

Ssz.	Övezetek megnevezése	Település érintettsége
1.	Országos ökológiai hálózat övezete	Érinti
2.	Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
3.	Jó termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
4.	Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Érinti
5.	Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Nem érinti
6.	Világörökségi és világörökségi várományos terület övezete	Érinti
7.	Országos vízminőség-védelmi terület övezete	Érinti
8.	Nagyvízi meder területének övezete, Vásárhelyi-terv továbbfejlesztése keretében megvalósuló vízkár-elhárítási célú szükséggtározók területének övezete	Nem érinti
9.	Kiemelt fontosságú honvédelmi terület övezete	Nem érinti

Forrás: OTRT

1.3.2 Hajdú-Bihar Megye Területrendezési Terve

A Hajdú-Bihar Megyei Területrendezési Terv települést érintő elhatározásai:

9. térkép: Hajdúnánás a megyei területrendezési tervben

Forrás: HBMTT

A települést érintő műszaki infrastruktúra hálózatok:

- gyorsforgalmi út (M3)
- gyorsforgalmi úton lévő nagy híd
- gyorsforgalmi út csomópontja
- főút
- térségi jelentőségű mellékút
- térségi mellékúton lévő híd
- vasúti mellékvonal
- országos jelentőségű öntözőcsatorna
- térségi belvíz- és öntözőcsatorna
- térségi szénhidrogén szállító vezeték
- országos kerékpárút törzshálózat
- térségi kerékpárút hálózat

5. táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség

Térségi övezetek megnevezése	Övezeti érintettség	MTrT szerinti terület (ha)	Rendezési Terv szerinti terület	Megfelelőség
Térségi Szerkezeti Terv szerinti erdőgazdálkodási térség	Érinti	409,4	450,4	110% Megfelel
Térségi Szerkezeti Terv szerinti mezőgazdasági térség	Érinti	23040,6	22952,7	99 % Megfelel
Térségi Szerkezeti Terv szerinti vegyes terület-felhasználású térség	Nem érinti	-	-	-
Térségi Szerkezeti Terv szerinti települési térség	Érinti	1473,7	1370,0	93% Megfelel
Térségi Szerkezeti Terv szerinti vízgazdálkodási térség	Érinti	554,8	554,8	100% Megfelel
Térségi Szerkezeti Terv szerinti építmények által igénybevett térség	Érinti	337,5	337,5	100% Megfelel

Forrás: Hajdúnánás Településrendezési Terv

A 2003. évi XXVI. Törvény 31/B § f.) szerinti vizsgálat:**Az országos övezetek vizsgálata az OTTrT szerint:****6. táblázat: A 19/2011. (XII. 1.) Önkormányzati Rendelet szerinti országos és megyei övezetek általi érintettség**

Országos és megyei övezetek megnevezése	Övezeti érintettség
Országos ökológiai hálózat – magterület övezete	Érinti
Országos ökológiai hálózat – puffer-terület	Érinti
Országos ökológiai hálózat – ökológiai folyosó	Érinti
Kiváló termőhelyi adottságú szántóterület övezete	Érinti
Kiváló termőhelyi adottságú erdőterület övezete	Nem érinti
Erdőtelepítésre alkalmas terület	Érinti
Térségi komplex tájrehabilitációt igénylő terület övezete	Érinti
Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Nem érinti
Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület övezete	Érinti
Kulturális örökség szempontjából kiemelten kezelendő terület	Nem érinti
Történeti települési terület övezete	Érinti
Kiemelten érzékeny felszín alatti vízminőség-védelmi terület övezete	Érinti
Ásványi nyersanyag-gazdálkodási terület övezete	Nem érinti
Együtt tervezhető térségek övezete	Nem érinti
Rendszeresen belvízjárta terület övezete	Érinti
Nagyvízi meder övezete	Érinti
Honvédelmi terület övezete (0159/17, 0159/18, 0159/19)	Érinti

Forrás: HBMTT és Honvédelmi Minisztérium

1.4 A szomszédos települések hatályos szerkezeti terveinek Hajdúnánás fejlesztését befolyásoló megállapításai

Hajdúnánás szomszédos települései közül az alábbiaknál jelennek meg Hajdúnánást érintő elhatározások az adott település szerkezeti terveiben:

- Hajdúböszörmény: Kerékpárút építése Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás – Tedej között
- Hajdúdorog: Kerékpárút építése Hajdúböszörmény, Hajdúdorog, Hajdúnánás –Tedej között

1.5 Hatályos településfejlesztési döntések

1.5.1 A hatályos településfejlesztési koncepció és Integrált Városfejlesztési Stratégia megállapításai

Hajdúnánás városa 2012-ben fogadta el (122/2012. (III.27.) sz. határozatával), jelenleg is hatályos **Településfejlesztési Koncepcióját**, mely dokumentum nincs összhangban a 314/2012. Kormányrendelettel. A koncepció részeként Örökségvédelmi Hatástanulmány nem készült.

A koncepció a demográfiára vonatkozóan fogalmazott meg **jövőképet**, miszerint Hajdúnánás város távlati, irányadó népességszámát 18 000 főben szükséges figyelembe venni. A koncepció számos területre vonatkozóan határozott meg fejlesztési területeket és célokat, melyek az alábbiak:

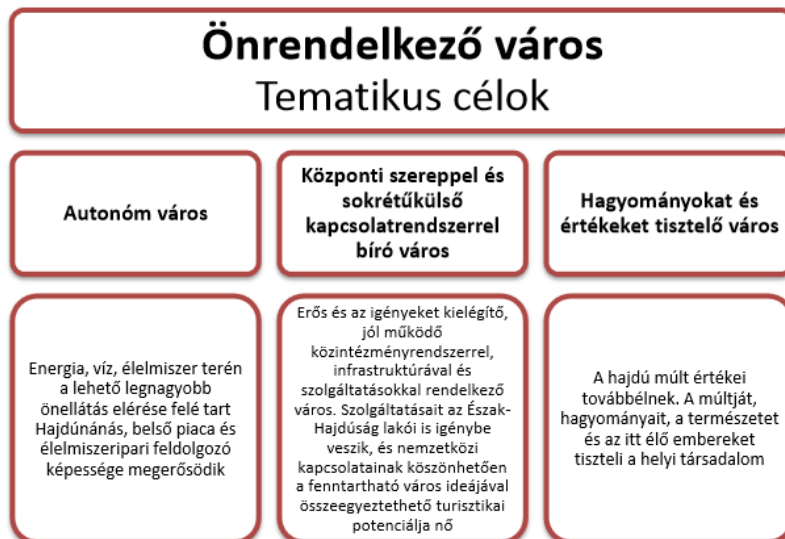
- Regionális kapcsolatok, térszerkezeti helyzet javítása
- A természeti adottságokhoz való alkalmazkodáshoz, az igazgatási terület felhasználásának alakítása
- Közlekedés
- Gazdaságfejlesztés
- Gazdasági program projektszemléletű fejlesztése
- A város múltjából, hagyományaiból megtartandó értékek meghatározása
- Az igazgatási terület települési területen kívüli részének fejlesztése
- A települési terület (a belterület és hozzá kapcsolódó egyéb beépítésre szánt területek) fejlesztése
- Lakóterület fejlesztése
- A terület-felhasználás fejlesztésére vonatkozó elvárások, a gazdaság fejlesztésével összefüggésben
- Zöldterületek fejlesztése
- Intézmények fejlesztés
- Üdülés, idegenforgalom
- Felszíni vízelvezetés
- Ivóvízellátás, termálvizek
- Energiaellátás
- Környezetvédelem

Hajdúnánás Integrált Városfejlesztési Stratégiája (IVS) 2012 őszén készült és a 2012-2020-as időszakra vonatkozik, és amelyet Hajdúnánás Város Önkormányzata Képviselő-testülete 6/2013. (I.24.) sz. határozatával fogadott el. A dokumentum fontos eleme, hogy olyan módszert választottak, amely túlmutat a megszokott stratégiakészítésen, és nem csupán statisztikákat és az eddigi dokumentumokat elemezték, hanem valódi közösségi stratégiai tervezés zajlott. Az IVS határozta meg a város 20 évre vonatkozó **jövőképét** az alábbiak szerint:

Hajdúnánás, az önrendelkező város

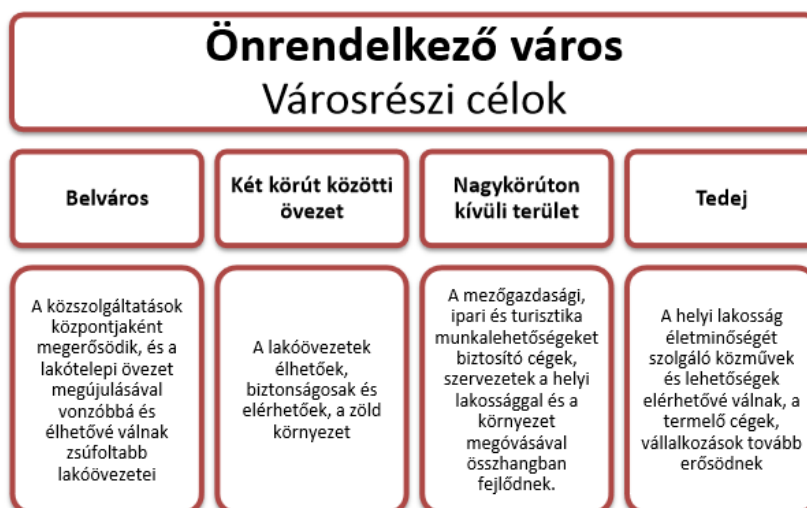
Hajdúnánás az Észak-Hajdúság oktatási, kulturális, technológiai, szabadidős, idegenforgalmi és gazdasági központja. Széles együttműködési rendszerrel bír a Kárpát-medencében, európai és nemzetközi szinten is. Gazdasága, piaca és energiaellátása nem kiszolgáltatott. A helyben megtermelt áru magas hozzáadott értékkel és széles felvevő piaccal bír. A település minden lakójának a megélhetése biztosított. A magas foglalkoztatottság alapja az erős, helyi gazdaság. A település vagyona kulturális, gazdasági és környezeti téren is növekvő. Megtartó képessége, vonzása és visszavonzása erős. Erős középréteggel rendelkezik. Tudásbázisa egyre szélesedik, és a gazdaságot szolgálja. Biztonságos város, megtartja békés, kisvárosias jellegét.

1. ábra: Hajdúnánás IVS-ben megfogalmazott tematikus céljai

Forrás: IVS

2. ábra: Hajdúnánás IVS-ben megfogalmazott városrészi céljai

Forrás: IVS

Az IVS az alábbi akcióterületeket jelölte ki:

- **Funkcióbővítés akcióterülete I:** Hajdúnánási Gyógyfürdő környezetének funkcióbővítő fejlesztése, mely gazdasági és közösségi funkciókat erősítésre, valamint közterület fejlesztésre fókuszál.
- **Funkcióbővítés akcióterülete II:** Tedej városrész városi és közösségi funkcióellátottságának fejlesztése
- **Szociális városrehabilitáció akcióterülete:** Belváros funkcionális városközpontjával határos, azt kiegészítő észak-nyugati negyedén található a város legnagyobb lakótelepi övezetében a lakófunkciók erősítése, közterületek fejlesztése, valamint közösségi funkciókat szolgáló tevékenységek és szoft elemek tervezettek elsősorban a közösségi szervezetek bevonásával.

A tervezett fejlesztések közül a városban Hajdúnánási Gyógyfürdő környezetének fejlesztése van folyamatban, egy ÉAOP pályázat kapcsán. A fejlesztés várható befejezési időpontja 2015. június.

Az IVS **anti-szegregációs programot** is megfogalmazott, melynek értelmében a KSH 2001. évi népszámlálási adataira alapozva a város szerkezetének vizsgálata során kijelölhető volt 2 pontszerűnek minősíthető szegregátum, amelyet a 2001-es népszámlálás adatai is jeleznek, 3 szinten gyakorlatilag pontszerűnek minősíthető, szegregációval veszélyeztetett terület, valamint egy nagyobb, romló városrészi terület.

Az IVS szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területeire vonatkozóan a következő összegző megállapításokat tette:

- A városnak a 2001-es évi statisztikai adatok alapján olyan részein láthatóak kis, zárványszerű területei, amelyekre érvényesek a szegregátumok mutatói, mely terület egységek a város vagy az ipari övezetek szélén találhatóak. E területek igen kisléptékűek, ami miatt integrált városfejlesztési beavatkozások indítása nehezen alátámasztható, hiszen éppen az ipari övezetek közelsége miatt tartós javulás nehezen képzelhető el. A város léptéke miatt a közlekedési elzártság és a közszolgáltatások hiányosságainak, illetve hozzáférési lehetőségek mérséklése aránytalan, és a város egészét tekintve indokolatlan beruházásokat, valamint fenntartási költségeket generálna.
- Van azonban a városnak olyan körzete, ahol koncentrálnak a többlakásos, paneltechnológiás lakóházak, ahol a szegregációs mutatók többsége szintén alátámasztja a szegregációval való veszélyeztetettséget. Itt található a város tulajdonában álló bérlakás állomány nagy része is, ami alapján indokolt a közösségi tulajdonban álló szociális bérlakásokra irányuló fejlesztési források aktivizálása, a város bérlakás-állományának javítása, illetve bővítése érdekében. Ebben az övezetben a rosszul szigetelt, paneltechnológiával épült lakótömbökben élők életminősége a munkanélküliség, a jövedelmi szintek relatív romlása és egyéb folyamatok miatt a statisztikai adatok által még kevésbé jelzett módon, de már érzékelhetően (például a segélyezési tendenciák által részben alátámaszthatóan) romlott, ami szintén ennek a területnek a kijelölése felé mutat.

Az IVS-ben javasolt anti-szegregációs beavatkozások az alábbiak:

- lakóépület felújítások;
- közterület zöldítés, parkosítás;
- piaci lehetőségek bővítése az olcsó és egészséges, helyi élelmiszerekhez és termékekhez jutás elősegítése érdekében;
- közösségi, családi és szemléletformáló, támogató programok civil szervezetek bevonásával, a családsegítő és gyermekjóléti szolgálat bázisán.

Az IVS elfogadása óta valósult meg a tervezett jelentősebb fejlesztések közül a Fürdő és környezetének funkcióbővítő beruházása, elmaradt azonban a belváros (antiszegregációs tervben is rögzített) szociális város rehabilitációs megújítása, sikertelen pályázat miatt. Ez a fejlesztés továbbra is sürgős szükséglet a városban, melynek jelen dokumentumra épülő stratégiában is meg kell jelennie!.

2013-2014-ben az IVS-sel összhangban az önkormányzat folytatta energetikai felújításait ingatlanjain, megújult néhány belterületi út és közintézmény is, valamint jelenleg folyamatban van egy nagy turisztikai szolgáltatás-fejlesztés.

Az IVS elfogadása és jelen dokumentum elkészítéséig tartó mintegy két éves időszakban megvalósult beruházásai hozzájárultak Hajdúnánás Integrált Városfejlesztési Programjának sikeréhez. Mindazonáltal a meg nem valósult, fentebb felsorolt jelentősebb és fel nem sorolt

kisebbségi fejlesztéseinek meg kell jelennie a jelen megalapozó tanulmányra épülő integrált településfejlesztési stratégiában.

1.5.2 Hatályos településfejlesztési és településrendezési szerződések

A település az alábbi településrendezési szerződéseket kötötte, melyek elsősorban a vállalkozások szerkezeti terv módosítási igénytel rendelkező fejlesztéseikhez kapcsolódnak.

7. táblázat: Hajdúnánás településrendezési szerződésai 2012-2014

Év	Név	Szerződéses összeg (Áfá-val)	Tárgya
2012	Tedej Agrártermelő és Szolgáltató Zrt.	1.041.400 (tervezési és lebonyolítási díj)	
2013	Nána-Forg Szolgáltató Kft.	63.500 (tervezési díj) + 10.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás, Petőfi u. 4758/16 hrsz.ú ingatlan beépíthetőségét kívánja növelni, a meglévő övezeti besoroláson belül.
2013	Bocz-N Forgácsoló és Kereskedelmi Kft.	63.500 (tervezési díj) + 10.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás, Petőfi u. 4758/11, 4758/17 és a 4758/19 hrsz.ú ingatlanok beépíthetőségét kívánja növelni, a meglévő övezeti besoroláson belül.
2013	Tóth László	254.000 (tervezési díj) + 30.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 01073/1, 01073/2 hrsz.-ú ingatlanokat kívánja fejleszteni úgy, hogy mezőgazdasági üzemi területet kíván létesíteni.
2013	Sörös Sándorné	127.000 (tervezési díj) + 20.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 049/69 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi területté történő besorolása.
2013	Kálmánházi Baromfifeldolgozó Kft.	254.000 (tervezési díj) + 30.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 043/1 és 0135/5 hrsz.-ú ingatlanok mezőgazdasági üzemi különleges területté való besorolása.
2013	Sebestyén László	254.000 (tervezési díj) + 20.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 1640 hrsz.-ú ingatlan beépíthetőségének növelése.
2013	Nagy Miklós	127.000 (tervezési díj) + 20.000 (lebonyolítási díj)	Az Önkormányzat tulajdonában lévő 1638 és 1639 hrsz.-ú ingatlanok tekintetében a 1643/2 hrsz.-ú ingatlanhoz gépjármű várakozóhelyeket kíván létesíteni.
2013	Agroszoltek Kft.	127.000 (tervezési díj) + 30.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 049/59 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi területté történő besorolása.
2013	Farm-95 Bt.	127.000 (tervezési díj) + 20.000 (lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 049/70 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi területté való besorolása.
2013	Észak-Hajdúsági Beruházó Zrt.	2.286.000 (tervezési díj) + 250.000 (lebonyolítási díj)	A jelenlegi szabályozás komplex felülvizsgálatára és a szarvasmarhateleptől délre eső területre átöröklésére irányul.
2013	Nyak-Ép Kft.	762.000 (tervezési díj) + 50.000 (lebonyolítási díj)	A beépítésre nem szánt külterületi hajdúnánási 01125/69 hrsz.-ú ingatlan földrészletből kb. 1 ha 1485 m ² alapterület, beépítésre szánt kereskedelmi-gazdasági övezetbe történő átöröklése.
2013	Hajdúnánási Béke Mezőgazdasági Szövetkezet	912.000 (tervezési és lebonyolítási díj)	A Hajdúnánás 01106/1, 0997, 01039/2 hrsz.-ú ingatlanoknak Msz-1 mezőgazdasági szántó övezetből különleges beépítésre szánt területté (Gmg) történő módosítása, illetve a Hajdúnánás 0990/4, 0990/9, 0991/60 hrsz.-ú jelenlegi területek tényleges használatának megfelelő különleges beépítésre szánt területté (Gmg) történő besorolása.

Év	Név	Szerződéses összeg (Áfa-val)	Tárgya
2014	Nyaszi MG Termelő.- Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	266.700 (tervezési és lebonyolítási díj)	Hajdúnánás 0821 hrsz.-ú ingatlanon az övezet beépítési százalékának növelése.
2014	Nyakas András	266.700 (tervezési és lebonyolítási díj)	Hajdúnánás 0824/6 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi különleges terület építési övezet átsorolása mezőgazdasági többségben gyeplő, legelő művelésű terület övezetbe.
2014	Tör-Ing Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	152.400 (tervezési és lebonyolítási díj)	A 2827 hrsz.-ú ingatlan a meglévő épület további fejlesztése érdekében és a beépíthetőség növelése céljából a fejlesztést megengedő övezeti átsorolással kívánja módosítani.
2014	Tedej Zrt.	850.900 (tervezési és lebonyolítási díj)	Hajdúnánás-Tedej terület észak-nyugati irányultságú meghatározott gyűjtőút tervezett nyomvonalát át kívánja helyezni a 0171/2 hrsz.-ú útról a 0177 hrsz.-ú útra, illetve Hajdúnánás-Tedej településrész észak-keleti részén lévő lakóterületek védelme érdekében szabályozott "telken belüli védőzóna beruházást gátlókonfliktusának feloldása a beruházások elősegítése érdekében, a 0148/36 és a 0148/46 hrsz.-ú ingatlanok beépítési előírásának módosításával.
2014	Sörös Sándorné	533.400 (tervezési és lebonyolítási díj)	Hajdúnánás 049/69 hrsz.-ú mezőgazdasági telephely bővítése.
2014	MEDICO-PED Szolgáltató Kft.	914.400 (tervezési és lebonyolítási díj)	Hajdúnánás 0979/49 hrsz.-ú ingatlan övezeti átsorolása, "Mgy" jelűből "Ksp-lov" jelűbe.

Forrás: Hajdúnánás Önkormányzat

1.6 Településrendezési Tervi előzmények

1.6.1 Hatályban lévő településrendezési eszközök

Hajdúnánáson jelenleg hatályos településrendezési eszközök:

- 22/2013 (VI.30.) önkormányzati rendelettel elfogadott helyi építési szabályzat és szabályozási terv legutóbb a 12/2015. (III.27.) önkormányzati rendelettel módosítva,
- 281/2013 (VI.28.) KT. határozattal elfogadott településszerkezeti terv és leírása legutóbb a 64/2015. (III.26.) számú határozattal módosítva.

A település területére vonatkozóan elkülönített területeket az 1.14. fejezet mutatja be.

A településrendezési eszközök és fejlesztési dokumentumok összhangban vannak. A HÉSZ jelenleg egységes szerkezetbe van foglalva.

1.6.2 Hatályos településszerkezeti terv és leírása megállapításai, megvalósult elemei

1.6.2.1 A hatályos településszerkezeti terv és leírása megállapításai

A településszerkezeti terv és leírása az alábbi követelményeket és általános alapelveket rögzíti:

Az épített környezet alakításáról és védelméről szóló 1997. évi LXXVIII. törvény 10. §. szerint: „(1) A településszerkezeti terv meghatározza a település alakításának, védelmének lehetőségeit és fejlesztési irányait, ennek megfelelően az egyes területrészek felhasználási módját, a település működéséhez szükséges műszaki infrastruktúra elemeinek a település szerkezetét meghatározó térbeli kialakítását és elrendezését, az országos és térségi érdek, a szomszédos vagy a más módon érdekelt többi település alapvető jogainak és rendezési terveinek figyelembevételével a környezet állapotának javítása vagy legalább szinten tartása mellett.” Ennek megfelelően készült a város Településszerkezeti terve a Településfejlesztési koncepcióban megfogalmazott elvek valamint a magasabb szintű rendezési eszközök elhatározásainak figyelembe vételével.

Hajdúnánás városrendezésre vonatkozó elhatározásait, alapelveit és iránymutató javaslatait a településfejlesztési koncepció tartalmazza az alábbiak szerint:

A lakóterületek alakításának alapelvei:

- A település szerkezetét terület-felhasználását a természeti, táji környezeti, műszaki infrastruktúra adottságainak figyelembevételével kell fejleszteni.
- A fejlesztések meghatározásakor figyelembe kell venni a város szerkezeti, területfelhasználási adottságait, a történelmileg kialakult szerkezetét, a műemléki és építészeti értékek védelmét is. A város tervezett üdülőterületébe jelenleg beékelődő téglagyár területét távlatban funkcióváltással a rekreációs területek szerves részévé kell tenni.
- A város északnyugati szélén kialakult kertség lakóterületként való figyelembevétele nem indokolt, hasznosítása a jövőben is zártkertként célszerű.
- Az Újszőlő, Csepűsszőlő nevű kertségek védett értéknek számítanak, melyek hagyományainak megőrzése szükséges.

- A lakóterületen nem elhelyezhető ipari tevékenységek számára megfelelő méretű, közművesített területet kell biztosítani.
- A lakóterület fejlesztés meghatározásakor alapvető szempont a jelenlegi utcaszerkezet megőrzése, a jelenlegi beépítési módhoz igazodó építési övezetek kialakítása.

Központrendszer, intézményellátás fejlesztésének alapelvei:

- Az energiahatékonyság javítása szempontjából fontos feladat az önkormányzat által fenntartott intézmények energiafelhasználásának, és ezen keresztül a fenntartási költségeknek a csökkentése.
- Az intézmények rekonstrukciója során az energiafelhasználás csökkentése érdekében alternatív eljárások beépítése indokolt.

A gazdasági területek alakításának alapelvei:

- A helyi fejlesztések fontos feladata részben az infrastruktúra és a humán erőforrások fejlesztésével a befektetők számára kedvező környezetet teremteni, de emellett a belső piaci igények kielégítését célzó helyi vállalkozások fejlesztését is elősegíteni.
- Tovább kell növelni a város tökevonzó képességét, akár helyi, akár térségi, vagy más befektetők számára.
- A gazdaság fejlesztésének előmozdítása érdekében továbbra is szorosan együtt kell működni a térség önkormányzataival.
- A mezőgazdaság gazdaságban betöltött szerepének megőrzése mellett fejleszteni kell az ipari, gazdasági és idegenforgalmi gazdasági ágazatot. Ezekhez a város szerkezetéhez szervesen illeszthető, megfelelő fejlesztési területeket kell kijelölni.

Zöldfelület fejlesztés alapelvei, követelményei:

- Törekedni kell az egységes zöldfelületi rendszer kialakítására
- Az üdülés- rekreáció és idegenforgalom céljait szolgáló fejlesztések környezetében kiemelt figyelmet kell fordítani a zöldterületi fejlesztésekre.
- A belterület közelében tervezett gazdasági területek és lakóterületek között védő erdősávokat kell betervezni annak terhére, aki miatt a védelem kialakítása szükséges.
- A belterülettől távolabb mezővédő erdősávok telepítését (visszatelepítését) szükséges szorgalmazni

Tájrendezés, külterületi területfelhasználás alapelvei, követelményei

- A táj alapvető jellegének megváltoztatása nem szükséges.
- A település és a táj harmonikus kapcsolata, értékei, a beépített területek, az idegenforgalmi és a gazdasági területek fejlesztése, bővítése után is megmaradjon.
- Új vállalkozások, munkahelyek teremtésével, a táj értékeire alapozott idegenforgalommal, a turizmus fejlesztésével az itt élők gazdasági helyzetének és életminőségének javítása.
- A strandfürdő további jelentős fejlesztése, a szomszédságában lévő területek pihenő- üdülő területként való hasznosítása.

- Az erdőterületek arányát növelni kell a gyep- legelő területek és a gyenge minőségű szántó területek felhasználásával.
- A mezővédő erdősávok és a külterületi út menti fásítások újratelepítését kell szorgalmazni.
- A vízi túrázás jövőbeli fejlesztését figyelembe véve hajókikötő helyet kell kijelölni, lehetőleg a tervezett üdülőtérülethez is kapcsolódva.
- A településrendezési tervben a mezőgazdasági területek felhasználhatóságának módját, a gazdálkodási területek (magángazdaságok) területének nagyságát is jelentősen befolyásoló új szabályokat az általános szakmai szempontok mellett az Európai Unió elvárásai, a gazdálkodók érdekeinek, és a támogatási rendszer igénybevehetőségének együttes mérlegelésével kell kialakítani.
- A régészeti lelőhelyek, testhalmok megóvása szükséges.

Közlekedés alapelvei:

- A város közlekedési rendjét, a gyűjtőutak kijelölését úgy kell megtervezni, hogy a lakó és intézményterületeket a lehető legkisebb környezetterhelés érje, jól kapcsolódjanak az országos főutak rendszeréhez, a kereskedelmi- szolgáltató-, ipari, gazdasági területek megközelítése a legkisebb mértékben zavarja a környezetet.
- Fontos az M35 autópályára irányuló közúti kapcsolat minőségének javítása.
- Fontos a megyei területrendezési tervben is előirányzott, a belterületet keleti oldalon elkerülő térségi jelentőségű út kiépítése, és a tervezett út településrendezési tervben történő figyelembe vétele.
- A város gyűrűs- sugaras közlekedésszerkezete megtartandó, a mezővárosokra jellemző kétfelteles halmaztelepülés szerkezet pedig megőrzendő érték, ezért cél annak települési, illetve megyei értékévé történő nyilvánítása
- Kiemelt feladatként kell kezelni a kerékpárutak fejlesztését

1.6.2.2 A településszerkezeti terv megvalósult elemei

- **Tervezett lakóterületek:** Nem valósultak még meg.
- **Tervezett településközponti és vegyes területek:** Több intézményben, főleg oktatási és szociális intézményekben épületenergetikai fejlesztések történtek pályázat keretében, megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva. Intézménybővítések is történtek, új óvoda és iskolaépület átadására került sor.
- **Tervezett gazdasági területek:** Több vállalkozás telephelyfejlesztése, bővítése illetve korszerűsítése megtörtént.
- **Közlekedéshálózati fejlesztések:** Belterületi utak fejlesztése folyamatosan történik: A fejlesztés a 3 utca felújításán kívül, egy jelzőlámpás csomópont kialakítását, a szükséges útszelvényeket, új gyalogátkelőhelyek, szabványos autóbuszvárók, több mint 4000 m² terület füvesítését, 75 db fa telepítését és a szükséges utcabútorok elhelyezését tartalmazza. Közfoglalkoztatás keretében a fontosabb mezőgazdasági dűlőutak karbantartására került sor.
- **Zöldterületek, közhasználatú zöldfelületek:** Megvalósításuk folyamatban van

1.7 A település társadalma

1.7.1 A népesség főbb jellemzői

1.7.1.1 Demográfia

Népességszám
alakulása

Hajdúnánás népessége fejlődése az utóbbi években csökkenő tendenciát mutat, mind az állandó, mind a lakónépesség vonatkozásában. 2001 és 2013 között közel 1000 fővel csökkent a város lakossága, részben a kedvezőtlen demográfiai mutatók (születések számának csökkenése és a halálozások számának növekedése), részben a kedvezőtlen vándorlási adatok miatt. Fontos kiemelni, hogy a 2012-2013-as adatok alapján a tendencia megállt és kedvező irányt vett, hiszen mindkét évben nőtt a város lakosainak száma. Ennek oka részben az, hogy a 2001-ben kedvezőtlen vándorlási különbözet jelentősen csökkent 2011-re.

8. táblázat: A népességszám változása 2001-2011

Adattípus	2001	2011	Lakónépesség 2011/2001 (%)	Lakó- népesség / állandó népesség 2001	Lakó- népesség / állandó népesség 2011
Állandó népesség (város)	18.377	17.398	95	98	98
Lakónépesség (város)	18.055	17.063	95		
Állandó népesség (megye)	544.582	539.841	99	102	101
Lakónépesség (megye)	552.998	546.721	99		
Állandó népesség (ország)	10.078.138	9.773.777	96,9	101,1	101,6
Lakónépesség (ország)	10.198.315	9.937.628	97,4		

Forrás: KSH

3. ábra A lakónépesség változása Hajdúnánáson, 2000-2013

Forrás: KSH

Népsűrűség

A város népsűrűsége a 2011. évi népszámlálási adatok alapján 67 fő/km², ami 2010-hez képest csökkent. Ez az érték a megyei átlaghoz képest alacsonyabb, mindössze a 77%-a.

Népmozgalom

9. táblázat: Hajdúnánás népmozgalmi adatai (2001-2011)

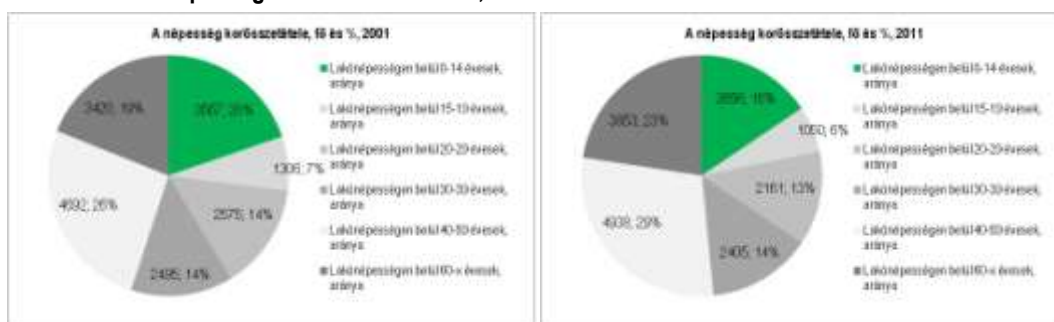
Adattípus	2001	2011
Élveszületések (előző népszámlálás óta, fő)	2482	1788
Halálozások (előző népszámlálás óta, fő)	2230	2449
Természetes szaporodás (előző népszámlálás óta, fő)	252	-661
Vándorlási különbözet (előző népszámlálás óta, fő)	-919	-331

Forrás: KSH

Korösszetétel

A gyermekek (0-14 éves) aránya 15%, a 60 éven felülieké pedig 23%. A város **öregedési indexe** (*öregedési index: az idős népesség a gyermeknépességhez viszonyítva*) 2001-ben 95% volt, míg 2011-ben már 153% volt. Összességében elmondható, hogy **a népesség az országos trendekkel egyezően öregedő tendenciát mutat.**

4. ábra A lakónépesség korösszetétele 2001, 2011

Forrás: KSH

A népesség **nemek szerinti megoszlása** 2011-ben a városban: népesség 51,5%-a nő és 48,5%-a férfi. A nemek közötti arány 2001-hez képest nem változott, a férfiak aránya 2001-ben 48,7%, míg a nők aránya 51,3% volt.

1.7.1.2 Nemzetiségi összetétel

A városban a 2011 népszámlálás alapján jelen lévő nemzetiségek: cigány (629 fő), lengyel (4 fő), német (37 fő), román (46 fő), ruszin (6 fő), szerb (4 fő), ukrán (9 fő) és orosz (4 fő). 2001 óta a cigány nemzetiség létszámában állt be jelentősebb változás, hiszen a 2001-es népszámlálás alkalmával 76-an vallották magukat cigánynak. Ennek magyarázata feltehetően a nagyobb bevallási aránynak köszönhető. Az egyéb kisebbségek aránya elenyésző mértékű.

A városban Roma Nemzetiségi Önkormányzat működik.

1.7.1.3 Képzettség

A 2011. évi népszámlálás adatai alapján a **lakosság iskolai végzettsége javult** 2001 óta. A tendenciák egyértelműen pozitívak települési, megyei és országos szinten egyaránt: legnagyobb mértékben a felsőfokú végzettséggel, illetve az érettségivel rendelkezők aránya emelkedett.

10. táblázat: Hajdúnánás lakossága iskolai végzettség szerint megyei és országos összehasonlításban a 7 éves és idősebb népességnél (2001, 2011)

Adattípus	Földrajzi terület	2001	2011	Változás 2011/2001 viszonylatában (%)
Legalább általános iskolai végzettséggel rendelkezők száma	Hajdúnánás	24,8	25,2	102%
	Hajdú-Bihar megye járásközpontok	24,3	23	95%
	Magyarország	26,3	25	95%
Legalább középfelsőiskolai végzettséggel rendelkezők száma	Hajdúnánás	14,3	23,9	167%
	Hajdú-Bihar megye járásközpontok	20,6	28,9	140%
	Magyarország	20,5	27,5	134%
Egyetemi vagy főiskolai oklevéllel rendelkezők száma	Hajdúnánás	5,6	9,2	164%
	Hajdú-Bihar megye járásközpontok	10,6	17	160%
	Magyarország	9,8	15,5	158%

Forrás: KSH

1.7.1.4 Foglalkoztatottság

Hajdúnánáson 2011-ben a munkaképes korúak mintegy 56%-a volt foglalkoztatott. Ez, összehasonlítva az országos értékekkel (64,02%), alacsonynak tekinthető, azonban a megyeit csekély mértékben meghaladja. Az alábbi táblázat rávilágít arra, hogy a munkaképes korúak száma és aránya 2001 óta növekszik a városban, azonban még nem érte el arányát tekintve a rendszerváltás körüli és azt megelőző időszak adatait.

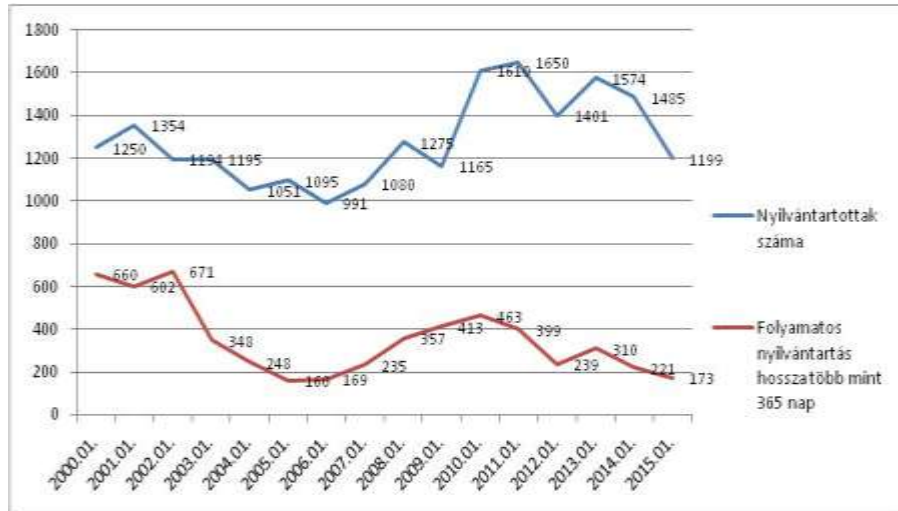
11. táblázat: A népesség gazdasági aktivitása Hajdúnánáson (2011)

		Gazdaságilag aktív				Gazdaságilag inaktív			
		Foglalkoztatott		Munkanélküli		Inaktív kereső		Eltartott	
Mértékegység		fő	%	fő	%	fő	%	fő	%
Hajdúnánás	1980	7943	44%	n.a.		3185	18%	7042	39%
	1990	7615	41%	235	1%	4381	23%	6491	35%
	2001	5832	32%	998	6%	5778	32%	5447	30%
	2011	6496	38%	993	6%	5131	30%	4443	26%
Hajdú-Bihar megye 2011		198106	36%	37468	7%	157362	29%	153785	28%

Forrás: KSH

A város egyik jelentős munkaerő-piaci problémája a **nyilvántartott álláskeresők magas száma és aránya**. 2006 és 2013 között ezek az értékek folyamatos emelkedést mutattak, elsősorban a gazdasági válság, valamint a jelentősebb foglalkoztatók bezárása miatt. Ez utóbbi okozta az adatokban a 2011-es mélypontot. Az elmúlt években a gazdasági helyzet általános javulásának és a közfoglalkoztatási programnak köszönhetően pozitív változások kezdődtek. Ez a munkanélküliségi ráta a nyilvántartott munkanélküliek számát tartalmazza, a tényleges munkanélküliek száma ettől eltérhet.

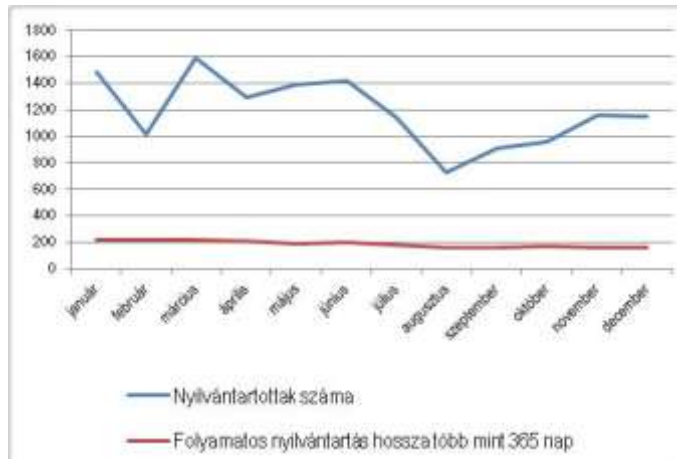
5. ábra: A nyilvántartott állás keresők idősoros adatai Hajdúnánáson 2000-2015 között, fő

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat (2000-ben és 2002-ben a tartósan munkanélküliek esetében nem 365, hanem 180 nap volt a határérték)

A tartós munkanélküliek elhelyezkedési esélye igen alacsony, esetükben a munkanélküli státuszt leggyakrabban az inaktivitásba vonulás követi – ezt próbálja megelőzni az önkormányzat a közfoglalkoztatási programba való bevonással. Részben a közfoglalkoztatási rendszer sajátosságai¹, részben a mezőgazdasági foglalkoztatottság, valamint a kiszámíthatóbb piaci helyzetben lévő termelő vállalatok jelenléte okozza azt, hogy Hajdúnánás esetében nem mutatható ki egyértelmű havi ciklikusság a munkanélküliek számában.

6. ábra: A munkanélküliség ciklussága 2014-ben Hajdúnánáson

Forrás: Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat

2011-ben a foglalkoztatottak száma 6496 fő volt, ennek 23,7%-a **napi rendszerességgel ingázó**, azaz otthonát napi gyakorisággal elhagyó munkába járó. A három legjelentősebb desztináció Tiszaújváros (25%), Hajdúböszörmény (16%) és Debrecen (15%).

¹ A nyilvántartott állás keresők száma sok esetben akkor csökken nagyobb mértékben, amikor jelentősebb számban kerülnek közfoglalkoztatásba – ez azonban attól függ, hogy központilag mikor biztosítanak forrást erre a célra.

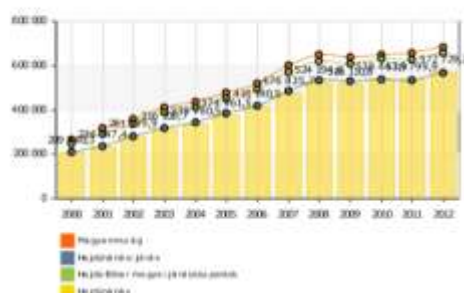
A munkavégzés kapcsán bejárók aránya jelentősen elmarad az országos átlaghoz (31,3%) képest, mivel mindössze 9,8%. Ezek közel fele Hajdúdorogról (48%), valamint Tiszavasváriból jár Hajdúnánásra dolgozni (17%).

1.7.1.5 Jövedelmi viszonyok

A városban az adófizetők száma – összhangban a hazai trenddel – enyhén emelkedett 2000 és 2012 között, ahogy azt a 100 lakosra jutó adófizetők számának elemzése mutatja. Ennél dinamikusabb változás tapasztalható az egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem változásában, ahol 2008-ban az addigi kedvező növekedési tendencia megállt és 2011-ben indult meg ismét a növekedés.

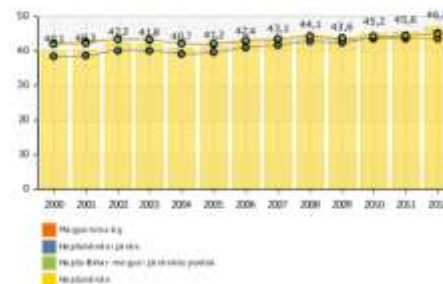
7. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem, Ft **8. ábra: Száz lakosra jutó adófizetők száma, fő**

Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft)

Forrás: TEIR

Száz lakosra jutó adófizetők száma (fő)

Forrás: TEIR

Segélyezés

Az önkormányzat által kötelezően biztosított segélytípusokban (pl. rendszeres szociális segély, lakásfenntartási támogatás, átmeneti segély) és a településen elérhető kiegészítő támogatásokban részesülők száma 2005 és 2013 között többé-kevésbé egyenletes eloszlást mutat. A segélyezés településen biztosított típusai és tendenciái az 1.8.1.3 fejezetben kerülnek részletezésre. 2009-ben megjelent új támogatási típusként a rendelkezésre állási támogatás/bérpótló juttatás.

1.7.1.6 Életminőség

A lakások komfortfokozata kedvezőbb a megyei átlagnál, ami megmutatkozik nem csak a közüzemekkel való ellátottság adataiban, hanem a lakások komfortfokozatában is. A városban a lakásoknak mintegy 10%-a számít alacsony komfortfokozatúnak.

12. táblázat: Háztartások, családok életkörülményei Hajdúnánáson

Lakások összesen	Hajdúnánás	Hajdú-Bihar megye
Egyszobás lakások aránya	10,2	10,5
Félkomfortos, komfort nélküli, szükség- és egyéb lakások aránya a lakott lakásokon belül	10,1	28,3
Hálózati vízvezetékkel ellátott lakások aránya a lakott lakásokon belül	94,7	92,6
Közcsonornával ellátott lakások aránya a lakott lakásokon belül	78,1	71,3

Forrás: KSH

A településen lévő ingatlanok döntő része 1971 és 1990 között épült, mely megfelel a megyei trendeknek. A városban döntően a családi házas (1 lakásos) építkezés a jellemző, mindössze 108 emeletes lakóház található a városban, amely összes vonatkozó ingatlan 9%-a.

13. táblázat: Lakások és lakott üdülők építési év szerint Hajdúnánáson, 2011

Terület	1946 előtt	1946–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2005	2006–2011
Hajdú-Bihar megye	11%	10%	15%	24%	21%	9%	7%	5%
Hajdúnánás	13%	6%	12%	29%	24%	6%	5%	4%

Forrás: KSH

A bűncselekmények száma és jellege sok esetben összefüggést mutat a lakosság szociális helyzetével, amely alapvetően befolyásolja az életminőséget. A város bűnözési fertőzöttsége Hajdú-Bihar megyében átlagosnak tekinthető. A vagyon elleni bűncselekmények teszik ki a bűnügyi eljárások jelentős részét Hajdúnánáson.

14. táblázat: A bűncselekmények számának alakulása Hajdúnánás területén (2007 és 2012 között)

Btk. fejezeti szerinti megoszlás						
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Állam elleni bcs.	0	0	0	0	0	0
Személy elleni bcs.	51	73	52	92	112	103
Közlekedési bcs.	40	29	25	20	19	21
Házasság, nemi erkölcs elleni bcs.	3	3	2	5	5	2
Államigazgatás elleni bcs.	2	4	4	2	6	5
Közürend elleni bcs.	34	46	86	48	70	88
Gazdasági bcs.	6	3	5	3	9	6
Vagyon elleni bcs.	273	353	217	434	278	262

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

Az új Büntető Törvénykönyv (2012. évi C. törvény) bevezetésével megváltozott a statisztikai kimutatások rendszere is, ezért 2013. évtől az alábbi adatok állnak rendelkezésre. E táblázatok alapján megállapítható, hogy a bűncselekmények száma csökkenést mutat a városban, elsősorban a vagyon elleni bűncselekmények vonatkozásában.

15. táblázat: A bűncselekmények számának alakulása Hajdúnánás területén (2013 és 2014 között)

Bűncselekmény megnevezése	2013	2014
Emberölés	1	0
ebből befejezett szándékos emberölés	0	0
ebből emberölés kísérlete	1	0
Testi sértés	55	64
Testi sértés - súlyos	31	33
ebből halált okozó szándékos súlyos testi sértés	0	0
Kiskorú veszélyeztetése	1	2
Embercsempészség	0	0
Garázdaság	42	46
Önbíráskodás	1	2
Visszaélés kábítószerrel (terjesztői magatartás tekintetében)	0	1

Bűncselekmény megnevezése	2013	2014
Lopás	195	154
ebből személygépkocsi lopás	1	0
ebből zárt gépjármű feltörés	3	4
ebből lakásbetörés	18	21
Rablás	3	2
Kifosztás	0	2
Zsarolás	0	0
Rongálás	10	12
Orgazdaság	2	3
Jármű önkényes elvétele	0	1
Kiemelt bűncselekmények	310	289
Közterületen elkövetett bcs-k	110	101
Összes bűncselekmény	784	737

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

1.7.2 Térbeli, társadalmi rétegződés, konfliktusok, érdekviszonyok

A térbeli társadalmi rétegződés vizsgálata alapvetően Hajdúnánás városrészeire (3.3.3 fejezet) támaszkodva történt. Az egyes városrészek demográfiai mutatóinak elemzése a 2001-es és a 2011-es népszámlálási adatokra épült.

A város jelentős erőfeszítéseket fordított a városban lakók szociális helyzetének javítására, élve a közfoglalkoztatás, a pénzügyi és nem pénzügyi segélyezés eszközeivel, valamint a 2001-es népszámlálás alapján célterületként meghatározott területek fejlesztésére szociális és funkcióbővítő fejlesztéseket tervezett a város. Megújult számos szociális ellátást segítő intézmény, valamint 2015-ben befejeződik a város funkcióbővítő beruházása is.

A társadalmi problémák azonban nem szűntek meg annak ellenére sem, hogy a városban a 2011-es népszámlálás adatai alapján szegregátum nem található. Megvizsgálva a szegregációval veszélyeztetett területeket, megállapítható, hogy azok két városrészre, Tedejre és Újszőlőre koncentrálódnak. E területeken összesen mintegy 550 lakos él, melyek szociális jellemzői, gazdasági aktivitása jelentősen rosszabb a város többi részénél. Kimagaslóan alacsony a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon belül és kedvezőtlenek a munkanélküliségi adatok. A város segélyezési rendszerében is jelentős részesedéssel bírnak a szegregátumokban élők. Szociális problémáikat a rossz lakhatási körülményeik is növelik.

1.7.3 Települési identitást erősítő tényezők²

1.7.3.1 Történeti és kulturális adottságok

Településtörténet

Különböző népcsoportok már a csiszolt kőkorszakban éltek ezen a területen (i.e. 4500-2500). Hajdúnánás határában megtalálhatjuk a Nagy Ároksánc-rendszer emléket őrző Csörsz-árkot, amely a kutatások szerint a szármatai országot védte a germán törzsek ellen. A IV. sz. második felében érkeztek ide a gepidák, majd a század végén a hunok és az avarok. Az írott emlékek három olyan falura vonatkoznak, melyek a mai Hajdúnánás határán belül helyezkedtek el: a XIII.

² Forrás: IVS

századtól említett Nánás, a XIV. sz. elején feltűnő Tedej, és csak a XVI. századtól adatolható Varjas.

A Várad Regestrum említi először Nánást, amely a későbbiekben Nánásmonostora néven bukkan fel, ekkor tehát templomos község volt. 1301. évi adatok szerint a település valószínűleg a tatárjárás következtében teljesen elnéptelenedett. 1421-ben Nánás Brankovics György szerb fejedelemre adományoztatott, akit az 1450-es országgyűlésen a törökkel való szövetezése miatt megfosztották magyarországi birtokaitól. Ezt követően Hunyadi János, majd Mátyás király kezébe került, az 1490-es országgyűlés pedig Korvin Jánosnak ajándékozta. Nánásmonostort később Szapolyai János birtokolta. 1556-ban hódoltsági terület lett. Bocskai mozgalma nyomán mintegy 1800-2000 hajdú települt le a nemesi szabadságjogok birtokába került mezővárosban. Nánás részt vett a szabadságharcban is Rákóczi oldalán. Megtorlasként a császáriak kétszer dúlták fel a várost. A megfogyatkozott lakosságot 1709-ben pestis tizedelte, továbbfokozva a nyomort. A XVIII. században a tősgyökeres hajdúk és a bevándorolt nemesek között okozott feszültséget a teherviselés és a határirtóklás kérdése. A határkérdés csak a XIX. sz. derekára rendeződött, ekkor vehetett nagyobb lendületet a földművelés, az addig jellemző állattenyésztés mellett.

Az 1848-1849-es szabadságharc idején a hajdúk két népfelkelő századát egyedül Nánás szolgáltatta. A város a kiegyezést bizalmatlanul fogadta, és továbbra is kitartott a függetlenségi eszme mellett. A békés fejlődés csak 1876-ban vett nagyobb lendületet. A Hajdú vármegye megalakulásakor a mezőgazdaság szerkezetében jelentős változások történtek, a szántóföldi művelés egyre nagyobb teret hódított az állattenyésztéssel szemben. Az ipari és kereskedelmi élet lassan fejlődött Hajdúnánáson. A XVIII. században csak a malomipar volt jelentős, 50 malom működött a városban. Különösen nevezetes iparág volt a szalmakalap-készítés a múlt században. Vásártartási jogot 1799-ben nyert Hajdúnánás hetivásárookra, és évenként 4 országos vásárra. Különösen állatvásárai voltak híresek.

A XIX. sz. végére lényegében kialakultak a város közigazgatásának főbb keretei. A társadalmi, kulturális, politikai élet a XIX. sz. utolsó évtizedére sokszínűvé és mozgalmassá vált (Hajdúnánási Kaszinó, Polgári Olvasókör, „Nánási Lapok” c. Újság, Hajdúnánási Dalárda). 1940-es adatok alapján lakosainak száma 17996 fő volt. Egynegyed részük élt a külterületen. A II. világháború hadieseményei során épületekben nem szenvedett jelentősebb károkat a város, azonban mintegy hétszáz városi lakos a fronton lelte halálát, majd 1944 tavaszán a település csaknem teljes zsidó lakosságát - ezernél több embert - deportálták. Abban az évben még egy csapást elszenvedett a város: november 3-án hurcoltak el ötszáz helyi férfit, közülük a Gulagról alig harmincan tértek vissza. Hajdúnánás a mai napig megérzi ennek a kétezer embernek az elvesztését. A városban 1948-ban jött létre az első szocialista közös gazdaság, amelyből később három termelőszövetkezet alakult. Az állami gazdaság 1949-50-ben alakult meg Tedejen az állami földtulajdonba került területeken.

A Tedeji gazdaság „rabgazdaságként” működött eredetileg, a hortobágyi munkatábor egyik telephelye volt, ahol embertelen körülmények között éltek és dolgoztak a deportált családok. A termelőszövetkezetek kialakítása, a föld közös tulajdonba vétele a korábban megszokott paraszti gazdálkodás teljes felszámolásával járt, amely a vidéki társadalom heves ellenállásába ütközött. A kollektivizálás lassú haladása, és a vidéken kialakult közhangulat miatt a kulákság, a kizsákmányoló gazdagparaszságot tették felelőssé. A célok eléréséhez, a termelőszövetkezeti tulajdon kialakításához és a vidéki társadalom megtöréséhez nagyban hozzájárult az ún. tagosítás is. Abból a megfontolásból ugyanis, hogy a gazdaságos nagyüzemi termelés érdekében az újonnan alakuló szövetkezetek szétszórta fekvő földjeit egyesíteni kell, az egyéni gazdálkodást folytató parasztokat földjeik cseréjére kötelezték. A tagosítást legtöbbször úgy hajtották végre, hogy a jobb minőségű földek kerültek a téveszek birtokába, míg a gazdák a határ távolabbi pontjain található, rosszabb terméseredményeket hozó földeket kaptak cserébe. Hajdúnánáson 1960 végére a paraszti lakosság 80%-a írta alá a nem egyszer kikényszerített

belépési nyilatkozatot. A tsz-ek területe ekkor 28.500 holdra rúgott, amelyen 3200 család gazdálkodott.

Az 1958-ban megállapított állami támogatás és a korábbinál tervszerűbb szervezés eredményeképpen kialakult a szövetkezeti rendszer. A gazdaság területén az 50-es évek elején jelentős beruházásokat hajtottak végre, szarvasmarha istállók, sertéstelepek, nagy kapacitású magtárolók épültek.

A város első nagyipari létesítményei 1960-tól kezdve települtek a városba. Lassan, de biztosan megindult a város infrastrukturális fejlődése. Kezdetét vette a közmű- és közvilágítás hálózatának kiépítése. 1962-ben megnyitották a Városi Fürdőt. Az 1970-es években nagyarányú állami lakásépítési programot hajtottak végre, amelynek révén sokan jutottak komfortos, korszerű lakáshoz, igaz az uniformizált többszintes épületek sok helyen tönkretették a város egységes és szép arányú arculatát.

Az 1990-es évek rendszerváltása egy időre visszavetett a fejlődés addigi lendületét. A hajdúnánási üzemek többségét sem kímélte a kibontakozott gazdasági válság. A talpon maradtak is jelentős létszámcsökkentéssel járó átalakuláson mentek keresztül, ezért a munkanélküliek száma az 1990-es évek elején gyors ütemben növekedett, mely tendencia napjainkra kedvezőbb irányt vett.

Kulturális értékek

Hajdúnánás városképileg frekvenciált területe a szűk városmag, a kiskörúton belüli övezete. Itt még sok régről ránk maradt, múltat idéző hangulatú épület áll, kecses léptékekkel és homlokzatképzéssel. Kiemelkedő értékű épületek: a Református templom, a Tájház és a Zrínyi M. 17. szám alatti lakóház, valamint a szőlőskerti csőszkunyhók is, mely utóbbiak műemléki védelem alatt állnak. A Kék Lajos Városi Művelődési Központ rendszeresen ad otthont színházi rendezvényeknek, komolyzenei koncerteknek, népzenei előadásoknak, valamint művészeti csoportoknak is otthont ad. A Mórnicz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény az alaptevékenysége mellett gyűjti és feltárja a város írott helytörténeti anyagát, segíti a helyi fiatalok mindennapi tanulását, tájékozódását. Az Ifjúsági Házat az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület működteti az önkormányzattal kötött üzemeltetési szerződés keretében. Az intézmény három funkcióval ad otthont: moziként, teleházként és ifjúsági közösségi térként is működik. Az épített környezet értékei az 1.14. fejezetben kerülnek bemutatásra.

1.7.3.2 Civil szerveződések

Hajdúnánáson a civil szerveződések száma kiugróan magas. A városban 95 bejegyzett civil szervezet működik. Ezek túlnyomó része önálló helyi szervezet. A szervezetek a legnagyobb számban a közoktatási és köznevelési intézményeket segítő, valamint sporttevékenységet folytatnak. A városban működő civil szervezetek aktivistái segítségével további gondoskodásra számíthatnak elsősorban a szociálisan rászorult, beteg, idős emberek. A helyi közösségek a különböző egészségmegőrző, segítségnyújtó, kulturális programjaikban fontosnak tartják, és az önkormányzattal való együttműködés erősségének tudják, hogy a részükre átadott önkormányzati támogatásnak az általuk hozzáadott értékkel való továbbadása a városlakók számára nagy kincs, nemes cél szolgálata. A mellékletben található táblázat tartalmazza a városban található civil szervezetek teljes listáját.

A városban a helyi lakosok nagymértékben elkötelezettek a közösségi tevékenységek iránt. Ez mutatja egyrészt az arányaiban nagyszámú civil kezdeményezés, másrészt az Önkormányzat által vezetett korábbi tervezési és városfejlesztési tevékenységek is nagy számban mozgósították a helyi lakosokat. A 2012-ben elfogadásra került Integrált Városfejlesztési Stratégia megalkotásának szemlélete is ezt tükrözte, hiszen a közösségi tervezés eszközrendszerével készült a stratégia. A civilek támogatásának kereteit az önkormányzat 16/2014 (V.30). sz. rendelete határozza meg. A város ennek megfelelően nagy számban és lehetőségeihez mérten jelentős összeggel támogatja (egyedi kérelem formájában) a civil szervezeteket, ahogy azt az alábbi táblázat is bemutatja.

16. táblázat: A civil szervezetek támogatásának statisztikája 2007-2014

Év	Támogatott civil szervezetek száma (db)	Civil szervezetek támogatására fordított összeg (eFt)
2007	31	42.495
2008	34	40.256
2009	35	39.265
2010	31	32.960
2011	43	34.269
2012	52	22.710
2013	46	27.791
2014	39	27.119

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

A városban a civil éltet szervező intézmény (civil ház) nem található, mint ahogyan civil ernyőszervezet (pl. civil fórum) sincs. A civil szféra fentiekén túl fontos szerepet tölt be a közigazgatási feladatok ellátásának tervezésében, a fejlesztési irányok és a szükséges beavatkozások meghatározásában, mivel az Önkormányzat partnerségi együttműködés keretében folyamatosan egyeztet az érintett szervezetekkel, kikéri véleményüket és javaslatukat.

1.8 A település humán infrastruktúrája

1.8.1 Humán közszolgáltatások

1.8.1.1 Oktatás

1.8.1.1.1. Óvodai ellátást nyújtó intézmények

Az óvodai ellátást nyújtó intézmények fenntartója és működtetője a város önkormányzata, valamint a Hajdúnánási Református Egyház. A feladat ellátási helyek száma 7, melyek területi elhelyezkedése a városon belül egyenletes.

Az óvodákban magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma (43%), melyből következően az óvodának komoly hátránycsökkentő és szocializáló szerepe van, amit nevelőmunkájában kell érvényesítenie.

17. táblázat: Hajdúnánás óvodai intézményeinek legfontosabb statisztikai adatai (2013/2014 tanév)

Feladatellátó hely és annak címe	Férőhely (fő)	Csoportok (db)	A beíratott gyerekek száma (fő)	Más településről bejárók (fő)	A beíratott gyerekekből hátrányos helyzetű (fő)	A beíratott gyerekekből halmozottan hátrányos helyzetű (fő)	Kihasználtság (%)	Tornaszoba (db)
Szivárvány Intézményegység (Nikodemusz u. 17-21.)	75	3	73	0	16	1	96	0
Gesztenyevirág Intézményegység (Magyar u. 104.)	75	3	56	0	30	1	74	1
Napsugár Intézményegység (Attila u. 26.)	75	3	60	0	30	0	80	0
Hétszínvirág Intézményegység (Hajdúnánás-Tedej, Előháti u. 1.)	25	1	23	0	8	3	92	1
Gyermekkert Intézményegység (Dorogi u. 24..)	150	6	123	0	54	7	82	0
Eszterlánc Intézményegység (Kasza u. 3.)	100	4	99	0	49	3	99	1
Hajdúnánási Református Óvoda (Iskola u. 10)	100	4	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	0
Összesen	600	24	434	0	187	15	87	3

Forrás: Hajdúnánás önkormányzat

Az óvodai feladat-ellátási helyeken a 2013/2014. tanévi adatok szerint az óvodai férőhelyek kihasználtsága átlagosan 87%, vannak azonban területi eltérések a lakossági igényeknek megfelelően.

18. táblázat: Hajdúnánás óvodai intézményeiben a főbb statisztikai adatok alakulása*

Megnevezés	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Óvodai feladat ellátási helyek száma	7	7	7	7	7	7	7	6	6	6	6
Óvodai férőhelyek száma	600	600	600	600	600	600	600	500	500	500	520
Óvodába beírt gyerekek száma	640	637	670	639	630	621	573	468	470	434	458
Óvodapedagógusok száma	51	51	51	51	51	51	51	42	41	41	43

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

* A táblázat a református óvoda adatait nem tartalmazza.

A 2007-2013- közötti időszakban számos fejlesztés történt a város óvodáiban, melynek adatait az alábbi táblázat tartalmazza. A fejlesztések elsősorban energetikai megújítást és kapacitásbővítést céloztak.

19. táblázat: Hajdúnánás óvodáiban megvalósult beruházások 2007 és 2013 között

Beruházás éve	Beruházás tevékenységei, műszaki tartalma	Beruházás értéke (mFt)	Beruházás forrása
2014	Hajdúnánási Óvoda kapacitás fejlesztése új intézményi egység kialakításával.	120	ÉAOP
2009	A kompetencia alapú oktatási programok eszközi elemeinek, értékelési eszközeinek, valamint ezek megjelenítésére alkalmas eszközök biztosítása a HEFOP 3.1. intézkedésben érintett közoktatási intézmények számára (Hajdúnánási 8. sz. óvoda)	4	HEFOP
2013-2014	Óvodafejlesztés	95	TÁMOP
2013	Hajdúnánási Óvoda 8. sz. Óvoda intézményegység épületenergetikai felújítása.	30	KEOP
2013	Hajdúnánás, Dorogi u. 24. szám alatti meglévő óvoda épület épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	73	KEOP

Forrás: palyazat.gov.hu és Hajdúnánás önkormányzat

A fenti fejlesztéseken túl további beruházások szükségesek a város óvodáiban, melyeket az alábbi táblázat foglal össze.

20. táblázat: Problémák az infrastruktúrában, legfontosabb fejlesztési igények az óvodákban

Feladatellátó hely	Milyen problémák vannak, milyen fejlesztési igények jelentkeznek?
Szivárvány Intézményegység	Külső homlokzat festése, nyílászárók korszerűsítése.
Gesztenyevirág Intézményegység	Az udvar árnyékolásának megoldása.
Napsugár Intézményegység	A gyermekmosdó korszerűsítése, nevelői szoba festése.
Hétszínvirág Intézményegység	A közlekedő folyosó újra burkolása, felnőtt mosdó korszerűsítése.
Gyermekkert Intézményegység	Vízvezeték hálózat korszerűsítése.
Eszterlánc Intézményegység	Közlekedő folyosó lábazatfestése, parkoló kialakítása, csoportszobák előtti terasz készítése.

Forrás: Hajdúnánás önkormányzat

1.8.1.1.2. Oktatási intézmények

A városban két általános iskolai oktatási intézmény működik, a Bocskai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola, melynek fenntartója a KLIK, valamint a Hajdúnánási Református Általános Iskola.

Általános iskolai
oktatás

21. táblázat: Hajdúnánás általános iskolai intézményeinek legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)

Feladatellátó hely, telephelyek és tagintézmény	Férő-hely (fő)	Beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság (%)	Más településről bejárók (fő)	A beíratott gyerekekből hátrányos helyzetű (fő)	A beíratott gyerekekből halmozottan hátrányos helyzetű (fő)	Tantermek száma (db)	Torna-terem léte (db)
Bocskai Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola - összesen	1677	1207	72	9	420	162	57	3
Bocskai Általános Iskola Alapfokú Művészeti Tagintézménye	715	609	85	n.a.	271	82	13	0
Sajátos nevelési igényű tanulók integrált általános iskolai nevelése - oktatása 1 – 8. évfolyam	nem releváns	15	nem releváns	0	9	8	nem releváns	nem releváns
Sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása 1-8 évfolyam	27	17	62	0	4	10	2	nem releváns
Hajdúnánási Református Általános Iskola	230	219	95	0	108	47	11	1

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

Az iskolákba beíratott hátrányos helyzetű gyerek aránya megfelel az óvodai átlagnak, azzal, hogy a Református általános iskola nagyobb arányban vesz fel hátrányos helyzetű gyermekeket. A városban Sajátos nevelési igényű tanulók oktatása-nevelése integrált általános iskola, illetve gyógypedagógiai vonatkozásában megoldott.

22. táblázat: Hajdúnánás általános iskoláiban a főbb statisztikai adatok alakulása

Megnevezés	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Általános iskolai feladatellátási helyek száma	5	5	5	5	5	5	5	28	28	26	27
Általános iskolai osztálytermek száma	68	68	68	68	68	68	68	83	83	83	83
Általános iskolai tanulók száma	174/	172*	170*	186*	184*	174*	177*	2043	2046	2052	1986
Általános iskolai főállású pedagógusok száma	20*	21*	20*	20*	22*	22*	20*	146	154	146	146

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

* csak a Hajdúnánási Református Általános Iskola adatai

2011-ben jelentősen emelkedett a gyereklétszám a városban az általános iskolákban, ugyanis 2011. szeptember 1-től a városi általános iskolák összevonásra kerültek: létrejött a Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészeti Iskola közös igazgatású köznevelési intézmény.

A jogszabályok erejénél fogva 2013. január 1-től a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ – járási illetékességgel a KLIK Hajdúnánási Tankerülete - vette át az általános iskola fenntartását. Az intézmény működtetői feladatait Hajdúnánás Városi Önkormányzat látja el.

2014. szeptember 1-től a pedagógiai szakszolgálati feladat ellátás az általános iskolától átkerült a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúnánási Tagintézménye szervezeti keretébe.

A 2007-2013 közötti időszakban az iskolák túlnyomó része energetikai megújuláson esett át, valamint több kompetencia-fejlesztő projekt is megvalósult az általános iskolákban.

23. táblázat: Hajdúnánás általános iskoláiban megvalósult beruházások 2007-2013 között

Beruházás éve	Beruházás tevékenységei, műszaki tartalma	Beruházás értéke (mFt)	Beruházás forrása
2013-2014	Hajdúnánás, Bocskai Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével	41,5	KEOP
2012	Bocskai Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény intézményének épületenergetikai felújítása	70	KEOP
2014	Hajdúnánás, Iskola u. 3-5-7. szám alatti meglévő iskolaépület épületenergetikai fejlesztése	168	KEOP
2009-2010	Református Általános Iskola a XXI. században - innováció, esélyegyenlőség	24,5	TÁMOP
2009-2010	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben Hajdúnánási gyermekek kompetencia alapú oktatásáért	107	TÁMOP
2013-2015	Innovatív iskolák fejlesztése Kompetenciák fejlesztése a munkaerő-piacon való sikeres megjelenés érdekében	207	TÁMOP

Forrás: palyazat.gov.hu és Hajdúnánás önkormányzat

A város általános iskoláiban az alábbi problémák merültek fel:

- Óvoda utca 2-10.: Tornaterem vagy tanuszoda szükséges, indoka: a mindennapos testnevelés miatt megnövekedett óraszám. Teljes karbantartás (festés, ablaknyitó berendezések, mosdók, ajtók, ablakok javítása, villamos rendszer, tűz- és riasztórendszer javítása). Tanulópadok és székek javítása, cseréje. Informatikai szaktanterem fejlesztése. Udvar, udvari játékok felújítása, játékok beszerzése. Kert rehabilitáció. Udvari világítás javítása, cseréje.
- Polgári u. 71.: Étkező felújítása, udvari játékok telepítése. Elhasználódott, nem javítható informatikai eszközök pótlása. Folyosó festése a tornaterem előtt. Labdafogó háló felállítása a sportpálya mellett (épület védelme szempontjából fontos). Akadálymentesítés teljes körűvé tétele. Tornaeszközök javítása (szőnyegek áthúzása, számolyok, szekrények javítása). Tanulópadok és székek javítása, cseréje. Informatikai szaktanterem fejlesztése. Étkezőasztalok javítása, cseréje.
- Iskola utca 3: Udvar, udvari játékok felújítása, játékok beszerzése. Kert rehabilitáció. Informatikai eszközök pótlása. Akadálymentesítés teljes körűvé tétele. Tornaeszközök javítása (szőnyegek áthúzása, számolyok, szekrények javítása). Tornateremben labdafogó háló pótlása, szertárak átalakítása. Tanulópadok és székek javítása, cseréje. Informatikai szaktanterem fejlesztése. Étkezőasztalok javítása, cseréje. Iskolarádió kiépítése. Új öltözők kialakítása a nyugati szárnyon.
- Baross utca 11/a: Üres iskolai épület, udvar. Jelenleg nincs oktatás. Oktatás céljára felújítás, korszerűsítés tervezése a tulajdonos önkormányzat részéről. Informatikai szaktanterem fejlesztése.

- Magyar utca 104. : Sportpálya aszfaltborításának cseréje. Elhasználódott, nem javítható informatikai eszközök pótlása. Akadálymentesítés teljes körűvé tétele. A „B” épület felújítása. Tornaeszközök javítása (szőnyegek áthúzása, zsámolyok, szekrények javítása). Tanulópádok és székek javítása, cseréje. Informatikai szaktanterem fejlesztése. Étkezőasztalok javítása, cseréje. Udvar, udvari játékok felújítása, játékok beszerzése. Kert rehabilitáció.
- Magyar utca 104.: Táncterem kialakítása, művészeti foglalkozásra alkalmas tér kialakítása
- Köztársaság tér 6.: Éves karbantartási munkák elvégzése.
- Sajátos nevelési igényű tanulók gyógypedagógiai nevelése-oktatása 1-8 évfolyam: Nyugdíjba vonuló gyógypedagógus álláshelyek betöltése okoz problémát.
- Hajdúnánási Református Általános Iskola (Köztársaság tér 11.): Az épület energetikai felújítása hiányzik, valamint a szaktantermek is. Mindezek fejlesztése elkerülhetetlen a fokozatosan növekvő létszámra tekintettel.

Középfokú oktatás

A városban egy **középfokú oktatási intézmény** működik, a Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégium. Az iskola vonzáskörzete nincs meghatározva. Az intézmény működtetője a KLIK. A működtetés és fenntartás feladatainak megosztása a KLIK és az önkormányzat között később kerül tárgyalásra.

24. táblázat: Hajdúnánás középfokú oktatási intézményeinek legfontosabb adatai (2013/2014 tanév)

Feladatellátó hely székhelye és telephelyei, valamint tagintézményei	Férőhely (fő)	Beíratott gyerekek száma (fő)	Kihasználtság (%)	Nem helyi lakos (fő)	A beíratott gyerekekből bejáró (fő)	A beíratott gyerekekből kollégista (fő)	A beíratott gyerekekből hátrányos helyzetű (fő)	A beíratott gyerekekből halmozottan hátrányos helyzetű (fő)
Gimnáziumi képzés (Bocskai u. 29.)	560	335	60*	90	84	6	41	8
Szakközépiskola képzés (Székhely Bocskai utca 29 és Csiha Győző Tagintézmény, Baross u. 11)	575	411	71,5*	128	110	18	109	22
Szakiskola (Csiha Győző Tagintézmény, Baross u. 11)	340	346	101,5*	158	148	10	183	88
Kollégium (Baross utca 11/A)	36	34	94,5				Az iskolaiban nyilvántartva	n.a.
Soós Sára Ház (Bocskai u. 20.)	**							
Somorjai László sportcsarnok (Irányi u. 3.)	***		100					

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

* A kihasználtságra vonatkozó %-os adat a gimnáziumi és szakközépiskolai képzés esetében nem tükrözi a csoportbontások miatti igényeket, ezt figyelembe véve a kihasználtság közel 100 % - os. Szakképzés esetében sem pontos az adat, mivel a diákok egy része a gyakorlat idején a tanműhelyben vagy a külső gyakorlóhelyen tartózkodik.

** Tanítás nincs az épületben, utóbbi években raktárként működött, jelenleg a Kormányhivatal használja.

*** Tanítási időben a Bocskai Iskola (pénteken) és a Körösi diákjai (hétfőtől csütörtökig) használják

A Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola képzési kínálata:

Gimnázium

Kollégiumi ellátás

- 4 évfolyamos alaptantervű gimnáziumi képzés
- 4 évfolyamos angol-német nyelvek emelt szintű oktatása
- 6 évfolyamos képzés matematika, biológia emelt szintű oktatása
- 8 évfolyamos képzés matematika, német és angol nyelvek emelt szintű képzése.

Szakközépiskola

- általános műveltséget megalapozó 9-12., illetve 9-13. évfolyamon
- szakképző 13-14-15. évfolyamon

Szakiskola

- általános műveltséget megalapozó oktatás 9-10. évfolyam
- szakképzés 11-12-13. évfolyam

Ahogy az alábbi táblázat is bemutatja, míg a gimnáziumi tanulók száma viszonylag stabil, addig a szakképzésbe jelentkezők száma, különösen a szakiskolai tanulók száma jelentős csökkenést mutat.

25. táblázat: Hajdúnánás középiskolájában a fő statisztikai adatok alakulása

Megnevezés	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gimnáziumi feladat ellátási helyek száma	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szakközépiskolai feladat ellátási helyek száma	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Szakközépiskolai tanulók száma összesen	466 + 458	485 + 420	466 + 327	435 + 263	650	677	650	565	483	411	347
Gimnáziumi tanulók száma	336	334	340	355	349	353	349	352	320	335	331
Szakiskolai tanulók száma	385	370	365	430	430	455	430	408	345	346	299
Általános iskolai ellátásban részesülők száma	39	41	35	33	32	32	31	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Kollégiumi ellátásban részesülők száma	66	66	77	77	40	53	40	35	25	34	36
Középiskolai főállású pedagógusok száma	65 + 78	60 + 82	59 + 81	59 + 67	115	116	115	105	102	96	100

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

A középiskolások ellátását 2007-ig két középiskola biztosította:

- Csiha Győző, Általános, Közép- és Szakképző Iskola (szakközépiskola, szakiskola, speciális szakiskola és általános iskola – az intézményi adatok a „+” jel után szerepelnek – az iskola ellátta a sajátos nevelési igényű (enyhe fokban értelmi fogyatékos, tanulásban akadályozott) gyermekek nevelését és oktatását is 2010-ig, ezért került sor az Általános iskolai ellátás sor beszűrésére)
- Körösi Csoma Sándor Gimnázium és Szakközépiskola, Kollégium (gimnáziumi, szakközépiskolai képzés – az adatok a „+” jel előtt szerepelnek)

Kollégiumi ellátást a városban a Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégium biztosítja. A kollégium kihasználtsága 94,5%-os, a férőhelyek száma 36.

A város középfokú oktatási intézményeiben számos beruházás valósult meg, melyek közül több is 2015-ben fejeződik be.

26. táblázat: A Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégiumban 2077-0213 között megvalósult fejlesztések

Beruházás éve	Beruházás tevékenységei, műszaki tartalma	Beruházás értéke (mFt)	Beruházás forrása
2009-2010	Kompetencia alapú oktatás, egyenlő hozzáférés - Innovatív intézményekben Hajdúnánási gyermekek kompetencia alapú oktatásáért	107	TÁMOP
2013-2015	Innovatív iskolák fejlesztése Kompetenciák fejlesztése a munkaerő-piacon való sikeres megjelenés érdekében	207	TÁMOP
2013-2015	A természettudományos oktatás módszertanának és eszközrendszerének megújítása a közoktatásban (Öveges Program) A program a Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégium Hajdúnánás Bocskai u. 29. szám alatti székhely épületének biológia szaktanterem/szertár és a környező helyiségek átalakításával valósul meg.	333	TÁMOP
2013	Kollégium pince felújítása	25	LEADER

Forrás: palyazat.gov.hu

A középiskolában és a kapcsolódó intézményekben az alábbi fejlesztési igények jelentkeznek.

27. táblázat: Fejlesztési igények a hajdúnánási középiskolában

Feladatellátó hely székhelye és telephelyei, valamint tagintézményei	Azonosított problémák és fejlesztési igények
Gimnáziumi intézmény-egység (Bocskai u. 29.)	Informatika szaktanterem kialakítása, elektromos rendszer elérhetőségének biztosítása.
Szakközépiskola (Bocskai u. 29.)	Külső-belső teljes felújítás.
Szakiskola (Csiha Győző Tagintézmény, Baross u. 11/a)	Épület hőszigetelése, tetőszigetelés, nyílászárócseré, világítás korszerűsítése, fűtőkorszerűsítés, energetikai korszerűsítés megújuló energiával
Kollégium (Baross utca 11/A)	További kollégiumi férőhelyek igény szerinti kialakítása, külső szigetelés, nyílászárók cseréje.
Soós Sára Ház (Bocskai u. 20.)	Állagmegőrzés.
Somorjai László sportszarnok (Irányi u. 3.)	Hangosítási technika korszerűsítése. Kivetítő tábla és projektor biztosítása.

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

1.8.1.2 Egészségügy

Alapellátás

Az egészségügyi ellátás a településen jónak mondható, hiszen Hajdúnánás város lakosságának egészségügyi ellátása helyben alapellátási és járóbeteg szakellátási szinten is biztosított.

A városban az **egészségügyi alapellátás** 2 db ellátó-helyen történik (a Városi Rendelőintézetben és Tedej-en). A városban betöltetlen praxis nem található. A rendelések korszerűen felszerelt rendelőkben történnek, nem centralizáltan, hanem közel az ellátást

igénybevevő lakossághoz. Az alapellátás infrastruktúra fejlesztése a rendelőintézettel együtt szükséges.

Az **ügyeleti** feladatok ellátása a Mentőállomáson történik. A feladatot központi orvosi ügyelet formájában feladatellátóként, a debreceni székhelyű Orvosi Ügyelet Nonprofit Kft. biztosítja, az önkormányzattal kötött szerződés alapján. Az ügyelet ellátási területe a városra terjed ki.

Az alapellátás és a sürgősségi ellátás fontos kiegészítő eleme a településen működő, 24 órás eset kocsival felszerelt **mentőállomás**. A mentő a lakosság számára az alapellátás és az ügyelet mellett sürgős esetben folyamatosan elérhető.

Az alapellátáshoz szorosan kapcsolódva (önálló szolgáltatás formájában) **iskola- és ifjúság egészségügyi, védőnői** szolgálat (9 fő) és **foglalkozás-egészségügyi** alapellátás működik a Városi Rendelőintézetben. Az **iskolavédőnői** feladatok ellátását az általános és középiskolákban iskolai védőnő látja el. A védőnői körzetek működése megfelelő.

A lakosság egészségügyi alapellátását a településen működő négy **gyógyszertár** teszi teljessé.

Az általános iskolák **iskolaorvosi** ellátását gyermekorvos, míg a középiskola tanulóinak iskola egészségügyi ellátását háziorvos biztosítja.

28. táblázat: Egészségügyi ellátást biztosító ellátó-helyek főbb jellemzői Hajdúnánáson

Egészségügyi ellátó-hely	Ellátás jellege	Gyakorolt praxisok száma	Betöltetlen praxisok száma	Beteglétszám
I. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. Francia Boglárka	1	0	1603 fő
II. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. Juhász Endre	1	0	2198 fő
III. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. György Katalin	1	0	1422 fő
IV. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. Holhós Csaba	1	0	1695 fő
V. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. Császi Éva	1	0	1850 fő
VI. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. Csákó Ilona	1	0	1889 fő
VII. körzet	Felnőtt háziorvos, Dr. Balogh Elemér	1	0	1990 fő
I. körzet	Gyerekorvos, Dr. Marosi Csaba	1	0	1074 fő
II. körzet	Gyerekorvos, Dr. Kátai Ibolya	1	0	834 fő
III. körzet	Gyerekorvos, Dr. Gócs Viktor	1	0	1214 fő
I. körzet	Fogorvos, Dr. Abafalvi Zsuzsa	1	0	6523 fő*
II. körzet	Fogorvos, Dr. Varga Sándor	1	0	3946 fő*
III. körzet	Fogorvos, Dr. Dancsó Beáta	1	0	9176 fő*
IV. körzet	Fogorvos, Dr. Horai Zsolt	1	0	9687 fő*
V. körzet	Fogorvos	1	0	n.a.

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

* Beteglátogatások száma

Szakellátás

Szakellátást biztosítását a városban a **Városi Rendelőintézet** biztosítja, melynek ellátási területe Hajdúnánáson túl a Hajdúdorog is. A rendelőintézet három telephelyen működik: a Kossuth utcai telephelyen kívül, Tedejen működik háziorvosi és fogorvosi praxis. A harmadik telephelyen működik a tüdőgyógyászati ellátás.

A rendelőintézetben az alábbi szakrendelések biztosítottak: reumatológia, fizioterápia, gyógytorna, laboratórium, ortopédia, ideggyógyászat, fül-orr-gége, röntgen, UH, pszichiátria, tüdőgyógyászat-tüdőgondozás, urológia, szemészet, nőgyógyászat, kardiológia, sebészet, traumatológia, bőrgyógyászat. A Városi rendelőintézet leterheltsége magas, egyes vizsgálatokra való várakozási idő több hét is lehet, mely az adott rendelés kapacitásainak nem elégséges voltát jelenti (pl. ultrahang).

2014-ben megtörtént a Városi Rendelőintézet energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével (85mFt).

Az egészségügyi ellátáshoz kapcsolódóan számos civil szervezet végez prevenciós tevékenységeket. Ezek fő célcsoportja a gyermekek és fiatalok. Az aktív korúak halálozási arányának csökkentésére szűrő és mentálhigiénés programok szükségesek, melybe a helyi civil szervezetek is bevonhatóak.

1.8.1.3 Szociális közszolgáltatások

Intézmények,
szolgáltatások

A szociális és gyermekvédelmi alapellátás és szakosított ellátás és intézményei a városban³:

- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde
- Hajdúsági Görögkatolikus Gyermekvédelmi Központ hajdúnánási lakásotthonok
- A Református Egyház fenntartásában működő Idősek Otthona, és Szociális Gondozási Központ (étkeztetés, házi segítségnyújtás, idősek klubja, időskörúak gondozóháza, tartós bentlakásos intézményi elhelyezés)
- Hajdúnánási Szociális Nonprofit Kft. Humán Szolgáltató Otthon
- Hospit Egészségügyi Szolgáltató Kkt.
- Segítségrel Élők Otthona (értelmi fogyatékosok ellátása)
- Fehér bot Alapítvány (vakok és gyengénlátók rehabilitációja, társadalmi integrációja)
- Fehér bot Alapítvány által létrehozott Hajdú-Sancs Humánszolgáltató Nonprofit Kft (házi segítségnyújtás)
- Baptista Tevékeny Szeretet Misszió (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, házi segítségnyújtás 0-24 órában)
- Tevékeny Szeretet Közössége Hajdúnánási Szenvedélybetegek Nappali Intézménye (szenvedélybetegek nappali ellátása)
- Roma Nemzetiségi Önkormányzat (roma lakosság segítése)
- Segítő Szív Szociális Szolgálat (Hajdúböszörmény, Hajdúdorog és Hajdúnánás az illetékességi területe)

Hajdúnánáson minden, a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (Szt.) által előírt szociális ellátás biztosított, emellett a városban működnek civil szervezetek, amelyeket a segítségre szoruló, valamint a hátrányos helyzetű városlakók szintén igénybe vehetnek (Vöröskereszt, támogató szolgálatok, házi segítségnyújtó szolgálatok). Ezek az intézmények a település központi övezetében, jól megközelíthető helyen működnek, többségük legalább részben akadálymentesített, azonban a jogszabály által előírt, teljes körű akadálymentesítés megvalósulásához még több hiányosságot pótolni kell.

Hajdúnánás mint 10 ezer főnél nagyobb, de 30 ezer főnél kisebb lakosságszámú település, az Szt. 86. §-a szerint az alábbi személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások megszervezésére köteles: étkeztetés, házi segítségnyújtás, családsegítés, idősek nappali ellátása, pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek nappali ellátása, fogyatékos személyek nappali ellátása.

A városban mindezen alapellátás biztosított, szakosított ellátás keretében pedig ápolást, gondozást nyújtó intézmények működnek, részben egyházi, részben önkormányzati, részben pedig alapítványi fenntartásban az alábbiak szerint:

- **Átmeneti elhelyezést** nyújtó intézmény a Polgári u. 12. szám alatt található, mely egyházi fenntartásba került.
- A Magyar u. 46. szám és a Fürdő u. 1. szám alatt pedig **pszichiátriai betegek, ill. idősek bentlakásos otthonai** működnek, melyet a Hajdúsági Szociális Nonprofit Kft. tart fenn.

³ Forrás: Hajdúnánás városi önkormányzat szociális szolgáltatástervezési koncepciójának felülvizsgálata

- **Idősek otthona** – református egyházi fenntartásban - működik még a Köztársaság tér 12. szám alatt.
- Alapítványi fenntartásban működik a Bethlen G. u. 7-9. szám alatt a **Segítséggel Élők Otthona**.
- Főleg idős, ápolásra szoruló fekvőbetegek elhelyezésére szolgál az **Ápolási Intézet**, mely a Magyar u. 92. szám alatt található egészségügyi intézmény
- Hajdúnánáson 2011 júliusától működik **tanyagondnoki** szolgálat a Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde intézményén belül.

29. táblázat: Ellátási szerződés keretében biztosított szociális szolgáltatások

A szolgáltatás megnevezése	Érintett szervezet neve	Ellátással érintett települések
Étkeztetés*, házi segítségnyújtás*, idősek nappali ellátása*, idősek átmeneti ellátása, tartós, bentlakásos intézményi elhelyezés	Református Egyházközség	Hajdúnánás
Hajléktalanok nappali ellátása	Baptista Tevékeny Gondozási Szolgálat	Hajdúnánás
Gyermekjóléti szolgáltatás és családsegítés feladatellátásra létrehozott társulás	Hajdúnánási Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat a geszor"	Hajdúnánás, Tiszagyulháza, Újtikos

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

* kötelező feladat

A városban az önkormányzati fenntartású **bölcsődék** száma 1. A férőhelyek száma 50. A bölcsődés korú gyermekek nappali elhelyezését a városban **családi napközi** is segíti: a Baptista Szeretetszolgálat által 2011 óta működtetett Sziporka Családi Napközi, melynek ellátási területe: Hajdúnánás és Hajdúdorog.

30. táblázat: Szociális ellátást biztosító intézmények főbb jellemzői

Megnevezés	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Gondozásban lévő gyermekek száma összesen	183	264	245	245	262	207	247	170	179	224
Családsegítő szolgáltatást igénybe vevők száma	634	2755	3850	7776	3790	913	3086	3457	3545	1636
Gyermekjóléti szolgáltatást igénybe vevők száma	904	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	2025	571	1502

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

Az intézmények kihasználtsága városi szinten átlagos. A kihasználtságban jelentős anomáliák nem jelentkeznek. A városban igény nem mutatkozik igény további férőhelyek kialakítására.

Pénzbeni és természetbeni ellátások

A városban nyújtott **pénzbeni és természetbeni ellátások** az alábbiak: aktív korúak ellátása; időskorúak járadéka; rendszeres gyermekvédelmi támogatás/kedvezmény; lakásfenntartási támogatás; átmeneti segélyezés (pénzbeni és természetbeni); rendkívüli gyermekvédelmi támogatás (pénzbeni és természetbeni); gyermekétkeztetési térítés díj, beiskolázási kedvezmény; közgyógyellátás méltányosságból; köztemetés, temetési segély; foglalkoztatást helyettesítő támogatás; időskorúak járadéka (2013. január 1-től Járási Hivatal állapítja meg); ápolási díj

(2013. január 1-től Járási Hivatal állapítja meg); egészségügyi ellátására jogosító hatósági igazolás (2013. január 1-től Járási Hivatal állapítja meg).

A pénzbeli és természetben nyújtott ellátások fő adatait a melléklet tartalmazza. A természetbeni ellátások közül fontos kiemelni a város **szociális földprogramját**. Ennek keretében egyrészt a városi tulajdonban lévő területeket a rászorulóknak használatába adja és vetőmag csomagot biztosít, másrészt a saját tulajdonú földeken gazdálkodókat segítik vetőmaggal. A programot a Városi családsegítő és Gyermejjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde koordinálja. A program a kezdeti időszakot követően kiegészült állattartási résszel is, melynek keretében előnevelt csirkét adtak a rászorulóknak. A program kiegészült tanácsadással is, melynek köszönhetően jóval 90% feletti a program sikeressége.

31. táblázat: Hajdúnánáson megvalósult szociális fejlesztések 2007-2013 között

Év	Beruházás tevékenységei, műszaki tartalma	Értéke (mFt)	Forrása
2014	Komplex szociális és gyermekjóléti alapellátások kialakítása Hajdúnánáson. A projektben megvalósult a Családsegítő Szolgálat új számítógépes adatbank rendszerének kialakítása, szociális szolgáltatások rendszerének egyéb szolgáltatásokkal való kiegészítése.	30	TÁMOP
2015	A Hajdúnánási Református Szociális Gondozási Központ épületenergetikai pályázata	37	KEOP
2014	Jelen projekt keretében a Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központjának infrastrukturális fejlesztése valósul meg a gondozási központ épületének átalakításával, korszerűsítésével és akadálymentesítésével az idősek átmeneti ellátásának vonatkozásában.	67	TIOP
2015	Megújuló energiafelhasználás növelés a Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthonában	16	KEOP
2011	Akadálymentesítés a Hajdúnánási Szociális Szolgáltató Nonprofit Kft. Hajdúnánás Magyar utca 46. szám alatti telephelyén	15	ÉAOP

Forrás: palyazat.gov.hu és Hajdúnánás önkormányzat

32. táblázat: Legfontosabb fejlesztési igények a szociális intézményekben

Feladatellátó hely	Milyen fejlesztési igények jelentkeznek?
Városi Rendelőintézet	Teljes felújítás szükséges; Egyesítés a Tüdőgondozóval
Tüdőgondozó	Teljes rekonstrukció szükséges

Forrás: Hajdúnánás önkormányzat

1.8.1.4 Községi művelődés, kultúra

Intézmények

A városban számos közművelődési intézmény működik, aktívan bevonva a lakosságot és a városi civil szervezeteket. Az intézmények vonzáskörzete nem csak Hajdúnánásra, hanem a környező településekre is kiterjed.

■ Községi ház

- A **Kéky Lajos Városi Művelődési Központban** 380 főt befogadó **színházterem** működik. Rendezvényeik gondosan, egymáshoz illeszkedően nyújtják a város lakossága és az ide látogató vendégek számára a kulturált kikapcsolódást. A Művelődési Központ rendszeresen ad otthont színházi rendezvényeknek, komolyzenei koncerteknek, népzenei előadásoknak. Az intézmény szerepet vállal a nemzeti ünnepek és városi

nagyrendezvények szervezésében is. A művelődési központ épülete számos közösségnek nyújt gyakorlási lehetőséget (Nánási Nótaklub, Lente Lajos Nótaklub, Hajdú Bokréta), és saját művészeti csoportokat is működtet (Maklár Lajos Városi Énekkar, Nána Táncstúdió, NaNa Színház, Gimnasztráda csoport, Szalmakalap Citera Együttes). Az intézményt feladat-ellátási szerződés keretében a Nánási Pro Cultura Nonprofit Kft működteti. Az intézmény látogatottsága 2014-ben 65.046 fő volt.

- Az **Ifjúsági Házat** az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület működteti az önkormányzattal kötött üzemeltetési szerződés keretében. Az intézmény három funkciónak ad otthont: **moziként, teleházként és ifjúsági közösségi térként** is működik. Az Ifjúsági Ház alapvető feladata, hogy a városban és a térségben élő ifjúsági korcsoport számára alternatívát kínáljon az információhoz jutás, a közösségi művelődés-szórakozás tekintetében, a fiatalok autonómiáját és személyiségük kibontakozását elősegítse, illetve kis létszámú, sportot kedvelő csoportoknak teret és lehetőséget biztosítson. Az egyesület célja, hogy a fiatalok és a helyi társadalom számára a kultúrához és az információkhoz való hozzáférést biztosítsa. Az egyes rendezvények a fiatalok aktív szerepvállalásával valósulnak meg.

■ Könyvtár

- **Móricz Pál Városi Könyvtár** (több mint 60 ezer kötet). A könyvtár alapfeladatának ellátásán túl, információs központtá, valamint a kultúráért tenni akarók kedvelt találkozó helyévé vált. Rendezvényei sokoldalúak, hagyományteremtőek. A könyvtárban e-Magyarország pont (ingyenes internet elérési lehetőség) is működik. A Református Egyház és az önkormányzat által fenntartott iskolákban is működnek könyvtárak. Az intézmény látogatottsága 2014-ben 31.226 fő volt.

■ Múzeumok, galériák, alkotóterek:

- **Helytörténeti Gyűjtemény** (a könyvtáron belül)
- **Tájház** (Hajdú Ház és Kovácsműhely). Az intézmény látogatottsága 2014-ben 1.112 fő volt.
- **Aranyszalma alkotóház**

A városban található közművelődési intézményeknél az alábbi **fejlesztési igények** jelennek meg:

- Kék Lajos Városi Művelődési Központ: Teljes épületenergetikai felújítás és a belső tér fejlesztése
- Ifjúsági Ház: eszközellátottság fejlesztése
- Móricz Pál Városi Könyvtár: építészeti felújítás (járési hivatal épületében van)
- Helytörténeti Gyűjtemény: eszközellátottság fejlesztése, kiállító terek bővítése
- Tájház: épület felújítás, környezet fejlesztése
- Aranyszalma alkotóház: épület felújítás, környezet fejlesztése

2007- 2013 között az alábbi fejlesztések és projektek voltak jelentősebbek:

- Az Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület több alkalommal is sikeresen pályázott hátrányos helyzetű fiatalok foglalkoztatására, illetve komplex ifjúságfejlesztő munka - közösségi programok generálására (2009, 2014)

- TÁMOP pályázatok keretében megvalósult a Kék Lajos Városi Művelődési Központ szakmai fejlesztése (2014), valamint a hajdúnánási Helytörténeti Gyűjtemény anyagára és kiállításaira alapozó múzeumpedagógiai tevékenység, a közoktatás képzési szerepének erősítése (2013).
- Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése történt meg a hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda intézményében (2013) és a Bocskai iskolában (2014)

Rendezvények

A település rendszeresen megtartott éves rendezvényeiből az alábbiak emelkednek ki, melyek nem csak a város, hanem a környező települések és városok lakosait is vonzzák. Ezeken túlmenően évente több alkalommal kerülnek megrendezésre kulturális rendezvények (fonó, képzőművészeti kiállítások, jeles napokhoz kapcsolódó ünnepek, stb.)

- Öhönfőző Verseny (900 fő)
- Pásztorételek Főzőversenye (2000 fő)
- Hajdúk Világtalálkozója (3000 fő)
- Szüreti sokadalom (400 fő)

Sport

A sportról szóló 2004. évi I. törvény alapján az önkormányzat kötelező feladatai közé tartozik a sport tevékenység támogatása, testnevelési és sportintézmények fenntartása. A Somorjai László Városi Sportcsarnokot 2012-től a Polgármesteri Hivatal üzemelteti, mely legfőbb színtere a sporttevékenységnek az iskolai sporttelepek és tornatermek mellett.

Hajdúnánáson a versenysportokat, főként a labdajátékokat művelőkön kívül gyermek és felnőtt öntevékeny csoportok működnek többféle testmozgás gyakorlására: labdarúgás, kézilabda, tenisz, futás, kosárlabda, teke, úszás, kajak-kenu, jóga, társastánc területeken. A városban található sportegyesületek az alábbi sportágakban működnek: kézilabda, futball, horgászat, galamb és kisállattenyésztés, tenisz, lovaglás, bűvárkodás.

A sport és rekreáció legfontosabb színterei a **Somorjai László Városi Sportcsarnok** és a **Sporttelep**. A városban nagy számban működnek sportegyesületek, kiemelkedően magas a sportot támogató civil szervezetek száma. Ezek aktívan vesznek részt a közösségi/tömegsport szervezésében.

A sport és rekreáció fontos színtere a **Hajdúnánási Gyógyfürdő**. A strandon belül sportolásra lehetőséget biztosít két tenispálya, a strandröplabda pályák, a lánbtenisz, illetve a focipálya.

Hajdúnánáson a sport támogatása érdekében készítették el a 2011-2016-os időszakra a városi **Sportkonceptiót**, mely megfogalmazta a legfontosabb feladatokat, a terület erősségeit és gyengeségeit a szabadidős, a tömeg- és versenysport kapcsán.

A **Hajdúnánási Dominó Diáksport Egyesületben** jött létre a kajak-kenu szakosztály, mely már több országos rendezvény szervezőjévé is vált. 2012 tavaszán kezdődtek meg az első vízi edzések a Hajdúnánási Gyógyfürdő területén lévő Csónakázó-tavon. Rövid idő alatt több mint 30 nevezett versenyzővel rendelkező sportklubba vált, mely az MKKSZ támogatásával országos versenyek mellett nemzetközi rendezvények szervezését is tervezik a jövőben együttműködve az önkormányzattal.

33. táblázat: A város közművelődési és sport infrastruktúrájának jellemzői

Intézmény neve	Kihasználtság/ látogatottság	Az intézmény jellemzői, beavatkozási szükségletek
Somorjai László Városi Sportcsarnok, 4080 hajdúnánás, Irányi u. 10. sz.	100%	felújított épület, csarnok padlózata kopófelület, világítás, fűtés, tetőszerkezet, javítás szükséges. Délelőtt a gimnázium diákjai testnevelés, délután a nánási kézilabda csapat edzésre használja.
Városi Sporttelep 4080 Hajdúnánás, Fürdő utca	100%	Épület beázik folyamatos, eszközhiány, sportfelszerelések hiánya jellemzi, világítás korszerűsítése, egy pályára lenne még szükség. Játsszótér és kondi park igénye fent áll.
Hajdúnánási Gyógyfürdő 4080 Hajdúnánás, Fürdő utca. 7. sz.	160.000 fő	Épülethomlokzati javítások, új fedett úszómedence a téli úszásoktatáshoz gyerekek számára, gépészeti korszerűsítés, gyógyászati eszközök beszerzése, a kezelések hatékonyabb ellátásához. Területén található tenispálya, futballpálya, strandröplabda pálya, amelyek szezonálisan vannak nyitva: 05.01-10.01 ig.
Hajdúnánási óvoda – 2 tornaszoba 4080 Hajdúnánás, Magyar utca 104. sz. Gesztenyevirág Óvoda 4080 Hajdúnánás, Kasza utca. 3. sz. Eszterlánc Óvoda	100%	A Magyar utcai óvoda új épület, nincs szükséges javításra, tornaterme teljesen kihasznált, 86 gyerek, 4 csoport. A Kasza utcai óvoda terme is teljes kihasználású, itt is 4 csoport van, közel 90 gyerekekkel. Az óvodai foglalkozásokba beépített testnevelési foglalkozások színtere.
Bocskai István Általános Iskola – 2 tornaterem 4080 Hajdúnánás, Polgári utca: Polgári u. 71. 4080 Hajdúnánás, Baross utca: Baross u. 13. 4080 Hajdúnánás, Iskola utca: Iskola u. 3.	100%	Az általános iskolai tornatermek teljesen kihasználtak, a tantervbe bevezetett napi testnevelés miatt. Az intézmények rendezvényeiket is ide tervezi (ballagás, farsang, iskola bál). A három intézményben közel 1200 tanulónak napi mozgását oldják meg.
Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium – 1 tornaterem 4080 Hajdúnánás, Bocskai utca 29. sz.	100%	eszközök hiányoznak az épület jó, állag megóvás miatt a rendezvényekhez leteríthető padlóvédő. Az intézményhez tartozik egy tornaterem, de a tanulók száma és a tantervbe bevezetett napi testnevelés miatt, a Somorjai Városi Sportcsarnokot is igénybe veszik.
Lőtér	100%	Egyesületi tulajdon, a gépek, épületek (lőtorony) felújításra szorulnak. Szezonális tevékenység.
Vízi kikötő – vízi sportpálya		Folyamatban lévő felújítás, lezárt terület.
Liget sportépület Fitness- és Konditerem Hajdúnánási Spartacus Súlyemelő és Body Klub 4080 Hajdúnánás, Hősök Ligete	30%	A terület kiesik a városközpontból, így kevesen keresik fel és látogatják, szezonális tevékenységek, programok helyszínre szervezésével betölthető lenne. A Spartacus Súlyemelő szakcsoport rendszeres edzéseit tartja itt
Műfüves futballpálya Nánásfoci Műfüves Kft. 4080 Hajdúnánás, Fürdő utca	85%	Műfüves pálya teljes modern, korszerű pálya
Gyöngyszem Sport és Szabadidőközpont 4080 Hajdúnánás Irányi u. 16.	45%	új épület, eszközhiány miatt, kicsi a látogatottság
Martinek Lovasudvar 4080 Hajdúnánás, Petőfi utca 76/c „Arany Zablá” Lovas Egyesület 4080 Hajdúnánás, Bocskai u. 63-65 C lh. 1/4	47%	a lovagoltatás és a lovas foglalkozások szezonális tevékenységéből adódik. Ismerkedés a pónival, futószáras lovaglás, önálló lovaglás, osztálylovaglás, tereplovaglás bérelt lóval, hintózás városban lovaglásoktatás, események, rendezvények szervezése
Horgásztavak Hermann Ottó Horgászegyesület 4080 Hajdúnánás, Fürdő út Tuskós horgásztó 4080 Hajdúnánás, Fürdő út	58%	A Hermann Ottó Horgászegyesület, minőségi halgazdaságok és a megfelelő víz minőség miatt, a látogatottság kicsi, magas költségei miatt, magas a napi, heti, éves horgász díj, csak engedéllyel lehet itt horgászni. Szezonális a nyitva tartás Tuskós horgásztó nyitva tartása is szezonális

Intézmény neve	Kihasználtság/ látogatottság	Az intézmény jellemzői, beavatkozási szükségletek
Play Tenisz iskola	56%	Kortól függetlenül teniszoktatás szakedzővel. Biztosítunk teniszütőt, teniszlabdát, ha kell. Az edzések helye a Hajdúnánási Gyógyfürdő területén található 3 db tenispálya.
Active Fitness 4080 Hajdúnánás, Kossuth u. 22.	53%	fitness-terem, aerobics jellegű tréning. Egész évben látogatható. A látogatottság alacsony, a mozgás igény kicsi.
Freya Egészségmegőrző Minicentrum 4080 Hajdúnánás Attila u. 91.	50%	Egyéb sportok, szolgáltatások: gyógytestnevelés, tartásjavító torna, fitness-, step- és kick-box aerobics, testépítés, jóga, fogyaszto kezelések (zsírregetés), masszázskézelések (fogyaszto- és gyogymasszázs), eredeti, száraz finn szauna, étkezési tanácsadás, egyéni és csoportos foglalkozások, gerincmasszázs (seragem) ágy.

Forrás: Hajdúnánás önkormányzat

1.8.2 Esélyegyenlőség biztosítása

A város óvodai intézményeiben a HH-s és a HHH-s gyermekek száma 2014-ben 202 fő volt, ami 46,5%-os arányt jelent ebben a korosztályban városi szinten.

Esélyegyenlőségi
Program

Az önkormányzat 2013 júniusában fogadta el Helyi Esélyegyenlőségi Programját (HEP). Ennek **célcsoportjai**: a mélyszegénységben élők és a romák, a gyermekek, a nők, az idősek és a fogyatékkal élők. Az egyes célcsoportok vonatkozásában **az alábbi problémák** kerültek megállapításra:

Mélyszegénységben élők és a romák

- „Formális” szegregátum jelenléte a Csepüszőlőben
- Nem rendelkezik antiszegregációs tervvel a település.
- Az aktív korú nem foglalkoztatott lakosság körében átlagosan 15% a 21-25 évesek, míg 12% az 51-55 évesek aránya

Gyermekek

- Foglalkoztatási lehetőségek beszűkülése, a család férfi tagjai sok családnál távol az otthonról kénytelenek munkát vállalni
- A családok egyre romló szociális helyzete miatt nem tudnak elegendő anyagi erőforrást biztosítani egészségmegőrzésre
- Rugalmas munkavégzés feltételei nem biztosítottak az önkormányzati intézményekben
- Az Nktv. 2013. szeptember 1-jén hatályba lépő 1. és 2. melléklete alapvető változást hoz, az önkormányzati fenntartású óvodában kötelezően biztosítandó személyi feltételek vonatkozásában
- Az állami fenntartású általános iskola diákjainak, az országos kompetenciamérésen nem sikerült az országos átlaghoz közeli eredményt elérniük

Idősek

- A városban működő nótaklubok és nótáénekesek közötti együttműködés hiánya
- Idősek otthonában élő, hozzátartozó nélküli személyek társadalmi elszigeteltsége.
- Sok az olyan idős, egyedül élő, aki a viszonylag jónak mondható átlagjövedelemmel rendelkezik, ennél fogva semmilyen szociális juttatásra nem jogosult, viszont ahhoz már alacsony a jövedelme, hogy mindent teljes áron megfizessen, így adott esetben nélkülöz
- Pályázatírásban szakmai segítség igénye.

Nők

- Foglalkoztatási lehetőségek beszűkülése, a család férfi tagjai sok családnál távol az otthonról kénytelenek munkát vállalni.
- Nincs helyben működtetett emlőszűrés, emiatt sok érintett anyagi okok következtében nem vesz részt a szűrővizsgálatokon
- Rugalmas munkavégzés feltételei nem biztosítottak az önkormányzati intézményekben

Fogyatékkal élők

- Nem minden közszolgáltatást nyújtó intézmény akadálymentesített
- Az információs és kommunikációs akadálymentesítettség biztosítása jelenleg nincs vizsgálva a városi kulturális rendezvények szervezése során.

A városi HEP-ban az alábbi **intézkedési területek** fogalmazódtak meg:

- Szolgáltatási diverzifikáció fejlesztés a Családsegítő Szolgálatnál
- Antiszegregációs terv elkészítése
- Támogatott foglalkoztatáshoz kapcsolódó pályázatfigyelés
- Bölcsődei, óvodai ellátás bővítése
- Fiatalok egészség-prevenciója
- Családbarát munkahelyek számának bővítése a településen
- Az Nktv-ben meghatározott személyi feltételeknek történő megfelelés
- Kompetencia-mérések eredményeinek javítása
- Civil kooperáció erősítése
- Társadalmi elszigeteltség csökkentése
- Pozitív diszkrimináció a helyi rendeletalkotásban
- Akadálymentesítéshez pályázati források igénybevétele
- Pályázatírásban való közreműködés
- Nők egészség-prevenciója
- „Kulturális akadálymentesítés

1.9 A település gazdasága⁴

1.9.1 A település gazdasági súlya, szerepköre

Hajdúnánás gazdasági súlyát és szerepkörét érintően említésre kerül a megyei területfejlesztési koncepcióban. A bruttó hozzáadott érték települési szintű megoszlása alapján Debrecen, Hajdúszoboszló, Hajdúböszörmény, Balmazújváros, Berettyóújfalú, Hajdúnánás és Püspökladány városok követik (KSH, 2010). Tekintettel arra, hogy a bruttó hozzáadott érték nyilvántartása a vállalkozások székhelye szerint történik, ez az adatbázis nem képes visszaadni a cégek központján kívül eső telephelyek gazdasági teljesítményét. Ezért célszerű figyelembe venni a telephelyek után is fizetett, és általában minden településen kivetett iparűzési adó területi megoszlását. A kapott kép 2010 vonatkozásában egybeesést mutat a bruttó hozzáadott érték településenkénti eltéréseivel; megyei átlag feletti egy főre jutó mutatót a bruttó hozzáadott érték terén is vezető pozícióban lévő Debrecen, Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszoboszló, Kaba és Nádudvar, valamint a jelentős nem helyi székhelyű gazdasági (főként ipari) szereplőkkel bíró Hajdúböszörmény és Hajdúnánás produkált.⁵

Vállalkozások száma
szerinti súly

A városban a regisztrált vállalkozások száma 2864 db (2013), a működő vállalkozások száma ezzel szemben 735 volt (2012), mely csökkenést mutat a 2010-es adathoz képest (807). A vállalkozások túlnyomó része kis és középvállalkozás. ⁶ A Hajdúnánáson a legalább 600e Ft árbevétellel rendelkező őstermelők száma 2010-ben 575, míg 2012-ben 618 volt. ⁷

A regisztrált vállalkozások 1000 lakosra vetített száma a megye esetében 170, ugyanezen adat a Hajdúnánási járásban 144, míg Hajdúnánás értéke: 161. A város e tekintetben kedvezőtlenebb helyzetben van a megye egészéhez képest.

A vállalkozások abszolút és lakosságarányos száma nem mutatja kielégítően a város relatív gazdasági erejét ezért fontos megvizsgálni és összehasonlítani a működő vállalkozások szerkezetét alkalmazottal létszáma és az árbevétel szerint is.

34. táblázat: A működő vállalkozások száma Hajdúnánáson, 2012

Területi egység	működő vállalkozások száma – alkalmazotti létszám alapján			
	1-9 fő	10-49 fő	49-249 fő	250-X fő
	mikro	kis	közép	nagy
Hajdúnánás	694	31	10	0
Hajdú-Bihar megye	29.149	1168	227	35
Hajdúnánás részesedése a megyei szumából (%)	2,3%	2,6%	4,4%	0%

Forrás: KSH

A településen kevés 50 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozás működik, jellemző a mikro-vállalkozások túlsúlya, az egyszemélyes vállalkozások jelenléte. A város relatív helyzetét tükrözi

⁴ A fejezet a Hajdúnánás Integrált Városfejlesztési Stratégia 2014-2020 dokumentum figyelembevételével készült

⁵ Forrás: Hajdú-Bihar megye területfejlesztési koncepcióját megalapozó feltáró-értékelő vizsgálat

⁶ Módszertanilag regisztrált gazdasági szervezet a megfigyelés időpontjában az adminisztratív nyilvántartások szerint jogilag létező egység, azaz adószámmal rendelkező gazdasági szervezet, beleértve az adott időpontban csőd-, felszámolási és végelszámolási eljárás alatt állókat is. Egy adott évben működő vállalkozásnak tekintünk egy vállalkozást, ha az év folyamán volt árbevétele, vagy foglalkoztatottja. Gazdálkodási formák szerint a működő vállalkozások köre tartalmazza a jogi személyiségű és jogi személyiség nélküli társas vállalkozásokat és a vállalkozói igazolvánnyal rendelkező egyéni vállalkozókat.

⁷ Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

mindezek mellett a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása. Ezzel lehetővé válik a domináns ágazatok beazonosítása és összehasonlítása a megyei jellemzőkkel.

A város relatív helyzetét tükrözi mindezek mellett a működő vállalkozások ágazatok szerinti megoszlása. Ezzel lehetővé válik a domináns ágazatok beazonosítása és összehasonlítása. A város az 1970-es évekig agrárváros volt, majd az ipartelepítés következtében agráriparváros lett, mely jelleg a mai napig fennáll. Ahogy az alábbi táblázat is bemutatja Hajdúnánáson a működő vállalkozások száma alapján a kereskedelem, a mezőgazdaság és az ipari tevékenység, különösen az építőipar a domináns gazdasági ágazat. Kedvező, hogy arányaiban több az ipari és építőipari vállalkozás itt, mint a megyében. A szolgáltatásokat nyújtó ágazatok azonban városi és járási szinten jelentős elmaradást mutatnak.

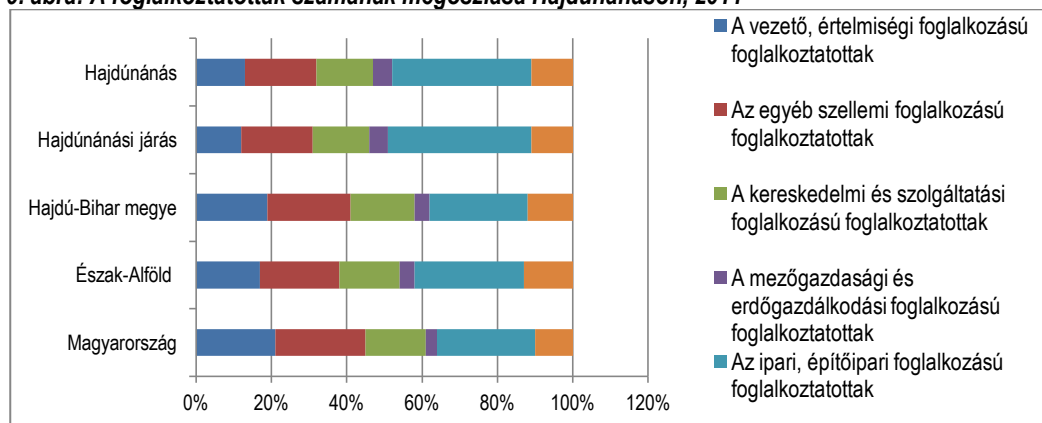
35. táblázat: Domináns gazdasági ágak Hajdúnánáson a működő vállalkozások száma alapján, db, 2012

Gazdasági ág	Hajdúnánás		Hajdúnánási járás		Hajdú-Bihar megye	
Mezőgazdaság	85	12%	136	11%	1727	6%
Ipar	58	8%	100	8%	2190	7%
Építőipar	84	11%	132	11%	2744	9%
Kereskedelem, gépjárműjavítás	183	25%	282	24%	6836	23%
Szakmai, tudományos, műszaki tevékenység	71	10%	100	8%	4234	14%
Adminisztratív és szolgáltatást támogató tevékenység	19	3%	35	3%	1731	6%
Egyéb szolgáltatás	235	32%	380	32%	9843	34%

Forrás: KSH

A gazdasági ágak dominanciáját az egyes szakmákban foglalkoztatottak létszámának megoszlása is tovább árnyalja. A 2011-es népszámlálási adatok alapján készült az alábbi grafikon, mely az egyes fő szakmák szerinti foglalkoztatotti létszám megoszlását mutatja területi összehasonlításban. Ebből kiderül, hogy bár a város (hasonlóan a járáshoz) kevesebb foglalkoztatottal rendelkezik a szellemi foglalkozásokban, de a fentiekkel összhangban jelentősen nagyobb az iparban és építőiparban foglalkoztatottak aránya, mind megyei, mind országos viszonylatban. A mezőgazdaságban foglalkoztatottak aránya kismértékben meghaladja a megyei és az országos átlagot.

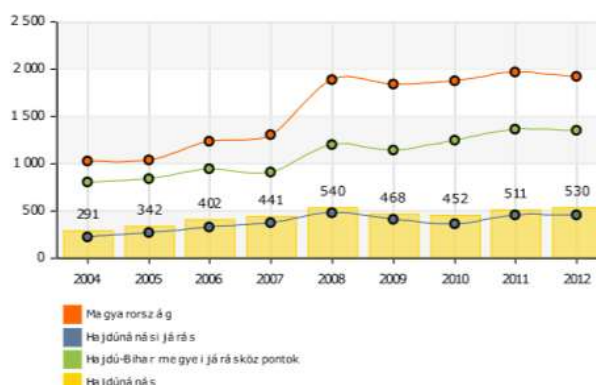
9. ábra: A foglalkoztatottak számának megoszlása Hajdúnánáson, 2011

Forrás: KSH

Az alábbi ábrák a városban, az egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték változásait mutatják idősorosan és területi eloszlásban. Az idősoros adatok alátámasztják, hogy az értékek jelentősen elmaradnak az országos átlagtól, arányaiban csökkenés tapasztalható, mindamellett, hogy a tendencia növekedő. Amíg 2004-ben mintegy harmada, addig 2012-ben nagyjából negyede volt a városi érték az országoshoz viszonyítva.

10. ábra: Egy lakosra jutó bruttó hozzáadott érték idősoros értékei (eFt)

Forrás: TEIR

1.9.2 A település főbb gazdasági ágazatai, jellemzői⁸

1.9.2.1 Mezőgazdaság

A város gazdaságát évszázadokon keresztül a mezőgazdaság határozta meg. A 25.964 hektár nagyságú terület az állattartáshoz kapcsolódó legelők miatt alakult ki, amit később a szántóföldi művelés váltott fel, ami mi napig domináns maradt.

Hajdúnánás agrártelepülés, melynek egyik fontos eleme az állattartás. Egyéni gazdaságokban főleg a szárnyasok tartása az elterjedt, de sokan tartanak sertés, szarvasmarha, juh állományt is. Az állattenyésztő és növénytermesztő gazdaságok igyekeznek a helyi piacra termelni, melynek a felvevőképesége alacsony. Sajnos a térségben a feldolgozó ipar még nem épült ki megfelelően (az egész régióra jellemző), így a termelt áruk nagy része máshol kerül feldolgozásra. Az állattartás hosszú távú fenntarthatóságához elengedhetetlen a nagykiterjedésű szántók, legelők megléte, ezt segíti a város jelentős kiterjedtsége. A legjellemzőbb gazdálkodás ma a szántóföldi művelés, amit közel 8000 hektáron végeznek. A művelés alatt álló földterület kétharmada a szántóföld, 22%-a rét, legelő. A szántóföld átlagos aranykorona-értéke csak valamivel jobb az országos átlagnál, a legelők minősége azonban gyenge.

A rendszerváltás előtt a földhasználat 99 %-ban 4 nagyüzemre (Tedeji Állami Gazdaság, Béke Termelőszövetkezet, Új Élet Termelőszövetkezet, Micsurin Termelőszövetkezet) koncentrált. A rendszerváltozás után a földterület döntő hányada magántulajdonba került. A farmstruktúra nem tud azonban kialakulni, mivel az egyes mezőgazdasági termelők földbirtokai általában több táblában találhatók. A földterületek nagyobb, optimális méretű táblákban való művelése még ma is csak részben tekinthető kialakultnak. A mezőgazdaság és kapcsolódó feldolgozóipar a városban elsősorban a Tedej-i városrészben koncentrálódik.

Tedej Zrt. az egyik legnagyobb mezőgazdasági- és állattenyésztési üzeme Hajdúnánásnak. A Tedeji gazdaság megalakulása óta a tejelő szarvasmarha és a sertés tenyésztés meghatározó

⁸ Forrás: IVS

ágazat a gazdaság életében. A telephez tartozik egy vágópont is, melynek sertés és szarvasmarha vágására van engedélye. A vállalatcsoport jelenleg 105 hektáron foglalkozik gyümölcsstermesztéssel, valamint folyékony műtrágya és kevert takarmány előállításával, továbbá építőipari fejlesztésekkel, munkálatokkal. A Tedej cégcsoport két innovatív klaszter tagja, a Pharmapolis Innovatív Élelmiszeripari Klaszternek és az Észak-alföldi Élelmiszer-Innovációs Klaszternek.

A lakosok jelentős része ma is kötődik a mezőgazdasághoz, és sokan lesznek, akik kisebb mennyiségben (főleg kertekben) termelnek és állítanak elő házilag élelmiszereket (speciális és bio élelmiszereket). A mezőgazdaság domináns szerepéhez kapcsolódik az élelmiszerfeldolgozás, e területen már működik néhány kis- és középvállalkozó (pl. Lac-Hús Kft.). Hiányosak azonban a hűtő és szárító kapacitások, terménytárolók. A malomiparnak jelentősen hagyományai vannak a városban (bővebben lásd 1.9.2.2. fejezetet).

Az **Agrár Iparipark** Hajdúnánás külterületén, a Tiszavasvárit Hajdúnánással összekötő 3502-es közút szomszédságában található, Hajdúnánástól 7, Tiszavasváritól 5, az M3-as autópályától 5, az M35-ös autópályától 14 km-re. Az agrár-iparipark saját iparvágánnyal csatlakozik a Tiszalök-Debrecen vasúti szárnyvezetékhez. Az agrár-ipariparktól 3 km-re folyó Keleti Főcsatorna korlátozottan hajózható, vize a park területére öntöző csatornán van bevezetve. Az agrár-ipariparkba betelepült vállalkozások nagy szakmai gyakorlattal rendelkeznek, jó minőségű, részben öntözött szántó területen gazdálkodnak. Jelentős a feldolgozóipari tevékenység. Az agrár-iparipark alternatív energetikai beruházásoknak is helyet biztosít, melyek nagyrészt a mezőgazdaság hulladék anyagait hasznosítják. Az energetikai üzemek hulladék hője fűtési, szárítási célokra, hulladékként keletkező végtermékei az állattenyésztésben frissen fogyasztható takarmányként, a növénytermesztésben talajjavító anyagként hasznosulnak. Az agrár-iparipark kialakításának célja, a helyben előállított mezőgazdasági termékek feldolgozásával működő tőkét és szakmai befektetőket vonzó kedvező gazdasági környezet kialakítása.

A városban az utóbbi időszakban számos **szociális szövetkezet** alakult, melyek sikeresen pályáztak fejlesztéseikre:

- **HAJDÚ FORMA Szociális Szövetkezet**
  - ingatlanvásárlás (4mFt, 2011, GOP)
  - hátrányos helyzetű, illetve álláskereső személyek foglalkoztatásának támogatása (TÁMOP, 44mFt, 2012, illetve TÁMOP 37mFt, 2014-2015)
- **Hajdú Üzlet Szociális Szövetkezet**
  - Élelmiszer kiskereskedelmi üzlet működtetése Hajdúnánáson hátrányos helyzetű munkanélküliek foglalkoztatásával (TÁMOP, 49mFt, 2014)
- **Hajdúnánási Tartósító és Építő Szociális Szövetkezet**
  - Élelmiszer feldolgozó (tartósítóüzem, hús- és hentesáru bolt működtetése a helyi START mintaprogram és a helyi kistermelők által előállított alapanyagokra építve (TÁMOP, 50mFt, 2014-2015)
- "A MEGOLDÁS KULCSA" Szociális Szövetkezet, 2014, 15mFt, TÁMOP

1.9.2.2 Ipar

A város ipari szerepét annak köszönheti, hogy 1870-ben a küzdött a vasútért, melynek települést érintő nyomvonaláért tetemes költségvállalást, térítésmentes földeket és egyévi közmunkát kellett biztosítani. Ennek köszönhetően a vasútvonal később bázist jelentett a mezőgazdaság mellé megtelepülő ipari foglalkoztatásnak. Komoly malom és szalmaipar alakult ki a század elejére: a Csiha Malom már 1896-ban működött. A szövetkezeti kisipart először a Fa- és Fémipari KTSZ képviselte nyolc szakmával, majd a Városgazdálkodási Vállalat és a Ruhaipari és a Vasipari Vállalatok következtek 1953-1954-ben. A konfekció ipar a 60-as évekre már közel 2.000 főt foglalkoztatott. A textilipar évtizedes válsága Hajdúnánáson és vonzáskörzetében sok család

életét befolyásolja ma is. Az egyik legnagyobb foglalkoztató MODE 3H Textilipari Kft. 2012-ben felszámolás alá került. Helyette 2012-ben indult a CM-Text Kft. varrodája.

A városban a nagyipar 1960-ban jelent meg, amikor a Budapesti Szellőző Művek nyitotta meg Hajdúnánási Telepét 1960-ban, amit a TUNGSRAM Rt. (Egyesült Izzólámpa és Villamossági Rt.) helyi gyáregységének beindítása követett. A rendszerváltás során felszámolásra kerültek a betelepített ipari termelő üzemek. Hajdúnánáson a legtöbb embert foglalkoztató üzem a TUNGSRAM Rt. volt, közel 1500 főnek nyújtott megélhetést. A gyárat azonban 1994-ben felszámolták. 1994 óta tehát a több mint tízhektáros gyáregység üres, a General Electric mint tulajdonos gondoskodik az épületek állagmegóvásáról és őrzéséről. Az ipari üzemek közül a legjelentősebb a Műforg Ezredév Kft., melynek fő tevékenységi köre a forgácsolt és mart alkatrészek gyártása, automatikus és univerzális gépekkel, valamint a Ventifilt Zrt, melynek a gépgyártáson belül az ipari légtechnikai, és a levegőtisztasághoz kapcsolódó, környezetszennyezés csökkentését szolgáló berendezések, és egyedi tervezésű hegesztett fémszerkezetek gyártása képezi a cég főtevékenységét.

36. táblázat: A legjelentősebb vállalkozások fő tevékenységi köre és foglalkoztatotti létszáma Hajdúnánáson

Vállalkozás neve	Székhely	Fő tevékenységi kör	Foglalkoztatottak száma		Árbevétel (mFt) 2013	Exportál
			2010	2013		
Mode 3H Textilipari Kft.	Hajdúnánás	Felsőruházati termékek gyártása	380	Felszámolásra került		
CM-Text Kft	Tiszaölök	Felsőruházati termékek gyártása	0	146	294	Igen
Tedej Zrt.	Hajdúnánás	Mezőgazdasági tevékenység	206	241*	4.665*	Igen
Ventifilt Légtechnikai Zrt.	Hajdúnánás	Légtechnikai berendezés gyártása	178	131	1142	Igen
Műforg Ezredév	Hajdúnánás	Fémipar	n.a.	n.a.	1.951***	Igen
Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft.	Hajdúnánás	Szolgáltatási tevékenység, építőipar	115	117	600	Nem
Lachús Ipari és Kereskedelmi Kft.	Hajdúnánás	Húsfeldolgozás és tartósítás	95	94**	5.322**	Igen
Lachús Ipari és Kereskedelmi Kft.	Budapest	Húsfeldolgozás és tartósítás	n.a.	83	3.711	Igen
Hajdúnánási Béke Mg. Szöv.	Hajdúnánás	Mezőgazdasági termelés	82	77	395	Nem
Nyakas András	Hajdúnánás	Gabonafélék termelése	47	n.a.	n.a.	n.a.
Olex-97 Kft	Hajdúnánás	Szerelvény gyártása	27	56	831	Nem
Hajdúnási Munkaerő-Kölcsönző Kft.	Hajdúnánás	Munkaerő kölcsönzés	44	38	115	Nem
Prónay Sándor	Hajdúnánás	Géplakatos, fémszerkezet gyártása	13	n.a.	n.a.	n.a.

Forrás: www.e-cegjegyzek.hu és Hajdúnánás önkormányzata

*Konzolidált adatok cégcsoport szinten

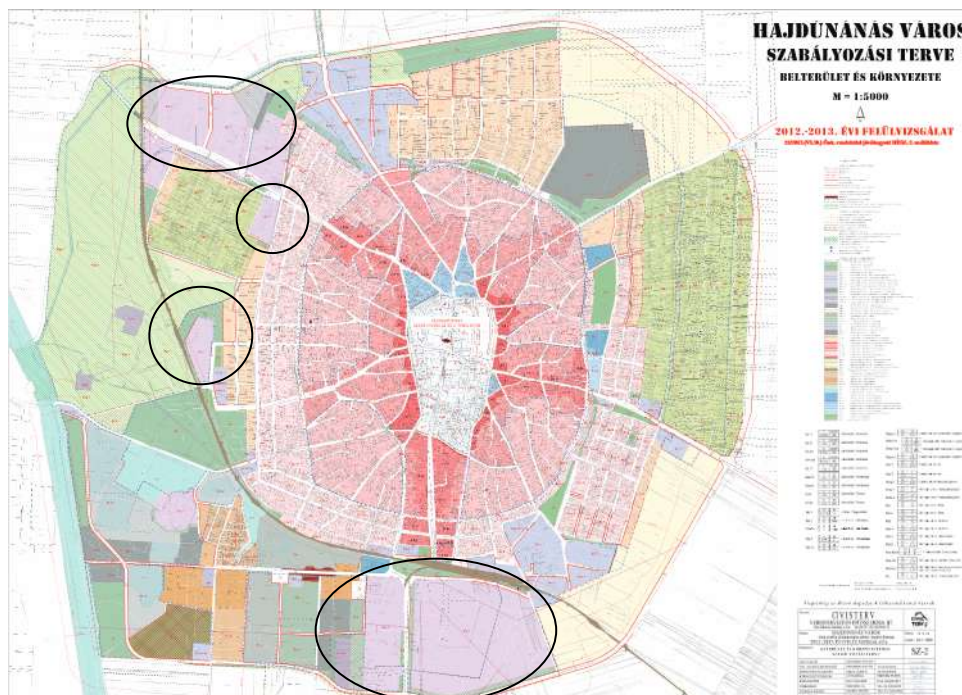
**2011

A város legnagyobb hajdúnánási székhelyű foglalkoztatóit a fenti táblázat foglalja össze. A 2013-ra rendelkezésre álló adatok alapján a legtöbbet foglalkoztató vállalkozások közül a domináns gazdasági ágazat a mezőgazdaság és élelmiszeripar, mintegy 400 fő alkalmazottal, amit a gépipar követ nagyjából 200 fővel. A könnyűipar mintegy 150 főt, az építőipar több mint 110 főt alkalmaz.

A Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft 100%-ban a város tulajdona, fő tevékenységi körei: Távhő- és melegvíz szolgáltatás; Fedett és strandfürdő; Építőipari tevékenység; Szennyvíztelep

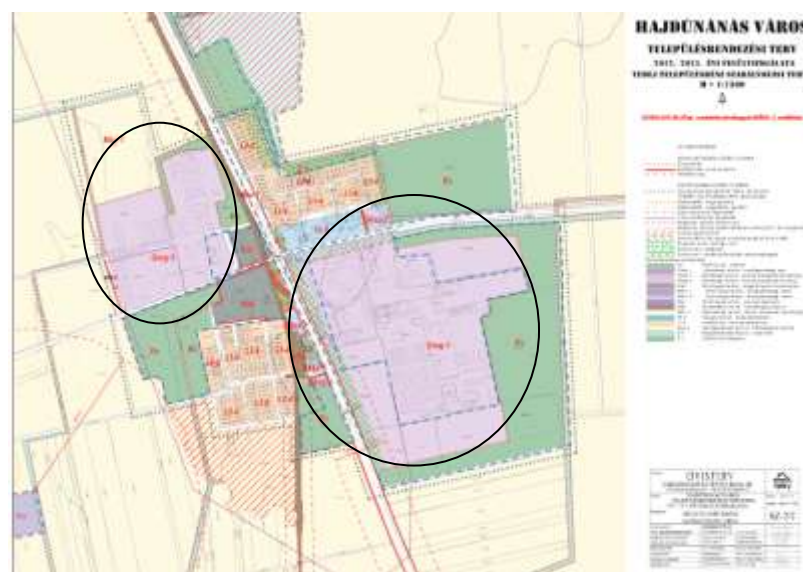
üzemeltetés; Ingatlankezelési tevékenység; Temetési szolgáltatás; Bérbeadási tevékenység;
Piac, parkoló üzemeltetés.

10. térkép: A város ipari hasznosítású területei 1

Forrás: Hajdúnánás szabályozási terv, (ipari terület színekód: lila)

11. térkép: város ipari hasznosítású területei 2 – Hajdúnánás- Tedej

Forrás: Hajdúnánás szabályozási terv (ipari terület színekód: lila)

A város működő tőke vonzó képessége azonban nagyban függ a megfelelő minőségű üzleti infrastruktúrák és szolgáltatások jelenlététől, mely hiányos, hiszen a városban ipari park vagy inkubátor ház, valamint kapcsolódó szolgáltatás sem található.

A városban a vállalkozásoknál megvalósult legjelentősebb beruházásokat az 1.9.3. fejezet mutatja be.

1.9.2.3 Szolgáltatások

A szolgáltatások köre alapvetően két szektorra bontható, **piaci és nem piaci** szolgáltatásokra. Az utóbbi körébe az egészségügy, az oktatás, a szociális ellátás és a közigazgatás tartozik, amelyeknek biztosítása törvényileg erőteljesen szabályozott, jelentős részük az önkormányzat kötelezően ellátandó feladatai közé sorolható. A járási központi szerepkör betöltéséhez megfelelő számú szolgáltatóegység áll rendelkezésre gyakorlatilag minden területen egy-két kisebb hiányosságtól eltekintve. A településen az egészségügyi és szociális szolgáltatásokat részben profitorientált vállalkozások egészítik ki. A városban nincs jelentős a fizetőképes kereslet ezekre a szolgáltatásokra.

A kiskereskedelmi egységek száma a városban kiegyensúlyozott képet mutat, a vizsgált időszakban kismértékű növekedés következett be. Az egységek eloszlása megfelel a piaci keresletnek.

37. táblázat: Kiskereskedelmi egységek száma Hajdúnánáson, db

Városrészek	2008	2009	2010	2011	2012	2015. 02.
Belváros	115	114	122	125	129	122
Két körút közötti terület	61	63	60	55	54	63
Nagykörúton kívüli terület	48	51	50	49	54	57
Tedej	5	5	5	5	5	4
Összesen	229	233	236	234	242	246

Forrás: KSH

A kiskereskedelmi egységek számától eltérően a vendéglátóipari egységek száma jelentősen csökkent 2008-hoz képest (81%), különösen a 2011-2012-es nagyarányú növekedést követően. A Nagykörúton kívüli területen található, arányaiban nagyszámú egységet a fürdő jelenléte indokolja.

38. táblázat: Vendéglátóipari egységek száma Hajdúnánáson, db

Városrészek	2008	2009	2010	2011	2012	2015. 02.
Belváros	18	18	18	22	22	12
Két körút közötti terület	16	17	16	14	17	14
Nagykörúton kívüli terület	23	24	24	25	26	21
Tedej	1	1	0	1	1	n.a.
Összesen	58	60	58	62	66	47

Forrás: KSH

Hajdúnánáson külön kiemelendő, az alatta található gyógy- és termálvíz készlet, melyre alapozottan a meglévő gazdasági bázis a turisztikai szolgáltatások irányába diverzifikálható. Az idegenforgalom, vendéglátás valószínűleg hosszabb távon sem lesz képes a helyi gazdaság meghatározó tényezőjévé válni, de a jövedelemtermelésben, foglalkoztatásban és a térség arculatának kialakulásában betöltött szerepe vitathatatlan. A 90-es évek hozta kedvezőtlen

gazdasági helyzet való kitörés egyik lehetőségét a gyógy-idegenforgalom fejlesztésében látta az önkormányzat. A város erejéhez mérten lassú, de évről évre eredményes arculatformálást hajtott végre. A strand vonzással bírt a Borsod megyeiek számára, akik a szolgáltatások igénybevételét állandósítva hétvégi házak építésével üdülőtelepet hoztak létre a strand szomszédságában. Az elmúlt időszak jelentősebb turizmusfejlesztései (szolgáltatás és vonzerőfejlesztés) elsősorban a fürdőhöz kapcsolódtak. 2012-ben megvalósult a Hajdúnánási fürdőkomplexum kialakításának II. üteme, amely magában foglalta a meglévő fürdő bővítését új 1087 m²-es gyógyászati résszel, meglévő fürdő akadálymentesítését, egy új 125 m² víztükrű külső gyógymedence építését élményelemekkel, egy új termálkút fúrását, egy vastalanító rendszer kialakítását. 2015-ben valósul meg a gyógyfürdő és a kemping nyújtotta szolgáltatások bővítéseként a létesítmények szomszédságában található Keleti főcsatornán, egy új csónakfogadó állomás épül, és hozzá számos kiegészítő új szolgáltatás. A csónakfogadó állomáson belül kialakításra kerül több szabadidős tevékenységet biztosító létesítmény (grundpálya, játszótér, szalonasütlő, filagória, kemence). A teljes új kínálat a csónakállomáson túl drótköteles vízisízést is kínál majd a turistáknak. Ezen túlmenően a Kendereskertben kialakított új Pásztormúzeum, a Martinek Lovasudvar, több horgászto kínál turisztikai szolgáltatásokat a városban.

Hajdúnánáson mintegy 400 vendégágy áll a turisták rendelkezésére, melyben kemping, szálloda, üdülőház, panzió és közösségi szálláshely is található. A szálláshelyek túlnyomó része – a fürdőnek köszönhetően – a Nagykörúton kívüli városrészben található.

39. táblázat: Kereskedelmi szálláshely szolgáltatók száma Hajdúnánáson, db

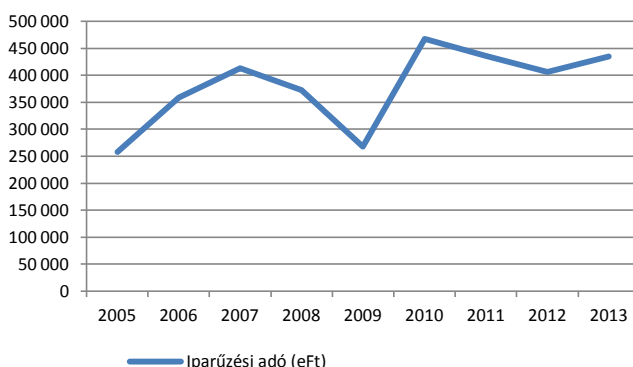
Városrészek	2008	2009	2010	2011	2012	2015. 02.
Belváros	1	1	1	1	1	0
Két körút közötti terület	5	6	6	6	6	8
Nagykörúton kívüli terület	18	20	21	21	16	18
Tedej	2	8	6	6	4	4
Összesen	26	35	33	34	27	30

Forrás: KSH

1.9.3 A gazdasági szervezetek jellemzői, fontosabb beruházásai, települést érintő fontosabb elképzelések

A városban a regisztrált vállalkozások aránya és a működő vállalkozások száma elmarad a megyei átlagtól. A településen kevés 50 fő feletti létszámot foglalkoztató vállalkozás működik, jellemző a mikro-vállalkozások túlsúlya, az egyszemélyes vállalkozások jelenléte. A városban nem működik nagyvállalat. Hajdúnánáson a kereskedelem, a mezőgazdaság és az ipari tevékenység, különösen az építőipar a domináns gazdasági ágazat. A szolgáltatásokat nyújtó ágazatok a városi és járási adatokhoz viszonyítva jelentős elmaradást mutatnak. A városban nem működik turisztikai desztináció menedzsment szervezet, csak Tourinform iroda található itt.

11. ábra: Az iparűzési adó bevételek alakulása Hajdúnánáson, eFt

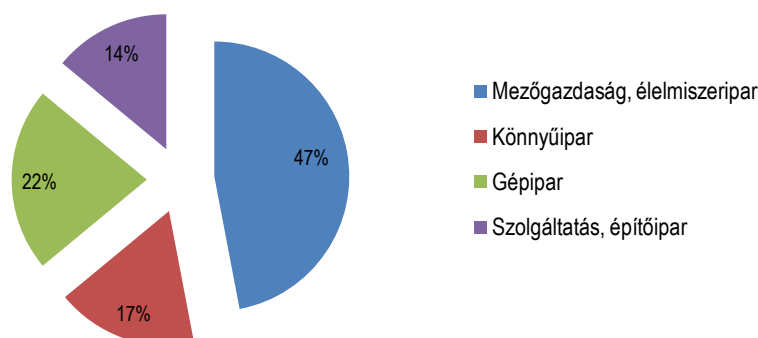

Forrás: Hajdúnánás önkormányzat

A városban az iparűzési adó trendjében két törés mutatkozik, mely elsősorban a gazdasági válság hatása.

A település legnagyobb foglalkoztatói által érintett szektorokat az alábbi ábra foglalja össze a cégek 2013. évi átlagos statisztikai létszámára alapozva.

12. ábra: A legjelentősebb foglalkoztatók által érintett gazdasági szektorok, 2013

Forrás: az 1.9.2.2. fejezet táblázatának adatai alapján saját szerkesztés

A negatív folyamatok ellenére a térségben működnek foglalkoztatási szempontból meghatározó nagyvállalatok, és kialakult egy növekedni képes kis- és középvállalkozói kör. Az ipari hagyományok és a meglévő ipar súlya miatt a város nem a hagyományos rurális területek válságjelenségeit éli át. Hajdúnánás fejlődése számára a két megyeszékhely (Debrecen és Nyíregyháza) földrajzi közelsége sajátos lehetőségeket hordoz. A megyeszékhelyek Hajdúnánás számára is felvevőpiacot jelentenek, valamint a helyi turisztikai vonzerők és szolgáltatások fejlesztésének egyik célcsoportját képezhetik. Jól tetten érhető ugyanakkor, hogy a megyeszékhelyek közelsége akadályá egyúttal a tercierizáció gyors előretörésének. A közúti közlekedés javulása miatt egyre több jele van a Miskolchoz fűződő kapcsolatok felértékelődésének is.

A Hajdúnánási önkormányzat központi szerepet tölt be a város gazdasági életében. Nem csak a várostulajdonában lévő vállalkozásokban foglalkoztatottak által, hanem a helyi gazdaság erősítését, a hajdúnánási lakosok és termelők lehetőségeinek növelése által. A város földrajzi védjegyet hozott létre **Nánási portéka** néven. Nánási portéka a Hajdúnánáson állandó lakcímmel rendelkező termelő által Hajdúnánás közigazgatási határán belül megtermelt feldolgozatlan és/vagy feldolgozott élelmiszer, mezőgazdasági termék, élő állat. Feldolgozott termékek közül az

minősül Nánási portékának, amelynek alapanyagát legalább 50% mértékben Hajdúnánás közigazgatási határán belül állították elő. A Védjegy tulajdonos önkormányzat célja a hajdúnánási termékek ismertségének növelése, valamint a helyi termelők termékeinek megkülönböztetése a piaci áruválasztékban saját helyi márka építésével. Ezzel kíván hozzájárulni a hajdúnánási gazdaság fellendítéséhez, helyi termelők ösztönzéséhez és új munkahelyek teremtéséhez, valamint, hogy a vásárlók keressék, és preferálják a Nánási portéka védjeggyel ellátott helyi termékeket. A fogyasztók tájékoztatásán, szemléletformálásán keresztül a vásárlási szokások megváltoztatása, befolyásolása, a helyi értékek iránti elköteleződés generálása, a lokálpatriotizmus erősítése az önkormányzat célja.

A fentiekkel összhangban, hazánkban Hajdúnánás a harmadik település, amely kibocsátotta és 2012. július 21-én bevezette saját fizetőeszközét, a **Bocskai Koronát**. A Bocskai Korona egy olyan 100% Ft fedezettel rendelkező, a Hajdúnánási Holding Zrt. által kibocsátott utalvány, fizetőeszköz, amelyet kizárólag Hajdúnánáson, a hivatalos elfogadóhelyeken lehet felhasználni. Fizetések sorozatát lehet lebonyolítani vele, eltérően az étkezési és más áruvásárlási utalványoktól. Ettől válik „helyi pénzzé”. A kezdeményezés rendszerének célja és szerepe, hogy a helyi fogyasztást összekösse a helyi termeléssel, szolgáltatással. A Bocskai Korona – hasonlóan, más étkezési vagy vásárlási utalványhoz – készpénzt helyettesítő fizetőeszköz, amely vásárlások, igénybe vett szolgáltatások ellenértékének kiegyenlítésére használható. A vállalkozások a Bocskai Koronával fizetők számára kedvezményt biztosítanak, melyet az elfogadóhelyi hálózathoz való csatlakozásukkor vállalnak. A kedvezmény mértéke és az, hogy ez milyen árucikkre és szolgáltatásra terjed ki, a szerződött partner vállalásától függ. Kezdetkor 16 vállalkozás fogadta el a Bocskai koronát, jelenleg 68 szerződött partner van. Az elfogadóhelyek profilja az élelmiszeren, a ruházaton, a műszaki és építőanyagokon és sportszolgáltatáson át nagyon sok mindenre egyébre is kiterjed.

A Hajdúnánás városi Önkormányzat Képviselő-testülete a 233/2011. (VI. 24.) számú Képviselő-testületi Határozatával létrehozta a **Hajdúnánási Holding zártkörűen működő részvénytársaságot**. A Holding működtetésével a fenntartó célja, hogy a városi feladatok ellátása ellenőrzött, átlátható, hatékony és eredményes módon történjen. A Holding tulajdonában álló vállalatok:

- Hajdúnánási Építő- és Szolgáltató Kft.
- Hajdúnánási Gyermek és Közétkeztetési Nonprofit Kft.
- Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft.
- „Kaptár” „C” Energetikai Szolgáltató Kft.

A vállalkozások által támogatásból megvalósított legjelentősebb fejlesztéseket a melléklet tartalmazza.

1.9.4 A gazdasági versenyképességet befolyásoló tényezők

Hajdúnánás, a Hajdúságban Debrecenről északra, mintegy 45 km távolságra, Nyíregyházától Dél-nyugatra mintegy 30 km-re és Miskolcra dél-keletre, 65 km-re, a Keleti Főcsatorna mentén található város. A város jól megközelíthető közúton minden szomszédos településről. A város területén áthalad a Debrecen-Tisza közti keskeny nyomközű vasútvonal. Legközelebbi autópálya 5 km-re (M3), nemzetközi repülőtér és trimodális központ Debrecenben található.

A városban nem található multinacionális és egyéb nagyvállalat vállalkozások, alacsony a működő tőke aránya. A városban nem számottevő a vállalkozások innovációs és K+F tevékenysége. A városban alacsony a magas fejlettségű technikát alkalmazó ipari üzemek, csakúgy, mint a gazdaságfejlesztést segítő szolgáltatást nyújtó szervezetek száma. A városban

nincs inkubátorház és ipari park, azonban a korábbi GE-gyár felhagyott telep alkalmas nagyüzemi gyártásra, ipari fejlesztésre.

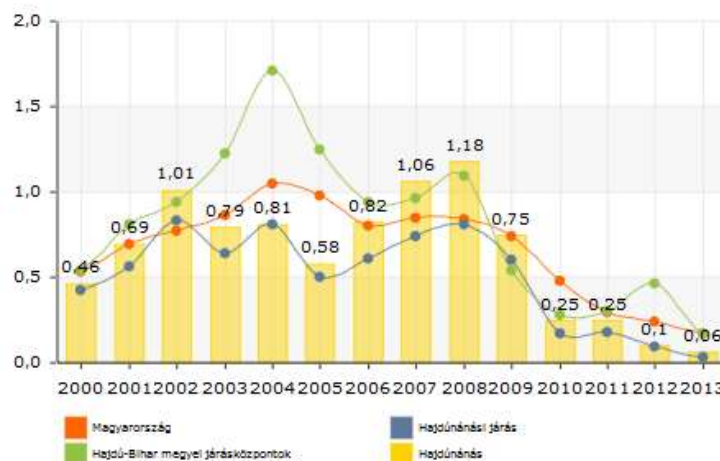
A város közlekedés földrajzi elhelyezkedését az 1.1. és az 1.15. fejezetek térképei mutatják be.

A városban élők iskolázottsági adatai sem segítik a gazdasági, magasabb hozzáadott értékkel rendelkező beruházások vonzását. Megyei és járásközponti viszonylatban is alacsony a felsőfokú végzettséggel és magas a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya.

1.9.5 Ingatlanpiaci viszonyok (kereslet-kínálat)

A város teljes lakásállománya 6944 db. A lakásállomány 2001-hez képest (7200 db) csökkent. A csökkenő tendencia 2013-ben is folytatódott (TEIR). Az épített lakások arányának változása megfelel az országos és megyei adatok tendenciáinak, azonban arányaiban jelentősen elmarad azoktól.

13. ábra: Épített lakások aránya (éve lakásállomány százalékában)

Forrás: TEIR

A városban a lakások és lakott üdülők életkora valamelyest kedvezőtlenebb a megyei adatoknál. Az ingatlanok zöme 30-40 éve épült.

40. táblázat: Lakások és lakott üdülők építési év szerint Hajdúnánáson, %, 2011

Terület	1946 előtt	1946–1960	1961–1970	1971–1980	1981–1990	1991–2000	2001–2005	2006–2011
Hajdúnánás	11%	10%	15%	24%	21%	9%	7%	5%
Hajdú-Bihar megye	13%	6%	12%	29%	24%	6%	5%	4%

Forrás: KSH

A paneles lakásépítés a Belvárosban jelent meg a városban. A lakások komfortkozát és felszereltség szerinti megoszlása az életminőség fejezetben szerepel. Az Önkormányzati bérházak jellemzői pedig az 1.10.5. fejezetben találhatók.

Az ingatlanpiac helyzete erősen kínálati, ahogy azt az alábbi táblázat szemlélteti. A hajdúnánási ingatlanpiaci alakulása teljes mértékben megfelel a megyei adatoknak. Bár a megyei átlagnál

kedvezőbbek voltak az ingatlanok árai a városban, a kínálati piac végett ugrásszerű növekedés következett be az értékesített ingatlanok számában, ami negatív hatással volt az ingatlanok árára.

41. táblázat: Az ingatlanok árának alakulása Hajdúnánáson

Év	Földrajzi terület	Átlagár (eFt/nm ²)	Átlagár 2007-hez viszonyítva	Darab	Darab 2007-hez viszonyítva
2007	Hajdúnánás	121		11	
	Hajdú-Bihar megye	187		506	
2009	Hajdúnánás	128	106%	72	654%
	Hajdú-Bihar megye	159	85%	3014	595%
2011	Hajdúnánás	106	88%	75	681%
	Hajdú-Bihar megye	151	80%	3382	668%

Forrás: Ingatlankataszter

Az önkormányzat 34/2013. (XII.20.) önkormányzati rendeletében szabályozta lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletére, elidegenítésére vonatkozó szabályokat, az önkormányzati ingatlanok vonatkozásában.

1.10 Az önkormányzat gazdálkodása, a településfejlesztés eszköz és intézményrendszere

1.10.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Hajdúnánás intézményeinek fenntartásában, a város fejlesztésében a legfontosabb tényező a város költségvetése, annak stabilitása. Az önkormányzat éves költségvetésének készítésekor a város stabil pénzügyi pozícióinak megőrzésére, a lakosság életszínvonalát javító szolgáltatások bővítésére, a város gazdasági potenciáljának növelését segítő fejlesztések megvalósítására és megfelelő tartalék képzésére törekszik.

A város önkormányzatának 2005 és 2014 közötti költségvetését elemezve megállítható, hogy a bevételi oldal legnagyobb tételeit minden évben a saját folyó bevételek, illetve az állami hozzájárulások és támogatások jelentették. Az önkormányzati költségvetés kiadási oldalának legjelentősebb tételét minden évben a működési kiadások (pl. személyi juttatások, dologi kiadások) jelentették.

Az Önkormányzat és az Állam közötti feladatmegosztás változása miatt 2013-tól jelentős változások történtek a város költségvetésében. A bevételi oldal változásai közé tartozik, hogy a feladat-átstrukturálás miatt megszűnt az önkormányzat személyi jövedelemadóból való részesedése, az illetékbevételek elkerültek a várostól, valamint a beszedett gépjárműadó 40%-a marad a városnál. Gazdaságfejlesztési szempontból a közhatalmi bevételek közül a helyi iparüzési adó jelentősége kiemelkedik. Ennek átlagos nagyságrendje 380eFt volt, mely nagyságrendje évente változó tendenciát mutat. A legnagyobb iparüzési adót fizető vállalkozások a Tedej Zrt, a Ventifilt Légttechnikai Zrt. és a Műforg Ezredév Kft.⁹

A város számára hangsúlyosan pozitív változást jelentett a város adósságállományának állam által megtörtént átvállalása. Az adósságkonszolidáció során a város 58.218.368 Ft működési és 284.029.527 Ft felhalmozású célú támogatást kapott.¹⁰

42. táblázat: A költségvetés bevételi tételeinek alakulása (eFt)

Év	A	B	C	D	E	F	Összesen
2005	3.826.484	257.796	2.549.206	6.375.690	81.223	27.134	6.456.913
2006	3.412.398	359.021	2.734.077	6.146.475	76.530	76.519	6.223.005
2007	3.553.745	413.352	473.275	4.027.020	16.296	16.296	4.043.316
2008	3.512.216	372.123	473.372	3.985.588	5.609	5.609	3.991.197
2009	3.407.395	267.804	274.145	3.681.540	225.093	225.093	3.906.633
2010	3.861.157	467.573	242.293	4.103.450	231.940	311.668	4.335.390
2011	3.659.225	435.751	247.311	3.906.536	435.452	294.468	4.341.988
2012	3.494.621	406.151	108.403	3.603.024	551.842	366.380	4.154.866
2013 ²	2.949.462	434.921	468.145	3.417.607	575.352	493.704	3.992.959
2014	3.173.269	393.137*	796.925	3.970.194	876.642	593.029	4.846.836

* Első három negyedév adata

A – működési bevételek és támogatások; B – helyi iparüzési adó (A-n belül); C – felhalmozási bevétel; D – költségvetési bevételek; E – Finanszírozási bevételek, F – Hitel igénybevétele (E-n belül)

⁹ Forrás: Önkormányzata

¹⁰ Forrás: Beszámoló az önkormányzat 2014. évi időközi költségvetési gazdálkodásáról

43. táblázat: A költségvetés kiadási tételeinek alakulása (eFt)

Év	A	B	C	D	E	Összesen
2005	3.082.327	3.076.156	2.842.965	1.588	1.588	6.160.071
2006	3.084.398	3.103.534	2.902.008	6.350	6.350	6.194.282
2007	3.563.333	483.221	317.346	6.350	6.350	4.052.904
2008	3.394.909	466.617	245.018	6.755	6.755	3.868.281
2009	3.350.070	267.125	104.239	7.020	7.020	3.624.215
2010	3.589.496	615.845	399.853	180.076	7.056	4.385.417
2011	3.617.609	432.810	332.033	81.368	349.131	4.131.787
2012	3.516.043	378.590	273.588	286.390	267.742	4.181.023
2013 ²	2.656.696	726.140	616.098	443.813	464.806	3.826.649
2014	3.105.510	816.784	750.614	794.593	794.593	4.716.887

A – működési kiadások; B – felhalmozási kiadások; C – beruházások és felújítások (B-n belül); D - finanszírozási kiadások; E – hitelek törlesztése (D-n belül)

A város a kötelező feladatain túl az alábbi feladatokat önként látja el:

- járóbeteg szakellátás
- szociális földprogrammal kapcsolatos feladatok
- krízis segély
- hármás vagy többes iker gyermekek támogatása
- buszbérlet támogatása
- képzési támogatás
- tankönyv támogatás
- étkezési térítési díj támogatása
- Bursa Hungarica Ösztöndíj
- sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése
- közterület felügyelet
- helyi újság kiadása
- városi piac üzemeltetése
- lakossági hirdetés
- mezőőri szolgálat

Vagyongazdálkodás

A helyi önkormányzatokról szóló 2011. évi CLXXXIX Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény alapján, annak keretei között a települési önkormányzat helyi rendeletben szabályozhatja a vagyona feletti rendelkezési jog gyakorlását. A nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény értelmében az önkormányzati vagyon felosztása az alábbiak szerint alakul: a jogszabály két nagy vagyoni csoportot különböztet meg: üzleti vagyont és törzsvagyont. A törzsvagyon körébe tartozó tárgyak forgalomképtelenek, illetve korlátozottan forgalomképesek. Az önkormányzat forgalomképtelen törzsvagyon a kizárólagos önkormányzati tulajdonban álló vagyonból és nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű vagyonból áll. Hajdúnánás Város Önkormányzatának 21/2011 (X.25.) sz. önkormányzati rendelete az önkormányzati vagyonról és a vagyon feletti tulajdonjog gyakorlásának szabályozásáról rendelkezik. A rendelet hatálya kiterjed a tulajdonában álló ingatlanokra, ingóságokra (tárgyi és forgóeszközökre) és vagyoni értékű jogaira (immateriális javak). Ezen túlmenően az Önkormányzat vagyongazdálkodásának alapelveit az Önkormányzat vagyongazdálkodási terve is szabályozza. Eszerint az Önkormányzat kiemelt felelősségi körébe tartozik a vagyonnal való felelősségteljes, átgondolt, tervszerű, hatékony, az önkormányzat céljait legjobban szolgáló gazdálkodás. A terv célja, hogy megteremtse a biztonságos feladatellátás feltételeit, a kiszámítható és átlátható gazdálkodást, biztosítsa a pénzügyi egyensúlyt, megőrizze és növelje a vagyon értékét, valamint biztosítsa a vagyon piaci értéken történő bérbeadását. A város vagyongazdálkodása az országos

szintű jogszabályokkal összhangban működik, meghatározza többek között az önkormányzati vagyon hasznosításának módjait, elveit közép és hosszútávon.

Az önkormányzat vagyonát tekintve az adatok szerint 2005 és 2012 között ugrásszerű növekedés ment végbe, mely az önkormányzati vagyont szabályozó jogszabályok változása miatt 2014-ban jelentősen lecsökkent. A vagyon legjelentősebb tételeit a tárgyi eszközök, az üzemeltetésre átadott eszközök és a befektetett pénzügyi eszközök jelentik.

44. táblázat: A város vagyonának alakulása (eFt)

	Törzsvagyon	Üzleti vagyon	Kötvény és hitelállomány
2005	25 547	n.a.	n.a.
2006	120 716	n.a.	n.a.
2007	105 662	7 988 654	656 561
2008	109 543	8 056 129	723 182
2009	327 859	8 083 651	730 641
2010	632 735	8 341 683	740 736
2011	578 072	8 574 691	737 725
2012	676 711	8 365 502	739 560
2013	340 809	8 242 923	1 193 864
2014*	139 223	8 341 863	756 994

Forrás: Hajdúnánás város Önkormányzata

* Első három negyedév adata

A vagyon másik jelentős csoportját a **részesedések** jelentik gazdasági társaságokban. A Hajdúnánási Holding Zrt. 100 %-os önkormányzati tulajdonban van. A Holding Zrt. 100 %-os tulajdonában van a Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft., a Hajdúnánási Gyermekek és Közéletfejlesztési Nonprofit Kft., a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft., valamint a „Kaptár” „C” Energetikai Szolgáltató Kft., amelyek ellátnak az önkormányzat egyes speciális feladatait. Az önkormányzat egyéb vállalkozásokban való részesedéseit a melléklet tartalmazza.

A város vagyonának részletes adatait az önkormányzati vagyonról és az arról való rendelkezési jog gyakorlásáról szóló önkormányzati rendelet melléklete tartalmazza. Az önkormányzati ingatlanok listáját a 13/2012. (III.30.) sz. rendeletének 2. számú melléklete tartalmazza. A rendelet megfogalmazza a közép és hosszú távú fejlesztési terveket is.

Az önkormányzati vagyon hasznosításának alternatívái:

- A feladatok ellátásához nem szükséges vagyon elidegenítése
- Használatba adás, bérbeadás
- Önkormányzati vagyontárggyal vállalkozási tevékenység indítása

Gazdasági Program

Hajdúnánás gazdaságfejlesztése szempontjából kiemelkedő jelentőségű a képviselőtestület által 2013-ban elfogadott Integrált Városfejlesztési Program, valamint a város két évente aktualizált gazdasági programja, amelynek legfrissebb verziója a város 2011-2014 közötti időszakra vonatkozó fejlesztési elképzeléseit tartalmazza.

A **gazdasági programban** nevesített, kiemelt vállalkozásfejlesztési elképzelések az alábbiak voltak:

- befektetőket vonzó ipari környezet kialakítása
- azon fejlesztések támogatása, ahol az ipari termelést össze lehet kötni a mezőgazdasági termeléssel.
- létesítmény és szolgáltatásfejlesztés a turisztika területén

Az **integrált városfejlesztési stratégia** kiemelten foglalkozik a gazdaságfejlesztéssel is, melynek értelmében a város legfontosabb gazdaságfejlesztési célja az alábbi:

- Önrendelkező, autonóm város

Hajdúnánás nagyszerű természeti adottságai lehetővé teszik, hogy a város megtermelje élelmiszerigényének nagy hányadát, ipari (különösen feldolgozóipari és ehhez kapcsolódók szállítási, stb.) tevékenységeit megerősítve a munkahelyek segítségével is javítsa lakóinak jövedelmi helyzetét, amivel saját belső piacát is megerősítheti. A hajdú öntudatra alapozott és azt értéknek tekintő és értékként kezelő hozzáállás az élelmiszer és gazdasági önellátás mellett lépéseket tesz az energetikai önrendelkezés felé, a termálvíz és a mezőgazdasági hulladékok energetikai hasznosítására is.

1.10.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége, intézményrendszere

Az önkormányzat településfejlesztési tevékenységét elemezve alapvetően három szereplő munkáját kell kiemelni.

A **legfontosabb szerepet Hajdúnánás Város önkormányzata** játssza, amely esetében három szervezet (a képviselő-testület, a képviselő-testület bizottságai és a polgármesteri hivatal szervezeti egységei) említhetők meg. Ezen belül a döntéshozatal a **képviselő-testület** feladata, amely az általa elfogadott rendeletek és határozatok révén dönt többek között az erre célra rendelkezésre álló pénzeszközök nagyságáról, az egyes ilyen jellegű pályázatokhoz szükséges önerő biztosításáról. Ezen túlmentően a testület feladata a város térbeli fejlődését nagymértékben befolyásoló településszerkezeti terv, helyi építési szabályzat és szabályozási terv elfogadása és/vagy módosítása. A képviselő-testület döntéseinek előkészítésében fontos szerepet játszanak a képviselőtestület különböző állandó **bizottságai**:

- Pénzügyi és Ügyrendi Bizottság
- Egészségügyi és Szociális Bizottság
- Művelődési, Oktatási, Ifjúsági és Sport Bizottság
- Városfejlesztési Bizottság

A másik fontos szereplő a Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal, melyen belül kiemelt szerepet játszik a **Városfejlesztési és Gazdálkodási Iroda és az Önkormányzati és Igazgatási Iroda, illetve a Városi Főépítész**. Feladataik közé tartozik többek között az önkormányzat beruházásai, tervei készítésében való közreműködés, a lakossági hozzájárulással megvalósuló útépítések és az útépítésekhez kapcsolódó közműépítések koordinálása, illetve az utóbbi tevékenységei közül a városi településfejlesztéshez és területfejlesztéshez szükséges döntések, koncepciók előkészítése és a város településrendezési terveinek (szabályozási terv és helyi építési szabályzata, valamint településszerkezeti terv) előkészítése, ennek keretében szakhatósági és lakossági egyeztetés lefolytatása.

A településfejlesztés kapcsán fontos szereplő még az önkormányzati tulajdonban lévő társaság, Hajdúnánási Holding Zrt. és vállalatai.

1.10.3 Gazdaságfejlesztési tevékenység

Az elmúlt években az önkormányzat az alábbi **gazdaságfejlesztést célzó tevékenységeket** hajtotta végre:

- A városban *közvetlen hatású* eszköz, mint pl. ipari park, inkubátorház létrehozása fejlesztése és működtetése, gazdaságfejlesztéssel, befekető-vonzással foglalkozó szervezet létrehozása és működtetése nem jelent meg a városban
- *Közvetett* eszközök közül a hálózatépítés jelent meg az országos szervezetekkel, mint például az Energiahatékony Önkormányzatok Szövetségével, a SPA Klaszterrel (gyógyturizmus), a Széchenyi Programirodával, a Kereskedelmi és Ipari Kamarával.

A városban folyó gazdaságfejlesztési tevékenységnek az alábbi fontos **szereplőit** kell megemlíteni:

- Hajdúnánás város Önkormányzatán belül egyrészt a **képviselő-testületet** kell kiemelni, amely az általa megalkotott rendeleteken és határozatokon keresztül határozza meg a gazdaságfejlesztés stratégiai irányvonalát.
- A másik a város cége, az önkormányzati tulajdonú Hajdúnánási Holding Zrt 100%-os tulajdonában lévő Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft, amely a gazdaságfejlesztéshez elsősorban a fürdő üzemeltetésével járul hozzá. Egy másik cége a Hajdúnánási Holding Zrt-nek a Kaptár „C” Energetikai Szolgáltató Kft, amely fő működési területe a távhő és energiatermelés.
- A városban található **vállalkozások** képezik a gazdaságfejlesztés harmadik fő csoportját (lásd 1.9.3. fejezet).

A helyi gazdaság műszaki infrastruktúra feltételeinek fejlesztése kapcsán a 2007-2015-es időszakban megvalósult legjelentősebb **gazdaságfejlesztési, projekteket** az alábbi táblázat tartalmazza.

45. táblázat: A város gazdaságfejlesztési projektjei 2007-2014 között

A projekt címe	A projekt költségvetése (eFt)	Megvalósítás ideje
Hajdúnánási Gyógyfürdő környezetének funkcióbővítő fejlesztése	464.645	2015
Hajdúnánási fürdőkomplexum fejlesztés II. üteme, melynek tartalma meglévő fürdő gyógyturisztikai célú infrastrukturális fejlesztése és szolgáltatásainak bővítése	245.000	2012
Élővízi attrakció Hajdúnánáson a XXI. század tükrében	278.000	2015

Forrás: palyazat.gov.hu

A városban ipari park és inkubátorház nem található. A tedeji városrészben található egy agrár-ipari park, melynek fő jellemzőit az 1.9. fejezet mutatja be.

A gazdaságfejlesztési fontos eszköze a városi tulajdonú **gazdaságfejlesztéssel foglalkozó szervezetek** működtetése. Ilyen szervezet a városban nem található. A város tulajdonában lévő egyéb szervezetek által foglalkoztatott létszámot és tevékenységi köröket az alábbi táblázat tartalmazza.

46. táblázat: Városi tulajdonú szervezetek (2015)

A szervezet megnevezése	Önkormányzati tulajdon aránya (%)	Alkalmazotti létszám (2015.01.01.)	Tevékenységi kör
Hajdúnánási Holding Zrt.	100	5	Intézményüzemeltetés
Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft	100	74	Távhő- és melegvíz szolgáltatás; Fedett és strandfürdő; Építőipari tevékenység; Szennyvíztelep üzemeltetés; Ingatlankezelési tevékenység; Temetési szolgáltatás; Bérbeadási tevékenység; Piac, parkoló üzemeltetés.
Hajdúnánási Gyermek- és Közéletfejlesztési Nonprofit Kft	100	32	Közéletfejlesztés
Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft.	100	32	Kultúra, sport
„Kaptár” „C” Energetikai Szolgáltató Kft.	100	0	Távhő, energiatermelés

Forrás: Hajdúnánás város Önkormányzata

A gazdaságfejlesztés **adminisztratív eszközei** többnyire a helyi rendeleteken keresztül érvényesülnek. Ezek egyrészt a vállalkozások működését is befolyásoló szabályozások, a városrendezési terv és egyéb dokumentumok, melyek meghatározzák a működés kapcsolódó, köztük az infrastruktúra feltételeit. Ezen eszközök másik csoportját a helyi adók jelentik, amelyeket a helyi adórendeletek szabályoznak. Ezen belül is az iparüzési adó bír a legnagyobb jelentőséggel a gazdaságfejlesztés szempontjából. A városban a helyi adókat az 40/2014. (XI. 28.), valamint önkormányzati rendelet szabályozza. Ez alapján a város az alábbi adónemeket állapította meg:

- építményadó
- idegenforgalmi adó
- iparüzési adó
- kommunális adó
- gépjárműadó
- települési adó (a település közigazgatási területén lévő termőföldekből a szántó, gyep (rét vagy legelő), nádas, és gyümölcsös művelési ágba sorolt külterületi földrészekre) (39/2014. (XI. 28.) sz. önkormányzati rendelet szabályozza).

A **partnerség** keretében az Önkormányzat szoros kapcsolatot alakított ki a vállalati, vállalkozói szférával is.

1.10.4 Foglalkoztatáspolitikai

A foglalkoztatáspolitikai szempontjából kiemelkedő fontosságú volt a tény, hogy Hajdúnánásnak, mint foglalkoztatás-szervezőnek 2009-ben, illetve 2010-ben a közfoglalkoztatás lebonyolítása érdekében éves szintű közfoglalkoztatási tervet kellett készítenie. 2011. január 1-jétől a foglalkoztatási projekteket a megyei kormányhivatalok munkaügyi központjai koordinálják, így a közfoglalkoztatási terv készítésének kötelezettsége az önkormányzatok részéről megszűnt. A közfoglalkoztatás bonyolítása azonban továbbra is jelentős munkaszervezési, adminisztrációs feladatot ró az önkormányzatokra, így Hajdúnánásra is.

Ugyancsak fontos dokumentum a foglalkoztatás és közfoglalkoztatás vonatkozásában a szociális szolgáltatástervezési koncepció. Hajdúnánáson az Önkormányzat által szervezett közfoglalkoztatást az Önkormányzat szervezi. A közfoglalkoztatás finanszírozási rendszere

évenként változik, ezért az alábbi táblázatban a költségek egy főre jutó értéke attól függ, hogy az adott évben a támogatás tartalmazta-e a béren kívül más költségeket térítését is.

47. táblázat: A közfoglalkoztatás idősoros adatai Hajdúnánáson

Év	Létszám (fő)	Ráfordított összes költség (eFt)
2005	115	77.738
2006	80	62.459
2007	107	54.490
2008	118	57.395
2009	219	99.577
2010	364	129.815
2011	640	156.583
2012	393	370.894
2013	650	648.448
2014	864	928.973

Forrás: Hajdúnánás város önkormányzata

Az új önkormányzati törvény hatályba lépésével a közalkalmazottak és köztisztviselők (általános- és középiskolai tanárok, önkormányzati munkatársak egy része) jelentős számának a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ és a Járási Hivatal részére történő átadásával kevesebb, mint felére csökkent az Önkormányzat dolgozóinak száma.

A költségvetési szerveknél és a tisztán önkormányzati tulajdonú Hajdúnánási Holding, mely a teljes munkaidőben foglalkoztatottak révén jelentős foglalkoztatónak számít a városban.

1.10.5 Lakás és helyiséggazdálkodás

A városban önállóan elfogadott lakáskonceptió nincs. A város IVS-e tartalmaz egy ingatlan-gazdálkodási koncepciót (6.4. fejezet) bemutató fejezetet. Ez bemutatja a jelenlegi helyzetet, a releváns vagyoni elemeket. Ennek értelmében „a helyi önkormányzat törekszik az önkormányzati tulajdonú vagyon megtartására. A fejlesztési elképzelésekben az egyes ingatlanok jelenlegi funkciójának megtartása vagy a régi funkciók visszaállítása a cél. Néhány ingatlan, ahol az önkormányzat funkcióváltást vagy bővítést tervez: piac közösségi funkcióval való jobb megfeleltetése, a kemping területének közösségi és konferencia központtá alakítása, a jelenlegi önkormányzati és szociális bérlakások épületegyüttese, a fürdő környezetének kialakítása, a vasútállomás és a fürdő (egyben a városközpont és a fürdő) összekapcsolódásának erősítése céljából tervezett fejlesztések, az önkormányzati tulajdonban álló, erősen leromlott állapotú épületek (pl. a rendőrség épülete) funkcióváltása...A földterületek hasznosítására, mezőgazdasági termelésre alkalmasabbá tételére számos javaslat fogalmazódott meg, melyek a következők:

- birtokrendszer átalakítása, gazdálkodásra alkalmasabb termőföldek kialakítása,
- fiatal gazdák bérelhető földhöz juttatása önkormányzati segítséggel, gazdálkodásuk segítése szaktudással, mentorral, hogy sikeres mezőgazdasági vállalkozóvá válhassanak,
- meglévő öntözési rendszerek rekultivációja a város külterületén,
- mezőgazdasági vállalkozásokat támogató rendszer kialakítása, pályázati alap létrehozása a források sikeresebb eléréséhez.

...Az önkormányzat nem tervez olyan beruházást a közeljövőben, amelynek tárgya nem önkormányzati tulajdonban van.”

A lakásgazdálkodás a városban 6/2012 (II.29). önkormányzati rendelet határozza meg, mely a lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérletére, elidegenítésére, valamint a lakáshoz

jutás helyi támogatására vonatkozó szabályokról szól. A lakáscélú ingatlanok értékesítésére iránymutatás és tervezet nincs, azok adás-vétele ad-hoc módon történik eseti jelleggel, a testületi ülésen kerül megtárgyalásra. Az önkormányzat tulajdonában álló lakások legalább 80%-át kell szociális alapon bérbe adni. A városban található bérlakások fő adatait az alábbi táblázat foglalja össze.

48. táblázat: Az önkormányzati bérlakások jellemzői Hajdúnánáson, 2015

Bérlakások száma komfortfokozat alapján		Bérlakások száma szobaszám alapján		Bérlakások száma városrészenként	
Összkomfortos	120	1 szobás	119	Kiskörúton belül (központ)	221
Komfortos	167	1,5 szobás	77	Nagykörút - kiskörút között	46
Félkomfortos	5	2 szobás	120	Nagykörúton kívül	57
Szükséglakás	5	2,5 szobás	1	Összesen	324
Komfort nélküli	27	3 szobás	7		
Összesen	324	3-nál több szobás	0		
ebből szo. bérlakás	295	Összesen	324		

Forrás: Hajdúnánás város önkormányzata

Az önkormányzati **lakások bérleti díját** meghatározza a komfortfokozata. A városban az alábbi áron kerülnek bérbeadásra az ingatlanok:

- összkomfortos lakás: 285 Ft / nm² / hó
- komfortos lakás: 240 Ft / nm² / hó
- félkomfortos lakás: 120 Ft / nm² / hó
- komfort nélküli lakás: 65 Ft / nm² / hó
- szükséglakás: 40 Ft / nm² / hó

49. táblázat: A lakásfenntartási támogatás idősoros adatai Hajdúnánáson, 2015

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Tárgyévben lakásfenntartási támogatást kérő személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1528	1709	1532	1543	1774	1931	2182	1799	1620	1547
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1463	1657	1283	1350	1510	1745	2034	1799	1603	1505
Lakásfenntartási támogatás összege (eFt)	61.018	90.324	71.383	68.893	76.563	89.781	92.537	94.749	84.771	72.178

Forrás: Hajdúnánás város önkormányzata

1.10.6 Intézményfenntartás

Az intézmények fenntartása és működtetése Hajdúnánáson az alábbi formákban történik.

Az intézmények egy része **önkormányzati tulajdonban** van. A város képviselő-testülete az intézmények tevékenységét felügyeli (pl. vezetők kinevezése), míg az SZMSZ határozza meg, hogy ki gyakorolja a tulajdonosi jogokat.

50. táblázat: Az önkormányzati tulajdonú intézmények fenntartási és működési költségei Hajdúnánáson, eFt

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft.	-	-	-	6.384	9.594	9.180	10.847	n.a.	n.a.	n.a.
HÉPSZOLG Kft. önkormányzat által finanszírozott működési költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	2.301	334	38	2.212	4.050

Forrás: Hajdúnánás város önkormányzata

Az intézmények másik típusát az **önkormányzati fenntartású intézmények** jelentik, amelyek esetében a szakmai tevékenység irányítása/ellenőrzése és az adott intézmény működtetése is az önkormányzat feladata. Ebbe a csoportba tartoznak többek között oktatási, kulturális intézmények, melyek az alábbiak (bővebben lásd az 1.8. fejezetet).

51. táblázat: Az önkormányzati fenntartású intézmények működési költségei Hajdúnánáson, eFt

		2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Óvodák összesen	Működési, karbantartási költségek	13.724	12.755	17.364	37.593	25.871	21.735	22.559
	Felújítási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	300	n.a.	4.467	n.a.
Egészségügyi alapellátó intézmények	Működési, karbantartási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	77.310	54.857
	Felújítási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	7.248	n.a.
Egészségügyi szakellátó intézmények	Működési, karbantartási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
	Felújítási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.
Szociális intézmények	Működési, karbantartási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	7.937	7.150	12.001	10.368
	Felújítási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	674	n.a.
Művelődési, kulturális és sport intézmények	Működési, karbantartási költségek	131	598	646	6.791	8.578	9.159	10.341
	Felújítási költségek	n.a.	n.a.	n.a.	n.a.	136	1491	99

Forrás: Hajdúnánás város önkormányzata

Az intézmények harmadik csoportját azon „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény”, valamint „A köznevelési feladatot ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről szóló 2012. évi CLXXXVIII. törvény” szerinti **önkormányzati köznevelési intézmények** alkotják, amelyek 2013. január 1-től állami fenntartásba kerültek. Ennek keretében az érintett intézmények szakmai munkájának irányítása az állam feladata a KLIK-en keresztül, míg a működtetés feltételeit az Önkormányzat biztosítja. Ezek az intézmények az alábbiak (bővebben lásd az 1.8. fejezetet):

- Bocskai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola
- Hajdúnánási Református Általános Iskola.
- Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégium

52. táblázat: Az önkormányzati köznevelési intézmények működtetési költségei Hajdúnánáson, eFt

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Bocskai Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola	35.525	37.997	44.480	38.509	29.223	36.037	33.372
Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközépiskola és Szakiskola és Kollégium	n.a.	n.a.	n.a.	128.784	81.184	13.166	6.680

Forrás: Hajdúnánás város önkormányzata

Az egyes intézmények beavatkozási szükségleteit a 1.10. fejezet tartalmazza.

1.10.7 Energiagazdálkodás

A város energiaellátásának helyzetét az 1.16. fejezet mutatja be.

A város 2012-ben elkészítette energiastratégiáját, amely azonban nem lépett hatályba, ezen túl a város az energiagazdálkodás területén az önkormányzat külön koncepcióval, fejlesztési dokumentummal nem rendelkezik. Ugyanakkor több olyan lépését is meg lehet említeni, amelyek a hatékonyabb energiafelhasználást támogatják. Ennek keretében a város az elmúlt időszakban számos energetikai megújítást hajtott végre az intézményeiben, az alábbi táblázat szerint. Fontos kiemelni, hogy ezen projektek összhangban vannak a város vagyongazdálkodási koncepciójában megfogalmazottakkal.

53. táblázat: Hajdúnánás város önkormányzatának energiahatékonysági fejlesztései 2007-2014 között

A projekt címe	A projekt költségvetése (eFt)	Megvalósítás ideje
Hajdúnánás, Iskola u. 3-5-7. szám alatti meglévő iskola épület épületenergetikai fejlesztése	121 014	2014
Hajdúnánási Óvoda 8. sz. Óvoda intézményegység épületenergetikai felújítása.	30 373	2013
Hajdúnánás, Dorogi u. 24. szám alatti meglévő óvoda épület épületenergetikai fejlesztése megújuló energiaforrás hasznosítással kombinálva	60 057	2014
Hajdúnánás, Városi Rendelőintézet energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével	45 795	2014
Hajdúnánási Gyermek- és Közétkeztetési Nonprofit Kft. energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével	46 426	2014
Hajdúnánás, Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény energiaellátásának fejlesztése napelemes rendszer kiépítésével	41 633	2014

Forrás: palyzat.gov.hu

1.11 Településüzemeltetési szolgáltatások

A 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól a helyi önkormányzatok által ellátandó **településüzemeltetési** feladatokat a következők szerint definiálja: köztemetők kialakítása és fenntartása, a közvilágításról való gondoskodás, kéményseprő-ipari szolgáltatás biztosítása, a helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása, közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása, gépjárművek parkolásának biztosítása. Tágabb értelemben a településüzemeltetési feladatok körébe sorolhatjuk a településen élő lakosság, vállalkozások, intézmények közszolgáltatásokhoz, komfortérzethez kapcsolódó igényeinek kielégítéséhez, illetve az élhető, fenntartható települési környezet megteremtéséhez és fenntartásához szükséges, az önkormányzat által nyújtott szolgáltatásokat is.

Az önkormányzat ezen feladatokat, összetettségük miatt több, az önkormányzat többségi tulajdonában álló/ közszolgáltatóként megbízott cégeken keresztül látja el.

54. táblázat: A településüzemeltetési feladatokat ellátó szervezetek Hajdúnánáson

Településüzemeltetési feladatok	A feladatot ellátó szervezet
Táv hő- és melegvíz szolgáltatás	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Fedett és strandfürdő	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Építőipari tevékenység	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Szennyvíz	Tiszamenti Regionális Vízművek ZRt.
Ingatlankezelési tevékenység	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Temetési szolgáltatás	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Parkolás	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Piac, parkoló üzemeltetés	Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Kft
Hulladékgazdálkodás (gyűjtés, szállítás, kezelés, ártalmatlanítás)	Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Kft
Ivóvíz ellátás	Tiszamenti Regionális Vízművek ZRt.
Közterület	Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Közút	Hajdúnánás Városi Önkormányzat
Közösségi közlekedés	Hajdú VOLÁN, Borsod VOLÁN

Forrás: Önkormányzat

A városban az E-ON és a TIGÁZ biztosítja az **áram és a gázszolgáltatásokat**.

A kötelező **egészségügyi, szociális, oktatási, nevelési és közművelődési** szolgáltatások teljeskörűen biztosítva vannak a városban, melyeket önként vállalt szolgáltatások is kiegészítene. Ezeket az 1.8. fejezet mutatja be. Az önkormányzat elsősorban a Polgármesteri Hivatalon és intézményein, illetve gazdálkodó szervezetein keresztül látja el ezen feladatait.

Hajdúnánás Városi Önkormányzat 2011. évi költségvetéséről szóló 1/2011. (II. 11.) Önkormányzati Rendelet alapján a költségvetési intézmények közül önállóan működő és gazdálkodó költségvetési szerv a **Hajdúnánási Gazdasági Ellátó Intézmény**, valamint a **Városi Rendelőintézet**. A Hajdúnánási Gazdasági Ellátó Intézmény látja el az alábbi önállóan működő költségvetési szervek gazdálkodási feladatait (a működtetésre vonatkozó adatok az 1.10. fejezetben találhatóak):

- Hajdúnánási Óvoda,
- Bocskai István Általános Iskola, Alapfokú Művészetoktatási Intézmény
- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény,
- Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégium,
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde.

A városban az alábbi **közsolgáltatások** vannak jelen a fentiekén túl, melyek nagymértékben hozzájárulnak az élhető települési környezet kialakításához és fenntartásához:

- Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hajdúnánás Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hajdúnánás Hivatásos Tűzoltóság
- Hajdúnánási Rendőrkapitányság
- Országos Mentőszolgálat Észak-alföldi Regionális Mentőszervezet Hajdúnánási Mentőállomása
- Polgárőr Egyesület
- Falugazdász
- Posta
- Mezőőri szolgálat

1.12 Táji és természeti adottságok vizsgálata

1.12.1 Természeti adottságok

Hajdúnánás Hajdú-Bihar megyében, az ország keleti régiójában helyezkedik el. A város Debrecentől, a megyeszékhelytől észak-nyugatra 40 km-re, a szomszédos Szabolcs-Szatmár-Bereg megye megyeszékhelyétől, Nyíregyházától dél-nyugatra 25 km-re, Borsod-Abaúj-Zemplén megye székhelyétől, Miskolctól 65 km-re fekszik. Hajdúnánás Hajdú-Bihar megye északkeleti, ritkán lakott térségében fekszik, 25.962 hektár közigazgatási területtel.

12. térkép: Részlet Magyarország térképéről, Hajdúnánás megjelölésével

Forrás: <http://www.eng.unideb.hu/userdir/forian/Vizes/1.jpg>

1.12.1.1 Domborzat és talajviszonyok

Hajdúnánás közigazgatási területének nagyobb része a Hortobágy keleti részének magasártéri jellegű síkságához, kisebb része a Hajdúhát nyugati harmadának lösszel takart hordalékkúp síksági területéhez, nyugati széle a Dél nyírséghez tartozik.

Hajdúnánásnak a Hortobágy kistájhoz tartozó területén a réti szolonyec, sztyeppesedő réti szolonyec és a szolonyeces réti talajok, a hajdúhátú részekén legnagyobb arányban mészeledékes csernozjomok fordulnak elő.

1.12.1.2 Éghajlat

Éghajlata mérsékelt meleg és száraz.

Az évi napsütéses órák száma 1950 körüli. Évi középhőmérséklete 9,7-9,9 Celsius fok. A legmelegebb nyári hőmérsékleti maximumok sokévi átlaga 34 Celsius fok körüli, a téli abszolút minimumok átlaga -17,0 és -17,5 Celsius fok közötti. A július átlaghőmérséklete a legmagasabb, általában 20,5 - 22 °C között változik. A tél általában kemény fagyokat hoz a megyében, a leghidegebb a január. A hótakaróval borított napok száma országos viszonylatban alacsony (átlagosan évi 30 - 40 nap).

A csapadék évi mennyisége 520-550 mm. Legcsapadékosabb hónap a június (55 - 75 mm), legszárazabb a január (25 - 35 mm).

A leggyakoribbak az ÉK-i, É-i és a DNY-i szelek. Az átlagos szélsebesség 2,5-3 m/s. A szárazság, a szeszélyes csapadékeloszlás elsősorban a szárazságtűrő növényfajok termesztését teszi gazdaságossá.

1.12.1.3 Vízrajz

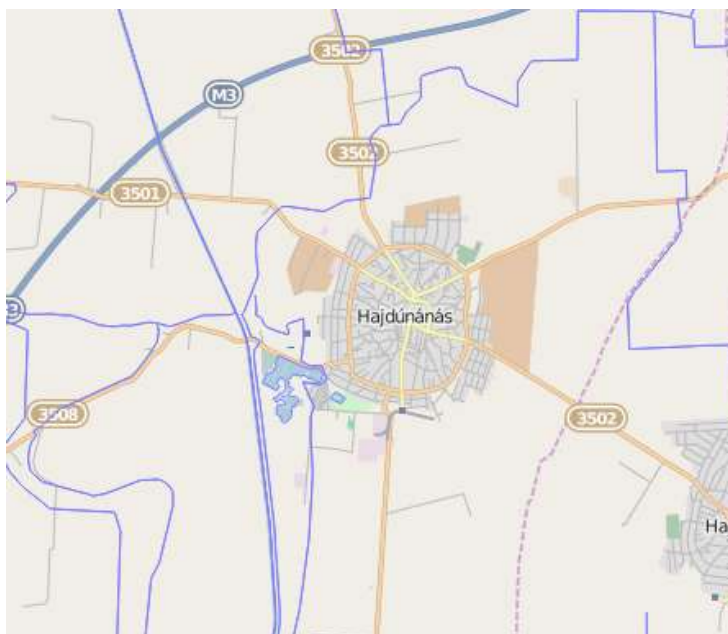
Vízrajzilag a Keleti-főcsatornára támaszkodik, amely a Hajdúhát Ny-i peremén halad. Ez biztosítja az öntözővizet, de napjainkban már a halászat, horgászat és a vízi sportok szempontjából is hasznos.

Természetes víz a pusztát közepén átszelő Hortobágy folyó. Sajnos már csak részben természetes képződmény. Az egykori Hortobágy vize a Polgár mellett és Hajdúnánás Tiszavasvári között található Vörös- mocsár déli túlfolyójaként indult vadregényes útjára a pusztán, és valaha Püspökladány és Karcag között Ágotánál veszett bele a Nagy-Sárrét mocsaraiba.

Vízháztartását szárazság, gyér lefolyás és vízhiány jellemzi. A talajvíz mélység 2-4 m között van, mennyisége nem számottevő.

Már az 1930-as években megállapították, hogy a város területe alatt gazdag hévízkincs rejtőzik a föld mélyén, de csak az 50-es évek végén nyílt lehetőség a kihasználására. 1958-ban 1019 m mélyről tört fel a 67 Celsius fokos konyhasós, jódos-brómos hévíz. A Városi Fürdő reumatikus, mozgásszervi és nőgyógyászati betegségeket gyógyító vizét gyógyvízzé nyilvánították.

13. térkép: Hajdúnánás és környékének vízrajza

Forrás: <http://okir.kvvm.hu/fevi/>

A település és környékének felszíni és felszín alatti vizeinek részletes bemutatása az 1.17.2 fejezetben történik.

1.12.1.4 Növényzet

Hajdúnánás növényzetileg a Tiszántúli flórajáráshoz tartozik. A csatornák mentén telepített erdősávokat találunk puhafa- és keményfaalkotókkal (nyár, fűz, tölgy, kőris, szil). A vizektől eltávolodva a nedves, majd a száraz sziki rétre érünk, melyeket a nyár végére a rét jellemző virágai tesznek tarkává. A szikesek növényvilága is nagyon változatos. A gyakoribb fák között megtalálhatjuk a kocsányos tölgyet és az Amerikából telepített fehér akácot. A mezőgazdaságilag művelt területek főbb haszonnövényei a búza és a kukorica, ezen kívül ipari növények, konzervipari növények (csemegekukorica, zöldborsó) és takarmánynövények

(lucerna) jellemzőek. A kedvezőtlenebb adottságú területeket legelőként, kaszálóként hasznosítják.

1.12.1.5 Állatvilág

A körzetben értékes a homoki gyepek két ízeltlábúja: a ragadozó imádkozó sáska és a kárpát-medencei bennszülött sisakos sáska. A hüllők közül jelentős a homokpusztai gyepeken elszórt populációban élő homoki gyík s a láprétek ritka faja, az elevenszülő gyík. Idős nyárfák természetes odúiban költ a fokozottan védett szalakóta, a hasonlóan színpompás gyurgyalag a homokbányák partfalait választja lakóhelyül. A vízimadarak közül a víztárolókon fészkel a vörösnakú vöcsök és a fattyúszerkő, a tájvédelmi körzet déli, szikesedő tavain pedig a gulipán, a gólyatöcs és a nyári lúd. A terület jellemző ragadozó madarai a halászsas, a kígyászolyv és a kerecsensólyom. Gyakori itt az ürge, a borz és a vadmacska is.

1.12.2 Tájhasználat, tájszerkezet

Tájtörténet

A honfoglaló magyarok által itt talált utolsó természetes képe a síklápokkal, mocsarakkal, pusztagyeppekkel tarkított erdőssztyepp lehetett, melynek uralkodó fafaja a tölgy volt. Ebből alakult ki a középkorban az a mozaikos táj, ahol kis falvak sokasága húzódott meg, melyek lakói az erdős-lápos-buckás területen rét és legelőgazdálkodást, kis parcellákon szántóföldi művelést folytattak, s élvezték azt a terített asztalt, amit a gazdag természet nyújtott: az erdők gyümölcseit, a tocsogós laposok bőséges hal és vadtermését. A törökdúlás következtében a kis falvak többsége elnéptelenedett, s emléküket csak egy-egy templomrom őrzi. A táj a XVIII., de főleg a XIX. századtól kezdett újra benépesedni, újjáépültek a falvak, s az ekkor idetelepült majorosok, s az erdőtelepítő vákáncsosok házainak nyomai ma is fellelhetők.

A XIX. század második felétől kezdve felgyorsult a természet átalakítása, melynek nyomán kezdett kialakulni a táj ma ismert képe. A legnagyobb beavatkozás a térség vizeinek lecsapolása volt. Mivel az átlagos évi csapadékmennyiség 550 mm körül van, melyből csak a párolgással 500 mm távozik, a lápok helyén ugyan szántóföldeket nyertek, azonban általánossá vált a tájegység kiszáradása, a talajvíz lejjebb szállása.

Bár a táj a változások ellenére sokat megőrzött ősi képéből, az erdők, legelők, rétek és szántók változatos hangulatából, az eredeti természet – a homokpuszták, láprétek, fűzlápok, keményfás ligetek, pusztai és gyöngyvirágos tölgyesek – a fent leírt folyamatok hatására szigetszerű maradványfoltokra húzódott vissza. Ennek következménye a tájvédelmi körzet szétszórt, mozaikos jellege. Az utóbbi évtizedben újabb veszélyek öltöttek aggasztó méretet. A természetes élővilág megmaradt apró szigeteit a többnyire amerikai származású özönnövények fokozódó inváziója szorongatja. A gyepek rohamos pusztulását okozza, hogy az állattartás feltételei igen rosszak, ezért egyre kevesebb legelőre és kaszálóra van szükség.

A XVI-XVII. század török világa alatt megkezdődött az erdőterületek csökkenése, melyek helyét szántók, gyömölcsösök, rétek, homoki legelők foglalták el. (Valószínűleg ekkor „került” a magyar kökőrcsin is a pusztai tölgyesek tisztásairól – a fák kivágása következtében – a legelőkre.) Ezt tetézte a megmaradt erdők faállományának átalakítása, amikor a tölgyet a gyorsan növekvő, a szárazságot jobban tűrő akáccal váltották fel. Ez a folyamat, bár a XIX. században elindult, az I. világháború után gyorsult fel, amikor a 20-as évek fakonjunktúrájának idején az értékes, idős tölgyeseket fakereskedők vásárolták fel. Az 50-es évektől az akác mellett egyre gyakoribbá vált a szintén tájidegen erdei és fekete fenyő, valamint a nemesnyár használata nemcsak az őshonos erdők felújítására, de a néhai homoki tölgyesek helyén létrejött silány szántók újrafásítására is. Az akác és a többi tájidegen fafaj a térség élővilágát, tájképét elszegényítette. Ráadásul az erdők tarvágás utáni kituskózása és mélyszántása nyomán eltűnt az erdei aljnövényzet és az erdőssztyepp jellegű növényzet túlnyomó része.

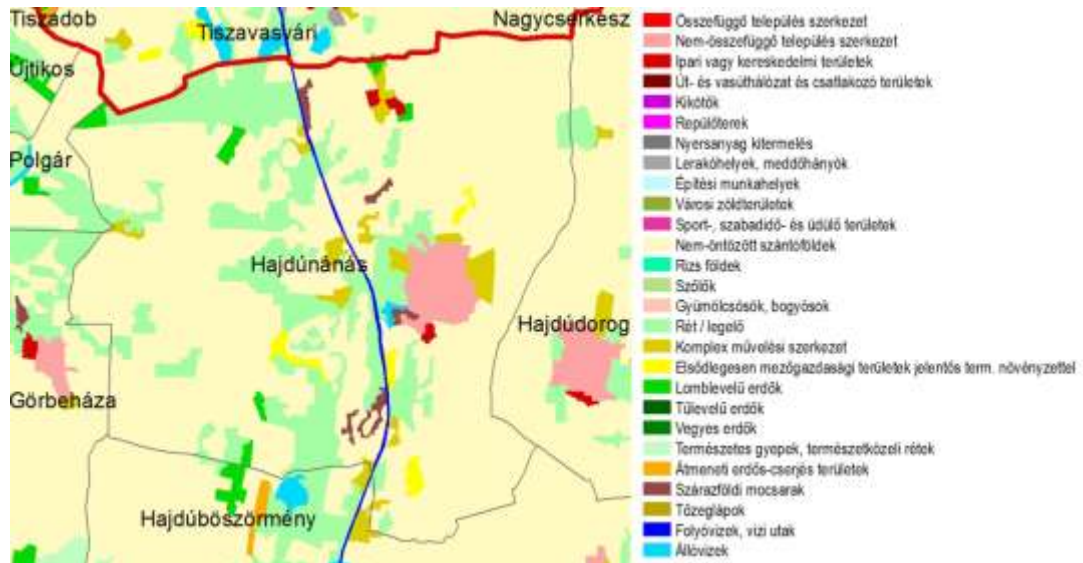
A belső városi részekben kisebbek a telkek és nagyobb arányban találhatunk tömbházakat valamint ipari technológiával épült lakótelepet. A belső területeken sűrűbb a lakónépség, itt találhatóak nagyobb arányban közintézmények és szolgáltatások. A városból sugarasan kifelé haladva nőnek a telkek méretei, egyre több a piaci szereplők telephelye, és csökken a lakossűrűség. Sajátos külső városrész Tedej, a város külterülete, amely jellemzően mezőgazdasági termelésre berendezkedett településrész, némi ipari tevékenységgel, és a közszolgáltatások hiányával.

Az évszázados mezővárosi múlt hatásai máig élnek, jelentős a mezőgazdasági termelés, mind piaci, mind magánhasználatra. Az ipari tevékenységek jelentős része kapcsolódik a földműveléshez és az állattenyésztéshez.

Mára kialakult egy olyan szerkezete a városnak, amely északi irányban a mezőgazdasági és részben ipari termelő kapacitások erős hangsúlyával, nyugati – délnyugati területein a helyi lakosságot és az idegenforgalmat egyaránt ellátó szolgáltató funkciók biztosításával, a központi, ezen belül is az északi - északkeleti területeken a lakó és szolgáltató funkciók megújításával szolgálja a várost.

15. térkép: Hajdúnánás és környékének tájhasználati térképe

Forrás: Corine

1.12.3 Védett, védendő táji és természeti értékek, területek

A külterület védett és védelemre érdemes természeti értékei főként az igazgatási terület nyugati felén találhatók. A választóvonalat a Keleti - főcsatorna, a belterülettől délre pedig a Balmazújvárosi út jelenti. A Keleti - főcsatornát nyugati oldalon több kilométer szélességben kísérik védett természeti területek. Ez az országos ökológiai hálózatba sorolt, és jelentős számban Natura 2000 védettségű területek, melyeket a Hortobágyi Nemzeti Park előirányzott bővítéseként is számításba vettek. Az igazgatási terület észak - keleti részén csak kisebb foltokban található védelmet élvező természeti terület, a térségi ökológiai hálózat részét képező magterület, illetve ökológiai folyosó. Védett természeti érték a Köztársaság téri páfrányfenyő. Helyi jelentőségű természetvédelmi terület a Nagy - lapos. (Hajdúdorog, Hajdúnánás közigazgatási területét érinti).

1.12.3.1 Tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő területek

A Kárpát - medence egyik legkülönlegesebb tájlemei a kunhalmok. E „földpiramisok” sajátos „műemlékek”, őrzik a neolitikus bronzkori telepeket, szarmata, germán temetőket, honfoglalás kori temetőket, Árpádkori templomok, temetők nyomait. A kunhalmok népvándorlás kori halomsírok maradványai és kizárólag a magyar Alföldön találhatók. Egyszerre jelentenek tájképi, geomorfológiai, régészeti, kultúrtörténeti értéket. Hajdúnánás külterületén szép számmal találhatók régészeti lelőhelyek.

A régészeti lelőhelyek közül országos védelem alatt álló két védett lelőhely:

- Hajdúnánás - Tedej: Árpádkori templom és faluhely
- Hajdúnánás Köveshalom: Árpádkori templom és faluhely

Ezen kívül több mint 30 lelőhely található a város határában és további leletek előkerülése várható.

Országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete

Hajdúnánás közigazgatási területén országos jelentőségű tájképvédelmi terület övezete nem lett kijelölve az Országos Területrendezési Terv 3/5. sz. mellékletében foglaltak alapján.

Térségi jelentőségű tájképvédelmi terület

Kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben megállapított övezet, amelyben a természeti vagy kulturális örökség adottságai alapján a kilátás-rálátás szempontjából védendő tájképpel, illetve tájképi elemmel rendelkező területek, valamint a védett történeti tájjá nyilvánított területek találhatók. Hajdúnánás területén ilyen terület kijelölése nem történt meg.

Hajdúnánás igazgatási területének Keleti- fő csatornától nyugatra lévő része teljes egészében az országos ökológiai hálózat övezetébe tartozik.

Magterület térségi övezetébe tartozik fentiekén kívül a balmazújvárosi út – Keleti-főcsatorna közötti területek nagyobbik része, a belterület nyugati oldalán vezető vasútvonal nyugati oldalán lévő gyeplő területek.

1.12.3.2 Nemzeti és nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló vagy védelemre tervezett terület, érték, emlék

Nemzetközi természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és környezetében

Natura 2000

Hajdúnánás közigazgatási területét jelenleg országos jelentőségű természetvédelmi terület nem érinti, de a Hortobágyi Nemzeti Park tervezett bővítési területeként vették figyelembe - elsősorban a külterület Natura 2000 védettségű - gyepterületeit, illetve az azokat kiegészítő további gyepterületeket. Natura 2000 kiemelt jelentőségű természetmegőrzési területként nyilvántartott a belterületet nyugati szélén határoló vasútvonal nyugati oldalán lévő gyepterület, továbbá a belterület északi széléhez csatlakozó kisebb területrészek. Utóbbi a város korábban kijelölt fejlesztési területeit is érinti, ami jelentős konfliktusok forrása.

Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és környezetében

Az igazgatási terület észak-keleti részén csak kisebb foltokban található védelmet élvező természeti terület, a térségi ökológiai hálózat részét képező magterület, illetve ökológiai folyosó. Helyi jelentőségű védelmi szintet élvez a Köztársaság téri páfrányfenyő, valamint a Nagy-Lapos.

Nemzeti természetvédelmi oltalom alatt álló területek a településen és közvetlen környezetében az alábbiak.

Természetvédelmi területek:

- a természetvédelmi nyilvántartásban számos ex lege védettségű úgynevezett szikes tó található. Mivel ezek is asztatikus vizek, kevésbé ismertek, ma már a nevüket sem tudjuk.

1.12.4 Ökológiai hálózat

Az ökológiai hálózat funkcionális elemei az alábbiak, melyek megtalálhatók a település területén és a környező területeken.

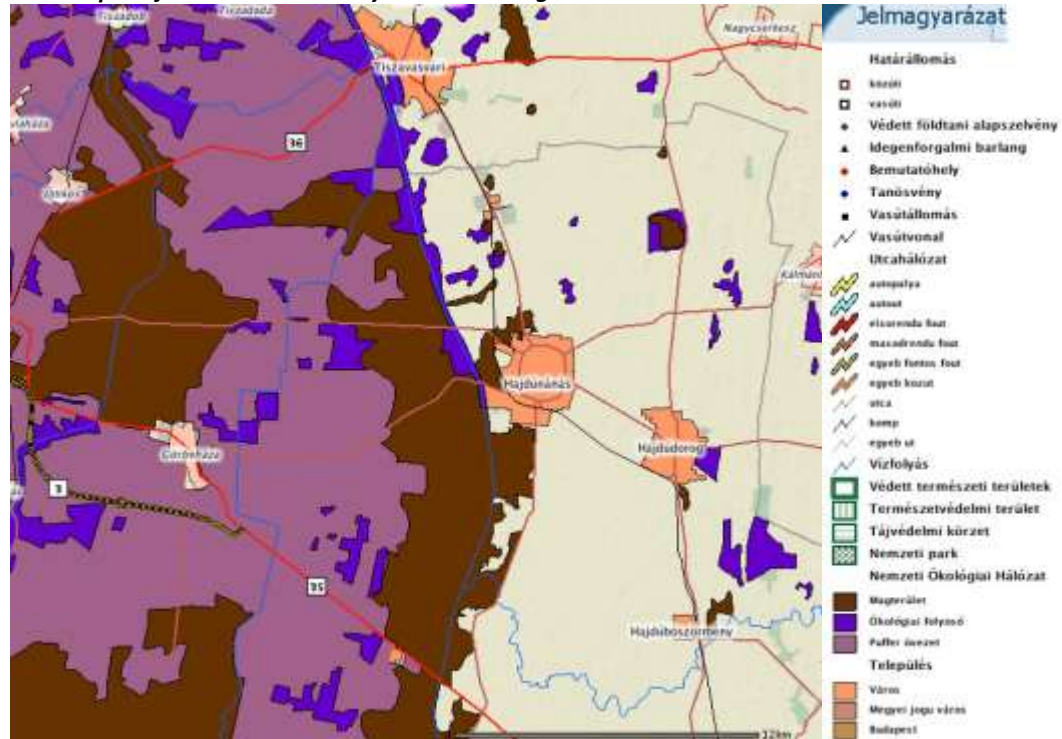
Magterületek: Magterületnek nevezzük a hálózat foltszerű, tetszőleges kiterjedésű területeit, melyek ideális nagyság esetén a lehető legtöbb populációnak, illetve az ezekből felépülő életközösségeknek az élőhelyei és genetikai rezervátumai.

Ökológiai folyosók: A magterületek közötti kapcsolatot a sávós, folytonos élőhelyek, vagy kisebb-nagyobb megszakításokkal jellemezhető élőhely-mozaikok, láncolatok, az úgynevezett ökológiai folyosók biztosítják. Ezek az élőhelyeket, élőhelykomplexumokat kötik össze, egyben biztosítják a génáramlást az egymástól elszigetelt populációk között.

Pufferterületek: A magterületek és a folyosók körül védőzónát (pufferzóna) kell kijelölni, ahol még a természetközeli élőhelyek aránya lehetőség szerint magas, feladatuk a magterületek és folyosók védelme az esetleges külső káros hatásoktól.

16. térkép: Hajdúnánáson és környékén az ökológiai hálózat területei

Forrás: Természetvédelmi Információs Rendszer

1.12.5 Tájhasználati konfliktusok és problémák kezelése

Az ember tájban végzett tevékenysége, a táj használata, alakítása, befolyásolása, a tájhasználati módok felhalmozódása előbb-utóbb konfliktusokhoz vezet. „Valamennyi új tájhasználati mód az ökológiai, az ökonomiai és a tájképi potenciálok közötti egyensúlyt befolyásolja, módosítja”. Ezek a konfliktusok mind jellegükben, mind hatásukban igen sokfélék lehetnek.

Hajdúnánás környezeti állapota általában jónak mondható, környezeti konfliktusok a közlekedési eredetű szennyezésekből adódnak. A viszonylag laza beépítés, hazánk más városaihoz képest kevésbé intenzív területhasználat általában biztosítja a magas környezetminőséget, a terület egy részének már - már falusias hangulatát, tisztaságát.

A művelés alól kivett területek aránya folyamatosan növekszik. A kivonás oka az utak, ipartelepek terjeszkedése. A **művelésből való kivételnek** ez a formája természeti értékeink és környezetünk állapotának szempontjából káros folyamat.

Elsősorban a külterület **Natura 2000** védettségű gyepterületeit a Hortobágyi Nemzeti Park tervezett bővítési területeként vették figyelembe. Natura 2000 területként vannak nyilvántartva a belterület északi széléhez csatlakozó kisebb területrészek, melyek a város fejlesztési területeit is érintik, ami jelentős konfliktusok forrása.

1.13 Zöldfelületi rendszer vizsgálata

1.13.1 A települési zöldfelületi rendszer elemei

1.13.1.1 Szerkezeti, kondicionáló szempontból lényeges, a zöldfelületi karaktert meghatározó elemek

A város zöldfelületi rendszerét, a zöldfelületi rendszer kialakításának lehetőségét elsősorban a település természetföldrajzi adottságai és a város szerkezete befolyásolja. A város ugyan arányaiban jelentős kiterjedésű belterületi zöldfelületekkel, fásított utcákkal és terekkel rendelkezik, zöldterületeinek kapcsolatai esetlegesesek, tudatos rendszerre szervezésük még megoldandó feladatként jelentkezik.

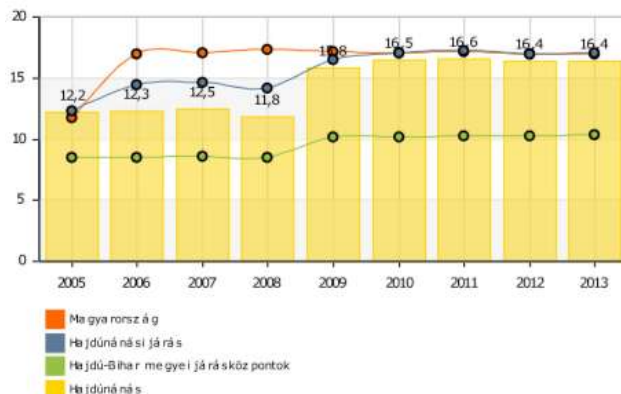
A zöldfelületi rendszer elemei közül az alábbiakat kell kiemelni Hajdúnánáson:

- **Korlátlan használatú zöldfelületek:** ezek a rendszer legfontosabb elemei, mivel kondicionáló, rekreáló és pszichikai hatásukat a város minden lakója élvezi: belterületi erdők, közparkok és közterek, lakótelepi zöldfelületek, zóldsávok és fasorok. Ez utóbbiak a zöldfelületi rendszer fontos összekötő elemei. Az utak a városban általában egységesen fásítottak, növényzettel megfelelően ellátottak.
- **Korlátozott használatú zöldfelületek:** kondicionáló hatásukat az egész lakosság, egyéb (pl. rekreáló, pszichikai) hatásukat csak az érintett lakosság élvezi. Ide tartoznak többek között a temető, a strand, a szabadtéri sportpályák. Ezek funkciójuknál fogva jelentős szerepet töltenek be a város zöldfelületi rendszerében. Ide tartoznak még a jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények, melyek elsősorban oktatási-nevelési és egészségügyi intézményekre vonatkoznak. Minőségüket tekintve azonban eltérések figyelhetők meg.
- **Közhasználat elől elzárt területek:** nagyságuk miatt a városi zöldfelületi rendszer fontos elemeit alkotják. Ilyen például a kiskertek, falusi és kertvárosi beépítésű lakóterületek, valamint a gazdasági területek védelmi célú fásításai.

1.13.1.2 Zöldfelületi ellátottság értékelése

A város adatszolgáltatása alapján a közhasználatú zöldterület (parkok, játszóterek, parkerdő, pihenőerdő és a védőerdők) kiterjedése 28,19 ha (281.945 m²). A város teljes területe 25816 ha, melyből 2201 ha belterület. Ez alapján a belterület 1,2% számít zöldfelületnek.

14. ábra: Az egy lakosra jutó zöldterület nagysága, m²

Forrás: TEIR

A városban az egy lakosra jutó közhasználatú zöldterület nagysága 16,4m², amely jelentősen meghaladja a megye járásközpontjainak átlagát és megfelel a járási és országos adatoknak. A fentiek alapján **a város zöldfelületi ellátottságának területi adatai kedvezőnek** mondhatók.

A zöldfelületek **területi eloszlása azonban nem ilyen kedvező**, hiszen a két körút közötti városrészben nem található zöldfelület, azok elsősorban az ezen túli városrészekre, különösen a körúton túli területekre koncentrálódnak.

¹¹A város 2013-ban elfogadott IVS-e alapján az összes közhasználatú zöldterület megoszlása az alábbi adatokkal jellemezhető:

- 186 627 m² park, melyből 8 000 m² virág, 66 000 m² fű és cserje, 68 000 m² egyéb zöldterület
- 65 000 m² parkerdő, pihenőerdő, véderdő.

Korábban 5 **játszótér** volt a városban, azonban jelenleg területük felére és számuk 1-re csökkent, megfelelően az EU-s szabványoknak.

A városban **alacsony** a közösségi és **szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya**.

A város zöldfelületeinek tekintetében fontos elemet képeznek a **fürdőt** körülvevő, annak **megközelíthetőségét jelentő utak képe**, felszereltsége. A város és a strand közötti kapcsolatot képező utak (elsődlegesen a Jókai, Bocskai, és ezeket összekapcsoló Baross, illetve Kéky Lajos, valamint az Attila utca) külsejükben, gondozottságukban, parkosításukban a jelenleginél nagyobb odafigyelést igényelnek. A mellékutcákétól szélesebb járdák mellett (pl. a Jókai utcai járda és környezete nem sugall „üdülővezeti hangulatot”) köztéri padok és szemégyűjtők is hiányoznak, növelni szükséges a rendezett zöldfelületek arányát, valamint meg kell oldani a csapadékvíz elvezető árkok zárttá tételét, parkosítását. A fürdő körül kialakult tér csak részben kiépített, nincsenek megfelelő parkolók, melynek következtében a zöldfelületek folyamatosan roncslódnak. Ezen problémák megoldásához járulnak hozzá a város által 2015-ben megvalósítandó fejlesztések, melynek keretében a város ezen részének zöldfelületi rendszere jelentősen megújul: kialakításra kerül több szabadidős tevékenységet biztosító létesítmény (grundpálya, játszótér), valamint megújul a tér és a park.

Ady Endre krt. – Dorogi u. – Mártírok útja által közre zárt közpark szervízútjának és a hozzá csatlakozó parkolóknak a felújítása és rekultivációja nem csak a zöldfelület megújítása, hanem az ott található piac elérhetőségének javítása érdekében, valamint a csapadékvíz elvezetési problémák megoldása érdekében is szükséges.

A város köztisztasága megfelelő, azonban hiányzik egy közösségi program (pl. a „Tiszta udvar, rendes ház”), mely ösztönözné a lakosokat a saját házuk további megszerzésében.

A város évek óta nagy gondot fordít a közterületek megfelelő karbantartására, parkosítására, kiemelten a parlagfű irtására. Az önkormányzat közhasznú foglalkoztatás keretében törekszik főként a városközpont, illetőleg a főbb közlekedési utak mentén a tisztaságot megteremteni.

A városban található **kihasználatlan területek, épületek** (szociális bérakás tömb, vasúti rakodó, téglagyár, nádasok – Tedej, Hősök ligete) megfelelő rehabilitációja jó alapot nyújt ezek állagmegóvásán túl a zöldfelületi rendszer fejlesztésére.

¹²Külterületen elsősorban a **porterhelés** okoz problémát, amely az ÉK-i homokosabb talajokból, valamint abból ered, hogy a szél szállítási iránya éppen a település belterülete, mely a Nyírségi, valamint a Hortobágy még finomabb porát is a városba hozza. Ennek felfogására, szűrésére **nem**

¹¹ IVS

¹² IVS

állnak rendelkezésre védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok. Ez a külterületi zöldfelületi rendszer hiányosságát tükrözi. A porterhelésben mutatkozó, ennek ellenére viszonylag kedvezőbb állapot a számos vizes, mocsaras terület pormegkötő képességének is köszönhető. Csapadékmentes, száraz időszakban azonban még ez a védelem sem áll rendelkezésre. Az erdősültség hiánya mutatkozik az állattartó telephelyek, szennyvíztelep és szeméttelp környezetében is, ahol a szag- és bűzhatások elleni védőerdők vagy nincsenek, vagy hiányosak, funkciótlanak.

A belterületi lakótelkek **növényzetének intenzitása** nem éri el az elvárható szintet még a laza beépítés ellenére sem, melynek legfőbb oka az ötletszerűen elhelyezett melléképületekben, és a feldarabolódott kertekben is kereshető.

A Helyi Építési Szabályzat 2015. március 27-ei módosítása értelmében „Az építési telekre meghatározott legkisebb zöldfelület a telekterület 50 %-a.”

1.13.2 A zöldfelületi rendszer konfliktusai, problémái

A jelenlegi zöldfelületi rendszer problémái közül az alábbiakat lehet kiemelni:

- A zöldfelületek területi eloszlása nem egyenletes a városban, hiszen a két körút közötti városrészben nem található zöldfelület.
- Alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya, hiszen például mindössze 1 játszótér található a városban.
- A fürdő közvetlen és közvetett környezete megújításra szorul, a fürdő elérhetőségét jelentő egységes rendszer kialakítása még nem történt meg.
- Szükséges az Ady Endre krt. – Dorogi u. – Mártírok útja által közre zárt közpark szervizútjának és a hozzá csatlakozó parkolóknak a megújítása
- Nem valósult meg teljes mértékben a városban jelentős problémának számító porterhelés csökkentésére a szükséges védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok telepítése, különösen a lakott területek irányában.
- A városban hiányzik az egységes zöldfelületek kialakítását szolgáló zöldfelület fejlesztési stratégia elkészítése.
- A Hősök Ligete park állapota megújításra szorul.

1.14 Az épített környezet vizsgálata

1.14.1 A területfelhasználás vizsgálata

1.14.1.1 Településszerkezet történeti kialakulása, a településszerkezet vizsgálata és helyi sajátosságok vizsgálata

A jelenlegi városszerkezet a kétbeltelkes területhasználattal alakult ki, jellemzően sugaras halmazos településszerkezettel párosulva. A XIX. század folyamán megszűnt az „egy család, két telek” jellegű területhasználat, de a városalaprajzban máig megőrződött a belső utca- és telekhálózat sűrű osztása és a külső sáv nagytömbös, nagytelkes rendszere. A város megtelepedése az észak-déli és kelet-nyugati irányú várososon átvezető utak csomópontja körül kezdődött, feltehetőleg a tatárjárás utáni újratelepedéssel a régi Árpád-kori falu helyén.

A városközpont a középkori város területének felel meg, melynek határa a kiskörút. E szerkezeti egységen belül a két fő szerkezeti vonallal párhuzamos feltáró utak, szabályos tömbök, és bennük szabályos, de kisméretű lakótelkek jöttek létre. A nagykörútig eső területen a négy fő közlekedési irány kiegészül több sugárirányú feltáró úttal. A kialakult tömbök levélerezetet utánozva további kisebb tömbre bomlanak. A nagyobb tömbök feltárása zsákutcákkal, közökkel, zugokkal történt. A nagykörút a történelmi, azonos szerkezeti jegyeket magánviselő szerkezeti egység határa. A gyűrűs sugaras, a nagyobb tömböket zsákutcákkal (zugokkal) feltáró utcahálózat Hajdúnánás településszerkezeti értéke, amely a szintén hasonló településszerkezetű Hajdúböszörmény mellett hazánkban egyedülálló. A település törekvései között szerepel ezen városszerkezet megóvása. A főtérben rejlő értékes történeti örökség hangulati kisugárzása révén az idekerülő épülettömbök tiszteltudóbban kerültek megformálásra. A környék legszebb főterének karakterét adó térformálást és annak léptékét túlzottan nem sértették, a meghatározó épületegyütteseket akusztikai elemként megtartották.

A településszerkezet fejlődése

A város megtelepedése az észak-déli és kelet-nyugati irányú várososon átvezető utak csomópontja körül kezdődött, feltehetőleg a tatárjárás utáni újratelepedéssel a régi Árpád-kori falu helyén. A városközpont a középkori város területének felel meg, melynek határa a kiskörút. E szerkezeti egységen belül a két fő szerkezeti vonallal párhuzamos feltáró utak, szabályos tömbök, és bennük szabályos, de kisméretű lakótelkek jöttek létre. A nagykörútig eső területen a négy fő közlekedési irány kiegészül több sugárirányú feltáró úttal. A kialakult tömbök levélerezetet utánozva további kisebb tömbre bomlanak. A nagyobb tömbök feltárása zsákutcákkal, közökkel, zugokkal történt. A nagykörút a történelmi, azonos szerkezeti jegyeket magánviselő szerkezeti egység határa.

A nagykörúton kívüli területek új lakótömbjei ipari- és intézmény területe már nem követik szigorúan, nem folytatják szervesen a tiszta gyűrűs- sugaras településszerkezetet. A folyamatosan jelentkező telekigényt a csatlakozó kertségek lakóterületté történő átminősítésével, telekredezéssel, a kis- és nagykörút közötti tömbök zsákutcás feltárásával, valamint a nagyobb méretű telkek megosztásával elégítették ki. Az ipari területek a város déli- délkeleti és nyugati-északnyugati szélén alakultak ki. A településszerkezet meghatározó eleme a város déli szélén, a Debrecen-Tisza közén vasútvonal várossal ellentétes oldalán kialakult rekreációs és pihenő terület. Az 1962-ben megnyílt gyógyvízű strandfürdő és a környezetében, vonzásában kialakult üdülő-, sport- és pihenőterületek a város fő idegenforgalmi értékét jelentik. A kialakult terület nyugati irányba a Keleti Főcsatornáig történő bővítése jelentős tartalék területeket jelent. Az itt működő téglagyár az agyag kitermelése után visszamaradó gödröket rekultiválta és horgászásra alkalmas halastavakat alakított ki.

Tedejt először írott források 1310-ben említik, de a neve egy birtokosztokozási perben nem mint Tedej, hanem mint Tegey szerepel. A falucska egész történelme során a Gut-Kelet-Báthory család birtokának volt részjórésze. Bár írás nem bizonyítja, a mongolok támadását e település sem élte túl. A megmaradt gyér lakosság csak fokozatosan erősödött és gyarapodott. 1629-ben

történt a „Nánás városnak a birtokba iktatása”. Tedej mindig is különálló egysége volt a városnak, valamennyi történelmi kör rajta hagyta bélyegét. Az 1950-es években ebbe a rossz helyzetű városrészbe telepítették ki a kuláknak tekintett családokat.

A település sajátosságai közé sorolható hogy a **település nagy külterületekkel** rendelkezik. A település belterületei összesen 1032 ha, külterületei 24928 ha területet tesznek ki.

1.14.1.2 Beépítésre szánt és beépítésre nem szánt területek

A szerkezeti terv szerinti **beépítésre szánt területek** a településen az alábbiak:

Beépítésre szánt területek

Lakó területek:

- Ln-nagyvárosias Lakóterület
- Lk-kisvárosias Lakóterület
- Lke-kertvárosias Lakóterület
- Lf-falusias Lakóterület

Vegyes területek:

- Vt-Vegyes terület (településközpont)
- Vk-Vegyes terület (központi)

Gazdasági területek :

- Gksz-Gazdasági terület (kereskedelmi- szolgáltató)
- Gip-Gazdasági terület (ipari)
- Gmg-Gazdasági terület (mezőgazdasági tevékenységhez kapcsolódó)

Üdülő területek :

- Üü-Üdülőterület (üdülőházas)
- Üh-Üdülőterület (hétvégiházas)

Különleges területek:

- Kst- strand- és Gyógyfürdő fejlesztésére, a Gyógyturizmushoz, pihenési és rekreációs tevékenységekhez hasznosítható Különleges terület.
- Kid- idegenforgalmi- pihenő és rekreációs célra hasznosítható Különleges terület
- Ksp-Sportolási célú terület
- Ktem-temető- Különleges terület
- Ksz-szennyvíztisztító, szemételep elhelyezésére szolgáló, védőtávolságot igénylő- Különleges terület.
- Kn- nemzetvédelmi célú
- Kmü- mezőgazdasági üzemi
- Ksp-lov-Sportolási célú különleges terület – lovas sport számára
- Kid-mü-Idegenforgalmi funkcióval rendelkező mezőgazdasági üzemi terület

Beépítésre nem szánt területek:

Beépítésre nem szánt különleges területek:

- Kk-id Idegenforgalmi hasznosítású Különleges terület

Közlekedési területek:

- KÖu Közlekedési terület (közút)
- KÖk Közlekedési terület (kötőpályás pl. vasútterület)

Zöldterületek:

- Z Zöldterület (közpark)

Erdőterület:

- Ev védelmi
- Eg gazdasági
- Ee egészségügyi, szociális, turisztikai

Mezőgazdasági területek:

- Msz Mezőgazdasági terület (meghatározóan szántó hasznosítással)
- Mgy Mezőgazdasági terület (meghatározóan gye- legelő hasznosítással)
- Mk Mezőgazdasági terület kertes (zártkert hasznosítással)

Vízgazdálkodási területek:

- V Vízgazdálkodási terület

Természetközeli terület:

- Tk Természetközeli terület

1.14.1.3 Funkció vizsgálata

55. táblázat: A település intézményi ellátottságának bemutatása

Funkció	Alfunkció	Intézmények megnevezése	db
Humán funkciók	bölcsőde, óvoda	Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde; Hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda; Hajdúnánási Óvodák (6 Intézményegység)	8
	alapfokú közép- és szakoktatás	Bocskai István Általános Iskola, Általános Művészetoktatási Intézmény, 3 db telephely Hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda; Körösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégium	5
	egészségügyi ellátás	felnőtt háziorvos, gyermek háziorvos, Városi Rendelőintézet; Hajdúnánási Városi Tüdőgondozó;	4
	szociális szakosított ellátás	Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központja; Segítséggel Élők Otthona; Hajdúnánási Humán Szolgáltató Otthon 2 db;	3
	szociális és gyermekjóléti szolgáltatások	Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat; Tevékeny Gondozási Szolgálat; Napfény Idősek Gondozóháza; Hajdúnánási Görög Katolikus Gyermekvédelmi Központ állami gondozású gyermekek lakásotthonai 12 db;	15
Közösségi funkciók	könyvtár	Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény	1
	színház, mozi	Bocskai Filmszínház	1
	múzeum	Hajdúnánási Tájház	1
	helytörténeti gyűjtemény	Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény	1
	szabadidőpark		0
	közösségi ház	Kéky Lajos Városi Művelődési Központ;	3

		Aranyszalma Alkotóház; Integrált Községi Szolgáltató Tér;	
	uszoda, strand	Hajdúnánási Gyógyfürdő	1
	sportlétesítmények	Somorjai László Városi Sportcsarnok; Városi Sporttelep; Skate pálya; Martinek Lovasudvar; Tedej Lovarda; labdarúgópálya	6
Igazgatási funkciók	rendőrség	Hajdúnánási Rendőrkapitányság	1
	tűzoltóság	Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hajdúnánás Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hivatásos Tűzoltóság	1
	okmányiroda	Hajdúnánási Járási hivatal Okmányirodai Osztály	1
	önkormányzati és egyéb hivatal	Hajdúnánás Városi Önkormányzat; Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal (Hajdúnánás, Folyás, Újtikos, Tiszagyulaháza); Hajdúnánási Gazdasági Ellátó Intézmény; Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Foglalkoztatási Osztály; Hajdú-Bihar megyei Kereskedelmi és Iparkamara Hajdúnánási Iroda, Kossuth u. 3.; NAK Agrárkamara Tanácsadó Iroda;	6
	kormányablak		1
Közlekedési funkciók	autóbusz állomás		1
	vasútállomás		2
	benzinkút		3
	repülőtér		0
Gazdasági funkciók	Ipartelep	Nagyobb kiterjedésű iparterületek	4
	piac		1
	pénzügyi szolgáltatók és bankok	K&H Bank, Erste Bank, OTP Bank, Polgári Takarékszövetkezet	4
	irodaház, inkubátorház		0
	kereskedelmi szálláshely		30
	vendéglátó egységek	Lásd a mellékletben a teljes listát	47
	kiskereskedelmi egységek		247

Forrás: Települési adatszolgáltatás

1.14.1.4 Alulhasznosított barnamezős területek

56. táblázat: A település alulhasznosított barnamezős területeinek bemutatása

Alulhasznosított barnamezős terület neve	Kiterjedése (m ²)	Tulajdoni viszonyai (önkormányzati, magán)	Értékvédelem, fő jellemzők
Polgári út GE telephely	8,4 ha	GE hungary	Kármentesítés folyamatban van
Böszörményi út – Kazinczy út – Vasútállomás (rakodó)	n.a.	Önkormányzati tulajdon	n.a.

közötti terület			
Balmazújvárosi út baloldali útfél és Böszörményi utca által lezárt terület	n.a.	Önkormányzati tulajdon	n.a.
Tiszavasvári út (Mol kút és Fürj ér közötti terület)	n.a.	Önkormányzati tulajdon	n.a.
Görbeházi út	n.a.	Önkormányzati tulajdon	n.a.
Dorogi útfél	n.a.	Magántulajdon	n.a.

Forrás: Települési adatszolgáltatás

1.14.1.5 Konfliktussal terhelt (szlömösödött, degradálódott) területek

Hajdúnánáson szegregációval veszélyeztetett területeket a 3.3.1. fejezet mutatja be. A helyszíni bejárások során tisztázódott, hogy Hajdúnánáson csak a **Tedej** városrészben jelölt területek tekinthetők szegregációval veszélyeztetettnek, mivel a többi területen egyrészt időközben megszűnt a szegregáció alapjául szolgáló környezet, másrészt a bejárás során nem merült fel olyan tényező, ami szegregációra utalna.

Tedej a városközponttól 8 km-re fekszik, elszigetelten a többi városrésztől. Sajátossága, hogy kétszer nagyobb iparteleppel rendelkezik, mint amekkora területen lakják. Utcáit nagy kertkapcsolattal rendelkező családi házak alkotják, falusias lakóterületek a jellemzők. Az M3-as autópálya Tedej területétől déli irányban épült ki, mely új lendületet és esélyt adott a településrész számára. A jó körülmények között gazdálkodó Tedej Zrt. a gazdaság agrár-ipari parkká történő felfejlesztését határozta el. Emiatt jelentős nagyságú további gazdasági-fejlesztési terület kijelölése vált szükségessé.

A településrész ellátásának javítása érdekében településközpont- vegyes építési övezet, a lakóépületek és intézmények keletkező szennyvizének tisztítása céljából pedig szennyvíztisztító számára új terület kijelölésére került sor. A részben már kialakult adottságokat alapul véve, a lovas turizmus, lovas sport fejlesztése, ezek számára helyet biztosító fejlesztési területek kerültek kijelölésre.

Tedej településrész esetében a nagyüzemi állattartásból adódó szaghatások, a szárító üzem lakóterületekhez való közelsége jelent számottevő, intézkedéseket igénylő környezeti terhelést. A rendezési tervben emiatt a lakóterületek és ipari, mezőgazdasági területek között véderdők lettek kijelölve. A szennyezések mérséklődését eredményezte a gázprogram alapján kiépített vezetékes gázellátás is. A külterületi mezőgazdasági telephelyek is vezetékes gázt használnak.

A **Belváros észak-keleti** sarkában található Hajdúnánás legnagyobb **lakótelepe**, amely panelházakból áll. Ebben az övezetben található a város tulajdonában álló bérlakások meglehetősen nagy hányada. A szabályozási terv ezt a területet nagyvárosias lakóterületbe sorolja. Az épületek többsége leromlott állapotú, rossz szigetelésű. A rendezési tervi eszközök lehetővé teszik az épületek fejlesztését, illetve a lakótelep belsejében meglévő zöldfelület megővését irányozza elő.

Az övezet kialakult, korábban egységesen megtervezett és megépített fsz + 4 emeletes épületekkel megvalósult lakótelep. A HÉSZ előírása szerint „az övezetben a kialakult telekrendszert megváltoztatni nem lehet, a zöldfelület nem csökkenthető új építési hely nem jelölhető ki, a meglévő épületek, csupán hőszigetelés miatt az épületek 10 cm-el és a lépcsőházak személyfelvonó építése céljából bővíthetők. Az épületekre magastető építhető, de az építménymagasság csupán 1,0 m-rel növelhető. A tetőtér beépíthető. A magastető csak több épület, és épületegyüttes figyelembevételével létesíthető, településképileg illeszkedő módon.

A garázsok egyéb célra újonnan nem alakíthatók át. Közkertben közhasználatú kertészeti jellegű berendezések létesíthetők.”

1.14.2 .A telekstruktúra vizsgálata¹³

Hajdúnánásnak a fejlődése során – a fentiekkel összhangban - kialakult városrészeinek településszerkezeti jellegzetességei, telekstruktúrája az alábbiakban összegezhető:

- **Belváros:** A belváros a valamikori belső városfal által határolt övezet, amely a lakókertekkel körbevett lakóházakból állt. Ma a belső körgyűrű, a Kiskörút határolja. A belváros a városközpont, amely a családi házak színtere volt. Mára már csak részlegesen határolható le, déli irányból a régi városfal pontos kontúrja már nem követhető. Itt voltak a lakóházak, templomok, stb. A lakóépületek a viszonylag sűrűn beépített központi magban helyezkedtek el. Itt épültek a középületek és a templomok is.
- **Két körút közötti terület:** A belső és külső városfal közötti valamikor területet ma a Kiskörút és a Nagykörút jelöli ki. A XIX. századig ez a körzet volt a külső telek, ahol a gazdálkodó tevékenységet folytatták a város lakói. Ma is mutatja valahai szerkezetét, ám mára családi házas övezetekké alakult.
- **Nagykörúton kívüli terület:** Ezekről a területekről a városközpontba vezető utcák úgynevezett „csapások” nyomvonalán alakultak ki, vagyis a központba vezető legrövidebb kitaposott utakon. Így a csapások között kialakult telektömbök nem formálódtak szabályosakká és egységesekké.
- **Tedej:** Hajdúnánás község nagyságú külterületi lakóhellyel is rendelkezik Hajdúnánás-Tedej névvel, amely jellemzően mezőgazdasági termelésre berendezkedett településrész, némi ipari tevékenységgel, és a közszolgáltatások hiányával. 8 km-re fekszik a Hajdúnánás központjától. Tedej sajátossága, hogy kétszer nagyobb iparteleppel rendelkezik, mint amekkora területen lakják. Szabályos utcáit nagy kertkapcsolattal rendelkező családi házak alkotják, falusias lakóterületek a jellemzőek. Tedejen található egy horgásztó, amely a Keleti-főcsatorna bal partján helyezkedik el, vízfelülete 9 hektár

A telekszerkezetről meg kell jegyezni, hogy a két körút között az amorf telekformák a jellemzők, sok az elaprózott kisméretű, nehezen beépíthető telek. A kétbeltelkes városmag köré újonnan kialakított lakótelkek övezetei szabályos telekalakításai sablonosak

Hajdúnánás az ország legnagyobb külterületével rendelkező városainak egyike. Miután az úgynevezett szérűskertek lakóterületté alakultak át, a város keleti és nyugati szegélyén úgynevezett szőlőskerteket alakítottak ki, melyekben lakóépület csak kevés épült. A városszerkezetet ezen a területen szabályos telekosztások jellemzik. A külső peremen a telekosztás szabályos. Ebben a városrészben szabályos telekosztások mellett főként egylakásos családi házak állnak.

Részletes tulajdonjogi vizsgálat jelen munka keretében nem készült.

1.14.3 Önkormányzati tulajdonkataszter

Hajdúnánás Város önkormányzata rendelkezik tulajdonkataszterrel, mely a 2014. 12. 31-i állapotot tükrözi.

A tulajdonkataszterben az önkormányzat tulajdonában lévő földrészletek, valamint az egyéb önálló ingatlanok is nyilván vannak tartva. Az önkormányzatnak 1207 db névjegyzékbe vett tulajdona van, melyből 138db földrészlet (ami 174,2836Ha); 1069 db pedig önálló egyéb ingatlan.

¹³ Készült az IVS és Településfejlesztési Konceptió felhasználásával

1.14.4 Az épületállomány és a környezet geodéziai felmérése

A város épületállományát és a környezetet tartalmazó részletes térkép az ITS készítését megalapozó vizsgálati munkarészben nem kerül kidolgozásra. Annak elkészítése településrendezési eszközök megalapozása során történik.

1.14.5 Az építmények vizsgálata¹⁴

A **Belváros** a város magjaként a fő útvonalak találkozási pontja, melyet az Ady Endre körút, a Széchenyi körút, Bocskai köz, Bartók Béla utca, Bethlen Gábor körút határol. Ebben a városrészben a városkép meglehetősen vegyes, különösen az utóbbi évtizedekben épült lakóépületek, valamint a belváros észak-keleti részén elhelyezkedő lakótelep képe válik ki az egységes arculatú belvárosból. A városközpontban álló blokkos típusú lakóépületek ugyanúgy idegenek a kialakult településszerkezeten belül, mint az egyre gyakoribb, úgynevezett „mediterrán” családi házak.

A körúton belül telepszerű beépítések és telkes beépítések spontán fordulnak elő. Sok az igen kisméretű apró lakótelek is. A telepszerű beépítések telekösszevonások következményei. Földszintestől 4 emeletes épületekig sokféle építménymagasság fordul elő. A belvárosi rész alakult ki a legkorábban, így a legtöbb történelmi jelentőségű épület, emlékmű, itt található. A szűk városmag polgári jellegű, szecessziós, eklektikus arculattal. A szolgáltatásokat tekintve is elmondható, hogy a legtöbb, köz és kereskedelmi kiszolgáló intézmény ebben a néhány utcában kereshető fel. A belvárost többalakásos társas-, tömbházas, és házigyári lakótelepi házak jellemzik. A lakótelepi beépítés főleg ebben a körzetben valósult meg az évek során, egy kisebb zárványt hozva létre a város szövetében.

A városrész környezetét tekintve ez a legsűrűbben beépített övezet, itt élnek és dolgoznak a legtöbben, valamint a városközpontban található a közintézmények jelentős hányada is. Az önkormányzati lakások többsége itt található.

A **Két gyűrű közti városrész** a belvárost határoló „belső” körút: Ady Endre krt.-Széchenyi krt.-Bocskai utca – Bocskai utca – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor krt. és a külső körgyűrű: Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca közötti terület. Beépítettségét tekintve már sokkal lazább: a belső körúthoz közvetlenül kapcsolódó utcákban még nagyvárosias jellegű magas tömb, illetve társasházas a körúttól távolodva egyre kisebb, kisvárosias és kertvárosias jellegű, kisebb társas valamint családi házas övezetek váltják egymást. Még ebben az övezetben is jellemző a parasztpolgári múlt, aminek nyomait őrzik a házak.

A **Nagykörúton kívüli** terület, azaz a Magyar utca, Attila utca, Baross utca, Honfoglalás utca, Árpád utcákkal körülhatárolt területen kívüli területet, kisvárosias, néhol falusias beépülési forma jellemzi. Ezeken a területeken legnagyobb mértékben a kertes családi házak vannak jelen, és egyre több az üdülő és a hobbitelek. A zöldség és gyümölcsös kertek mellett megjelennek a kis- és középvállalkozó réteg telephelyei is. A városrész jellegzetessége a turizmus. Hajdúnánás délnyugati csücskében helyezkedik el a Termálfürdő, és a hozzá közel eső részeken, a főként egyéni vállalkozások által fenntartott szálláshelyek, valamint mezőgazdasági feldolgozó és ipari termelő üzemek.

Tedej Hajdúnánás legtávolabbi városrésze, mintegy 8 km-re fekszik a Hajdúnánás központjától. Tedej sajátossága, hogy kétszer nagyobb iparteleppel rendelkezik, mint amekkora területen lakják. Utcáit nagy kertkapcsolattal rendelkező családi házak alkotják, falusias lakóterületek a jellemzőek. A külterületen található, állami tulajdonú katonai létesítmény jelenlegi kihasználatlansága környezeti terhelést okoz.

¹⁴ Forrás: IVS

1.14.6 Az épített környezet értékei

1.14.6.1 Régészeti terület, védett régészeti terület, régészeti érdekű terület

Hajdúnánás közigazgatási területén 162 bejegyzett régészeti lelőhely található. A régészeti lelőhelyek közül országos védelem alatt álló két védett lelőhely:

- Hajdúnánás – Tedej: Árpádkori templom és faluhely (kiemelten védett)
- Hajdúnánás Köveshalom: Árpádkori templom és faluhely (kiemelten védett)

1.14.6.2 Védett épített környezet, a helyi egyedi arculatot biztosító építészeti jellemzők

A nagykörút a történelmi, azonos szerkezeti jegyeket magánviselő szerkezeti egység határa. A gyűrűs sugaras, a nagyobb tömböket zsákutcákkal (zugokkal) feltáró utcahálózat Hajdúnánás településszerkezeti értéke.

Hajdúnánás városképileg frekvenciált területe a szűk városmag, a kiskörúton belüli övezet, ahol még sok a múltat idéző hangulatú épület kecses léptékekkel és homlokzatképzéssel. A kiemelkedő értékű épületek: a Református templom, a Tájház és a Zrínyi M. 17. szám alatti lakóház, valamint a csőszkunyhók műemléki védelem alatt állnak.

A város hagyományos településképe, beépítése a mezővárosokra jellemző jegyeket viseli magán.

1.14.6.3 Világörökség és világörökségi várományos terület

Hajdúnánás területe az OTRT szerinti világörökség, ill. világörökségi várományos terület övezetébe tartozik (Hortobágyi Nemzeti Park) és a rendelettel összhangban országos övezetnek számít. Ez a kategória az OTRT értelmében az „országos területrendezési tervben megállapított, kiemelt térségi és megyei területrendezési tervekben alkalmazott övezet, amelybe a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló, az Egyesült Nemzetek Oktatási, Tudományos és Kulturális Szervezete Általános Konferenciájának ülészakán Párizsban, 1972. november 16-án elfogadott egyezmény kihirdetéséről szóló 1985. évi 21. törvényerejű rendelettel kihirdetett, a világ kulturális és természeti örökségének védelméről szóló egyezmény szerinti világörökségi listára felvett területek, valamint a világörökségi helyszínek szakmai feltételeinek megfelelő azon területek tartoznak, amelyeket Magyarország mint részes állam nevében jogszabály által felhatalmazott testület kiválasztott arra, hogy a világörökségi listára jelöltek legyenek”.

Az OTRT 14§ értelmében a világörökségi és világörökségi várományos terület övezetét a településrendezési eszközökben kell tényleges kiterjedésének megfelelően lehatárolni, ahol

- a területfelhasználás módjának és mértékének összhangban kell lennie a világörökségi kezelési tervben meghatározott célokkal,
- új külszíni művelésű bányatelek nem létesíthető, meglévő külszíni művelésű bányatelek területe nem bővíthető,
- a közlekedési és energetikai infrastruktúra-hálózatokat, erőműveket és kiserőműveket a kulturális és természeti örökségi értékek sérelme nélkül, területi egységüket megőrizve, látványuk érvényesülését elősegítve és a világörökségi kezelési tervnek megfelelően kell elhelyezni.

1.14.6.4 Műemlék, műemléki együttes

Műemléki védelem alatt álló épületek:

- Köztársaság tér 12 -14., Ref. templom
- Hunyadi János utca 21., Lakóház, népi; tájház
- Zrínyi Miklós utca 17., Lakóház
- Zrínyi u. 19/b. [12348/1989. OMF], Lakóház, népi
- Csepűs szőlő, Csőszkunyhó
- Újszőlő, Csőszkunyhó
- Csepűs szőlő, Csőszkunyhó

1.14.6.5 Nemzeti emlékhely

Hajdúnánás városban nem található nemzeti emlékhely.

1.14.6.6 Helyi védelem

A Helyi értékvédelmi kataszterben jelenleg 127 épület van nyilvántartásba véve, mint védelemre érdemes épületek.

A helyi értéktárban szerepel a Csiha malom.

A Csiha-malom, mint – már építése idején, 1942-ben is – Magyarország legkorszerűbb műmalma, Hajdúnánás és Hajdú-Bihar megye, sőt az ország egy különleges büszkesége. Az ipari objektum 56 méter magas épülete a Polgári útról, de a város több pontjáról is már messziről érzékelhető a város legkiemelkedőbb létesítményeként.

A ma is működő és komoly jelentőséggel bíró létesítményt Hajdúnánás szülötte, Csiha Győző építette, ezért szimbolizálja annak a múlt század zseniális magyar mérnöknek a „máig ható védjegyét”, aki maradandó ipari és műszaki értéket teremtett már a maga korában is az ipartörténeti remekműnek számító őrlőüzemmel, melyet a településen „nagymalomként” emlegetnek.

1.14.7 Az épített környezet konfliktusai, problémái

- A városban hiányzik az épített környezet egységes városi arculatának kialakítását szolgáló stratégia elkészítése.
- A településen viszonylag sok a **barnamezős** terület.
- A központ északkeleti részén egy paneles technológiával épített, mára már jelentős korszerűsítési igényeket hordozó **lakótelep** áll. Ebben az övezetben a rosszul szigetelt lakótömbökben élők életminősége elmarad a családi házban élőkétől. Szükséges lenne a város bérletének nagy részét lefedő terület megújítása, parkosítás, parkolóhelyek kialakítása elsősorban a piachoz kapcsolódóan.
- A városban található **régészeti lelőhelyek** akadályozhatják a fejlesztéseket (pl. Kendreskert)
- Tedej a várostól különálló, valaha önálló falu ma is egy határozottan elkülönült terület egység. E városrész életét alapvetően meghatározzák az itt kialakult mezőgazdasági gazdasági központok. Ezek a gazdasági szervezetek jelentős munkáltatónak számítanak, nem csupán a helyben lakók, hanem a város belső területein élők számára is biztosítanak munkalehetőségeket. A jellemzően gazdasági-ipari jellegű beruházások miatt vannak feszültségek a Tedejen élők és az ott tevékenykedő piaci szereplők között. A terület szarvasmarha és sertéstelepei, a víz és csatornázási problémák jelentős környezeti terhelést jelentenek. Az infrastrukturális hiányosságok és problémák mellett hiányoznak egyéb, humán közszolgáltatások is a területről, ami jelentősen csökkenti a lakóhelyként való értékét ennek a városrésznek. A lakások egy része az állattartó telepek rossz minőségű szolgálati lakásaiból került át a most ott élők tulajdonába. Nem csupán e lakások minősége,

de a szolgáltatási és ellátási hiányosságok miatt is jelentős a függés a város központi területeitől.

1.15 Közlekedés

1.15.1 Hálózatok és hálózati kapcsolatok

Település
közlekedési szerepe

Hajdúnánás városa a – Hajdú-Bihar megyén belül átlagos területűnek és kisebb népességűnek számító – Hajdúnánási járás központja. Fekvése a megyében inkább északi, a megyeszékhelytől, Debrecéntől mintegy 45 km-re északnyugatra található.

A várost az M3 autópályának köszönhetően érinti a térség egyik legfontosabbnak tekinthető európai tranzitfolyosója: az európai gazdasági magzóna és Ukrajna/Észak-Erdély (-Oroszország) közötti – TEN-T maghálózati – közúti tranzitfolyosó közelsége igen kedvező adottság. A tranzitfolyosó vasúti vonala a várost elkerüli, így a közúti térszerkezeti potenciál a meghatározó. Hajdúnánás autópálya- és vasúti összeköttetésben van a megyeszékhellyel, Debrecennel, emellett ugyancsak autópálya biztosít kapcsolatot a szomszédos megye székhelyével, a városhoz egyébként közelebb lévő Nyíregyháza felé. Az M3 autópálya révén az elérési lehetőség Budapest és az ország nyugati területei felé, felől is kiváló.

A várost a környező településekhez kapcsoló közúti összeköttetés mind mellékút kategóriájú, a Tiszavasvári és Hajdúböszörmény (-Debrecen) irányában eljutást biztosító vasút regionális besorolású vonal. Hajdúnánás nem számít országos jelentőségű közlekedési csomópontnak (igaz, az M3 és az M35 autópályák görbeházi elágazása a közelben van). A környező mellékút szintű sugaras úthálózat a város sokirányú térségi kapcsolatrendszerének leképeződése.

Ingázás

Hajdúnánás szerepe a járás területén túlra is kiterjed (főként a szomszédos járáshoz tartozó Hajdúdorog vonatkozásában, ahonnan naponta 530 bejáró érkezik a városba). Hajdúnánás kicsi járási központnak számít, amit az is mutat, hogy lényegesen több a munkába eljáró, mint a bejáró. A város napi közlekedési kapcsolataiban meghatározó, hogy az – járási szerepköréből fakadóan – ellátja a körzetközponti feladatokat (szakorvosi rendelő, rendőrkapitányság, bíróság, ügyészség, ÁNTSZ, munkaügyi központ, földhivatali kirendeltség). A környező településekről ingázók az oktatási lehetőségeket is igénybe veszik, emellett a szolgáltatás, kereskedelem és munkahely biztosításának területén a város szintén térségi kiterjedésű szerepkört tölt be. Az alábbi táblázat mutatja a 2001-es és 2011-es népszámlálások eredményei alapján, hogy melyek a település főbb ingázási cél és induló kapcsolatai.

57. táblázat: Napi rendszerességgel közlekedők és mód szerinti megoszlásuk (fő/nap)

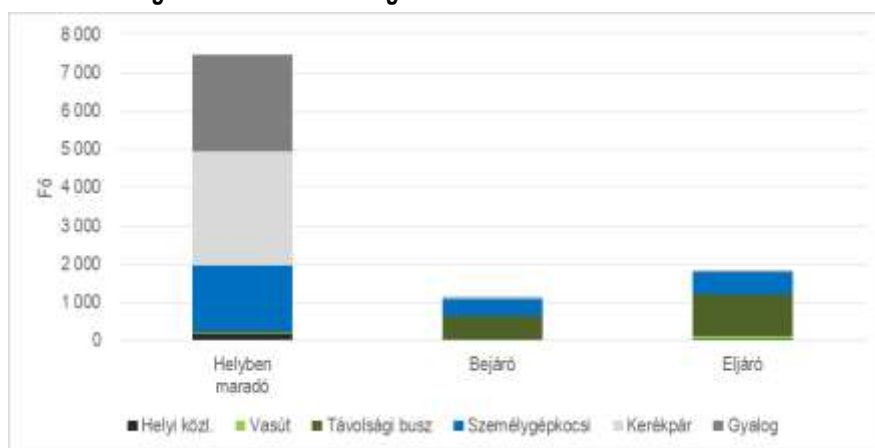
Megnevezés	Összesen	Összesen	Személy- gépkocsival	Tömeg- közlekedéssel	Kerékpárral (gyalog)
	2001*	2011			
Helyi közlekedő	4 779	7 496	1 708	284	2 985 (2 519)
Bejáró	397	1 151	424	681	33
Hajdúdorog	..	530	198	286	33
Tiszavasvári	..	193	40	153	0
Hajdúböszörmény	..	78	37	41	0
Görbeháza	..	75	15	60	0
Debrecen	..	61	43	18	0
Eljáró	1 053	1 904	577	1 305	17
Debrecen	..	571	123	433	10
Tiszaújváros	..	398	102	296	0
Hajdúböszörmény	..	316	43	273	0
Nyíregyháza	..	129	49	80	0
Tiszavasvári	..	126	58	68	0

* 2001-ben csak foglalkoztatott.

Forrás: Népszámlálás 2001, 2011, KSH.

A következő diagramon jól látható, hogy a helyi forgalomban igen jelentős szerepe van az aktív közlekedési módoknak, a helyben közlekedők közül például mintegy 40% kerékpározik. Kiténik, hogy a helyközi közlekedésben a vasút szerepe elenyésző.

15. ábra: Az ingázók mód szerinti megoszlása

Forrás: Népszámlálás 2011, KSH

Külső kapcsolatok,
országos hálózat

A városnak országos főúthálózati kapcsolata nincs. A várostól északra – kelet felé a 36. sz. főúthoz közel – húzódik az M3 autópálya vonala, amelyre a 3502. j. összekötő úton a település csomóponttal csatlakozik. A debreceni bejárás szempontjából a délen – kicsit messzebb lévő –

M35 autópálya jelentősége nagyobb, amire dél felé a 3323 jelű összekötő úton át lehet felhajtani. Az M3 autópálya a városközpontból 5 km-re, az M35 autópálya 14 km-re érhető el. A Nyékládházát Debrecennel összekötő 35. sz., valamint a Polgárt Nyíregyházával összekötő 36. sz. másodrendű főutak nem egészen 15 km-re vannak.

17. térkép: Hajdúnánás környezetének országos jelentőségű főújtjai

Forrás: Országos Közúti Adatbank, 2012. évi alaptérkép (szerzői aktualizálás és szerkesztés)

A főváros közúton 210 km autózással érhető el. A Romániába vezető nyírábrányi közúti határátkelő főúton 75 km, míg az Ukrajnába vezető záhonyi közúti határátkelő – útvonalválasztástól függően – 95-105 km távolságban található.

Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség – néhány összekötő út kivételével – lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. Az innen induló utasok Debrecen, Nyíregyháza és Miskolc irányába rendelkeznek közvetlen járatokkal. A vasútállomás autobusszal elérhető. A város közigazgatási területén belül 16 helyközi megálló található.

Hajdúnánás a 109-es számú Debrecen – Tiszavasvári – Tiszalök vasútvonal középállomása. E regionális vasúti pálya egyvágányú és kiszolgálása dízelvontatással történik. A vasútvonal menetrendi szerkezete ütemes jellegű.

A vízi úton történő kapcsolódás lehetősége a Keleti-főcsatornán keresztül a Tisza nemzeti víziúthoz elvileg adott. Repülőtéri kapcsolat szempontjából a Liszt Ferenc nemzetközi repülőtér 215 km, míg a lényegesen kisebb kínálatú Airport Debrecen 50 km távolságban érhető el. Kerékpárút-kapcsolat csak Hajdúdoroggal van.

1.15.2 Közúti közlekedés

Városkörnyéki
közúthálózat

A már ismertetett hálózati elemeken kívül a közúthálózati szempontból alközponti szerepű város a környező településekkel északi (Tiszavasvári út) és délkeleti (Dorogi út) irányban a 3502. j. Tiszavasvári - Hajdúböszörmény, északkeleti (Nyíregyházi út) irányban a 3317. j. Hajdúnánás - Nyíregyháza, déli (Újvárosi út) irányban a 3323. j. Balmazújváros - Hajdúnánás, nyugati irányban a 3508. j. (Görbeházi út) Görbeháza – Hajdúnánás, továbbá a 3501. j. (Polgári út) Polgár - Hajdúnánás összekötő utakon áll még kapcsolatban.

A felsorolt sugárirányú országos mellékutak városon belüli – a városhatár közelében kiépített – gyűrűs szerkezeti elemét, a „nagykörutat” az északkeleti ívben a 3502 j. összekötő út átkelési szakasza, míg a déli és nyugati oldalon a 35141 j. bekötő út biztosítja. A nagytávú elképzelések szerint – az Országos Területrendezési Terv (OTrT) tartalma alapján – a jelenlegi 3502 jelű összekötőút Hajdúnánás érintésével főúttá lesz fejlesztve a Hajdúböszörmény - Hajdúdorog - Tiszavasvári útvonalon. Hajdúnánás esetében az OTrT – a viszonylag kis tranzitforgalom miatt – a nagytávú időhorizontban nem szerepeltet főúti besorolású elkerülő utat, illet alacsonyabb útkategóriába sorolva lehet megvalósítani.

18. térkép: Hajdúnánás városi közúthálózata

Forrás: Országos Közúti Adatbank, 2012. évi alaptérkép (szerzői aktualizálás és szerkesztés)

A városi hálózat fő elemei az országos közúthálózat települési átkelési szakaszaival jelentős részben egybe esnek, de fontos városi főutak, főbb gyűjtőutak – például a városközpontot bekapcsoló sugárirányú utak – önkormányzati kezelésben vannak. Az úthálózat sugaras-gyűrűs szerkezete csak a főbb hálózati elemekre jellemző, az utcahálózat nagyjából szabálytalan, „tervezetlen” jelleget ölt. A nagyobb tömböket zsákutcákkal (zugokkal) feltároló utcahálózat a város történelmi jellegzetessége. A lakóutak jobbra csak a városi gyűrűn kívül épültek szabályos (a gyűjtőutak mentén párhuzamos és merőleges) elrendezéssel. Az egyes utcák keresztmetszeti kialakítása változatos képet mutat, a viszonylag szűk beépítés ugyanúgy előfordul, mint az igen széles utcaalakítás.

A városközpontot nem terheli teherforgalom és a közösségi közlekedés sem zavaróan sűrű, de az átmenő személyforgalom viszonylag jelentős. A kialakult keskeny utcák a kétirányú forgalom átvezetésére nem alkalmasak, ezért több utcában egyirányú rendszert kellett kialakítani.

Nagyobb ipari üzemek híján a tehergépkocsi-forgalom és a zajterhelés nem jelentős a városban. A város ipari létesítményei, üzei délen a vasútállomás térségében és északnyugaton a Polgári út mellett, kisebb részben keleten a Dorogi út mentén helyezkednek el. A Polgári út külterületi folytatásában nincs közvetlen autópálya-kapcsolatot adó autópálya-felhajtó, az M3 autópályához kapcsolatot biztosító Tiszavasvári útnak pedig nincs városon kívüli összeköttetése a Polgári úti ipari parkkal. A lakóterületek megoszlása a várostest különböző részeiben egyenletes.

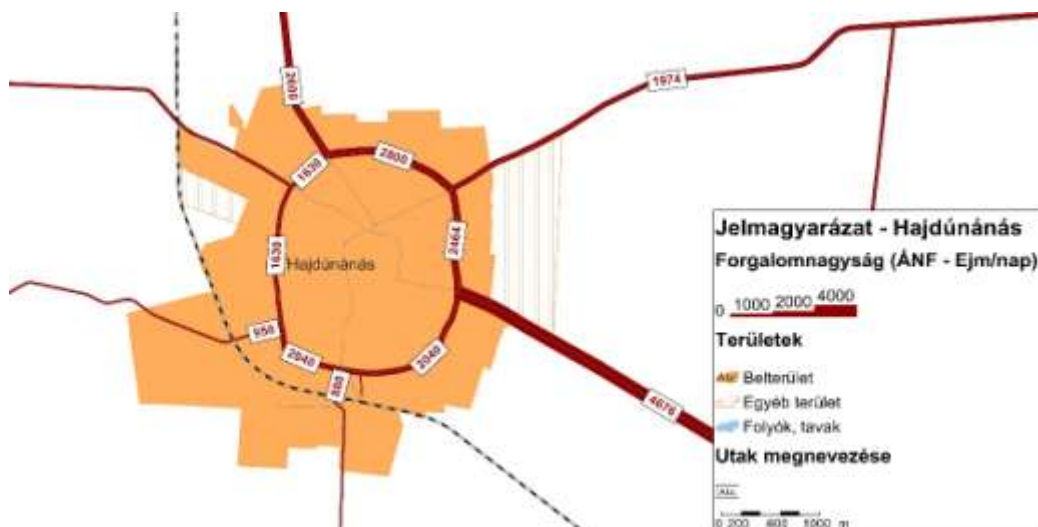
Hajdúnánás a belterületi önkormányzati utak közül 73,9 km kiépített és 16,1 km kiépítetlen. A településen 2,2 km kerékpárút, valamint a nyilvántartás szerint minden járda kiépített, ezek hossza 83,7 km. A város 2013-ban az út-, kerékpárhálózat és a járdák fejlesztésére 146,1 MFt-ot, fenntartására 59,1 MFt-ot és üzemeltetésére 9,4 MFt-ot fordított. Összességében elmondható, hogy a városi utak állapota általában közepes.

A város közlekedése szempontjából előnyös, hogy közel van az autópálya, azonban a rávezető utak állapota nem kielégítő. Felújításra szorul a város belső úthálózata is, hiszen elkerülő út hiányában a teherforgalom áthalad a városon. A város útjai, úthálózata az elmúlt évtizedben keveset változtak. A közelmúltban nagyobb közlekedési fejlesztési projekt nem történt, jelentősebb útfelújításra került sor a 3502 j. összekötő úton Hajdúdorog, Debrecen irányába.

Forgalmi jellemzők

A várost érintő országos közúthálózati elemek forgalmi terhelését az alábbi ábra mutatja.

19. térkép: Hajdúnánás főbb útjainak forgalmi terhelése

Forrás: „Az országos közutak 2013. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma” c. kiadvány adataiból szerkesztve (2014.07. MK NZrt.)

A forgalmi áramlatok képét vizsgálva szembeötlő a Hajdúdorog irány jelentős súlya, ami a két település közelségéből és az elvégzett útfelújításból adódik. A Hajdúböszörménybe és Debrecenbe irányuló közúti utazások megoszlának a délkeleti 3502 és a déli (M35 kapcsolattal rendelkező) 3323 jelű összekötő utak között. A második legjelentősebb forgalma a 3502 jelű út városi szakaszának, ezt követően az északi, Tiszavasvári és az M3 autópálya felé kapcsolatot biztosító ágának van. Hajdúnánáson a forgalomban reggel és délután 4-5 óra környékén kisebb fennakadások alakulnak ki. A város belső területein egymáshoz kapcsolódó országos közutak kisebb jelentőségű és forgalmú utak, a tranzitforgalom nem meghatározó. A város közigazgatási területén haladó országos közutak és az egyéb városi főutak esetében a 2x1 forgalmi sávok kialakítása elegendő.

Az alábbi ábra Hajdúnánás közúti közlekedésbiztonsági helyzetét szemlélteti az utóbbi évek személyi sérüléssel járó balesetei alapján. A 2011-2013. évi baleseti statisztikai adatok alapján baleseti sűrűsödési zónák vannak a városban, közlekedésbiztonsági szempontból veszélyesebb útszakasznak mutatkozik a Hunyadi utca.

20. térkép: Személyi sérüléses közúti közlekedési balesetek

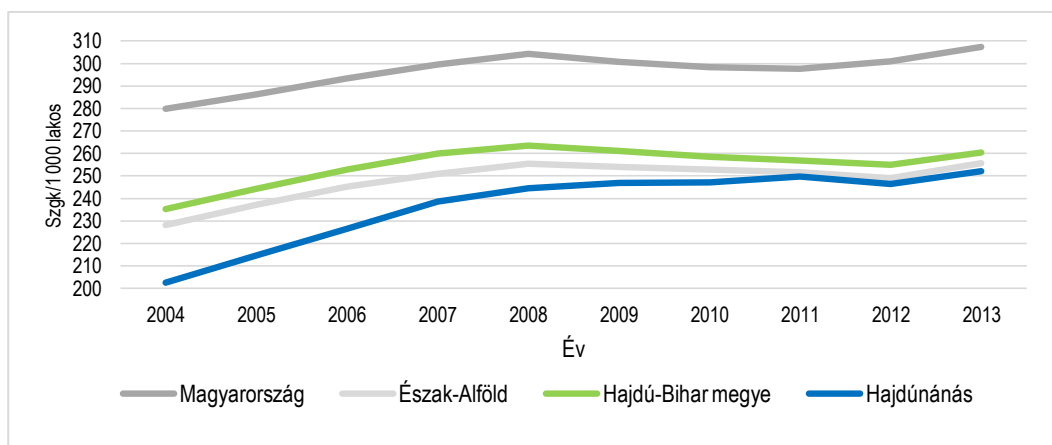
Forrás: KKK

A közúti csomópontok forgalmát a csomópontokban közúti jelzőtáblákkal és burkolati jelekkel szabályozzák. Jelzőlámpás forgalomirányítás nincsen, a központi főtéren épült meg az egyetlen körforgalom. A közúti-vasúti keresztezések szintbeniek. Csillapított útvonal, zóna kialakítására több helyen is sor került, pl. a belvárosban forgalomcsillapított övezet került kijelölésre („TEMPÓ 30”), az Ady E. körúton 30 km/órás vonali korlátozás van érvényben.

Motorizáció

Az alábbi diagram a KSH adatai alapján mutatja a település motorizációjának alakulását. Látható, hogy Hajdúnánáson az 1 000 főre eső személygépjárművek száma egy évtizeddel ezelőtt még lényegesen alacsonyabb volt az országos és a térségi átlagnál, ám az adatok felzárkózó fejlődést mutatnak.

16. ábra: Motorizáció alakulása

Forrás: KSH

1.15.3 Parkolás

A város parkolóhelyekkel (más településekkel összehasonlítva) jól ellátott. A főbb úti célok közelében (üzletek, intézmények) megfelelő számú parkoló áll rendelkezésre, kevés kivételtől eltekintve rövid keresés után található szabad parkoló. A városközpontja jellemző, hogy a szükségeshez képest időnként kevésnek bizonyul a parkolóhelyek száma, mely elsősorban a

piachoz kapcsolódik. Az új építésű szolgáltató létesítmények környezetében megépültek a parkolók. A központtól távolabb lévő parkolók kihasználtsága alacsony.

1.15.4 Áruszállítás

A város és térsége teherszállítási jellemzőiről kevés számszerű információ áll rendelkezésre, így például a helyi vasútállomást érintő tehervonatok számáról sincs adat. A helyi áruforgalom kezelésére, átrakására a vasútállomás felkészült: egy rakodóvágánnyal és burkolt rakterülettel, oldalrakodóval rendelkezik, emellett némely nagyüzembe (pl. a VENTIFILT Légtechnikai Zrt-ben a TEDEJ Zrt-be) a vasúti iparvágány kapcsolat biztosított. Az északnyugati ipari parkhoz a vasúti kapcsolat nincs biztosítva, azonban az egyszerűen kiépíthető. A helyi termelő, feldolgozó üzemek és kereskedelmi egységek túlnyomórészt közúti teherszállítással oldják meg beszerzési és árutovábbítási feladataikat, azonban ebből fakadóan nem mutatkozik kiugróan nagy, koncentrált teherfoglalom a város érintett területein.

1.15.5 Községi közlekedés

1.15.5.1 Autóbuszos községi közlekedés

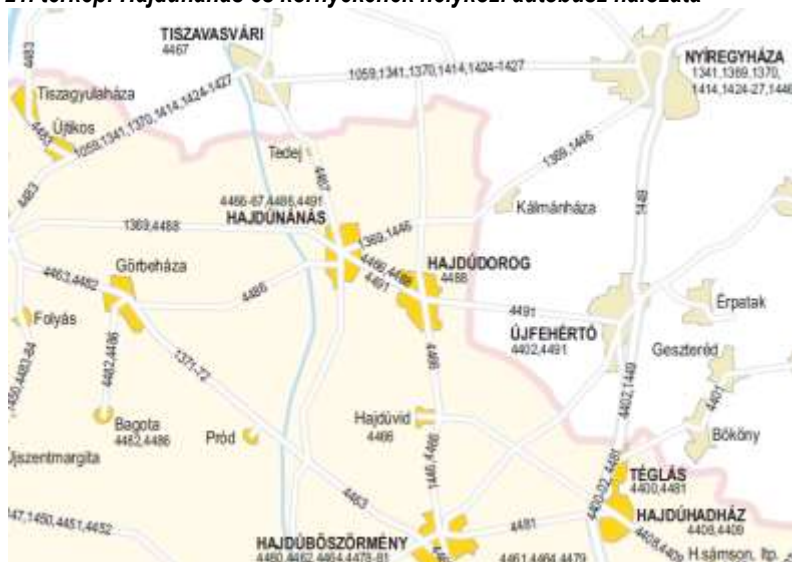
Autóbuszos
infrastruktúra

A várost érintő helyközi autóbusz szolgáltatást túlnyomó többségben a Hajdú Volán Zrt. látja el, a közszolgáltatói szerződésben foglalt feltételekkel. A Hajdú Volán Zrt. az Észak-magyarországi Közlekedési Központ Zártkörűen működő Részvénytársaság (ÉMKK Zrt.) egyik alapítója.

Helyközi és távolsági
autóbusz közlekedés

A város rendelkezik közvetlen járatokkal a megyeszékhely és regionális központ Debrecen (napi 23 induló járat, menetidő 01:07 – 01:15 között), továbbá Nyíregyháza és Miskolc felé. Budapestre nem közlekednek közvetlen járatok.

21. térkép: Hajdúnánás és környékének helyközi autóbusz hálózata

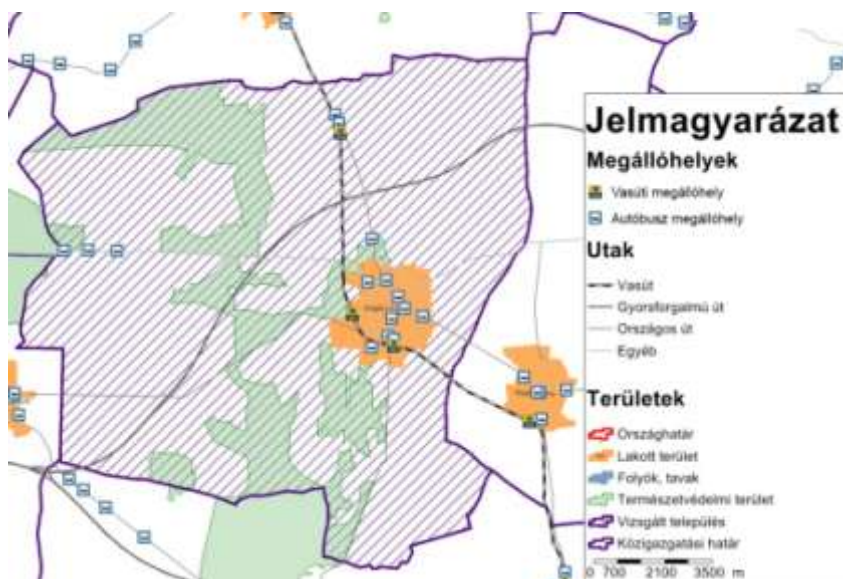

Hajdúnánás és környéke Volán hálózatát elemezve látható, hogy a hálózati lefedettség néhány összekötő út kivételével lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden település elérhető. A kisebb településeken jellemzően 1-2, a nagyobbakon ennél több megállóhely található. Hajdúnánáson a helyközi megállóhelyek döntő többsége a 3317. j., 3501. j. és 3502. j. összekötő utak belterületi szakaszain helyezkedik el. Hajdúnánás közigazgatási területén 16 helyközi megálló található. A városközpont, az oktatási és közintézmények, továbbá a

vasútállomás közvetlenül elérhető, bár utóbbit csak a járatok kis része szolgálja ki. A Debrecennel való kapcsolat nagyon erős, a szomszédos településekkel kevésbé hangsúlyos.

22. térkép: Községi közlekedési megállóhelyek

Forrás: NKS országos modell, bemenő adatok: 2011/2012. évi autóbusz és vasúti menetrendek

A város helyközi megállóiban jellemzően legalább óránként áthalad helyközi busz. A forgalmasabb helyeken (Benzinkút, Ady E. u. 32) kb. 60 járat áll meg egy munkanapon, de a kisebb megállóknak is 15-20 db. Kivételt csak a vasútállomás és a Bocskai út képez, itt mindössze napi 3-4 járat áll meg. Az autóbusz állomáson (Hajdúnánás autóbusz váróterem) egy átlagos munkanapon kb. 68 járat indul vagy halad át. Hátrány, hogy nincsenek megfelelő buszvárók.

Helyi autóbusz
közlekedés

Hajdúnánáson nincs helyi autóbusz közlekedés, a településen belüli kapcsolatot a helyközi járatok biztosítják. Így a tömegközlekedés a városon kívülre jönnek ítéltető, azonban hiányzik a helyi tömegközlekedés, mely összekötné a sokszor látogatott helyszíneket (intézmények, vasút, temető, strand).

1.15.5.2 Vasúti közlekedés

A települést érintő
vasútvonalak,
hálózati kapcsolatok

Hajdúnánás várost összesen három szolgálati hely, Hajdúnánás vasútállomás és két külterületi megállóhely (Hajdúnánás-Vásártér és Tedej) érinti, melyek a 109-es számú, Tócsóvölgy (Debrecen) – Tiszavasvári – Tiszalök vasútvonalon fekszenek. A vasútvonal az utóbbi időszakban sokat veszített jelentőségéből, jelenleg már a vasúti személyszállítás az autóbusz-közlekedéshez képest szinte elenyésző súlyú. A vasútvonal rekonstrukciójára („újraélesztésére”) elővárosi vasút szerepkör koncepciójával történtek tervezési előkészületek.

A MÁV Zrt. 109-es számú vonala a 108-as számú, Debrecen – Füzesabony vasútvonal Debrecen város területén található Tócsóvölgy vasútállomásból ágazik ki és észak irányban hajdúvárosokat feltárva Tiszalök állomáson csatlakozik a 117-es számú, Ohat-Pusztaköcs – Görögcsallás vasúti mellékvonalhoz. A regionális vasúti pálya besorolású vonal 61,9 km hosszú, egyvágányú, dízel vontatású, 210 kN tengelyterhelésű, 60 km/h sebességre engedélyezett vonal, melynek szerepe a hajdúvárosok (Hajdúböszörmény, Hajdúnánás, stb.) és Debrecen közötti kapcsolat biztosításában van.

Vasúti szolgáltatás A szolgálati helyeket a 2014/2015. évi menetrend szerint egy átlagos hétköznapi nap összesen 20 személyszállító vonat érinti. Az ütemes jellegű menetrend szerint Debrecen és Tiszaörs között 120 percenkénti követéssel mindenhol megálló személyvonat közlekedik.

A menetidő Hajdúnánás és Debrecen között 55-60 perc, Hajdúnánás-Vásártér és Debrecen között 60-69 perc, Debrecen és Tedej között 68-76 perc.

1.15.5.2.1 Hajdúnánás állomás

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége A két fő- és egy mellékvágánnyal rendelkező szolgálati hely Debrecenről 44,9 km-re (Tócsövölgytől 39,5 km-re) fekszik. Településföldrajzi elhelyezkedése kedvezőtlen, periférikus, a város déli szélén, a központtól 1,3-1,5 km-re található. Megközelíteni a Bocskai utcán és a 35302. j. állomási hozzáfárási úton keresztül lehet.

Kereskedelmi létesítmények A helyi áruforgalom részére egy rakodóvágány szolgál, mely mellett burkolt rakterület és oldalrakodó található. A vágányhálózathoz egy iparvágány is csatlakozik.

Utasforgalmi létesítmények Az személyvonati vágányok között 2 db, változó hosszúságú (105/210 m), sk+15 cm magas, alacsony- és keskeny peronok találhatók. A peronokat a felvételi épület felől szintben lehet megközelíteni, sem az alapvető utasigényeket, sem az akadálymentesítést nem biztosítja.

A közepes állapotú felvételi épület az állomás északi részén található.

A felvételi épület város felé történő kapcsolata elfogadható, a burkolat viszonylag jó állapotú, de rendezetlen, kijelölt parkoló nincs, kerékpártároló az épület oldalában, autóbussz megálló az épület előtt található. A vasútállomás környéke az utazási kedvet pozitívan befolyásoló szolgáltatási szint elérése tekintetében felújításra szorul.

Problémák A vasútvonal innovatív fejlesztését javasoljuk. Hajdúnánás esetében célszerű lenne megvizsgálni az úgynevezett tram-train (a villamos és a nagyvasút összekötésével létrejövő közlekedési eszköz) közlekedés bevezetését, melyhez a település nagysága, Debrecenről való távolsága, a Debrecenben meglévő villamosvonal jó alapot képez.

1.15.5.2.2 Hajdúnánás-Vásártér megállóhely

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége Az utasforgalmi hely Hajdúnánástól 3,4 km-re, északra, a város nyugati határában, a városközponttól 1,9 km-re található. Megközelítése a település felől csak gyalogúton keresztül lehetséges.

Utasforgalmi létesítmények Az utasforgalmi helyen, a vágány mellett egy 130 m hosszú, sínkoronaszintű, burkolatlan peron található, mely sem az alapvető utasigényeket, sem az esélyegyenlőséget nem biztosítja. A peron mellett használaton kívüli, rossz állapotú felvételi épület található. megállóhelyen sem parkoló, sem kerékpártároló, sem autóbussz megálló nem található.

Problémák A megállóhely áthelyezése javasolható a korszerű létesítmények megteremtésével együtt.

1.15.5.2.3 Tedej megállóhely

Vasútállomás elhelyezkedése, megközelíthetősége Az utasforgalmi hely Hajdúnánástól 5,4 km-re északra, az azonos nevű településrész mellett található, közvetlenül az Erdősor utcán keresztül lehet megközelíteni.

Utasforgalmi létesítmények A vágány település felől oldalán 100 m hosszú, sk+15 cm magas, aszfalt burkolatú peron található, amely a mai igények kielégítésére nem alkalmas és nem akadálymentes. A megállóhelynek sem előtere, sem parkolási létesítményei nincsenek.

Problémák A megállóhely korszerűsítését javasoljuk, emelt peronnal, akadálymentes gyalogúttal, kerékpártárolóval, parkolóval.

1.15.6 Kerékpáros közlekedés

Kerékpározás súlya

Kerékpárutak

A kerékpárosok aránya, jelenléte meghatározó a város közlekedésében, ezt többek között az mutatja, hogy a helyben foglalkoztatottak mintegy 40%-a kerékpározik. A településen 2,2 km kiépített kerékpárút van. A legjelentősebb kerékpárút a 3502 jelű út mellett a városhatár és Hajdúdorog között van.

Ezen túl a város központi, forgalmasabb területein kerékpározás számára külön út, vagy elkülönített kerékpársáv nincs, pedig a kerékpárhasználat elterjedtsége ezt a főútvonalakon indokolná. A párhuzamos kisforgalmú lakóutak viszont jól használhatók a helyi kerékpározáshoz. A nagytávban Debrecen és Nyíregyháza között tervezett kerékpáros útvonal érinteni fogja a várost, ennek az útvonalnak a Hajdúnánás - Hajdúdorog szakasza már kiépült.

1.15.7 Gyalogos közlekedés

Jelenlegi helyzet

A településen a nyilvántartás szerint minden járda kiépített, ezek hossza 83,7 km. Helyszíni tapasztalatok alapján megállapítható, hogy a város belső területein kívül vannak csak egyoldali kiépített járdával rendelkező, illetve teljesen kiépítetlen utcák. A város parkosított területeinek, tereinek gyalogos felületei jórészt magas színvonalúak, a belváros rendezett, kulturált képet mutat. A központ csillapított zónájában a gyalogosok biztonságát sebességcsökkentő küszöbökön elhelyezett gyalogátkelőhelyek fokozzák, de elkülönített, autómentes gyalogos zóna nincsen. A gyalogosok tájékozódását segítő jelzések esetlegesek (pl. fontos utcák, intézmények turisztikai célú táblázása), bár van rá több példa, nem általános gyakorlat.

1.15.8 Egyéb, közlekedéssel kapcsolatos megállapítások

A fentiekben tapasztaltak összefoglalásaként a következőkben összegezzük a városban tapasztalható, közlekedési vonatkozású fejlesztési igényeket. A város közlekedési rendszerének előzetesen megmutatkozó fejlesztési igényei:

- a központban közlekedésszervezéssel a kerékpáros és gyalogos közlekedés preferálása
- belváros bekapcsolása a térségi kerékpárút hálózatba
- út- és forgalomtechnikai korrekciók, balesetveszélyes csomópontok átépítése, kisebb fejlesztések, forgalomcsillapítás, körforgalmak építése
- újabb parkolási felületek létrehozása
- vasútállomás és környezetének revitalizációja (benne pl. kerékpártároló fejlesztése)
- főutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés)
- 4-5 számjegyű mellékutak felújítása (nem önkormányzati fejlesztés)
- belterületi gyűjtőutak és lakóutak felújítása
- földút szilárd burkolattal történő kiépítése
- biztonságos közlekedés érdekében járda kiépítése és átépítése
- TEMPO 30 övezet kialakítása
- túlterhelt utcák forgalmának csökkentése forgalomtechnikai és adminisztratív intézkedésekkel
- tömegközlekedés fejlesztése: a buszközlekedéssel eddig nem érintett városrészek bevonása
- nyugati irányban direkter útvonalat biztosító autópályacsomópont
- menetrendszerű autóbusz közlekedés a gyógyfürdő közvetlenebb elérését biztosítva, buszből kialakítása a gyógyfürdőnél és a stadionnál
- a kerékpárút hálózat fejlesztése (pl.: turisztikai céllal a fürdőhöz, hivatásforgalmi céllal az ipari foglalkoztatók irányában, külterületi szakaszon Tedej irányába)

1.16 Közművek állapota és energiahatékonyság

Hajdúnánás területén a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt végzi a vízellátási (2015. 01.01-től) és csatornázási feladatokat.

A hazai víziközmű ellátás, szolgáltatás aktuális és jövőbeni feladatokat jelentő súlypontjai az üzemelő és távlati vízbázisok biztonságba helyezése, az ivóvízellátás vízminőségi problémáinak rendezése, a szennyvízelvezetés, szennyvíztisztítás fejlett európai országokhoz viszonyított elmaradásának megfelelő ütemben történő felszámolása a vízbázisvédelem szempontjaira is figyelemmel és a megújult szabályozásoknak megfelelő víziközmű szolgáltatási struktúra, díjrendszer kialakulása.

1.16.1 Víziközművek

1.16.1.1 Vízgazdálkodás és vízellátás (ivó, ipari, tűzoltó, öntözővíz és termálvíz hasznosítás)

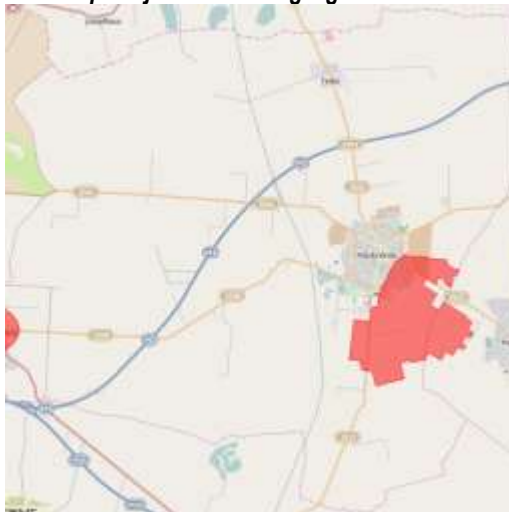
Ivóvíz, vízbázis

A 123/1997. (VII. 18.) Kormányrendelet értelmében az ivóvízminőségű, az ásvány- és gyógyvízhasznosítást szolgáló igénybe vett, vagy távlati hasznosítást szolgáló közcélú vízbázisok esetén, ahol a védőidomnak van felszíni metszete, akkor védőidomot, védőövezetet kell kijelölni. Minden más esetben a védőidom, védőterület kijelölhető.

A településen az ivóvíz szolgáltatást 2015. január 1-től a Tiszamenti Regionális Vízművek Zrt. végzi. A település vízműve a Fürdő u. 20. szám alatt található, az ivóvizet 6 db kút biztosítja, emellett jelenleg 2 db tartalék kút rendszerbe való bekötése a gyenge vízhozamuk miatt indokolatlan.

A Hajdúnánás dél-keleti részén, nagyrészt belterületen található a Hajdúnánás Fürdő úti vízmű számított védőterületének felszíni vetülete, kijelölt hidrogeológiai B védőterület. Üzemelő sérülékeny vízbázis, ivóvíz termelő, rétegvizet adó kutakkal, melynek kapacitása 3200-3500 m³/nap. A kijelölt határozat nem áll rendelkezésre.

23. térkép: Hajdúnánás közigazgatási határán található vízbázis védőterületek felszíni vetülete

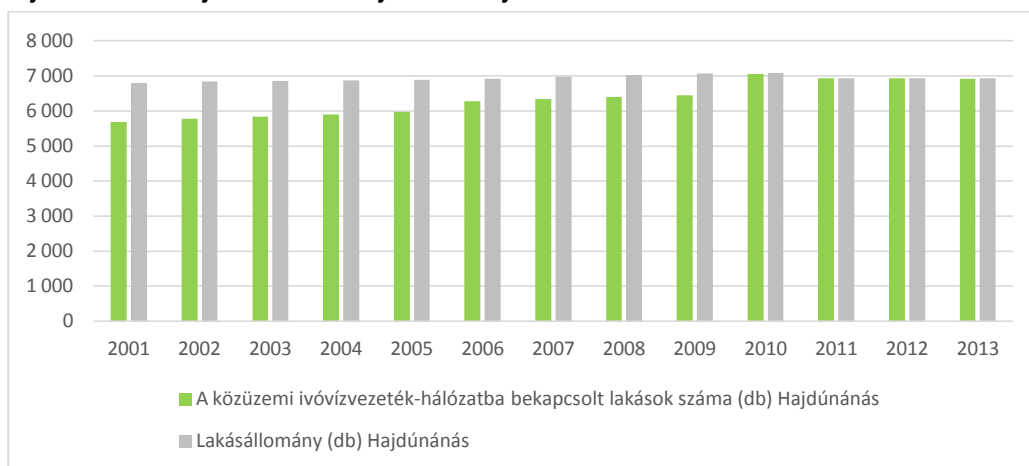
Forrás: Okir

Ivóvízellátás

Hajdúnánás ivóvíz-igényét felszín alatti vízbázisból elégítik ki. A mélyfúrású kutak a fürdő területétől délre helyezkednek el. A kutak vizét geológiai eredetű vas-, mangán- és arzénszennyezettség jellemzi.

A vízbázis sérülékenységeire vonatkozóan állami program keretein belül egy vizsgálat történt. Az első, ún. diagnosztikai fázis 2002-2003-ban folyt, ennek során megállapították, hogy a felszínről induló szennyezés 50 évnél hamarabb jut le a vízáadó rétegbe, majd innen a kitermelés helyére. Ezek miatt a város felszín alatti ivóvízbázisa sérülékenynek tekinthető.

17. ábra: A közüzemi ivóvízvezeték-hálózatba bekapcsolt lakások számának (db) változása Hajdúnánáson a teljes lakásállományhoz viszonyítva

Forrás: KSH

Az ivóvízhálózat 1960 körül épült. Ekkor a méretezésnél még nem számoltak a takarékos vízhasználattal. A meglévő hálózati kubatúra a szükségesnél nagyobb, a hálózatba juttatott hosszabb ideig áll. Ennek következtében nemkívánatos lerakódások keletkeznek, melyek íz és szagproblémákat okoznak. Az elmúlt időszakban, a településen évről évre emelkedett a közüzemi ivóvízhálózatba bekapcsolt lakások száma. A bekötött lakások száma 2001-ben 5683 db volt, ami 2013-ra 6934 db-ra emelkedett, 2001-ben a lakások 84 %-át, míg 2013-ban pedig 100 %-át kapcsolták az ivóvízvezeték-hálózatba.

A belterületi ivóvízhálózat hossza 113,5 km. A meglévő ivóvízhálózat anyaga 64%-ban azbesztcement nyomócsőből épült, melynek kötése napjainkra előregedtek, a vezetékek gyakran törnek, jelentős a hálózati vízvesztesség.

A lakóterületi vízmű 1 mélyfúrású kútra telepített hidroforos vízmű. A kút vize – hasonlóan a belterületen lévő vízmű kutak vizéhez - gázos, vas, mangán és arzén tartalma határérték feletti. Erre vonatkozóan már megvalósult az ivóvízjavító program 1. üteme. A vízmű kapacitása 140 m³/d a jelenlegi igényeket teljes mértékben biztosítani tudja. A nyomástartást 500 literes hidrofor biztosítja.

Termálvízhasználat

Már az 1930-as években megállapították, hogy a város területe alatt gazdag hévízkincs rejtőzik, de csak az 1950-es évek végén nyílt lehetőség a kiaknázására. A fúrások nyomán 1958. november 5-én felszínre törő vizet egy - már meglévő Csónakázó tóba – vezették. A termálvíz hidrogénkarbonátos, jódos-brómos, alkáliloridos jellegű, összes sótartalma 7100 mg/l. Három termálkút üzemel 1000 m körüli talpmélységgel, a víz hőmérséklete 56 Co, és 67 Co, a kitermelhető víz mennyisége 300-550-800 l/p.

A termálvizet 1989-ben nyilvánították gyógyvízzé. E gyógyvíz elsősorban ízületi, mozgásszervi és nőgyógyászati betegségek kezelésére alkalmas.

Szennyvízgyűjtő
hálózat

A kutak vizét csak a fürdő vízellátására hasznosítják, jelentős hőtartalom és a hévízzel kitermelt metángáz jelenleg még hasznosítatlanul kerül a környezetbe.

1.16.1.2 Szennyvízelvezetés, csapadékvíz-elvezetés; felszíni vízrendezés

Hajdúnánás a Hajdúnánás - Szennyvízelvezetési Agglomeráció tagja, ami a Nemzeti Települési Szennyvízelvezetési és -tisztítási Megvalósítási Programról szóló 25/2002. (II. 27.) Korm. rendelet 2. mellékletében foglaltak szerint a 15-150 eLE, normál terület besorolású agglomeráció.

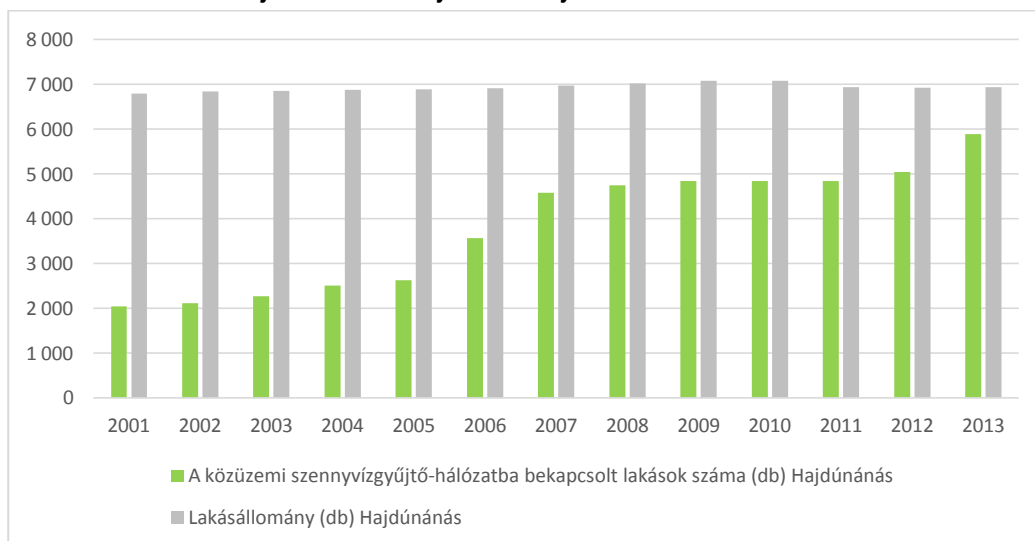
A településen a szennyvízszolgáltatást a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. végzi.

A városban elválasztó rendszerű csatornahálózat üzemel. Hajdúnánás és Hajdúdorog városok közös szennyvíztisztító telepe pályázati támogatással valósult meg. A csatornahálózat túlnyomórészt gravitációs, követve a város enyhe lejtésviszonyait, de a síkság jelleg miatt szükséges volt helyi átemelők építése is. Az átemelők rövid nyomott vezetéken emelik a szennyvizet a legközelebbi gravitációs csatornába. E fejlesztés bővítése jelenleg egy KEOP-os pályázat keretében előkészítés alatt áll.

A szennyvízhálózatot az elmúlt években jelentősen fejlesztették, ennek eredményeképpen jelenleg közel 60 km hosszú kiépített rendszer van, NA 20, 30, 40 mérettel, 0,2-0,6 ezrelékes lejtéssel.

A bekötött lakások száma 2001-ben 2043 db volt, míg 2013-ban már 5889 db lakás volt rákötve a szennyvízhálózatra. A város szennyvízgyűjtő-hálózatába 2001-ben a lakások 30 %-át, majd 2013-ban pedig 85 %-át bekapcsolták, ami mintegy 10%-kal meghaladja az országos átlagot.

18. ábra: A közüzemi szennyvízgyűjtő-hálózatba (közcsatornahálózatba) bekapcsolt lakások számának változása a teljes lakásállományhoz viszonyítva

Forrás: KSH

Szennyvíztelep

Az új, korszerű szennyvíztisztító telep a város D-i szélén üzemel. A telep Hajdúdoroggal közös. A tisztítótelep kapacitása 3000 m³/nap. A tisztított szennyvíz mennyisége 2600-2700 m³/nap. A telep jó hatásfokkal üzemel, azonban időnként olyan lökészerű terhelést kap, mely a telep rendeltetésszerű működését veszélyezteti.

Tisztított
szennyvízkibocsátás

A tisztított szennyvíz befogadója a Vidi ér É-i övára.

A szennyvizek tisztítás után általában felszíni víz befogadóba kerülnek. A tisztított szennyvizek biológiailag bontható szerves anyagot, növényi tápanyagokat és kisebb mennyiségben előforduló

egyéb anyagokat (nehezen bontható szerves vegyületeket, sókat, fémeket, esetenként toxikus vagy hormonháztartást befolyásoló anyagok) is tartalmaznak. A szerves- és tápanyagok vonatkozásában a felszíni vizek közvetlen terhelését legnagyobb arányban a kommunális szennyvízbevezetések okozzák. A vízi ökoszisztémák ezeket az anyagokat általában a terhelés nagyságától és a befogadó vízhozama által biztosított hígulás mértékétől függően képesek tolerálni.

A kommunális szennyvizek kibocsátása a szennyvíztisztító telepen történt tisztítást követően a Vidi ér É-i öváraok befogadóba történik, melyre a kibocsátott víznek a hatása „nem jelentős” -ként lett jelölve a Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervben.

A Hajdúnánás-Tedej területén keletkező kommunális szennyvizeket jelenleg gyűjtőaknában gyűjtik, innen szippantással kerül eltávolításra, és a szennyvíztelepen tisztításra.

Csapadékelvezetés

A belterületi vízrendezés kifejezetten önkormányzati feladat és a települések felszíni vizeinek az elvezetésével foglalkozik. Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdése tartalmazza a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladatokat, melynek 11. pontja szerint az önkormányzat feladata a helyi környezet- és természetvédelem, vízgazdálkodás, vízkárelhárítás.

A települések belterületén elvégzendő vízrendezési munkákat befolyásolják a települést jellemző körülmények, mint például a település szerkezete, vízhálózata, hidrológiai jellemzők, lejtési viszonyok, talajtani adottságok, stb. A település szerkezete, beépítettsége nagyban meghatározza a vízrendezési művek vonalvezetését, a nyílt vagy zárt rendszerű árkok, csatornák kialakítását. A sűrűn lakott, burkolattal ellátott helyeken a zárt rendszerek szükségesek (bár számos hátrányt hordoznak), míg a laza - falusias vagy zöldövezetes településeken a nyílt, tájba illő vízelvezető árkok kialakítása javasolt.

A belterületi csapadékelvezető hálózat hossza 127 km. A város felszíni és csapadékvíz elvezető rendszerének üzemeltetésére nagy gondot fordítanak. A 4 db főgyűjtőre szervezett nyílt földmedrű, és burkolt árokrendszert folyamatosan karbantartják, tisztítják.

A meglévő főgyűjtők vonalvezetése megfelelő. A mellékágak túlnyomórészt földmedrűek különböző méretű és szintű átereszekkel.

A város belterületén a felszíni vízelvezetéssel nagyobb gond nem merült fel.

1.16.2 Energia

1.16.2.1 Energiagazdálkodás és energiaellátás

Hajdúnánáson a villamos energia ellátást az E.ON Tiszántúli Áramhálózati ZRt., a gázszolgáltatást a TIGÁZ-DSO Földgázelosztó Kft., míg a távhő szolgáltatását a HÉPSZOLG Kft. végzi.

A városközpontban a többszintes épületekben lévő lakások és az intézmények fűtése és használati melegvíz ellátása a Mártírok utcai kazánházból van biztosítva. A kazánház földgáz-tüzelésű, beépített teljesítménye 6 MW, 3 db SLT-3 típusú kazánokkal. A kazánház energiahordozóval történő ellátására a Mártírok utcai tömbbelsőben önálló KÖGÁZ 1500 3/0,03 bar nyomásszabályozó épült meg. A távfűtési rendszer közvetlen kapcsolású, változó tömegáramú, időjárásfüggő szabályozással.

Energiaellátás két módon történik:

- Földgáz: A városban a hőellátás túlnyomó részét földgáz energiahordozó biztosítja. A földgázellátás a településtől É-ra haladó Testvériség 64 bar nyomású távvezetékéből kiépített leágazással biztosított. A várost is ellátó áttárolóállomás kapacitása 20000 Nm³/h.

Az áttárolóállomástól 6 bar nyomású vezeték van kiépítve a Hajdúnánás ÉNy-i szélén üzemelő fogadóállomásig. A fogadóállomás 6/3 bar nyomású, kapacitása 15000 Nm³/h.

A hálózat kiépítése követte az igények megjelenését, csak olyan utcaszakaszokon nincs gázvezeték építve, ahol nem volt, vagy nincs igény fogyasztásra. A vezetékek 90%-ban KPE csőből épültek meg.

A város órai csúcspontfogyasztása 6000 Nm³/h, a fogadóállomás és a vezetékhálózat kapacitása hosszú távon elegendő a jelentkező fogyasztói igények kielégítésére.

- Elektromos energia: A város D-i részén üzemel a 120/20 kV-os táppont, melynek végkapacitása 2 x 25 MVA. Az állomás táplálását a D-i irányból érkező „Debrecen-Tiszalök” 120 kV-os szabadvezeték biztosítja felfűzött rendszerben.

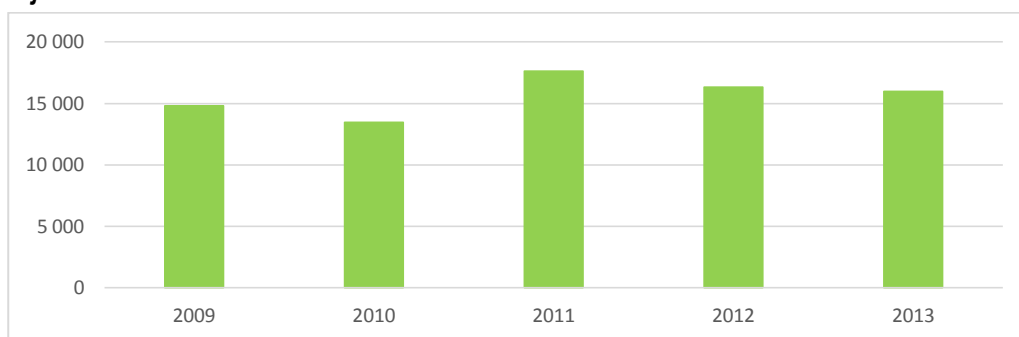
A város belterületének elektromos energia igényét két körgyűrűs elosztó hálózat elégíti ki, melyből a külső gyűrű szabadvezetékes kialakítású és oszlop TR. állomásokat táplál, míg a belső gyűrű földkábeles kiépítésű és épített vagy lemezházas állomásokba csatlakozik felfűzött rendszerben.

A lakosság által használt hőmennyiség az elmúlt években viszonylag állandó, míg 2009-ben ez az értéke 14827 GJ volt, addig 2013-ra 15985 GJ értékre változott. Az elmúlt éveket tekintve 2011-ben volt a legtöbb használt hőmennyiség, 14630 GJ.

A távfűtéssel ellátott lakások száma 650 db, az ellátott intézmények: városháza, művelődési központ, T-Com, posta, Bocskai Iskola Óvoda és Iskola utcai telephelye, orvosi rendelő, OTP, stb. (a városközpont szinte valamennyi intézménye).

A város középtávú céljai között az önellátás szerepel. Ennek lehetőségét teremtheti meg a geotermikus energia hasznosítása.

19. ábra: A lakosság távhőellátásra felhasznált hőmennyiségének (Gigajoule) változása Hajdúnánáson

Forrás: KSH

1.16.2.2 Megújuló energiaforrások alkalmazása, a környezettudatos energiagazdálkodás lehetőségei

Szoláris energia

Magyarországon a napsugárzás légkör feletti 1352 W/m² intenzitásából - a felhőzet következtében beálló veszteségeket követően - 137 W/m² fajlagos teljesítménnyel lehet számolni. Az éves átlaghoz képest igen nagy az évszakonkénti ingadozás: decemberben 32 W/m², júliusban 238 W/m², ami több mint hétszeres különbséget.

Hajdúnánáson az utóbbi években számos pályázat készült a szoláris energia kihasználására.

Ilyen fejlesztés voltak:

- 2014-ben a Napelemes rendszer kiépítése - Városi Rendelőintézetben, Hajdúnánási Gyermek és Közékeztetési Nonprofit Kft.-nél, Bocskai István Általános Iskola Óvodában és Iskola utcai intézményegységeiben
- 2013-ban megtörtént a hajdúnánási óvoda napelemes rendszerének telepítése

Megfigyelőállomás havi mérései	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	Évi napos órák össz.
Hajdúnánás (Nyíregyháza)	62	75	139	189	251	259	281	262	191	136	67	46	1960

forrás: http://www.sulinet.hu/oroksegtar/data/telepulesek_ertekei/Nyiregyhaza/pages/004_ny_eghajlata.htm

Geotermikus energia

A város fürdője 1962 óta üzemel a délnyugati részen, az 1990-es évektől gyógyfürdő. A fürdő termál- és hidegvízellátása saját kutakról van megoldva. A termásvíz hidrogénkarbonátos, jódos-brómos, alkálilúgos jellegű, összes sótartalma 7100 mg/l. Kettő termálkút üzemel 1000 m körüli talpmélységgel, a víz hőmérséklete 56 Co, és 67 Co, a kitermelhető víz mennyisége 600-600 l/p.

1.16.2.3 Az önkormányzati intézmények energiahatékonysági értékelése

Az energiahatékonyság javítása szempontjából fontos feladat az önkormányzat által fenntartott intézmények energiafelhasználásának, és ezen keresztül a fenntartási költségek csökkentése.

Az intézmények rekonstrukciója során az energiafelhasználás csökkentése érdekében alternatív eljárások beépítése indokolt a megtérülési idő figyelembevételével. Az alternatív energiahasznosítási rendszerek alkalmazásával megvalósul az épületek költséghatékonyabb fenntartása, csökken a környezetterhelés.

Az önkormányzat fenntartásában működő intézmények egy részénél teljes rekonstrukciós beavatkozások indokoltak, bizonyos épületek esetében energetikai korszerűsítésekkel is jelentős eredmények érhetők el.

1.16.3 Elektronikus hírközlés

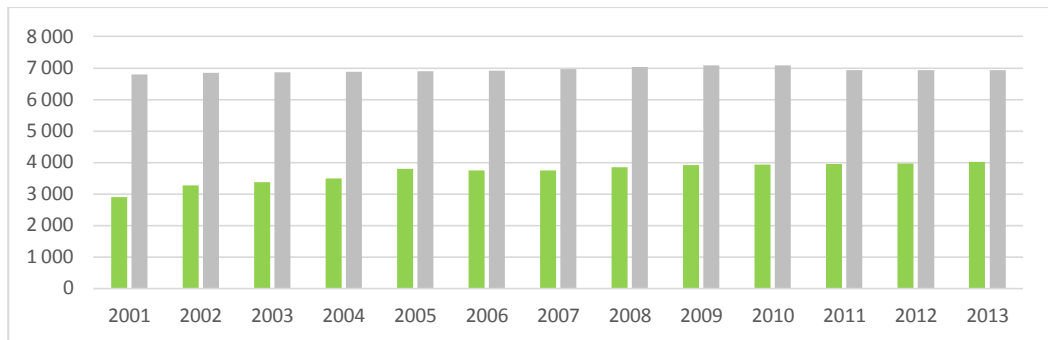
Az elektronikus hírközlési szolgáltatás olyan szolgáltatás, amely jeleknek (bármely értelmezhető formában előállított jel, jelzés, írás, kép, hang) elektronikus hírközlő hálózaton történő átvitelét, továbbítását biztosítja. A szolgáltatást, az elektronikus hálózatok üzemeltetését végző, azt létrehozó, vagy arra szervezett, vagy arra létrehozott szolgáltatók biztosítják. Az elektronikus hírközlés szolgáltatása alanyi jogú.

Az elektronikus hírközlési infrastruktúra lehet távközlési ellátás, műsorszórás, kábel tv ellátás. A szolgáltatás felügyelője a Nemzeti Média – és Hírközlési Hatóság (NMHH), melynek legközelebbi területi igazgatósága a Debreceni Igazgatóság.

Kábeltelevíziós hálózat

A városban a kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások száma folyamatosan változik, az utóbbi évek adatai alapján egyértelmű növekedés figyelhető meg. Míg 2001-ben a bekötött lakások száma 2892 db volt, addig 2013-ra ez a szám 4019-re nőtt. Ez a teljes lakásállományhoz viszonyítva a 43 % és 58 %-os arány között mozog.

20. ábra: Kábeltelevíziós hálózatba bekapcsolt lakások számának változása Hajdúnánáson a teljes lakásállományhoz viszonyítva

Forrás: KSH

Internet-előfizetés

A városban a TV és telefoncsomagban előfizetett internet-előfizetések száma 2011-ben viszonylag csekély, 330 db volt.

A városban kiépült az internet hálózat. A nagy kiterjedésű hálózat zömmel az EON tartóoszlopokon elhelyezett légkábellel, illetve földkábellel létesült, melyet helyi és egyéb cégek építettek. A kiskörúton belül, illetve annak környékén a városképet csúfító légvezetéseket földkábel váltotta fel.

Hajdúnánásnak van helyi vállalkozója, aki részt vesz az infokommunikációs szolgáltatások versenyében. Nagy multi cégekhez hasonló színvonalú szolgáltatással bír a Nánás-Kábel (Hajdúnánási Ruhaipari Kft.) helyi TV és Internet szolgáltató.

Telefonhasználat

A város területén a nyilvános távbeszélő állomások száma az elmúlt években fokozatosan csökken, 2013-ban 40 db található a városban. A készülékek számának csökkenése a mobilhálózat és a mobiltelefonok használatának elterjedésével fordítottan arányos, hasonlóképpen az egyéni analóg távbeszélő fővonalak számának változásával.

1.17 Térégi és települési környezetvédelem

A táj az Északról érkező folyók lösszel fedett hordalékkúpján fekszik, de helyenként a lösz alól a felszínközébe jut az elborított homok. Északról Hajdúnánás vonaláig a gyengén tagolt síkság, attól Délre az enyhén hullámos ármentes síkság a jellemző felszínalakzat. A talajtakaró 95 %-a löszös üledéken képződött, igen jó termékenységű alföldi mészlepedékes csernozjom talajból (72 %) és a táj Észak-nyugati részén a Taktaközből és a Hortobágyról átnyúló mészlepedékes csernozjom talajból (1 %) áll.

A szikes talajvízű területeken a csernozjom talaj mélyben sós, az 50-60 (int.) talajminőségi kategóriába sorolt réti csernozjom (1 %) és az erősebben szikes, a 40-55 (int.) termékenységű kategóriába sorolt, mélyben szolonyeces réti csernozjom változata (11 %) fordul elő. A csernozjom talajok főként (90-100 %) szántóként hasznosulhatnak.

A mélyfekvésű, szikes talajvízű területek löszös anyagain a réti szolonyec talajok 3 %-ot, az igen gyenge termékenységű (int. <25) sztyeppesedő réti szolonyec 4 %-ot, a szolonyeces réti talajok pedig <0,5 % területet foglalnak. Ezek fele-fele részben legelőként és szántóként hasznosíthatók.

A kistáj Északi részén az erdőtalajok közül a löszös anyagon képződött, homokos vályog mechanikai összetételű, az 50-60 (int.) földminőségi kategóriába sorolt csernozjom barna erdőtalajok 1 %-ot, a homokterületeken kialakult, gyenge termékenységű (int. 25-35) kovárányos barna erdőtalajok pedig 3 %-ot tesznek ki. Zömmel szántóként (80-85 %) és részben erdőterületként (0-15 %) hasznosulnak.

A talajvízhatás alatti, nem szikes területek réti talajai 1 %-ot, a tiszai ártéren pedig az agyagos vályog mechanikai összetételű nyers öntéstalajok 2 %-ot tesznek ki. A réti talajok 15 %-a és a nyers öntések 75 %-a a rét-legelőként és szántóként hasznosítható.

Hajdúnánásnak a Hortobágy kistájhoz tartozó területén a réti szolonyec, sztyeppesedő réti szolonyec és a szolonyeces réti talajok, a hajdúhádi részeken legnagyobb arányban mészlepedékes csernozjomok fordulnak elő

1.17.1 Felszíni és felszín alatti vizek

1.17.1.1 Felszíni vizek

Vízfolyások, tavak

Hajdúnánás és környékének területe a Tisza vízgyűjtőjéhez tartozik, amely vízfolyás Hajdú - Bihar megye északnyugati határát érinti 53 km hosszan.

A kistérségben vízhozamuk alapján kisebb jelentőségű vízfolyások (Fűrj - ér, Vidi - ér, Brassó - ér) találhatóak.

Az 1950 - es években létesített Keleti - főcsatorna, amely a Tiszát a Berettyóval köti össze, igen nagy jelentőségű, a hozzá kapcsolódó elosztó csatornahálózattal a megye vízben legszegényebb földterületeinek öntözését, valamint a tavaszi belvizek elvezetését teszi lehetővé. A Keleti - főcsatorna a város területét és észak - dél irányba szeli át, víz minősége jónak mondható.

A Keleti - főcsatorna megváltoztatta a felszíni lefolyási viszonyokat, többek között kettészelte a Fűrj - ér vízgyűjtőjét. Ma a főcsatornától keletre eső területen a Fűrj - ér az egyetlen vízfolyás. A Hajdúdorog belterületéről induló, kanalizált medrű időszakos vízfolyás funkciója a belvízelvezetés és a használt vizek elvezetése. Vízkészlete az alábbi tényezőkből tevődik össze:

- Hajdúdorog északi részének belterületi csapadékvizei,
- Hajdúdorog termálfürdőjének használt vizei,
- Hajdúdorog északi külterületének belvizei,
- Hajdúnánás északkeleti külterületének belvizei (a Tedejről érkező F1 mellékággal),

- Hajdúnánás belterületének csapadékvizei,
- Hajdúnánás termálfürdőjének használt vizei,
- Hajdúnánás és Hajdúdorog közös szennyvíztisztítójának tisztított szennyvizei.

A Fürj-ér kis - és középvizeit a Fürj-ér - Vidi-ér összekötő csatorna vezeti le, amelyet a Keleti – főcsatorna bal parti övcsatornájából fejlesztettek. A nagyvizek befogadására az eredeti kapcsolat szerint maradt a Keleti - főcsatorna. Mivel a főcsatorna Balmazújváros feletti szakasza ivóvízbázis, tényleges belvízbevezetésre gyakorlatilag több évtizede nem került sor.

A Fürj-ér - Vidi-ér összekötő csatorna hossza 9,2 km, a Vidi - éri bűjtatóig szállítja a belvízi hozományt. Eredeti funkciója a magas vezetésű főcsatorna szivárgó vizeinek elvezetése volt. A vízkészlete tehát a Fürj - ér készletalkotóin kívül a Keleti - főcsatorna szivárgó vizeiből és a kis területű közvetlen vízgyűjtőn összegyűlekező belvízből áll. Kis esése és a bűjtató kis kapacitása miatt tavaszi időszakban kilép a medréből és elönti a kajánsziki környező mélyebb fekvésű területeket. A Vidi - ér egy kis szakasza szintén a város déli részén, a Vidi - földön halad, de érdemi vízgyűjtővel nem rendelkezik.

A város területén ma már nincsenek állandó vízkészletű természetes tavak. A régi térképeken fellelhető Raducza-tó valahol a Verestenger szélén, a Fürj-ér kiöntésével jöhetett létre, asztatikus víz lehetett. Emellett a természetvédelmi nyilvántartásban számos ex lege védettségű úgynevezett szikes tó található. Mivel ezek is asztatikus vizek, kevésbé ismertek, ma már a nevüket sem tudjuk. A mesterséges tavak között a legnagyobb a fürdőhöz kapcsolódó úgynevezett sósvíz tározó, valaha 20 hektáros vízfelülettel bírt. A területe ma összefüggő nádas, vízfelületek nélkül. Tedejen található egy horgásztó, amely a Keleti - főcsatorna bal partján helyezkedik el, vízfelülete 9 hektár. A Keleti - főcsatornából látják el a szükséges vízzel, így vízminősége feltehetően jó, haltenyésztéshez megfelelő. A téglagyár környezetében több egymástól független kis tó található, amelyeket horgasztóként hasznosítanak, jelenleg a művelt agyagbánya gödrének víztelenítése során kitermelt talajvízzel történik a frissítésük. A tavakat szennyeződések nem terhelik, a kialakuló vízminőség haltenyésztésre alkalmas. Vízminőség vizsgálatok eredményeit nem leltük fel.

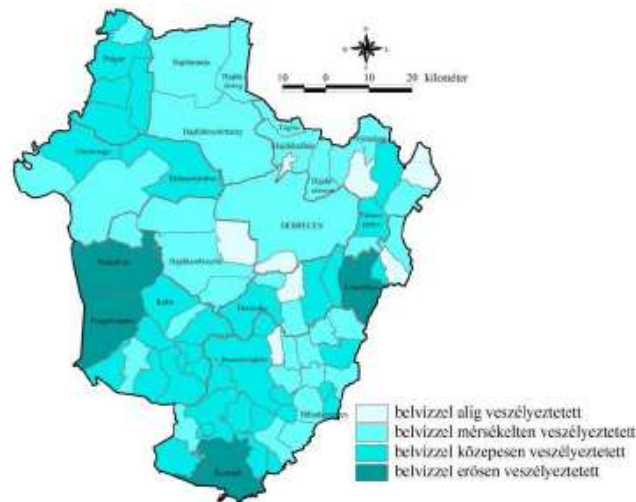
Belvíz

Magyarország közel 45000 km²-es síkvidéki területének igen jelentős részét, becslés szerint 60%-át veszélyezteteti számottevő mértékben a belvíz. Ilyenformán - a meteorológiai és hidrológiai tényezők kedvezőtlen alakulása esetén - hatalmas terület kerülhet víz alá.

A belvízzel közepesen veszélyeztetett térség az erősen veszélyeztetett területek környékére terjed ki, összesen 11 800 km²-t érint, ami a teljes síkvidéki területnek a 26%-a. Az ide sorolható térségek az Alföldön: mindenekelőtt a Felső-Tisza környéki tájak (Bereg, Tisza-Szamos köz, Szamos-Kraszna köz, Rétköz, Bodroghöz, Taktaköz), továbbá a Hortobágy melléke, a Jászság és a Nagykunság tekintélyes része, a Körösök vidéke, az Alsó-Tisza völgye, valamint a Duna-völgyi főcsatorna menti sáv. A Kisalföldön a Fertő-Hansági táj tartozik ide, míg a Dunántúl többi részén csak egészen kis területek, pl. a Sárvíz mentén.

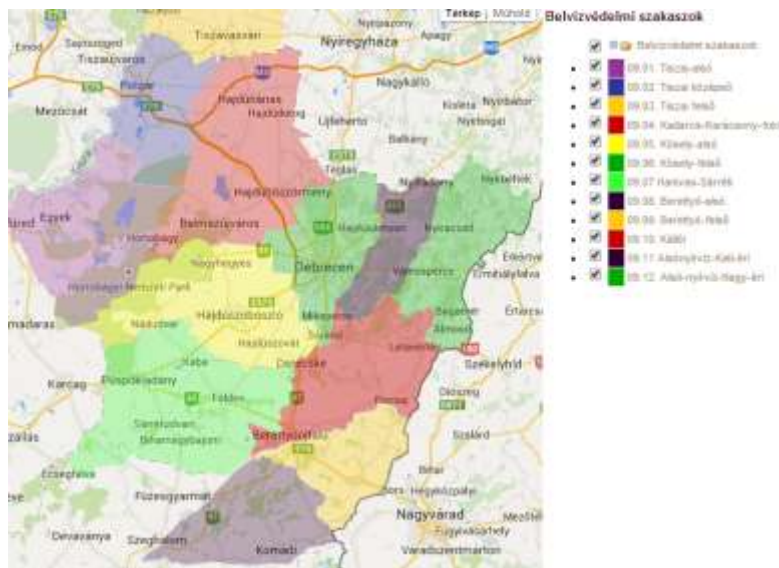
24. térkép: Hajdú-Bihar megyei települések belvíz-veszélyeztetettségi besorolása

Forrás: Hajdú-Bihar megye Helyzetfelmérése 2012

Hajdúnánás belvizzel közepesen veszélyeztetett területek közé tartozik.

25. térkép: Belvízvédelmi szakaszok Hajdúnánáson

forrás: http://www.tivizig.hu/belvizvedelmi_szakaszok

Hajdúnánás Kadarcs-Karácsony-fői belvíz védelmi szakaszhoz tartozik.

Érintett
belvízrendszer

A belvízvédelmi szakasz általános ismertetése:

Fekvése, határai:

■ A 09.04. sz. védelmi szakasz a Keleti Védelmi Körzet északi részén helyezkedik el.

- Határai: Északon Hajdú-Bihar, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyék határa, keleten a megye határ, Téglás község határ, délen természetes vízválasztó és Józsa, Balmazújváros község határ, nyugaton a Hortobágy főcsatorna jobboldali kisajátítási vonala.

Domborzata:

- A védelmi szakasz jellegzetes síkvidéki terület, a terep magassága 90,0 - 150,0 mBf. között változik.

Mélyártéri, fennsíki területek:

- A védelmi szakasz területének egy része a Tisza balparti árterületén fekszik. A mélyártéri terület nagysága 280 km², míg a fennmaradó 655 km² fennsíki terület

Belvízrendszerek, belvízöblözetek ismertetése:

A 09.04.sz. védelmi szakasz az alábbi vízgyűjtőkből áll:

- 48. sz. Keleti főcsatorna menti belvízrendszerből
- 48 a. Kadarcs- karácsonyfoki öblözetből 612,4 km²
- 48.d. Fűrjéri öblözetből 146,9 km²
- 49. sz. Hortobágy belvízrendszerből
- 49 a. Hortobágy közvetlen öblözet rész 175,7 km²
- 4. sz. védelmi szakasz összesen: 935,0 km²

Külső vízgyűjtő a védelmi szakaszhoz nem tartozik.

A belvízzel leginkább veszélyeztetett területek a Hajdúnánás- Balmazújváros közötti, illetve a Polgár felé vezető út és az autópálya közötti tanyák. A termőföldek és az ingatlanok mellett az egyébként is rossz állapotban lévő három bevezető utat (Balmazújváros, Görbeháza, Tiszavasvári) is veszélyeztet a belvíz

1.17.1.2 Felszín alatti vizek

Felszín alatti vizek
érzékenysége

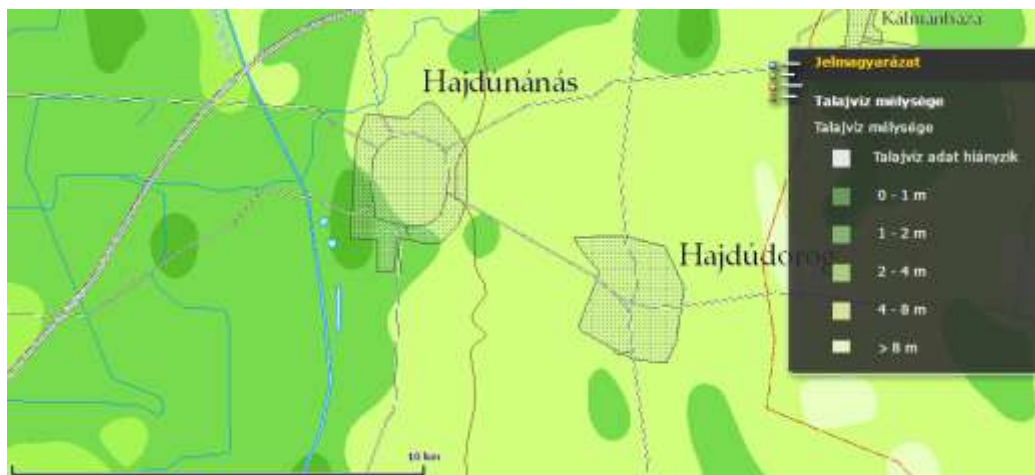
A felszín alatti víz állapota szempontjából a Hajdúnánás város és közigazgatási területe az érzékeny, míg a vízbázis védterülete fokozottan érzékeny terület.¹⁵ A város közigazgatási területén található nitrát érzékeny területet a melléklet tartalmazza.

Talajvízszint

A város területén a talajvíz viszonyok változatosan alakulnak. A nyugati részen, a valamikor Tisza által elöntött területeken a Kadarcs és a Hortobágy vezeti el a belvizeket, illetve csapolja meg a talajvízteret. Itt a talajvíz nyugalmi szintje 1 - 4 m, a rendszerint tavasszal előálló maximális vízszintek időnként a felszín közelítik. A város és a Keleti - főcsatorna közötti részen szintén felszín közeli a talajvíz, ez a magas vízszintű főcsatorna és a város alatt kialakuló talajvízdomb együttes hatása. A Keleti - főcsatornától keletre a terepszint emelkedik, a talajvíz jelentkezési mélysége 2 - 4 m között van.

¹⁵ Forrás: Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság

26. térkép: Hajdúnánás és környékének felszín alatti vízszint térképe

Forrás: Magyarország talajvízszint mélység térképe (0-8m)

VGT

A Vízgyűjtő-gazdálkodási tervek (VGT) tartalmazzák a felmért vízgazdálkodási problémák, a környezeti célkitűzések és ezen célkitűzések megvalósítására szolgáló intézkedések kerültek összefoglalását. Hajdúnánás területe egy felszín alatti víztesten található. Ennek megfelelően mind a víztestre vonatkozóan meghatározott célok és intézkedések teljesítésében érintett.

Felszín alatti
vízbázis

Hajdúnánás területén található vízbázisokat az 1.16.1. fejezet mutatja be, a kitermelt víz minőségi jellemzésével. A vízbázisok, a távlati vízbázisok, valamint az ivóellátást szolgáló vízelékesítmények védelméről szóló 123/1997. (VII. 18.) Korm. rendelet 5. számú melléklete tartalmazza a vonatkozó területhasználati korlátozásokat.

1.17.2 Levegőtisztaság és védelme

A levegő minőségére legjelentősebb hatást a közlekedésből, a lakossági fűtésből és az ipari tevékenységből származó szennyezések gyakorolják, de nem hanyagolhatók el a különböző meteorológiai helyzetekben esetlegesen nagyobb távolságról érkező szennyezések sem. A településeken a fűtési időszakban a nitrogén-oxid (NOx) és a kisméretű szállópor (PM10), nyáron a felszín közeli ózon szennyezettség jelenthet problémát.

„A levegő védelméről” szóló 306/2010. (XII. 23.) Korm. rendelet alapján az ország területét és településeit a légszennyezettség mértéke alapján a környezetvédelmi és a közegészségügyi hatóság javaslatának figyelembevételével zónákba kell sorolni. A zónák kijelölésére „a légszennyezettségi agglomerációk és zónák kijelöléséről” szóló 4/2002. (X. 7.) KvVM rendeletben (a továbbiakban: 4/2002. KvVM rendelet) került sor. A rendelet az egyes zónákban 11 szennyező anyagot értékel, ezekre A, B, C, D, E, F csoportokba, valamint a talajközeli ózon esetében O-I és O-II csoportokba tipizálja a zónát.

A 4/2002 (X. 7.) KvVM rendeletben Hajdúnánás nem szerepel a kiemelt települések között, a 10. légszennyezettségi zónába tartozik (csakúgy, mint a jogszabályban nevesített területek kivételével az ország nagyobb része). A 10. légszennyezettségi zónába tartozó településeken a rendeletben vizsgált 11 légszennyezőanyag jellemző értékei alapján a szennyező anyagonkénti kategóriákat az alábbi táblázat mutatja.

58. táblázat: A 10. légszennyezettségi zóna szennyezőanyagok szerinti koncentrációja

Zónacsoportok a szennyező anyagok szerint						
Légszennyező anyag	SO ₂	NO ₂	CO	PM ₁₀	benzol	Talajközeli ózon
Levegőminőségi zóna	F	F	F	E	F	O-I
Koncentráció (µg/m ³)	< 50	< 26	< 2500	10-14	< 2	> 18 000
Légszennyező anyag	PM ₁₀ Arzén (As)	PM ₁₀ Kadmium (Cd)	PM ₁₀ Nikkel (Ni)	PM ₁₀ Ólom (Pb)	PM ₁₀ benz(a)- pirén (BaP)	
Levegőminőségi zóna	F	F	F	F	D	
Koncentráció (ng/m ³)	< 2,4	< 2	< 10	< 0,15 µg/m ³	0,6-	

Forrás: 4/2002. (X. 7.) KvVM rendelet

Az Országos Légszennyezettségi Mérőhálózatnak Hajdúnánás, illetve annak környezetében sem manuális, sem automata mintavevő helye nincsen (a települése 2007-ig üzemelt manuális mérőállomás).

Hajdúnánás levegőtisztasági szempontból nem tartozik a szennyezett levegőjű települések sorába. A város még abban a kedvező helyzetben van, amikor a kommunális és közlekedési eredetű légszennyezés aránya közel azonos, az ipari emisszió szinte elenyésző. Ennek feltételezhető okai a viszonylag még kevésbé terhelő közlekedési forgalom nagyság, valamint (az igen kedvező vezeték gázhasználat mellett) a még számottevő arányban jelenlévő hagyományos tüzelőanyag-felhasználás.

A település belterületének levegőminőségét a kommunális és közlekedési légszennyező hatások alakítják, a külterületen a technológiai és a mezőgazdasági emissziók dominálnak. Tedej településrész esetében a nagyüzemi állattartásból adódó szaghatások, a szárító üzem lakóterületekhez való közelsége jelent számottevő, intézkedéseket igénylő környezeti terhelést.

Külterületen elsősorban a porterhelés okoz problémát, amely helyileg éppen az észak-keleti, lazább, homokosabb talajok deflációjából származik. A szél szállítási iránya éppen a település belterülete. Ugyancsak az uralkodó szélirányból szállítódik a területre a Nyírségi, valamint a Hortobágy még finomabb pora, amelyek felfogására, szűrésére nem állnak rendelkezésre védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok.

1.17.3 Zaj, és rezgésterhelés

A környezeti zaj- és rezgésterhelési határértékek megállapításáról szóló 27/2008. (XII. 3.) KvVM-EüM együttes rendelet 1. sz. melléklete tartalmazza az üzemi és szabadidős létesítményektől származó zaj terhelési határértékeit a zajtól védendő területeken.

59. táblázat: Zajterhelési határértékek

Ssz	Zajtól védendő terület	Határérték (LTH) az LAM megítélési szintre* (dB)	
		NAPPAL 06-22 ÓRA	ÉJJEL 22-06 ÓRA
1.	ÜDÜLŐTERÜLET, KÜLÖNLEGES TERÜLETEK KÖZÜL AZ EGÉSZSÉGÜGYI TERÜLETEK	45	35
2.	LAKÓTERÜLET (KISVÁROSAS, KERTVÁROSAS, FALUSIAS, TELEPSZERŰ BEÉPÍTÉSŰ), KÜLÖNLEGES TERÜLETEK KÖZÜL AZ OKTATÁSI LÉTESÍTMÉNYEK TERÜLETE, A TEMETŐK, A ZÖLDTERÜLET	50	40
3.	LAKÓTERÜLET (NAGYVÁROSAS BEÉPÍTÉSŰ), A VEGYES TERÜLET	55	45
4.	GAZDASÁGI TERÜLET	60	50

Forrás: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A0800027.KVV

A település a beépítés jellegéből eredően az alábbi zajvédelmi kategóriákba sorolható:

1. Lakóterület és intézményterület tömör, városias beépítéssel. /Z1/
A Jókai utca városközponti szakasza. H.é.: 65/55 dB
2. Lakóterület és intézményterület laza beépítéssel. /Z2/
A település belterülete. H.é.: főutak, vasútvonal mentén 65/55 dB; lakóutakon 55/45 dB; forgalomtól elzárt területen 50/40 dB.
3. Üdülőterületen, pihenésre szolgáló közterekben. /Z3/
Vasútvonal mentén 55/45 dB; lakóút mentén 50/40 dB; üdülőterületen belül 45/35 dB.

A település közlekedési szerkezete gyűrűs-sugaras. A tranzitforgalom a sugaras útvonalakon halad, melyek a 3317-es, a 3501-es, a 3502-es, a 3508-as számozott utak. Számozott útként szerepel a Bocskai utca (35302). A település déli-nyugati peremén halad el a Debrecen- Tiszaölk (109-es számú) egyvágányú vasútvonal.

A település bel- és külterületén domináns zajterhelő tényezőként a közlekedés jelölhető meg. A közlekedés magában foglalja a helyi lakossági, gazdasági és egyéb célú forgalmat, valamint az átmenő forgalmat.

A településen a közlekedési zajterhelés mellett egyéb (pl. üzemi, használati) zaj nem jellemző. Esetenként tapasztalható a szórakoztatóipar zavaró zajterhelése az adott környezetben. Általában az éjszakai zajterhelések magasabbak minden útvonalon 0.6-3.2-5.1 db-el. Valamivel kedvezőbb a nappali zajterhelés alakulása, hiszen a 3508-as úton határérték alatt marad, a 3501-es és 3317-es utakon 1.0 dB alatti a túllépés, míg a 3502-es úton is csak 1.0 dB a túllépés mértéke. A legnagyobb túllépés sem túl jelentős, a 35302-es, állomáshoz vezető (Bocskai u.) útnál 2.7 dB.

1.17.4 Sugárzás védelem

A **természetes háttérsugárzás** mértéke Magyarországon 50-180 nSv/óra körül ingadozik. Ez az érték függ a magasságtól, és a talaj típusától. Az ingadozást természeti hatások, időjárási körülmények (légnyomás, csapadék mennyiség) változásai befolyásolják.

Mesterséges eredetű sugárzások tekintetében élettani hatás szempontjából, a távvezetékeknek két jellemzőjét kell figyelembe venni: a kibocsátott villamos és a mágneses

terét. A villamos vezetékek által kibocsátott télerősség nagyságát a feszültség szinten kívül befolyásolja a vezetékek föld feletti magassága, a fázisvezetők és védővezető geometriai elrendezése, magas objektumok, épületek (a villamos teret 85-90%-ban leárnyékolják).

A Magyarországon érvényben lévő védőtávolság különböző feszültségű távvezetésektől:

■ 750 kV esetén	40 m
■ 400 kV esetén	20 m
■ 220 kV esetén	10 m
■ 120 kV esetén	5 m

Ezen védőtávolságok betartását a településrendezési eszközök és az építéshatósági engedélyezési eljárások során figyelembe kell venni.

Napjainkban a különböző sugárzások ipari alkalmazása (orvosi diagnosztika, ipari szerkezetvizsgálatok, élelmiszeripari tartósítások) is egyre inkább elterjedt, ezek esetleges káros hatása azonban lokális.

Mindhárom mobil szolgáltatónak van bázisállomása a településen. A mobil szolgáltatók, T-Mobile, Vodafone és a Telenor GSM 100% lefedettséggel rendelkezik mind a telefon, mind pedig a szélessávú internet szolgáltatás nyújtásához.

A mobil tornyok az alábbi helyeken találhatók:

- Hajdúnánás, Slachta u. 1. szám Hrsz.: 4755/2
- Hajdúnánás, Petőfi u. 78. szám Hrsz.: 4756/1
- Hajdúnánás, Köztársaság tér 14. szám Hrsz.: 1 (Református templom)
- Hajdúnánás, belterület Hrsz.: 763/4 (Régi Tungsram területe)
- Hajdúnánás, külterület Hrsz.: 01125/21

Az öt toronyból négy belterületen található, egy pedig külterülete van. Egy helyen a református templom tornyán két szolgáltató antennája is helyet kapott. Új mobiltelefon tornyok létesítésére alkalmas helyeket az érvényes rendezési terv rögzíti.

Atomerőmű működésével kapcsolatos többszörös sugárzás havária esetén fordulhat elő. A hazai települések esetén Paks, Mochovce, vagy Bohunice atomerőművek tekinthetők vizsgálandónak, a település ezektől való távolsága. Amennyiben a település 300 km-es távolságon belül van, akkor az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik, amennyiben 30 km-es távolságon belül, akkor a Sürgős Óvintézkedési Zónába tartozik. Hajdúnánás az Élelmiszer-fogyasztási Korlátozások Óvintézkedési Zónája (ÉÓZ) területére esik.

A légkörben található sugárzó anyagok terjedésének követésére hazánkban országos sugárzásfigyelő rendszer épült ki. A rendszer legfontosabb része a több mint 130 mérőállomásból álló hálózat. Ezek a szabadtéren álló állomások mérik az óránkénti sugárzási dózist, azaz a dózisteljesítmény értékét. A figyelmeztető szint 250 nSv/óra, ami a valós veszélyt jelentő szint töredéke és a szakembereket figyelmezteti a kivizsgálás megkezdésére. Hajdúnáshoz legközelebbi mérőállomás Nyíregyházán található.

Hajdúnánás területén sugárzásmérő pont nem található.

1.17.5 Hulladékkezelés

Hulladékgazdálkodási Társulás

Hajdúnánás a Hajdúsági Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Társulás tagja, melynek feladata:

- hulladékbegyűjtés, szállítás és ártalmatlanítás
- Hajdúsági Regionális Hulladéklerakó és Kezelő Telep irányítása
- ügyfélszolgálat működtetése
- európai színvonalú hulladékgazdálkodási rendszer fenntartása

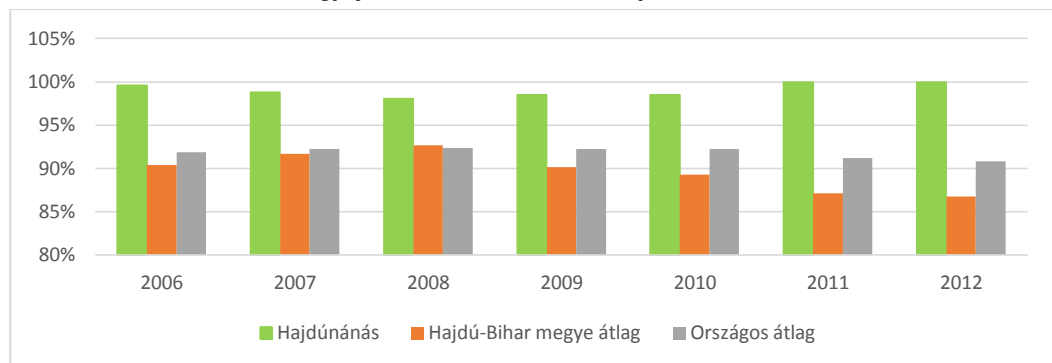
A Társulás által elvégzett és tervezett fejlesztések:

- elvégzett fejlesztések
  - elkülönített hulladékgyűjtés fejlesztése
  - biohulladék kezelését elősegítő eszközállomány fejlesztése
- tervezett fejlesztések
  - hulladéklerakó géppark fejlesztés

Közzszolgáltató

A településen hulladékkezelési engedéllyel és telephellyel rendelkező szakkég végzi a hulladék gyűjtését és szállítását.

21. ábra: Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások aránya

Forrás: TEIR ITS adatbázis

A közzszolgáltató még 15 településen végzi a hulladékszállítást, hulladékkezelést. Az elhelyezési (ártalmatlanítási) tevékenység a Hajdúsági Hulladékgazdálkodási Szolgáltató Kft. kezelésében lévő Hajdúböszörmény területén található hulladéklerakóban történik.

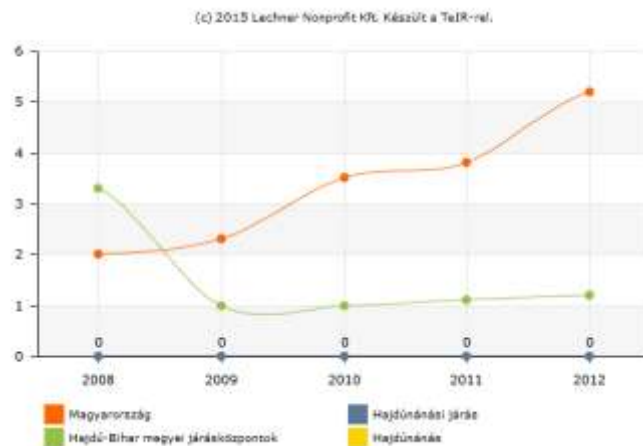
Szelektív hulladékgyűjtés

A városban a közzszolgáltató működtet szelektív hulladékgyűjtést.

22. ábra: A lakosságtól szelektív hulladékgyűjtésben elszállított települési szilárd hulladék aránya

Forrás: TEIR ITS adatbázis

Uniós forrásokból megvalósult beruházás keretében Hajdúnánáson kertes ingatlanonként 2 darab hulladékgyűjtő edény kerül térítésmentesen kiosztásra. A két szemetes elkülönített gyűjtésre szolgál.

A településen nem megoldott a zöldhulladékok feldolgozása.

Állati eredetű
hulladékok

A településen állati eredetű hulladékok gyűjtését és átmeneti tárolását biztosító létesítmény működik.

A településről az állati eredetű hulladékot a Hajdúnánás, Tanya 31. szám alatt lévő állati eredetű hulladékgyűjtő-, átmeneti tárolóba és átrakóba szállítják.

Folyékony hulladék

A település szennyvízelvezetésével kapcsolatos információkat az 1.16.2 fejezet tartalmazza.

A szennyvíztisztító telepen keletkező szennyvíziszap elhelyezési módja és helye: lerakás kommunális hulladéklerakó telepen és mezőgazdasági hasznosítás.

1.17.6 Vizuális környezetterhelés

Mezőgazdasági központok Hajdúnánás közigazgatási területének északi részén helyezkednek el. Hajdúnánás-Tedejen található szarvasmarha és sertéstelepek, jelentős környezeti terhelést jelentenek és vizuális környezetterhelést okoznak.

A város peremterületein folyamatosan képződő illegális hulladéklerakások találhatóak. Az illegális hulladék felszámolását az Önkormányzat véggezi.

Hajdúnánáson elhanyagolt, romos állapotú épületekből néhány található, melyek megszüntetése, felújítása a városkép javításához elengedhetetlen.

1.17.7 Árvízvédelem

Hajdúnánást kettészeli a Keleti-főcsatorna. A város a Hortobágyi ártéri öblözetben, a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság működési területén található.

A csatorna 98 km hosszú. Szélessége kb. 25-30 m, mélysége átlagosan 3 m. Maximális kezdeti vízáteresztő képessége 60 m³/s. Vízét a tiszalöki vízlépcsőnek köszönhetően gravitációs úton nyeri a Tiszából.

Hajdúnánás árvízi szempontból nem veszélyeztetett.

1.17.8 Fennálló környezetvédelmi konfliktusok, problémák

A település is azon magyar alföldi települések közé tartozik, ahol (az örökölt városszerkezet, közlekedésszerkezet, a geológiai és hidrológiai adottságok sokszor hátrányos következményeként) az urbanizációs, társadalmi és gazdasági fejlődési tendenciák még nem jelentenek olyan mértékű környezet- és természetvédelmi konfliktust, amely kritikus helyzet elé állítaná a települést. Ugyanakkor a tendenciózusan növekvő **környezetterhelések** szinergikus hatásaival feltétlen számolni kell.

A település belterületének levegőminőségét a **kommunális és közlekedési légszennyező hatások** alakítják, a külterületen a technológiai és a mezőgazdasági emissziók dominálnak. Tedej településrész esetében a nagyüzemi állattartásból adódó szaghatások, a szárító üzem lakóterületekhez való közelsége jelent számottevő, intézkedéseket igénylő környezeti terhelést.

Külterületen elsősorban a porterhelés okoz problémát, amely helyileg éppen az ÉK-i, lazább, **homokosabb talajok** deflációjából származik. A szél szállítási iránya éppen a település belterülete. Ugyancsak az uralkodó szélirányból szállítódik a területre a Nyírségi, valamint a Hortobágy még finomabb pora, amelyek felfogására, szűrésére nem állnak rendelkezésre védőerdők, mezővédő erdősávok, dűlőúti fasorok. Ez a külterületi zöldfelületi rendszer hiányosságát tükrözi. A porterhelésben mutatkozó, mégis viszonylag kedvezőbb állapot a számos vizes, mocsaras terület pormegkötő képességének is köszönhető. Csapadékmentes, száraz időszakban azonban még ez a védelem sem áll rendelkezésre. A belterületi lakótelkek növényzetének intenzitása nem éri el az elvárható szintet még a laza beépítés ellenére sem, melynek legfőbb oka az ötletszerűen elhelyezett melléképületekben, és a feldarabolódott kertekben is kereshető.

Az erdősültség hiánya mutatkozik az állattartó telephelyek, szennyvíztelep és szeméttelp környezetében is, ahol a szag- és bűzhatások elleni védőerdők vagy nincsenek, vagy hiányosak, funkciótlanok. Az **erdők hiánya** kihat a település porterhelésének alakulására is.

A településen nem megoldott a **zöldhulladékok feldolgozása**.

1.18 Katasztrófavédelem

Hajdúnánás földrajzi fekvéséből adódóan szerencsés helyzetben van a terület felhasználást korlátozó tényezők tekintetében, mivel az Alföld azon területén fekszik, amely kevésbé földrengésveszélyes, s barlangok, alábányászott területek sem fordulnak elő. Csúszás és süllyedésveszélyes területek is elsősorban a vízrajzi viszonyokhoz igazodva jelennek meg kockázatként. Építésföldtani szempontból a talajmechanikai differenciák jelenthetnek problémát, főként a város azon területein, ahol figyelemmel kell lenni a talajvíz szintjére is.

1.18.1 Építésföldtani korlátok

1.18.1.1 Alábányászott területek, barlangok és pincék területei

Hajdúnánás területén alábányászott területek, barlangok és pincék nincsenek.

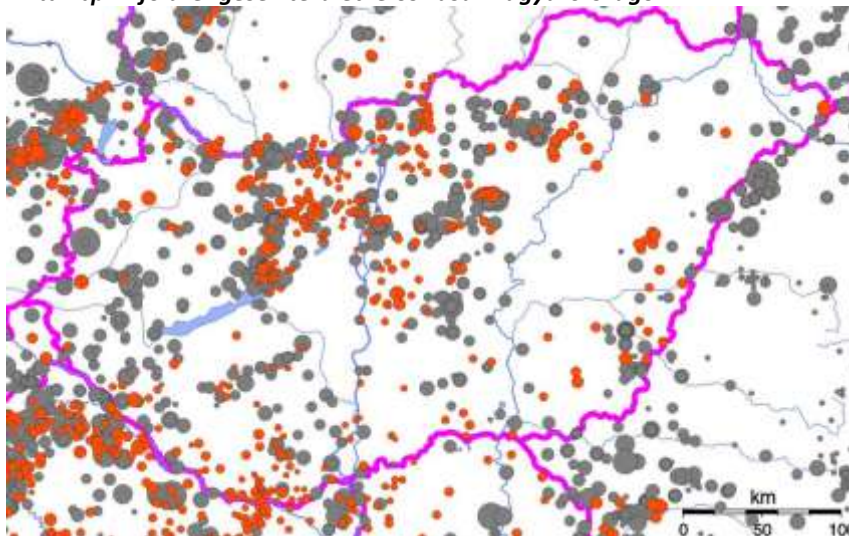
1.18.1.2 Csúszás, süllyedésveszélyes területek

Hajdúnánáson szélróziónak és/vagy vízerózióknak is kitett területek nincsenek. A város adottságaiból adódóan csúszásveszélyes területek nincsenek. Az Országos Felszínmozgás Kataszter alapján – Hajdúnánást érintő - nyilvántartott események nincsenek. A város területén a domborzati viszonyokból és a tájhasználatból adódóan csúszás- és süllyedésveszélyes terület nincs.

1.18.1.3 Földrengés veszélyeztetett területek

Magyarországon évente átlagosan 100-120 kisebb földrengés van, mely a lakosság részéről nem érzékelhető. Kb. évente négy-öt olyan földrengés keletkezik, mely az epicentrum környékén már jól érzékelhető, de jelentős károkat nem okoz. Jelentős károkat okozó földrengés 15-20 évente keletkezhet.

27. térkép: A földrengések területi eloszlása Magyarországon¹⁶

Forrás: foldrenges.hu//index.php?option=com_content&view=article&id=94:magyarorszag-foeldrenges-veszelyeztetettsege&catid=5:geofizika&Itemid=7

¹⁶ A szürke körök a historikus rengéseket (456-1994), a piros körök az utóbbi évek rengéseit (1995-2009) mutatják

2013 áprilisában az Északi Középhegység déli lábánál található mélyszerkezeti vonal mentén következett rengés hatásait a hajdúsági területeken is lehetett érezni néhány helyen. A vonal mentén a múltban többször voltak számottevő rengések, de a mellékvonalak mentén is ébrednek kisebbek.

Hajdú-Bihar megye alatt is húzódnak ilyen másodrendű szerkezeti vonalak, itt mintegy 10-30 kilométeres darabjai vannak a kéregnek, s bárhol lehetséges kisebb mozgás, de ez általában nem haladja meg a 2-es és 3-as erősséget.

1.18.2 Vízzajzi veszélyeztetettség

1.18.2.1 Árvízveszélyes területek

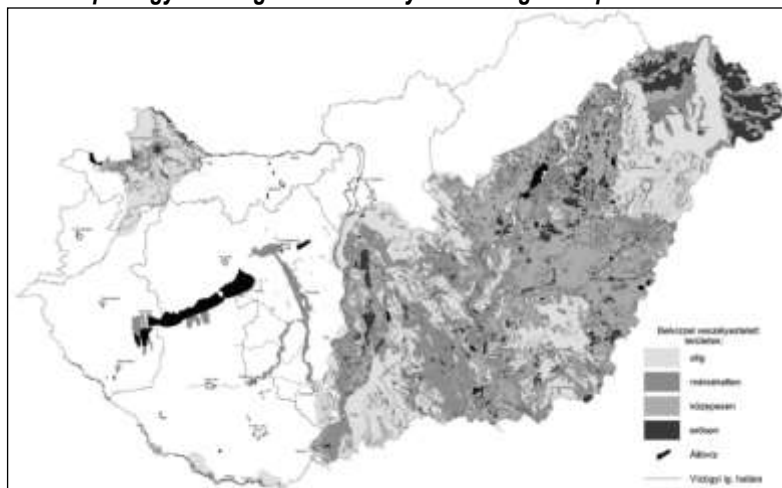
A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Hajdúnánás **B-közepesen veszélyeztetett** település. Az 1.17.8 fejezetben foglaltaknak megfelelően és a Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság adatai alapján a településnek árvízzel veszélyeztetett területei nincsenek.

1.18.2.2 Belvízveszélyes területek

A település belvízrendszerének bemutatását az 1.17.2.1 fejezet tartalmazza. A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet melléklete szerint Hajdúnánás B-közepesen veszélyeztetett település.

A települések ár- és belvíz veszélyeztetettségi alapon történő besorolásáról szóló 18/2003. (XII. 9.) KvVM-BM együttes rendelet mellékletében Hajdúnánás nem szerepel.

28. térkép: Magyarország belvíz veszélyeztetettségi térképe

Forrás: A magyarországi belvíz-veszélyeztetettségi térkép elkészítésének szakmai, kutatási megalapozása, BELVÍZ-INFO Projekt (GOP-1.1.1-2008), www.belvizinfo.hu

A terület – a kedvezőtlen földtani és talajtani adottságok miatt- belvizek által veszélyeztetett térség. A belvízzel leginkább veszélyeztetett területek a Hajdúnánás- Balmazújváros közötti, illetve a Polgár felé vezető út és az autópálya közötti tanyák. A termőföldek és az ingatlanok mellett az egyébként is rossz állapotban lévő három bevezető utat (Balmazújváros, Görbeháza, Tiszavasvári) is veszélyeztet a belvíz, ahol az illetékesektől rövid- és hosszútávú megoldásokat sürget a város önkormányzata. Megnyugtató és hosszú távú megoldást csak a nevezett

csatornák vizének a Keleti-főcsatorna vízterébe történő bevezetése jelentene, továbbá a vizek tárolása és öntözéshez való hasznosítása.

1.18.2.3 Mély fekvésű területek

Hajdúnánáson lévő mély fekvésű területek a Hajdúnánás – Balmazújváros közötti, illetve a Polgár felé vezető út és az autópálya közötti tanyák, valamint a rossz állapotban lévő Balmazújváros, Görbeháza, Tiszavasvári bevezető utak környezete. Az elmúlt évek csapadékos időjárása miatt - fenti területeken - keletkező belvíz folyamatos gondot okoz a tulajdonosok részére.

1.18.2.4 Árvíz és belvízvédelem

Kiemelt fontosságú a meglévő védvonalak megerősítése, rekonstrukciója, a csapadék-elvezető hálózat rendszeres tisztítása, a hálózat rekonstrukciója, bővítése. Ennek érdekében a települést érintően, az alábbi projektek kerültek megvalósításra az önkormányzatnál: a belvízelvezető rendszerek karbantartása program (2012): A projekt célja: a hajdúnánási vízelvezető rendszerek karbantartása, az NF-1 gyűjtőcsatorna partján növényzet irtása, a feliszapolódott kapubejárók átereszeinek kitakarítása.

1.18.3 Egyéb katasztrófavédelmi tényezők

1.18.3.1 Kedvezőtlen morfológiai adottságok

Kedvezőtlen morfológiai adottság (pl. lejtés, falszakadás) Hajdúnánás területén nincs.

1.18.3.2 Mélységi, magassági korlátozások és tevékenységből eredő korlátozások

A lakosság körében a családi házas beépítés a jellemző. További igény is ezekre várható. A lakóterület fejlesztés meghatározásakor alapvető szempont a jelenlegi utcaszerkezet megőrzése, a jelenlegi beépítési módhoz igazodó építési övezetek kialakítása. A tömbbelső feltárások biztosítását lehetőség szerint építési tilalmak, jelentősebb korlátozások bevezetése nélkül kell betervezni, illetve megvalósítani.

1.18.3.3 Ipari veszélyforrások

A városban két olyan üzem működik, melyek az általuk folytatott tevékenység alapján veszélyes üzemnek minősülnek.

Veszélyes ipari üzemek (Küszöbérték alatt)

- TEDEJ-FOMÜ Tápanyaggazdálkodási és Növényvédelmi Kft.
- Trimag-IKR Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.

1.19 Ásványi nyersanyag lelőhely

Hajdúnánás az alábbi érvényes hatósági engedéllyel rendelkező bányászati területek, kutatási engedéllyel rendelkező területek és Műszaki üzemi terv határozattal rendelkező bányák találhatóak:

- IV. szénhidrogén bányatelek

1.20 Városi klíma

Hajdúnánás sokévi átlagos havi középhőmérsékleteit tekintve elmondható, hogy a leghidegebb hónap a január, míg a legmelegebb a július (1.20.1. ábra). Az évi közepes hőingás cca. 22°C.

Hajdúnánás átlagos évi csapadékösszege 520-550 mm, a nyári félv csapadékosabb, míg a téli félv szárazabb. A legkevesebb csapadék január-március időszakban hullik, a legcsapadékosabb hónap pedig – közel két és félszer akkora összeggel – a június.

Hajdúnánáson a napsütéses órák éves összege átlagosan 1950 óra, de évről évre nagy változékonyságot mutat. Megfigyelhető a napfénytartam jellegzetes évi menete, a nyári hónapokban van a maximuma (havi 250-270 óra), míg november-január időszakban a minimuma (havi 50-70 óra).

Az általános éghajlati viszonyok leírását az 1.12.1.2 fejezet tartalmazza.

A városban sajátos klimatikus viszonyok alakulnak ki (városklíma), amelyek hőhullámok idején különösen megterhelőek lehetnek. Az egyes városok klímája között jelentős eltérés lehet, mely eredhet elsősorban a település méretétől, a településszerkezettől az épületek, építmények, burkolatok fizikai jelenlétéből, vagyis az összetett beépítési struktúrából, a burkolatokon használt vízzáró anyagok (aszfalt, beton) miatt megváltozott lefolyási viszonyokból, az alacsony növényborítottságból, a sokféle emberi tevékenység általi (közlekedés, fűtés, ipar) kibocsátásból (hő, vízgőz, szennyező anyagok, stb.), a légszennyező termelő tevékenységek elhelyezkedésétől, valamint a közlekedési által okozott környezetterheléstől.

Ezek a tényezők együttesen jelentősen módosítják a városok klimatikus viszonyait a szabad térszínéhez képest. Ennek legszembetűnőbb megnyilvánulásai például

- a város légterében kialakult hőtöbbség (ún. városi hősziget),
- a megváltozott átszellőzési viszonyok,
- a levegőtisztasági problémák.

Hajdúnánás esetében a településtörténeti előzmények kedvezően hatnak a városi klímát befolyásoló településszerkezetre és közlekedésre. A fentieknek megfelelően mindazonáltal szükséges, hogy a településszerkezeti, a szabályozási és beépítési tervekben, a zöldterületi rendszer tervezésben és a közút- és közműtervezés során nagyobb hangsúlyt kapjanak a klimatikus szempontok.

A település nem tagja a Klímabarát Települések Szövetségének.

2 Helyzetelemző munkarész

2.1 A vizsgált tényezők elemzése, egymásra hatásuk összevetése

2.1.1 Településhálózati összefüggések

Hajdúnánás Hajdú-Bihar megye egyik járasszékhelye, így szerepe a megye városhálózatában meghatározó, de egyben a többi hasonló adottságú város versenytársat is jelent a város számára – tervezett fejlesztései közvetett módon befolyásolhatják a város fejlődését is. A járasszékhely szerepkörből adódóan számos olyan (köz)szolgáltatással rendelkezik, aminek köszönhetően központi funkciókat biztosít a környező települések lakói számára is.

2.1.2 Terület- és településrendezés

A város dokumentumai egyértelműen illeszkednek a magasabb rendű területrendezési dokumentumokhoz, ilyen szempontból módosítás nem szükséges. Az önkormányzat a tervezett fejlesztések végrehajthatósága, valamint a feltárandó területi korlátok és potenciális konfliktusok kezelése érdekében tervezetten módosította és módosítja a településrendezési eszközöket. Ezen eszközök alapvetően befolyásolják a területfelhasználás módját, a fizikai infrastruktúra térbeli rendjét, ezáltal pedig a társadalmi, gazdasági és környezeti folyamatok térbeli megjelenését (közintézmények elérhetősége, munkahelyek elhelyezkedése, utazási szokások, zöldfelületek és közösségi terek kihasználtsága, városi klíma stb.).

2.1.3 Társadalom

Hajdúnánás népessége 2002 óta folyamatos fogyó tendenciát mutat, azóta több mint ezer fővel lett kevesebb lakója a városnak. 2012 óta azonban ez a trend megfordulni látszik és lassú növekedés jelei tapasztalhatók. Ez részben annak tudható be, hogy bár a településre továbbra is jellemző az elvándorlás, de az még olyan mértékű, mint a korábbi időszakokban. A népesség az országos trendekkel egyezően öregedő tendenciát mutat, csökken a 0-14 évesek és nő a 60-X korú aránya.

Mindezen összetett folyamatok hatással vannak a különböző oktatási, egészségügyi és szociális szolgáltatások iránti keresletre: a humán infrastruktúra és a közszolgáltatások hosszú távú tervezésekor az önkormányzatnak figyelembe kell venni a várható demográfiai folyamatokat. Bár a népesség képzettségi szintje egyértelműen javuló tendenciát mutat, a munkaerő-kínálat nem igazodik teljes mértékben a munkapiaci igényekhez. Ennek érdekében az érdekelt szereplők szoros együttműködésére van szükség.

A népesség gazdasági aktivitása tekintetében a kedvezőtlen irány megfordulni látszik: a foglalkoztatottak száma és aránya is jelentős mértékben növekedett az elmúlt 10-15 évben, amivel párhuzamban csökkent a gazdaságilag inaktívák száma és aránya. Részben a pénzügyi-gazdasági válság következményeként a munkanélküliek száma és aránya nem csökkent jelentősen, amit a közfoglalkoztatás rendszere csak részben és átmeneti jelleggel tud kezelni.

2.1.4 Humán infrastruktúra és szolgáltatások

A város minden lakosa számára biztosított a magas minőségű közszolgáltatások elérhetősége. Az intézmények infrastrukturális fejlesztése, felújítása az elmúlt években részlegesen megtörtént, elsősorban az energetikai beruházások kerültek előtérbe. Számos intézménynél használnak megújuló energiát, ezzel is hozzájárulva a hatékony működtetéshez. Az egészségügyi, valamint a

szociális alap- és szakellátás rendszere jól szervezett, minőségi mutatói azonban fejlesztésre szorulnak, elsősorban az egészségügyi ellátás esetében. A város pénzületi és természetben nyújtott ellátásai nem merülnek ki a kötelező ellátásokban, számos önként vállalt és sikeres programot indított a város, mint például a szociális földprogramot.

A köznevelés intézményrendszere nem csak a város, hanem kisebb részben a környező települések igényeit is kiszolgálja. Az óvodák kihasználtsága megfelelő, azonban magas a hátrányos helyzetű gyermekek száma. Az oktatási intézmények mindegyikére jellemző a csökkenő gyereklétszám, különösen a középiskolákban, azon belül a szakképzésben és a szakközépiskolában jelentős a csökkenés.

A kulturális és szabadidős szolgáltatások feltételrendszere kedvezőnek mondható a városban. A Hajdúnánáson található közösségi terek, mint például a Kéky Lajos Művelődési Központ, Ifjúsági Ház, Móricz Pál Városi Könyvtár, Helytörténeti Gyűjtemény, Tájház, Aranyszalma alkotóház, Somorjai László Városi Sportcsarnok és a Sporttelep, Hajdúnánási Gyógyfürdő, Liget sportépület, Műfüves futballpálya, Gyöngyszem Szabadidőközpont, Martinek Lovasudvar nemcsak a hajdúnánási, hanem a térségi lakosoknak is széleskörű szabadidős kínálatot nyújtanak. Ez is azt mutatja, hogy a város vezetése a város lakosságával együtt nagy hangsúlyt fektet az életminőség javítására, ami közvetett módon az elvándorlás mérséklődéséhez is hozzájárulhat.

2.1.5 Gazdaság

Hajdúnánás gazdasági súlyát és szerepkörét érintően (a bruttó hozzáadott érték települési szintű megoszlása alapján) Debrecen Hajdúszoboszlót, Hajdúböszörményt, Balmazújvárost és Berettyóújfalut követve a 6. helyen áll. A megyei átlag feletti értéket produkált a város az egy főre jutó a bruttó hozzáadott érték mutatót terén is Debrecen, Ebes, Nagyhegyes, Hajdúszoboszló, Kaba és Nádudvar, valamint Hajdúböszörmény mellett.

A városban számos kedvező tendencia áll fenn a vállalkozások vonatkozásban, hiszen kiemelkedően magas az ipari tevékenység szerepe a város gazdaságában, amit az iparban foglalkoztatottak magas aránya alátámaszt. Hajdúnánáson a működő vállalkozások száma alapján a kereskedelem, a mezőgazdaság és az ipari tevékenység, különösen az építőipar a domináns gazdasági ágazat. A szolgáltatásokat nyújtó ágazatok azonban elmaradást mutatnak, bár a terciér szektor jelentősége folyamatosan nő a városban, folyamatosan bővül az üzleti szolgáltatások kínálata, a lakossági alapszolgáltatások spektruma pedig lefed minden elvárható területet, ami a lakosok életminőségét és komfortérzetét nagymértékben javítja. Az egyes szakmákban foglalkoztatottak számának megoszlása is ezt támasztja alá: megyei és országos viszonylatban is nagy az iparban és építőiparban foglalkoztatottak aránya, melytől némileg elmarad, de még mindig országos átlag feletti értékkel rendelkeznek a mezőgazdaságban foglalkoztatottak.

A város cégei földrajzilag koncentráltan tevékenykednek, mindazonáltal a városnak nincs meg a cégeket támogató üzleti infrastruktúrája, mint például ipari park vagy inkubátorház. Annak érdekében, hogy a város megőrizhesse e kedvező gazdasági szerkezetét, szükséges a már kiépített ipari területek további fejlesztése.

A város elkötelezett a gazdaság szereplőinek támogatása iránt, de a vállalkozási igények rendszeres feltérképezése, nyomonkövetése, illetve az ehhez szükséges rendszer még hiányos. A potenciális befektetések vonzására vonatkozóan nem elég az iparterületek fizikai infrastruktúrájának fejlesztése, hanem tudatos városmarketing tevékenységet kell kiépíteni és tudatosan segíteni kell a vállalkozásokat gazdasági együttműködések kialakításában, üzletfejlesztésben.

A pozitív jelenségek mellett azonban kedvezőtlen folyamatok is jelentkeznek: a működő vállalkozások száma csökkent, ami összefüggésben van a mikro- és kisvállalkozások korlátozott tökeerejével, hiszen e létszám-kategóriájú vállalkozások jelentik a zömét az itt működő cégeknek.

Elsősorban Tedej városrészben jelent gondot a mezőgazdasági szektorban működő vállalkozások hatása a környezetre és a városrészben élőkre.

A város gazdaságát évszázadokon keresztül a mezőgazdaság határozta meg. A 25.964 hektár nagyságú terület az állattartáshoz kapcsolódó legelők miatt alakult ki, amit később a szántóföldi művelés váltott fel, ami mi napig domináns maradt. Hajdúnánás agrártelepülés, melynek egyik fontos eleme az állattartás. Sajnos a térségben a feldolgozó ipar még nem épült ki megfelelően, így a termelt áruk nagy része máshol kerül feldolgozásra. Az állattartás hosszú távú fenntarthatóságához elengedhetetlen a nagykiterjedésű szántók, legelők megléte, ezt segíti a város jelentős kiterjedtsége. A mezőgazdaság és kapcsolódó feldolgozóipar a városban elsősorban a Tedej-i városrészben koncentrálódik, ahol Agrár ipari park is található. A helyi mezőgazdasági szereplők számára a jelenlegi piaci körülmények között megoldást jelent a szoros kooperációban történő termelés és értékesítés. A városban a helyi termékek értékesítését termelői piac segíti.

A gazdaság eddig kismértékben kihasznált szegmense Hajdúnánáson a turizmus, bár az idegenforgalom jelentősége nő a városban. A település megfelelő turisztikai vonzerő birtokában van, mind az épített, mind a természeti környezet vonatkozásában, elsősorban gyógyvizére építve, melyre alapozottan a meglévő gazdasági bázis a turisztikai szolgáltatások irányába diverzifikálható. Ezek túlmenően jelentős a Keleti Főcsatorna viziturisztikai potenciálja, ahol jelenleg szolgáltatásbővítés van folyamatban. Hiányzik azonban a városban a turisztikai szolgáltatók hálózatosodását segítő szervezet.

2.1.6 Önkormányzati gazdálkodás, önkormányzati politikák

Az önkormányzati költségvetés tervezése és végrehajtása során a fő alapelvek a pénzügyi stabilitás és fenntarthatóság, a feladatok magas színvonalú ellátásának biztosítása, valamint a fejlesztési elképzelések megvalósíthatósága és fenntarthatósága.

A stabil és kiegyensúlyozott költségvetés fontos eleme a szakmailag átgondolt és pénzügyileg megtervezett adópolitika. Hajdúnánás a helyi adópolitika kialakítása során három szempontot helyez előtérbe: a lakosság és a vállalkozások teherbíró képességét, a megfelelő minőségi szolgáltatások garantálását, valamint a kiegyensúlyozott költségvetés megvalósítását. Az önkormányzat saját bevételeinek egyik fontos pillére az iparűzési adó, ami az átgondolt vagyongazdálkodással együtt lehetővé teszi a közszolgáltatások magas színvonalú biztosítását, valamint a települési és intézményi infrastruktúra fejlesztését. A fejlesztésekhez és a kiegyensúlyozott városi költségvetés biztosításához a város bevezette a települési adót a település közigazgatási területén lévő termőföldről a szántó, gyeper (rét vagy legelő), nádas, és gyümölcsös művelési ágba sorolt külterületi földrészekre.

Az önkormányzat átgondoltan valósítja meg a szakpolitikai tevékenységét részben a polgármesteri hivatal szakembereire, részben az önkormányzati tulajdonú vállalkozására a Hajdúnánási Holding Zrt-re építve. A Holding működtetésével a fenntartó célja, hogy a városi feladatok ellátása ellenőrzött, átlátható, hatékony és eredményes módon történjen. A Holding tulajdonában álló vállalatok a Hajdúnánási Építő- és Szolgáltató Kft., a Hajdúnánási Gyermekek és Közéletfejlesztési Nonprofit Kft., a Nánás Pro Cultura Nonprofit Kft. és a „Kaptár” „C” Energetikai Szolgáltató Kft. segítik a város hatékony gazdálkodását, az önkormányzati feladatok magas szintű ellátását.

Az önkormányzat a komplex településfejlesztéshez kialakította a megfelelő szervezeti struktúrát, valamint igyekszik biztosítani a fejlesztésekhez szükséges önerőt. Az önkormányzat szerepe a foglalkoztatáspolitikában kettős: egyfelől a közfoglalkoztatási program révén csökkenti a munkanélküliséget és növeli az érintettek jövedelmét, másfelől intenzív együttműködés keretében, célzott foglalkoztatási programokkal elősegítheti a térségi szintű munkaerőpiac stabilitását.

2.1.7 Táji és természeti adottságok, zöldfelületek

Hajdúnánás földrajzi fekvéséből adódóan szerencsés helyzetben van a terület felhasználást korlátozó tényezők tekintetében, mivel az Alföld azon területén fekszik, amely kevésbé földrengésveszélyes, s barlangok, alábányászott területek sem fordulnak elő. Csúszás és süllyedésveszélyes területek is elsősorban a vízrajzi viszonyokhoz igazodva jelennek meg kockázatként. Építésföldtani szempontból a talajmechanikai differenciák jelenthetnek problémát, főként a város azon területein, ahol figyelemmel kell lenni a talajvíz szintjére is.

A település sajátosságai közé sorolható hogy a település nagy külterületekkel rendelkezik. A település belterületei összesen 1032 ha, külterületei 24928 ha területet tesznek ki.

Hajdúnánás természeti környezeti állapota általában jónak mondható, környezeti konfliktusok a közlekedési eredetű szennyezésekből adódnak. A viszonylag laza beépítés, hazánk más városaihoz képest kevésbé intenzív területhasználat általában biztosítja a magas környezetminőséget.

A település belterületének levegőminőségét a kommunális és közlekedési légszennyező hatások alakítják, a külterületen a technológiai és a mezőgazdasági emissziók dominálnak. Tedej településrész esetében a nagyüzemi állattartásból adódó szaghatások, a szárító üzem lakóterületekhez való közelsége jelent számottevő, intézkedéseket igénylő környezeti terhelést.

Elsősorban a külterület Natura 2000 védettségű gyepterületeit a Hortobágyi Nemzeti Park tervezett bővítési területeként vették figyelembe, melyek a város egyes fejlesztési területeit is érintik, ami jelentős konfliktusok forrása.

A fentiek alapján a város zöldfelületi ellátottságának területi adatai kedvezőnek mondhatók, ami azonban nem igaz a zöldfelületek területi eloszlására, ami egyenlőtlenséget mutat. A városban alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya, kirívóan alacsony a játszóterek száma. Külterületen elsősorban a porterhelés okoz problémát, ami a védőerdők hiányából fakad. Mindezek közvetett módon befolyásolják a település környezeti állapotát, a városi klímát és a lakosság életminőségét is.

2.1.8 Épített környezet

Az épített környezet térbeli rendje, minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit, a vendégforgalmi mutatók változását, a városon belüli és kívüli fő közlekedési szokásokat és részben a városi klíma alakulását is.

A jelenlegi városszerkezet a kétbeltelkes területhasználatból alakult ki, jellemzően sugaras halmazos településszerkezettel párosulva. A XIX. század folyamán megszűnt az „egy család, két telek” jellegű területhasználat, de a városalaprajzban máig megőrződött a belső utca- és telekhálózat sűrű osztása és a külső sáv nagytömbös, nagytelkes rendszere. A város megtelepedése az észak-déli és kelet-nyugati irányú városon átvezető utak csomópontja körül kezdődött, feltehetőleg a tatárjárás utáni újratelepedéssel a régi Árpád-kori falu helyén. Hajdúnánás városképileg frekvenciált területe a szűk városmag, a kiskörúton belüli övezet, ahol még sok a múltat idéző hangulatú épület kecses léptékekkel és homlokzatképzéssel. A város hagyományos településképe, beépítése a mezővárosokra jellemző jegyeket viseli magán.

Természetesen az egykori falu településszerkezetét ma már a Szabályozási Terv és a Helyi Építési Szabályzat is alakítja, azonban a város történelmi települési hagyományai ma is meghatározóak a város utcaszerkezetében, egyedi körgyűrűs rendszerében. A városban a közintézmények nagy része jellemzően a Belvárosban található. A város, az elmúlt években végrehajtott fejlesztéseknek köszönhetően, egységes arculatú dekoratív főtérrel rendelkezik, amely megjelenésében és kialakításában betölti a város reprezentációs terének funkcióját.

Az épített környezetbe tartoznak egyes műemléki épületek, régészeti lelőhely, melyek közül a Hajdúnánás – Tedejen és Hajdúnánás Köveshalmon található Árpád-kori templomok és faluhelyek emelkednek ki. Hajdúnánás területe az OTv szerinti világörökség, ill. világörökségi várományos terület övezetébe tartozik (Hortobágyi Nemzeti Park). A városban a kiemelkedő értékű épületek a Református templom, a Tájház és a Zrínyi M. 17. szám alatti lakóház, valamint a csőszkunyhók műemléki védelem alatt állnak. A helyi értéktárban szerepel az épített környezet fontos emléke, a Csiha malom.

A település lakásállománya az elmúlt másfél évtized alatt részben megújult, ezáltal csökkent az alacsony komfortfokozatú lakások száma. Az épített környezet minősége és esztétikai értéke alapvetően befolyásolja a lakosság életkörülményeit, a vállalkozások működési lehetőségeit és a vendégforgalmi mutatók alakulását is.

Konfliktussal terhelt területek elsősorban Hajdúnánáson két területen, Tedej városrészben és a Belvárosban, a lakótelepen találhatóak. A településen viszonylag sok a barnamezős terület található, melyek jó alapot nyújthatnak ipari fejlesztésekhez.

2.1.9 Közlekedés

Hajdúnánás közlekedésföldrajzi elhelyezkedése kedvező, a várost az M3 autópályának köszönhetően érinti a térség egyik legfontosabbnak tekinthető európai tranzitfolyósója. A tranzitfolyósó vasúti vonala a várost elkerüli, így a közúti térszerkezeti potenciál a meghatározó. Hajdúnánás autópálya- és vasúti összeköttetésben van a megyeszékhellyel, Debrecennel, emellett ugyancsak autópálya biztosít kapcsolatot a szomszédos megye székhelyével, a városhoz egyébként közelebb fekvő Nyíregyházával.

A várost a környező településekhez kapcsoló közúti összeköttetés mindegyike mellékút kategóriájú, a Tiszavasvári és Hajdúböszörmény (-Debrecen) irányában eljutást biztosító vasút regionális besorolású vonal. Hajdúnánás nem számít országos jelentőségű közlekedési csomópontnak. A környező mellékút szintű sugaras úthálózat a város sokirányú térségi kapcsolatrendszerének leképeződése.

Hajdúnánásról lényegesen több a munkába eljáró, mint az ide bejáró. A helyben közlekedők közül mintegy 40%-a kerékpározik, a helyközi közlekedésben a vasút szerepe elenyésző. Autóbuszos közösségi közlekedés szempontjából a hálózati lefedettség lényegében megegyezik a közúthálózattal, fizikailag minden környező település elérhető. A kerékpárút hálózat kiépítettsége – a megvalósult fejlesztések ellenére – további bővítésre szorul. A környezetbarát közlekedési formák elterjedése pozitív hatás fejt ki a környezet állapotára a károsanyag-kibocsátás, illetve részben a zajszennyezés szempontjából is.

A városi hálózat fő elemei az országos közúthálózat települési átkelési szakaszaival jelentős részben egybe esnek, de fontos városi főutak, főbb gyűjtő utak – például a városközpontot bekapcsoló sugárirányú utak – önkormányzati kezelésben vannak. Hajdúnánáson a belterületi önkormányzati utak közül 72,8 km kiépített és 17,2 km kiépítetlen. A településen 2,2 km kerékpárút található. Összességében elmondható, hogy a városi utak állapota általában közepes. A városban a tranzitforgalom nem meghatározó. A környezetbarát közlekedési formák előterbe kerülése kedvező irányban befolyásolja a település környezeti állapotát, a városi klímát és az éghajlatban bekövetkező hosszú távú változásokat is.

A 2011-2013. évi baleseti statisztikai adatok alapján közlekedésbiztonsági szempontból veszélyesebb útszakasznak mutatkozik a Hunyadi utca. Csillapított útvonal, zóna kialakítására több helyen is sor került, a belvárosban forgalomcsillapított övezet került kijelölésre. A város parkolóhelyekkel (más településekkel összehasonlítva) jól ellátott, melyek elsősorban a belvárosra koncentrálnak.

2.1.10 Közművek, energiahatékonyság és klímatudatosság

Hajdúnánás közüzemi infrastruktúrával és szolgáltatásokkal való ellátottsága kifejezetten kedvező. A lakásállomány jelentős része csatlakozott a közüzemi víz-, szennyvízcsatorna- és gázhálózatra. A szennyvíz megfelelő kezelését és a jó minőségű ivóvíz biztosítását a szomszédos településekkel összefogva garantálja az önkormányzat. Hajdúnánás közepesen veszélyeztetett árvíz és belvíz szempontjából. A szilárd hulladék elszállítása és kezelése – beleértve a szelektív hulladékot is – megoldott a település teljes területén.

Az önkormányzat törekszik arra, hogy intézményeiben és a közterületeken hatékony energiafelhasználási módszereket alkalmazzon. Az energiagazdálkodás keretében ütemezetten elvégzi az érintett épületek energetikai korszerűsítését, továbbá egyre nagyobb mértékben használja a megújuló energiaforrásokat. Mindez lehetővé teszi az önkormányzati tulajdonú létesítmények költséghatékony üzemeltetését, a település környezeti állapotának javítását, valamint a klímaváltozás mértékének és hatásainak mérséklését.

2.2 Hajdúnánás helyzetének összehasonlító elemzése

Az összehasonlítás alapjául szolgáló városok köre szakmailag egyértelműen kijelölhető: Hajdú-Bihar megye Debrecenen kívüli járásközpontjai tekinthetők hasonló nagyságú és/vagy adottságú településeknek. Így Hajdúnánás esetében ezen városok legfontosabb gazdasági, társadalmi, környezeti mutatóit vetjük össze annak érdekében, hogy a koncepcionális elhatározásokat befolyásoló előnyök és hátrányok azonosíthatóak legyenek.

60. táblázat Hajdú-Bihar megye járásainak néhány összehasonlító adata, 2011

Járások	Lakónépesség az év végén, fő	Népesség számának változása 2001=100,0	Nyilvántartott állás keresők aránya a munkavállalási korú népességből, %	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma ezer lakosra	Regisztrált vállalkozások száma ezer lakosra
Balmazújvárosi járás	29 616	-7,9	13,8	12,0	157
Berettyóújfalui járás	43 635	-10,0	15,1	12,9	175
Debreceni járás	220 699	1,5	9,1	4,6	168
Derecskei járás	41 533	-0,3	14,3	9,6	186
Hajdúböszörményi járás	40 194	-3,9	13,0	7,1	182
Hajdúhadházi járás	22 041	0,9	18,4	13,3	114
Hajdúnánási járás	29 232	-7,0	12,6	7,6	144
Hajdúszoboszlói járás	42 255	-2,4	10,7	6,0	190
Nyíradonyi járás	29 303	-4,7	18,9	14,0	215
Püspökladányi járás	39 529	-9,2	14,1	13,2	150
Összesen	538 037	-2,6	12,2	8,0	170

Forrás: KSH

A Hajdúnánási a második legkisebb népességű járás. A járás lakossága a legtöbb járáshoz hasonlóan csökkenő tendenciát mutat. Kedvező, hogy némileg alacsonyabb a járásban a nyilvántartott állás keresők aránya a többi járáshoz képest, és viszonylagosan kedvező a

rendszeres szociális segélyben részesítettek aránya. Kedvezőtlen viszont járási szinten a regisztrált vállalkozások alacsony száma.

61. táblázat Összehasonlító népességi adatok, 2011

Település	Terület, km ²	Lakó-népesség az év végén, fő	Természetes szaporodás, fogyás (-)	Belföldi vándorlási különbözet
Balmazújváros	205	17 354	-46	3
Berettyóújfalu	171	15 167	-102	-67
Derecske	104	8 906	-23	-45
Hajdúböszörmény	371	31 306	-103	-205
Hajdúhadház	88	12 458	66	-29
Hajdúnánás	260	16 975	-60	-67
Hajdúszoboszló	239	23 309	-162	164
Nyíradony	97	7 798	-40	-2
Püspökladány	187	14 698	-44	-64

Forrás: KSH

Hajdúnánás a kisebb népességű járásszékhelyek közé tartozik, lakossága a legtöbb járásszékhelyhez hasonlóan csökkenő tendenciát mutat. A város természetes szaporodása, és a belföldi vándorlási különbözet is csökkenő tendenciájú.

62. táblázat Összehasonlító munkaerő-piaci adatok, 2011

Település	Nyilvántartott álláskeresők száma	Nyilvántartott álláskeresők száma a lakónépesség arányában	Tartósan (legalább 12 hónapja folyamatosan) nyilvántartott álláskeresők száma	Tartósan (legalább 12 hónapja folyamatosan) nyilvántartott álláskeresők szám a lakónépesség arányában
Balmazújváros	1 373	7,91%	222	1,28%
Berettyóújfalu	1 229	8,10%	296	1,95%
Derecske	846	9,50%	282	3,17%
Hajdúböszörmény	2 752	8,79%	736	2,35%
Hajdúhadház	1 863	14,95%	735	5,90%
Hajdúnánás	1 272	7,49%	229	1,35%
Hajdúszoboszló	1 585	6,80%	387	1,66%
Nyíradony	974	12,49%	466	5,98%
Püspökladány	1 537	10,46%	260	1,77%

Forrás: KSH

Munkanélküliség tekintetében Hajdúnánás van a megyében kedvező helyzetben van, ami tartós munkanélküliekre is vonatkozik. Ezen adatok nem csak abszolút mértékben, hanem a lakosság szám arányában is kedvezőek.

63. táblázat Összehasonlító gazdasági adatok, 2011

Település	Regisztrált vállalkozás	Regisztrált vállalkozások a lakosságszám arányában	Regisztrált vállalkozásokból társas vállalkozások aránya
Balmazújváros	3 045	17,55%	14,42%
Berettyóújfalu	2 789	18,39%	19,18%
Derecske	1 662	18,66%	13,12%
Hajdúböszörmény	5 273	16,84%	14,98%
Hajdúhadház	1 316	10,56%	12,01%
Hajdúnánás	2 736	16,12%	14,36%
Hajdúszoboszló	4 717	20,24%	20,71%
Nyíradony	1 219	15,63%	18,46%
Püspökladány	1 961	13,34%	18,56%

Forrás: KSH

A regisztrált vállalkozások abszolút értékben és a lakosságszám arányában is kedvezőtlennek mondhatók. A regisztrált vállalkozások közül megyei szinten is alacsony a társas vállalkozások aránya.

64. táblázat Összehasonlító egészségügyi és szociális adatok, 2011

Település	Háziorvos és házi gyermekorvosok	1 házi/házi gyerekorvosok a jutó lakosok száma	Rendszeres szociális segélyben részesítettek átlagos száma	Bölcsőde	
				férőhely	bölcsődések száma
Balmazújváros	11	1578	132,4	64	64
Berettyóújfalu	10	1517	98,8	54	47
Derecske	6	1484	94,3	26	30
Hajdúböszörmény	16	1957	222,1	74	79
Hajdúhadház	6	2076	230,2	24	31
Hajdúnánás	12	1415	103,4	50	30
Hajdúszoboszló	13	1793	109,8	60	61
Nyíradony	4	1950	138,3	28	28
Püspökladány	10	1470	158,9	24	22

Forrás: KSH

Hajdúnánáson a házi és házi gyerekorvosok száma magas, amit az adat lakónépességre vetített aránya is mutat, mely a megyében a legmagasabb. A bölcsőde ellátás megfelelő a városban, a férőhelyek száma átlagosnak tekinthető, bár a megyében kiemelkedően alacsony a bölcsődések aránya. A rendszeres szociális segélyben részesítettek relatív száma a városban némileg átlag alatti, ami kedvezőnek számít.

65. táblázat Összehasonlító oktatási és közművelődési adatok, 2011

Település	Óvoda		Általános iskolai	
	férőhely	lakosságarányos férőhely	osztály	lakosságarányos érték
Balmazújváros	660	3,80%	62	0,36%
Berettyóújfalu	510	3,36%	57	0,38%
Derecske	300	3,37%	33	0,37%
Hajdúböszörmény	1 368	4,37%	117	0,37%
Hajdúhadház	550	4,41%	69	0,55%
Hajdúnánás	620	3,65%	60	0,35%
Hajdúszoboszló	880	3,78%	79	0,34%
Nyíradony	260	3,33%	36	0,46%
Püspökladány	500	3,40%	58	0,39%

Forrás: KSH

Hajdúnánáson az óvodai férőhelyek száma magas, amely érték lakosságszám arányában vizsgálva átlagos. Az általános iskolai osztályok számát tekintve a város helyzete megfelel az átlagnak, amely azonban lakosságarányosan nézve kedvezőtlen.

3 Helyzetértékelő munkarész

3.1 Helyzetelemzés eredményeinek értékelése

3.1.1 A folyamatok értékelése

A rendszerváltás óta eltelt időszakban a gazdasági és társadalmi környezet jelentősen átalakult Magyarországon. Számos kihívással szembesült az ország, mely minden városlakót, így a hajdúnánásiakat is érintette. Ilyen kihívások voltak piaccgazdaságba való átmenet, a globalizáció, az európai integráció vagy gazdasági világválság. Hajdúnánás Magyarország periferiáján fekvő kisvárosa, amely a rendszerváltás után kétségkívül leértékelődött a magyar gazdaságban, tartóssá vált bizonyos megyén belüli területeken az alacsony foglalkoztatás, a gazdasági pangás.

Hajdúnánás fokozatosan, egyre erősebben integrálódik abba a térbe, amely itt a Kárpát-medence észak-keleti részén veszi körbe. Az integrációját nagymértékben segíti, hogy kiemelt központi szerepet kapott, mint járásközpont. Hajdúnánás településközi kapcsolatai erősödtek, elsősorban a közművek fejlesztése és működtetés tekintetében, a közlekedési kapcsolatokat és az ingázás kiszolgálását illetően, valamint a humán és szociális szolgáltatási intézmények ellátási területei vonatkozásában. E területeken a város jó alapszínvonalú alapszolgáltatást nyújt a lakosainak. Hajdúnánás mára egy európai életminőséget kínáló, funkciógazdag, élhető várossá vált. A város elkötelezett az energetikai fejlesztések iránt, számos középület újult meg és használ megújuló energiát, mely hozzájárul az intézmények fenntartható működtetéséhez és egy kiegyensúlyozott önkormányzati gazdálkodáshoz.

Az elmúlt évtized legjelentősebb gazdasági és társadalmi nehézségét a gazdasági világválság által teremtett recesszió jelenti. A statisztikai adatok szintjén is egyértelműen kimutatható, hogy csökkent a vállalkozások száma, csökkent a fizetőképes kereslet, a lakásépítések száma, ahogy csökkent a foglalkoztatottak száma és nőtt a gazdaságilag inaktív lakosok aránya. A korábbi időszak kedvezőtlen demográfiai trendje megállni látszik, mindamellett, hogy a korstruktúra az országos tendenciákhoz hasonlóan az öregedő társadalmat mutatja. Kedvezőek a képzettségi adatok, javuló tendenciája van jövedelmi viszonyoknak. Jellemző a városban a fiatalok elvándorlása is, akik munkalehetőség híján az egzisztenciájuk megteremtéséhez a környező nagyvárosokat választják. Ez a tendencia hozzájárulhat a tovább csökkenő népességszámhoz és a romló korstruktúrához. A város széleskörű kötelező és önként vállalt pénzügyi és természetbeni szociális ellátást nyújt a rászorultaknak (pl. szociális földprogram), valamint aktívan részt vesz a jelentős külterületek mezőgazdasági hasznosításában, pl. szociális szövetkezetei által.

A városban elaprózott a vállalkozási szerkezet, jellemző a mikro- és kisvállalkozások dominanciája. Az iparszerkezetből hiányoznak a magas technológiai színvonalat képviselő ágazatok és jellemzően alacsony a domináns ágazatban, a mezőgazdaságban, a termékek feldolgozottsági foka is. Bár Hajdúnánáson a térségi hatású turisztikai és rekreációs vonzerők jelen vannak (pl. gyógyfürdő, Keleti-főcsatorna, épített környezet és kultúra értékei), alapvetően hiányos a turisztikai intézményrendszer is (TDM rendszer nincs kiépítve). A város jelentős szerepet vállal a helyi gazdaságfejlesztésben, saját márkával (Nánási portéka) és saját pénzzel (Bocskai Korona) segíti a helyi gazdaságot.

Hajdúnánásnak kedvező a gazdaságföldrajzi fekvése három megyeszékhely viszonylagos közelségének köszönhetően, mely számos potenciált jelent mind a gazdaság, mind a turisztika fejlesztéséhez.

A városban aktív a lakosság, kiemelkedően magas civil szervezet működik Hajdúnánáson, akiknek partnerségi együttműködésük van a város vezetésével és aktívan részt vesznek a város közösségi, sport és szociális életében, a városfejlesztésben. .

3.1.2 A város és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezők összefoglaló értékelése - SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
1. Társadalom és települési közösség (1.7. és 1.8. fejezetek)	
<ul style="list-style-type: none"> Javuló tendencia az elvándorlások vonatkozásában Kedvező képzettségi adatok Javuló jövedelmi viszonyok A lakások közműellátottsága és komfortfokozata kedvező Javuló tendencia a bűncselekmények alakulása kapcsán Nagyszámú és aktív civil szféra Helyi lakosok elkötelezettsége a közösségi tevékenységek iránt Hagyományőrzés, sokszínű kulturális tevékenység, közösségi művelődés és mögötte aktív csoportosulás 	<ul style="list-style-type: none"> Kedvezőtlen demográfiai mutatók (alacsony születésszám, magas elvándorlás) Kedvezőtlen korstruktúra, öregedő társadalom A gazdaságilag aktívak aránya alacsony Magas a nyilvántartott álláskeresők száma Magas a hátrányos helyzetű gyermekek aránya a közintézményekben Csökkenő gyereklétszám az óvodában Csökkenő gyereklétszám a középiskolában Öngondoskodási hajlandóság alacsony (inkább segélykérés)
2. Természeti és épített környezet, infrastruktúra (1.12.-1.20. fejezetek)	
<ul style="list-style-type: none"> A természeti környezet állapota jónak mondható, a környezeti terhelés összességében nem magas A vonalas és helyi infrastrukturális hálózat kiépítettsége jó A lakosság infrastrukturális ellátottsága megfelelő Ivóvíz mennyisége, minősége Kedvező közlekedés-földrajzi elhelyezkedés Egyes iparterületekhez ipari vasúti vágány kapcsolódik, az északi iparterületen pedig kiépíthető A belváros rendezett, kulturált képet mutat Lakásépítések aránya kedvezőtlen Légszennyezettség szempontjából kevésbé terhelt területei közé tartozik Tiszta városrészek Körkörös, sugaras településszerkezet Épített környezet (pl. csőszházak, tájház, stb.) Kulturális értékek (pl. Bocskai korona, Csiha malom, stb.) Az egy lakosra jutó közhasználatú zöldterület nagysága kedvező 	<ul style="list-style-type: none"> A helyközi közlekedésben a vasút szerepe elenyésző a buszhoz képest A piachoz kapcsolódó parkoló kapacitások hiánya Helyi tömegközlekedés hiánya, különösen a fürdő vonatkozásában Vasútállomás környezete elhanyagolt Tedéji vasúti megálló korszerűtlen, nincs kerékpártároló A kerékpárosok meghatározó jelenléte ellenére hiányos a kerékpáros infrastruktúra kiépítettsége Hunyadi utca baleseti gócpont Panellakások és környezete nem került felújításra A Keleti főcsatorna megközelítése nehézkes A zöldfelületek területi eloszlása egyenlőtlen, állapotuk hiányos Alacsony a közösségi és szabadidős sport tevékenységekre alkalmas zöldfelületek aránya Játszóterek száma alacsony Porterhelés jelentős a védőerdők hiányosságai miatt Jelentős a hagyományos fűtés szerepe a lakosságnál A mezőgazdasági üzemek okozta környezetterhelés elsősorban Tedéj-en Illegális személtarakók Csapadékvíz befogadók hiánya a város egyes területein

3. Gazdaság és turisztika (1.9. fejezet)

■ Kedvező gazdaságföldrajzi elhelyezkedés a három megyeszékhely vonatkozásában ■ Kiemelkedően magas az iparban-építőiparban foglalkoztatottak száma ■ Agrár ipari park ■ Termelői piac található a településen ■ Állattartás kiemelkedő szerepe a mezőgazdaságban ■ Szociális szövetkezet jelentős száma ■ Könnyűipar hagyománya ■ Vállalkozások, termelő cégek területileg koncentráltak az ipari övezetben ■ Relatív olcsó a rendelkezésre álló munkaerő ■ A piaci szolgáltatások széles köre van biztosítva a városban ■ Térségi szintű rendezvények rendszeresen megszervezésre kerülnek ■ A város termálvize, a fürdő megyehatáron átnyúló turisztikai hatóköre ■ Az önkormányzat helyi gazdaságfejlesztést támogató tevékenysége kiemelkedő ■ Bocskai Korona ■ Nánási Portéka	■ Elaprózott vállalkozási szerkezet, mikro- és kisvállalkozások dominanciája jellemző ■ Viszonylag alacsony vállalkozássűrűség – a működő vállalkozások csökkenő száma mellett ■ A megyei átlagot kétszeresen meghaladó mezőgazdasági vállalkozási arány ■ Az egy lakosra jutó GDP értéke rendkívül alacsony ■ Alacsony a mezőgazdasági termékek feldolgozottsági foka ■ Gyenge minőségű legelők ■ Hiányos a település üzleti infrastruktúrával való ellátottsága (nincs ipari park és inkubátorház) ■ Hiányzó turisztikai intézményrendszer (TDM, szálláshely) ■ A turisztikai szolgáltatások szezonálisitása ■ Térségi hatáson túlnyúló turisztikai attrakció hiánya ■ Városmarketing tevékenység hiánya ■ Hiányzó kapcsolat a vállalkozási és az oktatási szféra között ■ A közfoglalkoztatottságban résztvevők növekvő száma ■ Hiányzó öntözéses gazdálkodás

4. Közfoglalkoztatás és városüzemeltetés (1.10. és 1.11. fejezetek)

■ A pénzügyi és természetben nyújtott szociális ellátások teljeskörűek ■ Számos nem kötelező közfoglalkoztatást vállalt az önkormányzat ■ Hatékonyan működő szociális földprogram ■ A közintézmények energiahatékonysága jelentős része megújult, mely hozzájárul a költségvetés hatékony működéséhez ■ Széleskörű, térségi hatású közművelődési intézményrendszer jelenléte ■ A várost körülvevő térség kiszolgálását biztosító funkciók megléte ■ Hajdúnánási gyógyfürdő ■ Sportlétesítmények magas száma ■ Az óvodai és általános iskolai ellátottság a városban egyenletes ■ Jó ellátottsági egészségügyi szolgáltatások vonatkozásban ■ A város elkötelezett az energetikai fejlesztések iránt, számos közintézmény került megújításra ■ Teljeskörű infrastrukturális ellátottság ■ Nagyszámú önkormányzati bérlet-állomány	■ Mindennapos testnevelés infrastruktúrája hiányos az általános iskolában ■ Alacsony a középiskola kihasználtsága ■ Fejlesztésre szorulnak a középiskolák ■ A közfoglalkoztatás földrajzilag koncentráltan jelennek meg a városban (Belváros) ■ Az önkormányzat befolyása egyes közfoglalkoztatások esetében a megváltozott fenntartói viszonyok miatt korlátozott (pl. köznevelés) ■ Szabadidő közösségi és tömegsport létesítmények hiánya

Lehetőségek	Veszélyek
1. Társadalom és települési közösség	
<ul style="list-style-type: none"> A munkaképes korúak számának növekedése Tehetséggondozás erősítése az iskolákban Piacképes képzések beindítása a fiataloknak Hátrányos helyzetű családokat segítő programok folytatása Közmunkaprogram és egyéb foglalkoztatást segítő programok folytatása A kvalifikált fiatalabb nemzedék helyben tartása településfejlesztési húzóerő lehet Nő a népesség átlagos iskolázottsági szintje A civil szervezetek megerősödnek és a város fejlődésének aktív résztvevőivé válnak Egészségtudatos életmód erősödik A városban tervezett fejlesztésekhez a szükséges források rendelkezésre állnak a köz- és magánszféra számára 	<ul style="list-style-type: none"> Csökken a lakosság létszáma Tovább csökken az általános és középiskolai tanulók száma Tovább nő a hátrányos helyzetű gyermekek száma a városban Halmozottan hátrányos helyzetű rétegek szociális válsága mélyül Az öregedő társadalom problémái felerősödnek (pl. magány, szegénység) A szociális fejlesztések elmaradása a szegregációs folyamatok felerősödéséhez vezet Az önkormányzatok állami forrásai/támogatásai csökkennek Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható A városban tervezett fejlesztések elmaradása a város lakosságmegetartó erejét csökkenti, romlanak az életkörülmények Debrecen és Nyíregyháza dominanciája, elszívó hatása
2. Természeti és épített környezet, infrastruktúra	
<ul style="list-style-type: none"> A kultúrtájak különleges vonzerőt jelentenek a hazai és külföldi turisták számára A természeti értékek társadalmi felértékelődése Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, és termál, valamint a sportturizmus Csökken az idegenforgalom szezonálitása A város vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzív befektetői érdeklődés miatt Növekedik az alternatív, megújuló erőforrásból származó energia előállítása iránti igény A környezetbarát közlekedési módok egyre inkább elterjednek Környezettudatos, környezetvédő gondolkodás elterjedése Környezetterhelő anyagok hasznosítása Kedvező jogszabályi környezet a hulladékgazdálkodásra vonatkozóan A város arculatához illeszkedő beépítések történnek Nő a magánérős építkezések és felújítások száma További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Az energiatüggőség fokozódik A természeti-környezeti értékek (élővizek, növény- és vadállomány) károsodnak az ökológiai szemlélet hiányában A mezőgazdasági üzemek által okozott környezetszennyezés fokozódik Állatállományt veszélyeztető fertőzések Az időjárási viszonyok egyre szélsőségesebbé válnak A globális klímaváltozás hatásaként definiált gyakori szárazság veszélyezteti a helyi gazdálkodók megélhetését A környezetvédelmi és a gazdálkodási érdekek ellentéte, szigorú jogszabályi előírások Fatüzelés arányának további növekedése Illegális hulladéklerakás Illegális hulladékégetés A balesetek száma emelkedik A természetes környezet állapotának romlása A lakosság érdektelensége a környezetvédelemmel szemben Az energetikai beruházások elmaradásával nőnek az épületek fenntartási költségei Illegális hulladéklerakás Illegális hulladékégetés Környezetterhelő ipari létesítmények települnek be a városba A pályázatokhoz szükséges önrész hiánya Uniós pályázati források felhasználása lassú, nehézkes Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei,

Lehetőségek	Veszélyek
	igényei <ul style="list-style-type: none"> Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható
3. Gazdaság és turisztika	
<ul style="list-style-type: none"> A befektetői érdeklődés növekedése a város iránt Az üzleti szféra hálózatosodása erősödik (beszállítói válás) Az önkormányzati és a vállalkozó szféra közötti együttműködés erősödik Elterjednek az alternatív mezőgazdasági tevékenységek A bio mezőgazdasági termékek iránti kereslet növekszik A gazdasági együttműködések (integrátor szervezetek, új típusú szövetkezetek) szerepe felértékelődik A három közeli megyeszékhely (Debrecen, Nyíregyháza és Miskolc) gazdasági potenciálja növekszik Helyi gazdaságfejlesztés jelentősége nő A vendégforgalomban előtérbe kerül a gyógy-, és termálturizmus Csökken a turizmus szezonálisitása A sport, a lovas és horgászturizmus térnyerésének növelése További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Debrecen és Nyíregyháza földrajzi közelsége akadályozza egyúttal a tercierizáció gyors előretörését Turizmus szezonálisitása A kiskereskedelmi tevékenység keresleti és kínálati viszonyai kedvezőtlenül változhatnak a multinacionális kereskedelmi láncok és a jogszabályi változások miatt A gazdasági válság továbbgyűrűző hatásai miatt csökkenhet a befektetői érdeklődés Magyarország és Kelet-Közép-Európa iránt A működő vállalkozások száma tovább csökken A turisztikai tendenciák negatívan alakulnak A vállalkozások versenyképessége csökken Alulképzett, nem piacképes ismeretekkel rendelkező munkaerő a gazdasági fejlődés gátját jelentheti Az üzleti infrastrukturális környezet hiányából adódó komparatív hátrány erősödik a környező városokhoz képest A szakképzett munkaerő a korlátozott munkalehetőségek és a kedvezőtlen jövedelmi viszonyok miatti intenzívebb elvándorlása Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Jogszabályi környezet változásai
4. Köszolgáltatások és városüzemeltetés	
<ul style="list-style-type: none"> A járásközpontok jogköre bővízhet, fejlesztési forrásai növekedhetnek További jelentős pályázati források megjelenése várható 	<ul style="list-style-type: none"> Egyes intézmények vonatkozásában a fenntartó vagy működtető szétválása Jogszabályi változások A csökkenő gyereklétszám hatása az intézmények kihasználtságára és működtetésére is kihat A társadalmi válság elmélyülésével nő a közellátásokat igénylők száma Az önkormányzatok feladat- és hatásköre kedvezőtlenül alakulhat Az önkormányzatok állami forrásai/ támogatásai csökkennek Az önkormányzati bevételek csökkenése miatt a rendelkezésre álló fejlesztési forrásokat a működésre kell fordítani A város nem tudja teljes mértékben kiaknázni a járási központi szerepköréből adódó lehetőségeket Az országos/megyei/járási fejlesztési elképzelések között nem szerepelnek kellő súllyal a város szükségletei, igényei Az európai uniós források tekintetében élesedő verseny várható

3.1.3 A településfejlesztés és rendezés kapcsolata, a fejlesztés területi korlátai és lehetőségei

A 314/2012. (XI.8.) Kormány rendelet rendelkezik a településfejlesztési és településrendezési eszközök tartalmáról és azok összefüggéseiről. A rendelet 3.§ szerint:

- „(4) A koncepció és a településszerkezeti terv egymással tartalmi összhangban készül.
- (5) A stratégia a koncepcióval összhangban, a településszerkezeti terv figyelembevételével kerül kidolgozásra.
- (6) A helyi építési szabályzat a településszerkezeti tervvel összhangban – a tervezett változások időbeli ütemezésének figyelembevételével – készül.”

Hajdúnánás város képviselőtestülete a város építési szabályzatát és szabályozási tervét 2013-ban vizsgálta felül és 22/2013 (VI.30) sz. önkormányzati rendeletével fogadta el. A város legutoljára 2015 márciusában tárgyalta a dokumentum módosítását. Az elmúlt időszakban történt módosítások annak érdekében történtek, hogy jelentősebb fejlesztési területek álljanak rendelkezésre, illetve azok megfeleljenek a városban működő beruházások megvalósítására (gazdasági hasznosításra vagy lakáscélú fejlesztésekre, ill. infrastruktúrák kiépítésére).

A helyzetértékelés alapján **azonosíthatók azok a szükséges módosítások, amelyek által biztosíthatók a tervezett fejlesztések feltételei.** Ezek közül a legnagyobb változást az alábbiak jelentik:

- egyes területek más övezeti, területhasználati kategóriába sorolása,
- vonalas infrastruktúra tervezett nyomvonalának kijelölése,
- építési szabályok módosítása az OTÉK figyelembevételével.

66. táblázat: Hajdúnánás célzott fejlesztések érdekében tett szerkezeti tervének módosításai 2012-2015 között

Név	Változás	Célzott fejlesztés
Tedej Agrártermelő és Szolgáltató Zrt.	36/2012. (X. 18.) Önk. rend.	A hajdúnánási 0182, 0190, 0183/6, 0180/21 hrsz.-ú ingatlanok összevonása és a külterületi út áthelyezése, a szarvasmarha telep egy építési övezetbe történő egyesítése.
Nána-Forg Szolgáltató Kft.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő-testületi Határozat	A Hajdúnánás, Petőfi u. 4758/16 hrsz.ú ingatlan beépíthetőségének növelése, a meglévő övezeti besorolás módosítása.
Bocz-N Forgácsoló és Kereskedelmi Kft.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő-testületi Határozat	A Hajdúnánás, Petőfi u. 4758/11, 4758/17 és a 4758/19 hrsz.ú ingatlanok beépíthetőségének növelése, a meglévő övezeti besoroláson belül.
Tóth László	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő-testületi Határozat	A Hajdúnánás 01073/1, 01073/2 hrsz.-ú ingatlanok mezőgazdasági üzemi területté történő módosítása.
Sörös Sándorné	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő-testületi Határozat	A Hajdúnánás 049/69 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi területté történő besorolása.
Kálmánházi Baromfifeldolgozó Kft.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő-testületi Határozat	A Hajdúnánás 043/1 és 0135/5 hrsz.-ú ingatlanok mezőgazdasági üzemi különleges területté való besorolása.

Név	Változás	Célzott fejlesztés
Sebestyén László	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A Hajdúnánás 1640 hrsz.-ú ingatlan övezeten belüli beépíthetőségének növelése.
Nagy Miklós	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A 1638 és 1639 hrsz.-ú ingatlanok övezeti besorolásának módosítása, beépítésre nem szánt területen belül, csatornából, közterületre, mert a 1643/2 hrsz.-ú ingatlanhoz gépjármű várakozóhelyeket kíván létesíteni.
Agroszoltek Kft.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A Hajdúnánás 049/59 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi területté történő besorolása.
Farm-95 Bt.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A Hajdúnánás 049/70 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi területté való besorolása.
Észak-Hajdúsági Beruházó Zrt.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A szabályozás komplex felülvizsgálata, a meglévő szarvasmarhatelep déli terület részének átsorolása.
Nyak-Ép Kft.	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A beépítésre nem szánt külterületi hajdúnánási 01125/69 hrsz.-ú ingatlan földrészletből kb. 1 ha 1485 m ² alapterület, beépítésre szánt kereskedelmi-gazdasági övezetté történő átsorolása.
Hajdúnánási Béke Mezőgazdasági Szövetkezet	22/2013.(VI.30.) Önk. rend 281/2013. (VI.28.) Képviselő- testületi Határozat	A Hajdúnánás 01106/1, 0997, 01039/2 hrsz.-ú ingatlanoknak Msz-1 mezőgazdasági szántó övezetből különleges beépítésre szánt területté (Gmg) történő módosítása, illetve a Hajdúnánás 0990/4, 0990/9, 0991/60 hrsz.-ú jelenlegi területek tényleges használatának megfelelő különleges beépítésre szánt területté (Gmg) történő besorolása.
Nyaszi Mezőgazdasági Termelő.- Szolgáltató és Kereskedelmi Kft.	24/2014. (X.03.) Önk. rend 296/2014.(X.03.) Képviselő- testületi Határozat	Hajdúnánás 0821 hrsz.-ú ingatlanon a meglévő övezet beépítési százalékának növelése.
Nyakas András	24/2014. (X.03.) Önk. rend 296/2014.(X.03.) Képviselő- testületi Határozat	Hajdúnánás 0824/6 hrsz.-ú ingatlan mezőgazdasági üzemi különleges terület építési övezet átsorolása mezőgazdasági többségben gyep, legelő művelésű terület övezetbe.
Tör-Ing Kereskedelmi és Szolgáltató Kft.	24/2014. (X.03.) Önk. rend 296/2014.(X.03.) Képviselő- testületi Határozat	A 2827 hrsz.-ú ingatlant a meglévő épület további fejlesztése érdekében és a beépíthetőség növelése céljából a fejlesztést megengedő övezeti átsorolás
Tedej Zrt.	24/2014. (X.03.) Önk. rend 296/2014.(X.03.) Képviselő- testületi Határozat	Hajdúnánás-Tedej terület észak-nyugati irányultságú meghatározott gyűjtőút tervezett nyomvonalának áthelyezése a 0171/2 hrsz.-ú útról a 0177 hrsz.-ú útra, illetve Hajdúnánás- Tedej településrész észak-keleti részén lévő lakóterületek védelme érdekében szabályozott "telken belüli védőzóna beruházást gátolókonfliktusának feloldása a beruházások elősegítése érdekében, a 0148/36 és a 0148/46 hrsz.-ú ingatlanok beépítési előírásának módosításával.

Név	Változás	Célzott fejlesztés
Sőrés Sándorné	12/2015. (III.27.) Önk. rend 64/2015.(III. 26.) Képviselő- testületi Határozat	Hajdúnánás 049/69 hrsz.-ú meglévő beépített mezőgazdasági telephely bővítése érdekében a mezőgazdasági üzemi terület bővítése.
MEDICO-PED Szolgáltató Kft.	12/2015. (III.27.) Önk. rend 64/2015.(III. 26.) Képviselő- testületi Határozat	Hajdúnánás 0979/49 hrsz.-ú ingatlan övezeti átsorolása, "Mgy" jelűből "Ksp-lov" jelűbe.

Forrás: Hajdúnánás Önkormányzata

Hajdúnánáson eddig területi korlátok és a lehetőségek hiánya nem akadályozott meg fejlesztéseket, a szerkezeti terv módosításával megfelelően lehetett segíteni a fejlesztéseket. Egyéb potenciális konfliktus a területrendezési eszközökkel kapcsolatosan nem mutatható ki, az önkormányzat a konkrét beavatkozások előkészítésénél továbbra is mindig meg fogja vizsgálni a területrendezési dokumentumok, előírások módosításának szükségességét.

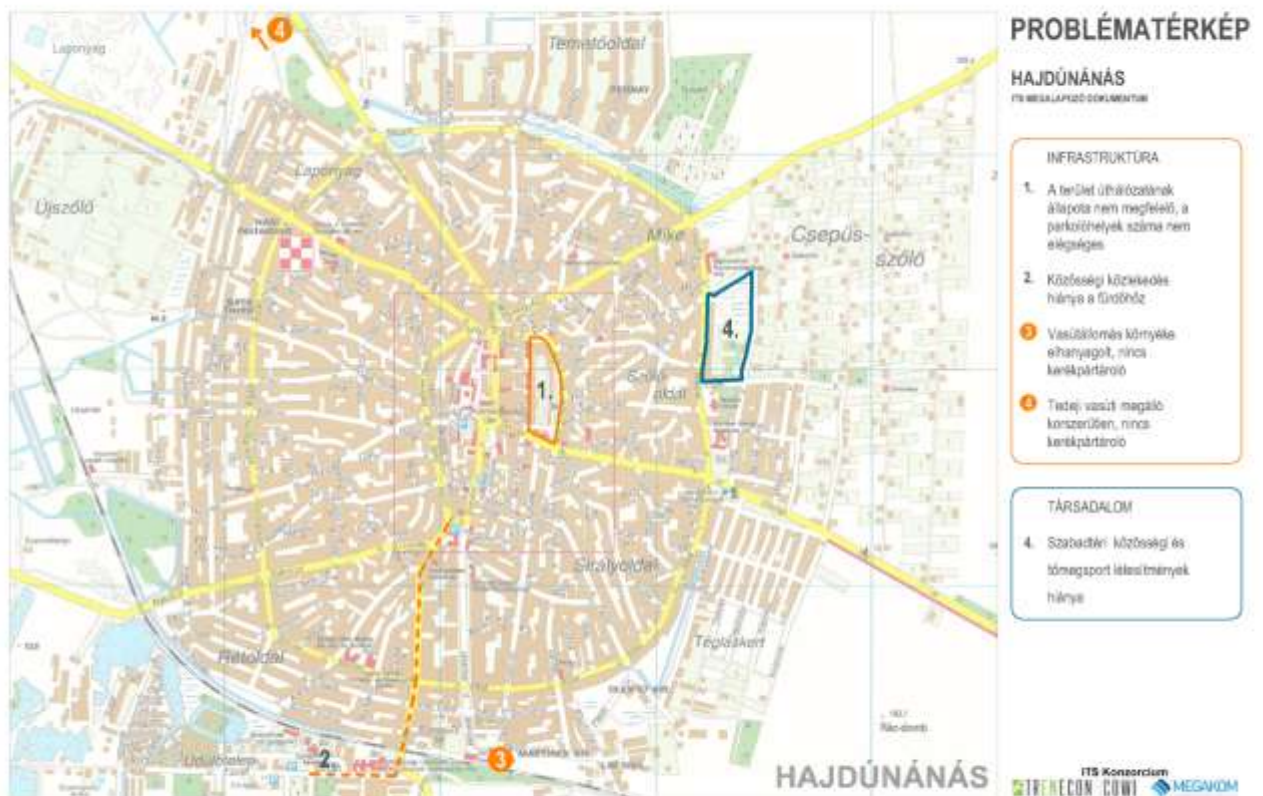

3.2 Problématérkép / Értéktérkép

A probléma- és értéktérkép elkészítése során felhasználásra kerültek a megalapozó vizsgálat helyzetfeltáró részének megállapításai, valamint a lakosságtól érkező vélemények. A fentiekre támaszkodva az ábrázolás során az áttekinthetőség biztosítása végett nem egyenként az összes probléma és értékek, hanem a földrajzilag ábrázolható problémák és értékek kerültek térképi formában kategorizálva bemutatásra.

A térkép alapján megállapítható, hogy a problémák elsősorban társadalmi és infrastrukturális jellegűek, míg az értékek érthető módon a közigazgatási, valamint a természeti és épített környezetre fókuszálnak. Az alábbi táblázat kódjai jelennek meg a lenti térképen.

29. térkép: Problématérkép

30. térkép: Értéktérkép

3.3 Eltérő jellemzőkkel rendelkező településrészek

3.3.1 A településrészek kijelölése, pontos lehatárolása, lehatárolás indoklása

A településrészek (városrészek) kijelölésekor az irányelv az volt, hogy az hézag- és átfedés-mentesen fedje le a város belterületét, valamint, hogy igazodjanak a város speciális településszerkezeti elrendezéséhez, a térszerkezeti adottságokhoz, tradíciókhoz és jelenlegi funkciókhoz. A város sajátos, sugaras-koncentrikus körökből álló struktúrája a folyamatosan kifejlődött mezőgazdasági foglalkozáshoz köthető. A két körutas településszerkezet a hajdúvárosok közül legtisztábban és legnagyobb méretben ugyan Hajdúböszörményben alakult ki, de nem sokkal marad el tőle Hajdúnánás kétfeltes településszerkezete sem. A korábbi IVS-ben megfogalmazottakkal megegyezően Hajdúnánáson 4 településrész határolható le, úgymint

- Belváros,
- Két körút közötti terület,
- Nagykörúton kívüli terület,
- Hajdúnánás-Tedej.

Ahogy a fentiekből kiderül, a városban nem került meghatározásra külterületi városrész. Az alábbi térkép bemutatja a városrészek elhelyezkedését a városban. A térképen az alábbi színkódolás került alkalmazásra.

1. Belváros: Ady Endre körút – Széchenyi körút – Bocskai utca – Bocskai köz – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor körút (**narancssárga**)
2. Két körút közötti terület: az Ady Endre körút – Széchenyi körút – Bocskai utca – Bocskai köz – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor körút és a Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca közötti terület; (**piros**)
3. Nagykörúton kívüli terület: Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca által körülhatárolt területen kívüli terület; (**zöld**)
4. Hajdúnánás-Tedej teljes területe (**világoskék**)

A fejezetben használt adatsorokat a KSH a 2011. évi népszámlálási adatai képezik.

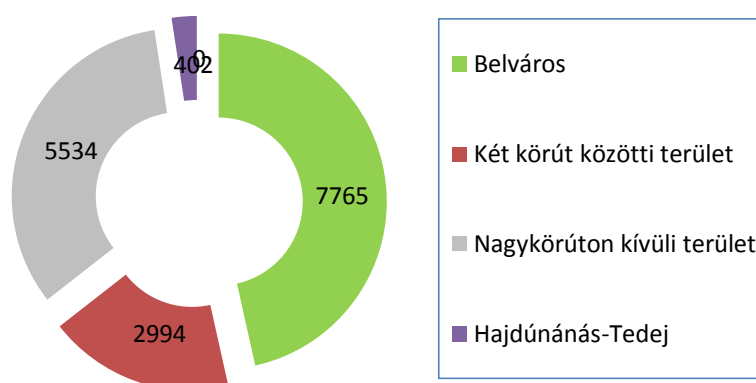
31. térkép: Hajdúnánás városrészei

Forrás: Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal, 2015

A városrészek összehasonlítását (népesség, foglalkoztatottság, gazdasági aktivitás) az alábbi grafikonok szemléltetik.

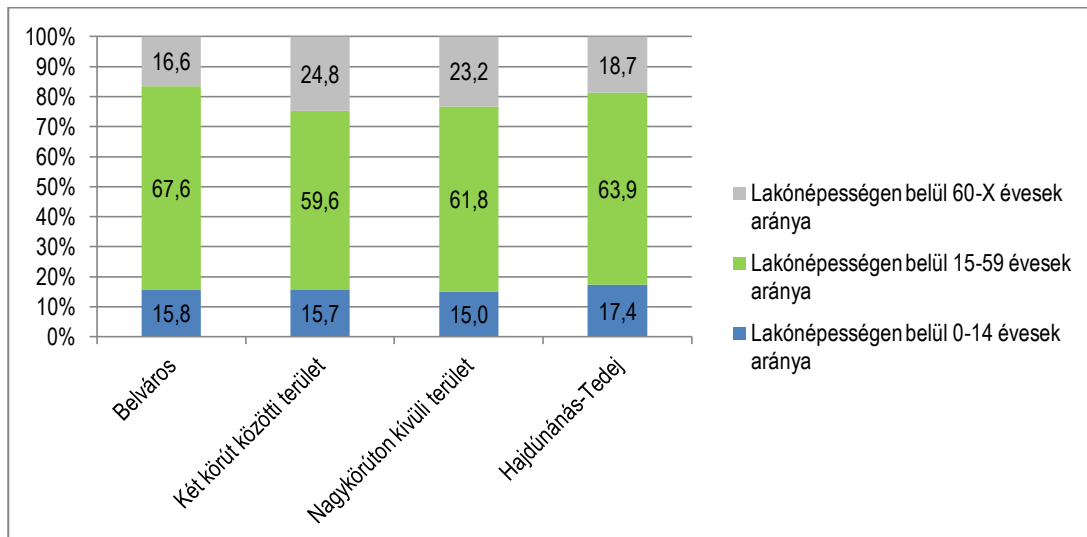
23. ábra: A lakónépesség számának megoszlása Hajdúnánás egyes városrészeiben

Forrás: KSH, 2011

24. ábra: A lakónépesség korcsoportos megoszlása Hajdúnánás városrészeiben, %

Forrás: KSH, 2011

67. táblázat: Gazdasági aktivitás Hajdúnánás egyes városrészeiben, %

	Belváros	Két körút közötti terület	Nagy-körút környéki terület	Hajdúnánás-Tedej
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	15,5	11,5	18,2	34,6
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	58,1	56,5	54,7	53,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	15,4	12,1	12,8	16,3
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	8,0	6,7	7,0	9,2
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességben belül	50,1	57,6	57,0	54,2

Forrás: KSH, 2011, népszámlálás

3.3.2 A településrészek bemutatása

A városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés egyrészt a KSH 2001 és 2011. évi népszámlálási adataira, másrészt a Polgármesteri Hivatal adatbázisára épül. Ezeket egészítettük ki a jelenlegi folyamatokra épülő adatok, tendenciák átfogó bemutatásával annak érdekében, hogy a városrészek adottságait, problémáit, legfontosabb funkcióit, lehetséges kitérési pontjait, illetve felzárkóztatási esélyeit feltárjuk. Ez az alapja annak, hogy megalapozott, egységes településszerkezet kialakítására irányuló stratégiai célrendszert alakítsunk ki.

3.3.2.1. Belváros

A városrész
lehatárolása, története,
szerkezete

Városrész lehatárolása: Ady Endre körút – Széchenyi körút – Bocskai utca – Bocskai köz – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor körút

A legkisebb városrész lehatárolását a térképen a narancssárga szín jelzi az úgynevezett belső körút nyomvonalán.

32. térkép: Hajdúnánás – Belváros térképe

Forrás: Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal, 2015

A Belváros az egykori belső városfal által határolt terület. A lakóépületek ebben a viszonylag sűrűn beépített központi magban helyezkedtek el. Itt épültek a középületek és a templomok is. A református templomot erődfal vette körül, amelynek egy része a sarokbástyával, az eredeti állapot szerint, az előző évtizedben került helyreállításra. A Belvárosban, különösen a központi magban több, építészeti értékű épület található. Napjainkban déli irányból a régi városfal pontos kontúrja már nem követhető.

A belső körút déli része nem vált a Belváros éles határvonalává, tulajdonképpen az állomás felé, a külső körútig is mutat a város szerkezete olyan jeleket, mintha addig tartana a funkcionális városközpont. A városfejlődés jelenlegi dinamikájának fényében kirajzolódik egy dél felé terjedő városközpont képe, északon pedig egy leromlóbb, kevésbé egységes övezet.

Hajdúnánáson a Belvárosi városrész a legsűrűbben beépített övezet, itt élnek és dolgoznak a legtöbben, valamint a városközpontban található a közintézmények jelentős hányada is. A szűk városmag polgári jellegű, szecessziós, eklektikus arculattal. Ebben a városrészben a városkép azonban meglehetősen vegyes: túlnyomórészt az utóbbi évtizedekben épült lakóházak (többlakásos társasházak és tömbházak) és a városrész északkeleti részén elhelyezkedő és

jelentős korszerűsítési igényeket hordozó lakótelep jellemzi. A gépjárműparkolók a telep külső peremén helyezkednek el, az épületek alsó szintjén lévő kisebb tároló helyek jelentős részét kiskereskedelmi üzletként üzemeltetik. A lakótelepi beépítés főleg ebben a körzetben valósult meg az évek során, egy kisebb zárványt hozva létre a város szövetében. A Belvárosban a telepszerű beépítések (melyek telekösszevonásokból származnak) és telkes beépítések spontán fordulnak elő. Jellemzőek a kisméretű apró lakótelepek is. Az épületek magassága változatos: a földszintestől 4 emeletes épületekig tejed.

A Belváros számít a város történelmi magjának, hiszen ez alakult ki a legkorábban, így a legtöbb történelmi jelentőségű épület, emlékmű itt található.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A Belváros **lakónépessége** alig egyhatoda a teljes városénak. A lakók 67,6 százaléka aktív korú, de míg ezen adat változása nem jelentős 2001-hez képest, addig a 0-14-éves korosztály arányának csökkenése és a 60 év feletti korosztály arányának növekedése kiemelkedően magas (mindkét adat 40% körüli változást jelez). A Belváros ezirányú kedvezőtlen korstruktúrája megfelel a város egészében tapasztalható változásnak, valamint az országos trendeknek.

Az **iskolai végzettség** vonatkozásában a városrész mutatói kedvezően (20-30%-os változás) alakultak a 2001-es népszámláláshoz képest. „Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül” mutató értelmében a városban jelentősen javult az aktív korúak között az iskolai végzettségek szintje. Ezen túlmenően a felsőfokú végzettségűek aránya is jelentős javulást mutat a városrészben.

A **lakásállomány** enyhe bővülése mellett jelentősen javult a városrész lakásainak komfortfokozata, jelentősen lecsökkent az alacsony komfort fokozatú lakások, valamint a komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül (mindkét mutató több mint 50%-kal javult). Fontos megjegyezni, hogy az önkormányzati lakások többsége a Belvárosban található. E lakások jellemzően összkomfortosak és komfortosak, kis számban komfort nélküliek. A komfort nélküli lakások egy részét a Dorogi utcán található szociális bérlakások alkotják.

A **foglalkoztatottsági** mutatók kettős képet mutatnak. A 2001-es adatokhoz képest növekedett a munkanélküliek aránya, melyen belül a tartós munkanélküliek számának növekedése közel 50%-os. Ezzel párhuzamosan azonban kedvező irányba változik az aktív korú népességen belül a foglalkoztatottak, illetve a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya. Az iskolai végzettséget érintő kedvező tendenciák összhangban vannak a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányának jelentős javulásával az aktív korúakon belül, közel 40%-os csökkenés következett be.

68. táblázat: Gazdasági aktivitás Hajdúnánás egyes városrészeiben, %

Mutató megnevezése	2011		2001	
	Hajdúnánás összesen*	Belváros	Hajdúnánás összesen*	Belváros
Lakónépesség száma, fő	17063	2994	18055	3317
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya, %	15,6	15,8	19,8	23,7
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya, %	61,9	67,6	61,3	64,6
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya, %	22,6	16,6	18,9	11,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-	15,7	15,5	30,0	22,6

Mutató megnevezése	2011		2001	
	Hajdúnánás összesen*	Belváros	Hajdúnánás összesen*	Belváros
59 évesek) belül, %				
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában, %	11,3	15,7	7,3	13,0
Lakásállomány, db	6940	1328	6801	1283
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya, %	10,1	3,0	26,5	7,2
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül, %	8,2	2,6	23,1	6,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül, %	9,2	8,6	11,7	8,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	39,6	39,3	47,7	42,7
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, %	9,2	9,0	19,6	14,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül, %	55,9	58,1	48,4	55,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, %	39,2	33,0	42,6	34,2
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta), %	13,3	15,4	14,6	14,0
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliség aránya), %	7,2	8,0	6,6	5,4

Forrás: KSH, 2011

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (5 fő) adatait

A városrész infrastruktúrájának, közszolgáltatásainak és funkcióinak jellemzői

A városrész teljes mértékben ellátott infrastruktúrával, távhőellátásba 614 lakás van bevonva. A városrész ad otthont 221 szociális bérlakásnak is, mely lakástámogatási rendszerrel is ki van egészítve. A városrész funkcióellátottságát tekintve jelentősek a gazdasági funkciók (elsősorban kereskedelem). A városban rendezetlen a piac és környezete. A központ északkeleti részén egy paneles technológiával épített lakótelep található, melynek parkolóját a piaci vásárlók is használják. A piac és a lakótelep között átvezető Mártírok útja egyirányúvá lett nyilvánítva, azonban a parkolók átalakítása a haladási iránynak megfelelően még nem történt meg.

Az állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási és rendészeti szolgáltatások a város méretének megfelelően koncentrálódnak a belvárosban az alábbiak szerint:

- Hajdúnánás Városi Önkormányzat
- Hajdúnánási Közös Önkormányzati Hivatal (Hajdúnánás, Folyás, Újtikos, Tiszagyulaháza)
- Hajdúnánási Gazdasági Ellátó Intézmény
- Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központ Hajdúnánási Kirendeltsége
- Hajdú-Bihar megyei Kereskedelmi és Iparkamara Hajdúnánási Iroda
- NAK Agrárkamara Tanácsadó Iroda Hajdúnánás
- Hajdúnánási Polgárőr Egyesület
- Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Hajdúnánás Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hajdúnánás Hivatásos Tűzoltóság

- Hajdúböszörményi Járási Hivatal Járási Népegészségügyi Intézet, Hajdúnánási Járási Hivatal
- Országos Mentőszolgálat Észak-alföldi Regionális Mentőszervezet Mentőállomása
- Turinform Iroda

A város nagyságához mérten itt koncentrálódik a humán közszolgáltatási rendszer is, ami megfelelően működik, adekvát kulturális, oktatási, hitéleti és egyéb társadalmi, közösségi szolgáltatási lehetőségekkel:

- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat, Városi Bölcsőde,
- Hajdúnánási Óvoda Szívárvány Intézményegység
- Bocskai István Általános Iskola, Általános Művészetoktatási Intézmény
- Hajdúnánási Református Általános Iskola és Óvoda
- Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központja
- Segítségélő Élők Otthona
- Móricz Pál Városi Könyvtár és Helytörténeti Gyűjtemény
- Kéky Lajos Városi Művelődési Központ
- Bocskai Filmszínház
- Református Templom
- Római Katolikus Templom
- Baptista Imaház

A városrész orvosi szolgáltatással való ellátása megfelelő, felnőtt és gyermek háziorvosi szolgálat, járóbeteg szakrendelés található itt.

Az elmúlt időszakban felújításra került a szűken vett Belváros: a Köztársaság tér közterülete, a Kossuth utca közterülete, a Dorogi utca és környéke, a Bocskai utca, a Hunyadi utca és a hozzájuk kapcsolódó épületek. Ez a felújítás elsősorban infrastrukturális, homlokzati, épületszerkezeti, energetikai és funkciómegújító volt, melynek köszönhetően közösségi térré változott a Belváros magja. A főtér átalakításával pihenőpark, parkszínpad, emlékművek, homlokzatok és útburkolatok újultak meg, új utcabútorok kerültek elhelyezésre.

A közlekedési funkciók megfelelőek tekinthetők. A városrészben található távolsági buszmegálló, de egyéb tömegközlekedés nem megoldott. A városközpontot elsősorban a jelentős átmenő személyforgalom terheli. Kedvező, hogy nem jelentős a teherforgalom. Közlekedési csomópontként körforgalmi rendszert alakítottak ki a Belvárosban. A körúton belül észak-déli és kelet-nyugati átmenő forgalom működik, ennek központja a körforgalmi csomópont. A városszerkezetből következő keskeny utcák a kétirányú forgalom átvezetésére nem alkalmasak, ezért egyirányú forgalmi rendszer került kialakításra. Ennek szükségessége a megnövekedett forgalom miatt továbbiakban is indokolt lehet. A város főtere rendezett, de nem jellemzi igazi gyalogos tér, csillapított átmenő forgalom. A városrészben nem található kiépített kerékpárút.

A szolgáltatásokat tekintve is elmondható, hogy a legtöbb közszolgáltatási és kereskedelmi kiszolgáló intézmény ebben a néhány utcában kereshető fel.

A városrész gazdasági adottságai

A Városközpontban regisztrált vállalkozásának tevékenységi kör szerinti megoszlását vizsgálva kiderül, hogy a Belváros iparüzési adójának jelentős részét a szolgáltató szektor: bankok, kiskereskedelmi üzletek, közmű szolgáltatók adják, a kiskereskedelmi egységek a Belvárosban sűrűsödnek.

A legjellemzőbb gazdasági tevékenységek az alábbiak a Belvárosban:

- Pénzügyi tevékenység (OTP Bank Nyrt., ERSTE Bank Hungary Zrt., K&H Bank Zrt, Polgári Takarékszövetkezet, Hajdúdorog és Vidéke Takarékszövetkezet)
- Pénzügyi tevékenység
- Szerencsejáték szolgáltatás
- Ruházat gyártása
- Távközlés
- Vezetékes távközlés
- Villamosenergia-szolgáltatás
- Kiskereskedelem
- Kereskedelmi központok
- Szálláshelyek
- Vendéglátó egységek

Városrészi SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
<p>Nagy a közigazgatási, közszolgáltatási intézmények koncentrációja</p> <p>Magas a munkavállalói korú népesség aránya</p> <p>Magas a felsőfokú végzettségűek aránya</p> <p>A Belváros infrastrukturális ellátottsága megfelelő</p> <p>A városrész megközelíthetősége kedvező</p> <p>Relatív alacsony a gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességen belül</p> <p>Magas a kiskereskedelmi egységek és pénzügyi szolgáltatók száma</p> <p>Lakások komfortossága és infrastrukturális ellátottsága jó</p> <p>A közterek, parkok száma és kiterjedése megfelelő</p> <p>Közösségi terek magas száma</p>	<p>Korszerűsítésre váró lakótelep állapota</p> <p>Kedvezőtlen korstruktúra (alacsony a 0-14 éves és magas a 60+ korosztály aránya)</p> <p>Jelentős átmenő személygépkocsi forgalom</p> <p>A zöldterületek minősége (elsősorban a lakótelepeken) részben nem megfelelő</p> <p>Rendezetlen a piac környezete</p> <p>A kerékpárút-hálózat hiánya</p> <p>Játszóterek hiánya</p> <p>A közintézmények általános állapota</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>A helyi vállalkozói szféra megerősödésével a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat bővül</p> <p>Az önkormányzati beavatkozások a magánérős építkezések és felújítások számának növekedését eredményezhetik</p> <p>A város és a városmag központi közigazgatási és közszolgáltatási funkciói tovább erősödnek</p> <p>A város jelentős pénzügyi forrásokhoz jut a Belváros megújítására</p> <p>A tervezett városfejlesztések erősítik a városi funkciókat és javítják a település imázsát, vonzerejét</p> <p>A járási központ kínálta lehetőségek a közösségek megerősödését hozzák (fiatalok, civilek, egyházak stb.)</p> <p>A belföldi turizmus intenzitása és a komplex egészségturisztikai szolgáltatások iránti kereslet növekszik.</p> <p>Nő a belföldi és a külföldi turisztikai kereslet</p>	<p>Az üzletek versenyképessége csökken</p> <p>A fejlesztési források nem lesznek elegendők a Belvárosi területek rehabilitációjára, a tervezett fejlesztések megvalósítására</p> <p>A megye városai között élesedik a verseny a településközpont fejlesztései és a források lehívása tekintetében</p> <p>Csökken a potenciális befektetők érdeklődése a Belvárosi fejlesztések iránt</p> <p>A fiatalok elvándorlása, különösen a felsőfokú végzettségűek körében</p>

3.3.2.2. Két körút közötti terület

A városrész
lehatárolása, története,
szerkezete

Városrész lehatárolása: az Ady Endre körút – Széchenyi körút – Bocskai utca – Bocskai köz – Bartók Béla utca – Bethlen Gábor körút és a Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca közötti terület a térképen piros szín jelzi.

33. térkép: Hajdúnánás – Két körút közötti terület városrész térképe

Forrás: Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal, 2015

A belső és külső városfal közötti valamikor területet ma a Kiskörút és a Nagykörút nyomvonala jelöli ki. A XIX. századig ez a körzet volt a külső telek, ahol a gazdálkodó tevékenységet folytatták a város lakói. A központi városmagot körülölelő területen, az úgynevezett szérűskertekben tartották a haszonállatokat. E szérűskertek fokozatosan épültek be lakóépületekkel. A központba vezető legrövidebb kitaposott utakon alakultak ki a városközpontba vezető utcák, így a kitaposott utak mentén kialakult telektömbök nem formálódtak szabályosakká és egységesekké. Feltáráruk rövidebb, hosszabb zugokat eredményezett. Ezek a sajátos zugok mára már jelentőségüket veszítették, megőrzésük nem szükséges, mivel további telekalakítások, megosztások elképzelhetők a zugok folytatásával, illetve összekapcsolásával. Ebben a városrészben a kezdeti utcavonali beépítés keveredett előkertes beépítéssel, vagyis az épített környezet nem erősíti a karakteres településszerkezetet. A telekszerkezetről meg kell jegyezni, hogy a két körút között az amorf telekformák a jellemzők, sok az elaprózott kisméretű, nehezen beépíthető telek. A kétbeltelkes városmag köré újonnan kialakított lakótelkek övezeti szabályos telekalakításai sablonosak. E területek hozzásimulnak a védett településszerkezethez, mára ez a terület családi házas övezetekké alakult.

A városrész beépítettségét tekintve már sokkal lazább képet mutat: a belső körúthoz közvetlenül kapcsolódó utcákban még nagyvárosias jellegű magas tömb, illetve társasház, míg a körúttól távolodva egyre kisebb, kisvárosias és kertvárosias jellegű, kisebb társas, valamint családi házas övezetek váltják egymást. Egyes házak még őrzik a nyomait a parasztpolgári múltnak.

A városrész demográfiai és szociális jellemzői

A városrész **lakónépessége** közel fele a teljes városénak, s a városi tendenciával egyezően itt is csökkenést mutat a lakosok száma mintegy 3%-al. A lakók 60%-a aktív korú, ami alacsonyabb a városi átlagnál. Ez ugyan enyhe emelkedést mutat 2001-hez képest, de a 0-14-éves korosztály arányának csökkenése és a 60 év feletti korosztály arányának növekedése megfelel a városi és országos tendenciáknak.

Az **iskolai végzettség** vonatkozásában a városrész mutatói kedvezően alakultak a 2001-es népszámláláshoz képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya jelentősen javult. Ezen túlmenően a felsőfokú végzettségűek aránya is határozott emelkedést mutat a városrészben.

A **lakásállomány** enyhe bővülése mellett jelentősen javult a városrész zömében családi házas beépítésű lakásainak komfortfokozata, szignifikáns csökkenés tapasztalható az alacsony komfort fokozatú lakások és a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások arányában. Ezen túlmenően az egyszobás lakások aránya is számottevően csökkent.

A **foglalkoztatottsági** mutatók kettős képet mutatnak. Egyrészt a képzettségi adatok javulásával együtt enyhe emelkedést mutatnak a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők arányai a városrészben. Másrészről ugyan csökkent a munkanélküliek aránya a 2001-es adatokhoz képest, a tartós munkanélküliek aránya azonban növekedett.

69. táblázat: Hajdúnánás – Két körút közötti terület városrész adatok (KSH)

Mutató megnevezése	2011		2001	
	Hajdúnánás összesen*	Két körút közötti terület	Hajdúnánás összesen*	Két körút közötti terület
Lakónépesség száma, fő	17063	7765	18055	8001
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya, %	15,6	15,7	19,8	17,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya, %	61,9	59,6	61,3	58,4
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya, %	22,6	24,8	18,9	24,1
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	15,7	11,5	30,0	27,6
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában, %	11,3	12,7	7,3	7,5
Lakásállomány, db	6940	3277	6801	3108
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya, %	10,1	10,0	26,5	28,1
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül, %	8,2	7,8	23,1	25,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül, %	9,2	8,7	11,7	11,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	39,6	38,5	47,7	46,6

Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, %	9,2	6,9	19,6	18,1
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül, %	55,9	56,5	48,4	48,7
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, %	39,2	42,2	42,6	47,5
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta), %	13,3	12,1	14,6	12,5
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya), %	7,2	6,7	6,6	6,1

Forrás: KSH, 2011

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (5 fő) adatait

A városrész infrastruktúrájának, közszolgáltatásainak és funkcióinak jellemzői

A városrész infrastruktúra ellátottsága kedvező, a 2001-es adatokhoz képest, ami részben a lakások komfortfokozatának emelkedésében is megmutatkozik. A városrészben 46 szociális bérlet található.

A városrész funkcióellátottságát tekintve jelentősek a közszolgáltatási funkciók. A város nagyságához mérten itt található ezen szolgáltatások másik gócpontja, oktatási és szociális intézményeivel:

- Hajdúnánási Óvoda Eszterlánc Intézményegysége
- Hajdúnánási Óvoda Gyermekkert Intézményegysége
- Hajdúnánási Óvoda Napsugár Intézményegysége
- Bocskai István Általános Iskola, Általános Művészetoktatási Intézmény
- Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium, Szakközép-, Szakképző Iskola és Kollégium (Gimnázium és Szakközép Iskola)
- Kollégium
- Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat
- Városi Bölcsőde
- Hajdúnánási Református Egyházközség Idősek Otthona és Szociális Gondozási Központja
- Tevékeny Gondozási Szolgálat (szenvedélybetegek nappali ellátása)
- Hajdúsági Görög Katolikus Gyermekvédelmi Központ állami gondozású gyermekek lakásotthonai (8 db)

A városrészben orvosi ellátást mindössze a Városi Tüdőgondozó nyújt, orvosi rendelő itt nem található.

Állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási és rendészeti szolgáltatások a Két körút közti városrészben nincsenek jelen.

A városrészben méretéhez képest mindössze 4 közösségi tér található:

- Aranyszalma Alkotóház
- Hajdúnánási Tájház
- Jehova Tanúi Királyságterme
- Somorjai László Városi Sportcsarnok

Ahogy a város egészében, itt sincs tömegközlekedés és kiépített kerékpárút. A városrész elérhetőségét 5 távolsági buszmegálló biztosítja.

A városrész gazdasági adottságai

A Két körút közti városrészben elsősorban ipari termelés, forgácsolás; közúti teherszállítás; péktermékek gyártása; szolgáltatási tevékenység; mezőgazdasági szolgáltatás, kereskedelem; húsfeldolgozás, tartósítás, kereskedelem; vezetékes távközlés és villamos energiaszolgáltatás jellemző. A városrészben a jelentősebb iparüzési adót fizető vállalkozások és profiljuk az alábbi:

- az ipari termelés terén aktív, forgácsolást végző Műforg Ezredév Kft.;
- az építőiparban és szolgáltatások terén működő Hajdúnánási Építőipari és Szolgáltató Kft., valamint
- a közúti teherszállítást végző Molnárfi Sándor Csaba.

Jelentős még a kereskedelmi tevékenység, amely főként kiskereskedelmi üzletek formájában van jelen ebben a városrészben. A vendéglátó ipari egységek száma alacsonynak mondható.

Városrészi SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
<p>Magas a közszolgáltatási intézmények koncentrációja</p> <p>Magas a felsőfokú végzettségűek aránya</p> <p>Városi szinten is kimagaslóan alacsony a Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül kedvező</p> <p>Családi házas, élhető környezet</p> <p>Lakások komfortossága és infrastrukturális ellátottsága jó</p> <p>A városrész megközelíthetősége kedvező</p> <p>Relatív alacsony a gazdaságilag nem aktív népesség aránya lakónépességben belül</p> <p>Megfelelő a városrész kiskereskedelmi egységekkel való ellátottsága</p>	<p>A városi átlagnál alacsonyabb az aktív korúak aránya</p> <p>Kedvezőtlen korstruktúra (alacsony a 0-14 éves és magas a 60 – korosztály aránya)</p> <p>Alacsony a városrész ellátottsága közösségi terekkel</p> <p>A kerékpárút-hálózat hiánya</p> <p>Játszóterek hiánya</p> <p>A közintézmények általános állapota</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>A tervezett városfejlesztések erősítik a városi funkciókat és javítják a városrész vonzerejét</p> <p>A helyi vállalkozói szféra megerősödésével a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat bővül</p> <p>Az önkormányzati beavatkozások a magánérős építkezések és felújítások számának növekedését eredményezhetik, ami együtt jár az épített környezet fejlesztésével</p> <p>A közösségek megerősödése közösségi terek kialakítását hozza magával</p>	<p>A fiatalok elvándorlása, különösen a felsőfokú végzettségűek körében</p> <p>A vállalkozások versenyképessége csökken</p> <p>A megye városai között élesedik a verseny a településközpont fejlesztései és a források lehívása tekintetében</p> <p>Csökken a potenciális befektetők, vállalkozók érdeklődése a városrészben megvalósítható fejlesztések iránt</p>

3.3.2.3. Nagykörúton kívüli terület

A városrész
lehatárolása, története,
szerkezete

A városrész lehatárolása: Magyar utca – Attila utca – Baross utca – Honfoglalás utca – Árpád utca által körülhatárolt területen kívüli terület (a térképen zöld szín jelzi).

34. térkép: Hajdúnánás – Nagykörúton kívüli terület városrész térképe

Forrás: Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal, 2015

Ebben a városrészben szabályos telekosztások mellett főként egylakásos családi házak állnak. Ennek oka a városrész történetében rejlik: miután az ún. szérűskertek lakóterületté alakultak át (két körút közötti terület), a város keleti és nyugati szegélyén szőlőskerteket alakítottak ki, melyekben lakóépület csak kevés épült. A városszerkezetet ebből kifolyólag sablonos, szabályos telekosztások, mechanikusan kialakított telekstruktúra jellemzi, elaprózott lakótelek nem jellemző. A külterületek szántóföldjei, legelői mára részben lakó, részben ipari övezetté váltak.

A négylakásos társasházak építését ugyan a helyi építési szabályzat megengedte a városrészben, ennek ellenére ilyen beépítés nem történt, amivel sikerült megőrizni az eddigi épített környezethez illeszkedő arculatot. A kertvárosias és a falusias lakóterületek közötti különbséget elsősorban a telkek nagysága, valamint a közművesítés szintje jelzi. A városrészben máig található néhány olyan kisebb zárvány, amelyek kiterjedése nem jelentős, néhány háznyi csupán. A falusias lakóterületen jellemzően csak részlegesen épültek ki a közművek, ami kevésbé teszi vonzóvá a városnak ezeket a területeit.

A zöltség és gyümölcsös kertek mellett megjelentek itt a kis- és középvállalkozó réteg telephelyei is (mezőgazdasági feldolgozó és ipari termelő üzemek), az iparüzési adó ebben a városrészben a legmagasabb. A városrész jellegzetessége a turizmus, hiszen itt helyezkedik el a termálfürdő, és a hozzá közel eső részeken a szálláshelyek magas sűrűsége jellemző.

A városrész demográfiai
és szociális jellemzői

A városrész **lakónépessége** közel egyharmada a városénak. Bár az aktív népesség aránya megfelel a városi átlagnak, addig mind a 0-14, mind a 60-X korosztály arányai kedvezőtlenek városi viszonylatban és a 2001-es városrészi adatok szintjén is.

Az **iskolai végzettség** vonatkozásában a városrész mutatói kedvezően alakultak a 2001-es népszámláláshoz képest. A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya a 2001-es adatokhoz és a városi átlaghoz képest is jelentősen javult. Bár a felsőfokú végzettségük

aránya elmarad a városi átlagtól, a 2001-es adatokhoz képest ez jelentős javulást jelent (több mint 60%!).

A **lakásállomány** enyhe bővülése mellett kiemelkedő mértékben javult a városrész infrastrukturális ellátottsága, jelentősen javult az itt található lakások komfortfokozata, jelentősen lecsökkent az alacsony komfort fokozatú lakások aránya és a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül.

A városrész **foglalkoztatottsági** mutatói kedvezően alakultak a 2001-es népszámlálást követően. Bár az adatok többsége némileg kedvezőtlenebb a városi átlagnál, kivétel nélkül javulást mutatnak. Kiemelkedő mértékben javult a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, hiszen ez kevesebb, mint a felére csökkent. A munkanélküliek aránya is csökkent és a városi átlag alatti.

70. táblázat: Hajdúnánás – Nagykörúton kívüli terület városrész adatok (KSH)

Mutató megnevezése	2011		2001	
	Hajdúnánás összesen*	Nagykörúton kívüli terület	Hajdúnánás összesen*	Nagykörúton kívüli terület
Lakónépesség száma, fő	17063	5534	18055	5880
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya, %	15,6	15,0	19,8	20,6
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya, %	61,9	61,8	61,3	63,3
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya, %	22,6	23,2	18,9	16,2
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	15,7	18,2	30,0	33,2
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában, %	11,3	8,2	7,3	5,0
Lakásállomány, db	6940	2022	6801	1976
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya, %	10,1	10,6	26,5	28,2
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül, %	8,2	8,8	23,1	26,3
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül, %	9,2	8,1	11,7	10,1
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	39,6	40,1	47,7	51,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, %	9,2	10,3	19,6	22,5
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül, %	55,9	54,7	48,4	45,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, %	39,2	38,0	42,6	39,7

Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta) , %	13,3	12,8	14,6	17,4
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya) , %	7,2	7,0	6,6	7,2

Forrás: KSH, 2011

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (5 fő) adatait

A városrész
infrastruktúrájának,
közszolgáltatásainak és
funkcióinak jellemzői

A városrész belterületi részén a közművesítés teljeskörűen megoldott.

A városrész funkcióellátottságát tekintve jelentősek a gazdasági funkciók (elsősorban vendéglátás és turisztikai szolgáltatás), míg az állami, igazgatási, hatósági, igazságszolgáltatási és rendészeti szolgáltatásokat a Hajdúnánási Rendőrkapitányság képviseli a városrészben.

A közösségi szolgáltatások száma alacsony, elsősorban a turisztikai attrakciók jelennek itt meg fürdő és sportszolgáltatások formájában:

- Kendereskert Pásztorhagyományok bemutató gazdaság, kiállító tér
- Hajdúnánási Gyógyfürdő
- Városi Sporttelep
- Vízisport tó, Gyógyfürdő területén
- Sportlétesítmények Gyógyfürdő területén
- Skate pálya, Liget
- Martinek Lovasudvar

A városrészen jelen van még a szociális ellátó rendszer néhány intézménye is, úgymint

- Hajdúnánási Óvoda, Gesztenyevirág Intézményegysége
- Bocskai István Általános Iskola, Általános Művészetoktatási Intézmény
- Hajdúnánási Humán Szolgáltató Otthon (2 db)
- Napfény Idősek Gondozóháza
- Hajdúsági Görög Katolikus Gyermekvédelmi Központ állami gondozású gyermekek lakásotthonai

A városrészben tömegközlekedés nincs, a közúti elérhetőséget 1 db távolsági buszmegálló biztosítja. A személyi közlekedést lebonyolító autóbuszjárat megtartására és bővítésére van igény (pl. buszfordulók kialakítása) illeszkedve a város gyógyturizmus területén tervezett fejlesztésekhez. A gyógyfürdő közvetlen környezetének elérését biztosítaná az autóbusz közlekedést rendszeressé tétele. Ez megoldaná a városközpont és gyógyfürdő, valamint az itt elhelyezkedő városi sportterület kapcsolatát is. E feladatokat és a megoldási javaslatokat a város a településrendezési tervei is tartalmazzák.

A városrészben nem található kiépített kerékpárút.

A külső körút a városon átmenő megnövekedett teherforgalmat már nem tudja megfelelő biztonsággal átvezetni, ezért elsősorban a Dorogi út és a Tiszavasvári utak között a várost külső íven elkerülő út kialakítása tervezett. A rendszemek részei a Dorogi és Balmazújvárosi utakat összekötő külterületi utak, mivel ennek mentén alakulnak ki a gazdasági területek, illetve az üdülő területet délről övező elkerülő út is a Görbeházi út csatlakozásánál ér véget. Ez utóbbi fontos a Fürdő utca egyre sürgetőbb kiváltása miatt is. Felmerült az igény a város tradicionálisan kialakult körutas rendszeréhez illeszkedő úthálózat fejlesztésére, egy új, a várost elkerülő külső körút kialakítására.

A közlekedési rendszernek része a város déli és nyugati peremén megépített vasútvonal is (Debrecen-Tiszalöki vasút), melynek fejlesztése szükséges a személy és teherszállítási igényekhez illeszkedően, melyhez 1 vasútállomás és 1 vasúti megálló kapcsolódik.

A városrész gazdasági adottságai

A városrész jelentős nagyságú igazgatási területtel rendelkezik. A gyógyfürdő közvetlen környezetében problémát jelent a Balmazújvárosi úttól nyugatra kialakult ipari terület. Az itt található mezőgazdasági üzem problémát jelenthet a gyógyhelyé nyilvánítás miatt.

A városrészben felhagyott temető található, melynek hasznosítása még nem megoldott (kegyeleti park legyen-e, vagy lazán beépíthető különleges idegenforgalmi terület).

A városrész a **gyógyfürdő** jelenléte kapcsán jelentős üdülőterületi résszel rendelkezik. Ide ékelődik az időközben megszűnt téglagyár területe, ami még szintén rendezésre vár.

A városrészen 3 benzinkút működik.

A fentiek kapcsán fontos a városrész több funkciójának elkülönítése, mint pl. gazdasági, turisztikai és lakossági.

A városrészben az alábbi **iparágak**, vállalkozási területek vannak jelen, mindazonáltal, hogy a városban és a városrészben sem található ipari park:

- Kőolaj, földgáz kitermelés
- Lisztgyártás, kereskedelem
- Légtechnikai berendezések gyártása
- Géplakatos, fémszerkezetgyártás, építőipar
- Egyéb szárazföldi szállítás
- Növénytermesztés, kereskedelem
- Vashulladék kereskedelem
- Építőipari tevékenység
- Mezőgazdasági szolgáltatás, kereskedelem
- Húsfeldolgozás, tartósítás, kereskedelem
- Növénytermesztés

A városrészben **jelentősebb iparüzési adót fizető vállalkozások** és profiljuk:

- Hajdú Gabona Zrt. lisztgyártás Búzafood 97 Kft. mezőgazdaság
- Ventifilt Légtechnikai Zrt.
- légtechnikai berendezések gyártása
- Lac-Hús Ipari és Kereskedelmi Kft.
- húsfeldolgozás
- Prónay Sándor építőipar

A szálláshelyek jellemzően ebben a külső városrészben, a Termálfürdő környéki területen találhatóak, míg a kiskereskedelmi egységek száma közel hasonló arányban a város mindkét belső övezetében is jelen vannak. A vendéglátó ipari helyek száma, megfelelve a turisztikai

igényeknek, e városrészben a legmagasabb. A pontos adatok városrészi bontásban a 1.9. fejezetben találhatóak.

Városrészi SWOT elemzés

Erősségek	Gyengeségek
<p>Turisztikai attrakciók megléte (fürdő, lovarda)</p> <p>A gazdasági funkciók erős jelenléte</p> <p>Vállalkozások magas száma</p> <p>Szálláshelyek magas száma</p> <p>Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül kedvező</p> <p>Családi házas, élhető környezet megléte</p> <p>Lakások komfortossága és infrastrukturális ellátottsága jó</p> <p>A városrész megközelíthetősége kedvező</p> <p>Megfelelő a városrész kiskereskedelmi egységekkel való ellátottsága</p> <p>Alacsony munkanélküliségi ráta</p> <p>Közvetlen vasúti kapcsolat</p> <p>Autóbuszjárat megléte a városközpontba</p>	<p>Romló tendencia az aktív korúak aránya tekintetében</p> <p>Kedvezőtlen korstruktúra (alacsony a 0-14 éves és magas a 60 – korosztály aránya)</p> <p>Alacsony a városrész ellátottsága közösségi terekkel</p> <p>Közösségi szolgáltatások száma alacsony</p> <p>Alacsony a közszolgáltatási intézmények koncentrációja</p> <p>A teherforgalom magas aránya</p> <p>A tömegközlekedési feltételek fejlesztésre szorulnak</p> <p>A felhagyott temető új funkcióval való megtöltése nem megoldott</p> <p>A felhagyott téglagyár területrendezése nem megoldott</p> <p>A kerékpárút-hálózat hiánya</p> <p>Ipari park hiánya</p> <p>Játszóterek hiánya</p> <p>A közintézmények általános állapota megújításra szorul</p>
Lehetőségek	Veszélyek
<p>Az önkormányzati beavatkozások a magánérs építkezések és felújítások számának növekedését eredményezhetik, ami együtt jár az épített környezet fejlesztésével</p> <p>Várost elkerülő út építése</p> <p>Gyógyhelylé nyilvánítás</p> <p>A városrész funkcióinak elkülönítése</p> <p>Vállalkozások számára és egyéb gazdaságfejlesztésre elérhető források nőnek</p> <p>Közösségi terek fejlesztése</p> <p>A helyi vállalkozói szféra megerősödésével a kereskedelmi és egyéb szolgáltatási kínálat bővül</p> <p>A tervezett városfejlesztések erősítik a városi funkciókat és javítják a városrész vonzerejét</p> <p>A városrészen belül a gazdasági és lakófunkciók elkülönülnek</p> <p>Turisztikai, pl. kerékpáros turisztikai, szálláshely fejlesztések</p>	<p>Csökkennek a turisztikára elérhető források</p> <p>A fiatalok elvándorlása, különösen a felsőfokú végzettségűek körében</p> <p>A vállalkozások versenyképessége csökken</p> <p>A megye városai között élesedik a verseny a településközpont fejlesztései és a források lehívása tekintetében</p> <p>Csökken a potenciális befektetők, vállalkozók érdeklődése a városrészben megvalósítható fejlesztések iránt</p> <p>A szükséges turisztikai fejlesztések elmaradnak a források szűkülése miatt</p>

A városrész
lehatárolása, története,
szerkezete

3.3.2.4. Hajdúnánás - Tedej

A városrész lehatárolása: Hajdúnánás-Tedej teljes területe (a térképen kék szín jelzi).

35. térkép: Hajdúnánás – Tedej városrész térképe

Forrás: Hajdúnánás Polgármesteri Hivatal, 2015

Hajdúnánás legtávolabbi városrésze, mintegy 8 km-re fekszik a Hajdúnánás központjától. A várostól különálló, valaha önálló falu ma is egy határozottan elkülönült terület egység. Tedej önálló településként ma is megállná a helyét, akár az állandó lakosok számát nézve, akár az iparüzési adóbevételt tekintve. Tedej sajátossága, hogy kétszer nagyobb iparteleppel rendelkezik, mint amekkora területen lakják. Utcáit nagy kertkapcsolattal rendelkező családi házak alkotják. Hosszú évszázadokra visszatekintő múlttal rendelkezik a mindössze 11 utcából álló városrész.

Tedejt először írott források 1310-ben említik, de a neve egy birtokosztozzkodási perben nem mint Tedej, hanem mint Tegey szerepel. A falucska egész történelme során a GutKelet-Báthory család birtokának volt részjórésze. Bár írás nem bizonyítja, a mongolok támadását e település sem élte túl. A megmaradt gyér lakosság csak fokozatosan erősödött és gyarapodott. 1629-ben történt a „Nánás városnak a birtokba iktatása”. Tedej mindig is különálló egysége volt a városnak, valamennyi történelmi kor rajta hagyta bélyegét. Az 1950-es években ebbe a rossz helyzetű városrészbe telepítették ki a kuláknak tekintett családokat.

A városrész mai életét alapvetően meghatározzák az itt kialakult mezőgazdasági központok, melyek jelentős munkáltatónak számítanak, nem csupán a helyben lakók számára.

A városrész demográfiai
és szociális jellemzői

A városrész **lakónépesége** töredéke teljes városnak, mindössze 2%-a. A lakosság korösszetétele kedvezően alakult. Az itt lakók 63,9 százaléka aktív korú. A 0-14-éves korosztály aránya csökkent ugyan 2001 óta, de még mindig magasabb az értéke, mint a városi átlag. A 60

év feletti korosztály aránya – megfelelően a tendenciáknak – nőtt, de még mindig kedvezőnek számít városi viszonylatban.

Az **iskolai végzettség** vonatkozásában a városrész mutatói kedvezőtlenül állnak, annak ellenére, hogy jelentősen javultak 2001-hez képest. Mind a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya, mind a felsőfokú végzettségűek aránya is jelentős javulást mutat a városrészben, mindamelllett, hogy elmaradnak a városi átlagtól.

A **lakásállomány** a városban egyedülálló módon csökkent és a lakások komfortfokozatát mutató számok is kedvezőtlenül alakultak. Egyaránt nőtt az alacsony komfort fokozatú lakások és a komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya.

A városrész **foglalkoztatottsági** mutatói némileg kedvezőtlenebbül alakultak a 2001-es népszámlálást követően. Bár javult a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya (csökkent mindkét adat), de ez még mindig meghaladja a városi átlagot. A munkanélküliek és a tartós munkanélküliek aránya is jelentősen növekedett a vizsgált időszakban.

71. táblázat: Hajdúnánás – Tedej városrész adatok

Mutató megnevezése	2011		2001	
	Hajdúnánás összesen*	Hajdúnánás- Tedej	Hajdúnánás összesen*	Hajdúnánás- Tedej
Lakónépesség száma, fő	17063	402	18055	461
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya, %	15,6	17,4	19,8	20,8
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya, %	61,9	63,9	61,3	64,4
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya, %	22,6	18,7	18,9	14,8
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	15,7	34,6	30,0	53,9
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebbek arányában, %	11,3	3,4	7,3	2,5
Lakásállomány, db	6940	146	6801	150
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya, %	10,1	8,2	26,5	7,3
A komfort nélküli, félkomfortos és szükségülakások aránya a lakott lakásokon belül, %	8,2	6,5	23,1	6,2
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül, %	9,2	9,4	11,7	11,0
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül, %	39,6	42,4	47,7	48,5
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül, %	9,2	18,7	19,6	30,0
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül, %	55,9	53,5	48,4	53,9

Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya, %	39,2	33,6	42,6	37
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta) , %	13,3	16,3	14,6	12,9
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya) , %	7,2	9,2	6,6	7,5

Forrás: KSH, 2011

* Az oszlop tartalmazza a lakcím nélküli hajléktalanok (5 fő) adatait

A városrész infrastruktúrájának, közszolgáltatásainak és funkcióinak jellemzői

Tedejen a lakott területen kiépítésre került a víz és áram hálózat, és a gázellátás is biztosított. A városrészen csatornázás nincs. Ezen túlmenően közszolgáltatások hiányoznak a területről, ami jelentősen csökkenti a lakóhelyként való értékét ennek a városrésznek, hiszen mindössze az alábbi közösségi, szociális és kulturális igényeket szolgáló intézmények találhatók:

- Hajdúnánási Óvoda, Hétszínvirág Intézményegysége
- Integrált Községi Szolgáltató Tér
- Tedej Lovarda
- labdarúgó pálya

A fenti, sportolásra alkalmas intézmények az egész városban lakók igényit is kiszolgálják.

Az orvosi ellátás megfelelő, háziorvosi rendelő és fogorvosi rendelő is van a városrészben.

A lakások egy része az állattartó telepek rossz minőségű szolgálati lakásaiból került át a most ott élők tulajdonába. Nem csupán e lakások minősége, de a szolgáltatási és ellátási hiányosságok miatt is jelentős a függés a város központi területeitől. A városrészben nem található kiépített kerékpárút.

A városrész közúton jól megközelíthető, a távolsági busznak 2 megállója is van, valamint a városrész 1 vasúti megállóval is rendelkezik.

A városrész gazdasági és környezet adottságai

A városrészben jelentősebb iparüzési adót fizető vállalkozások és profiljuk:

- Tedej Zrt. (mezőgazdaság)
- Északhajdúsági Beruházó Zrt. (építőipar)

A városrészben található az Agrár Ipari Park, melyek jelentős gazdasági potenciált jelentenek mind a városrész, mind a város egészére nézve.

A jellemzően gazdasági-ipari jellegű beruházások miatt vannak feszültségek a Tedejen élők és az ott tevékenykedő piaci szereplők között. A terület szarvasmarha és sertéstelepei, a víz és csatornázási problémák jelentős környezeti terhelést jelentenek.

A városrészen a kiskereskedelmi üzletek és vendéglátóhelyek száma megfelel a lakosság számának.

Városrészi SWOT
 elemzés

Erősségek	Gyengeségek
A gazdasági funkciók erős jelenléte, vállalkozások számának magas aránya Sportolásra alkalmas terek megléte (focipálya, lovarda) Kedvező demográfiai korösszetétel Közvetlen vasúti kapcsolat A városrész megközelíthetősége megfelelő Megfelelő a városrész kiskereskedelmi egységekkel való ellátottsága Agrár ipari park jelenléte	A lakásállomány gyenge színvonala A munkanélküliek és a tartós munkanélküliek aránya magas Alacsony a városrész ellátottsága közösségi terekkel Alacsony a városrész infrastrukturális ellátottsága A kerékpárút-hálózat hiánya Mezőgazdasági tevékenységből adódó környezeti terhelés Játsszóterek hiánya A közintézmények általános állapota
Lehetőségek	Veszélyek
Javuló tendencia az iskolai végzettségek vonatkozásában Közösségi terek fejlesztése, közösségfejlesztés Nő a vállalkozások számára elérhető források aránya A város- és infrastruktúra-fejlesztésre elérhető források javíthatják az itt élők életkörülményeit	Tovább csökken a lakások komfortfokozata, mely tovább rontja a lakosok életkörülményeit A foglalkoztatottsági mutatók romlása A fiatalok elvándorlása, különösen a magasabb iskolai végzettségűek tekintetében A városrészben vállalkozások versenyképessége csökken, ami tovább rontja az itt élők lehetőségeit

3.3.3 Szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolása, térképi ábrázolása, helyzetelemzése

Az integrált településfejlesztési stratégia városrészekre vonatkozó elemzése alapján egyértelműen kirajzolódnak a városnak azok a területei, amelyek a hátrányos helyzetű lakosságot jelentős számban tömörítik, azaz ahol a lakosság társadalmi helyzete és a környezet fizikai állapota a legrosszabb. Jelen fejezet célja, hogy beazonosítsa azokat a kisebb terület egységeket, amelyek kedvezőtlen adottságai miatt területi szegregációval veszélyeztetettek.

Területi alapú szegregáció azt a jelenséget, amikor egy településen a különböző társadalmi rétegek, etnikai csoportok stb. lakóhelye erősen elkülönül egymástól. A szegregáció állandósítja a jövedelmi viszonyokat, a települési infrastruktúra, és a különböző szolgáltatásokhoz való hozzáférés egyenlőtlenségeit. Tágabb értelemben véve a szegregáció különféle státuszú rétegeket is érinthet, azaz térben elkülönülhetnek mind az alacsonyabb státuszú (pl. telepek), mind a magasabb státuszú (pl. lakóparkok) területek lakói. A magasabb státuszú lakosság elkülönülése sem nevezhető kedvező folyamatnak, azonban a társadalmi kár, amelyet önmagában okoz össze sem hasonlítható az alacsonyabb státuszú lakosság elkülönülésével. Ennek megfelelően a szegregáció fogalma alatt a továbbiakban kizárólag az alacsony társadalmi státuszú családok koncentrált együttélését értjük. A szegregáció egy önmagát felerősítő folyamatot indít el. A tehetősebb rétegeknek a leromlott területekről való elköltözésével növekszik a hátrányos helyzetűek aránya egy adott közösségben, amely a társadalmilag mobilabb állampolgárok további elvándorlását eredményezi; mindez tovább fokozza az egyenlőtlenségeket.

A leromlott területek lehatárolását segítő ún. szegregációs mutatót határozott meg a KSH, „A legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők” és „A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül” mutatókból. A KSH ezen szegregációs mutató területi koncentrációját vizsgálta 30, illetve 35%-os határértéken (szemben a korábbiakkal, amikor 50%-ban volt ez a koncentráció meghatározva). Szegregáció ott mutatható ki, ahol ezen mutatók vonatkozásában több mint 50 fő található egy adott területen. Jelen ITS készítése során a KSH által meghatározott szegregációs mutató 35%-os területi koncentrációját vizsgáljuk.

36. térkép: Hajdúnánás szegregátum áttekintő, 35%

Forrás: KSH, 2011

Bár a KSH által elvégzett számítások alapján Hajdúnánáson a szegregációs mutató 35%-os határértéke mellett nem található szegregátum, fontos kiemelni, hogy az alábbi, KSH által készített térképnek megfelelően, a szegregációs folyamatok a zölddel jelölt területeken jelen vannak a városban, bár az ott élők száma nem éri el az 50 főt. E veszélyeztetett területek a KSH kimutatás szerint a Nagykörúton kívüli és Hajdúnánás-Tedej városrészekben találhatóak. **A helyszíni bejárások és az Önkormányzattal folytatott egyeztetések során tisztázódott, hogy Hajdúnánáson csak a Tedej városrészben jelölt területek tekinthetők szegregációval veszélyeztetettnek,** mivel a többi területen egyrészt időközben megszűnt a szegregáció alapjául szolgáló környezet, másrészt a bejárás során nem merült fel olyan tényező, ami szegregációra utalna. A déli részen szereplő (legkisebb) zölddel jelölt terület egy idősek otthonát jelöl.

A fentiekből következően a KSH nem készített a szegregációval veszélyeztetett városrészekre külön szegregációs elemzést, mivel azt csak a szegregátumok esetében készíti el. Hajdúnánás-Tedej városrész elemzése megegyezik a városrészi elemzéssel, amit a 3.3.1. fejezet tartalmaz.

A fentiekben csak az a szegregációval veszélyeztetett terület került figyelembe vételre, ahol a problémák jelentősebb számú lakosságot érintenek és ténylegesen fennállnak. A szociális segélyezési mutatókon alapuló elemzés (mely önkormányzati és járási hivatali adatszolgáltatásra támaszkodik) ezen túlmenően feltárt egy olyan, szociális szempontból kedvezőtlenebb adottságú területet, ahol indokolt szociális város-rehabilitációs célú beavatkozások megvalósítása. Ilyen terület a Belváros városrészen belül a **Belváros-Lakótelep**, ahol az önkormányzat beavatkozási eszközeivel lehetőség van számottevő javulás elérésével kecsegtető beavatkozások megvalósítására (pl. vannak önkormányzati tulajdonú felújításra szoruló ingatlanok, közösségi terek, bérlakások, stb.). Az érintett **Belváros-lakótelep** az Ady Endre krt. páratlan oldal, Dorogi u. páros oldal 14-ig, Dorogi u. páratlan oldal 7-ig, Mártírok u., Kossuth u. és a Köztársaság tér által határolt terület. A területen 2014-ben 515 fő részesült valamilyen szociális ellátásban az Önkormányzattól és a Járási Hivaltól.

3.3.4 Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek

Egyéb szempontból beavatkozást igénylő területek közé a városban található önkormányzati és magántulajdonú **barna és zöldmezős területek** tartoznak, melyek közül a legjelentősebbek (bővebben lásd az 1.14. fejezetet):

- GE korábbi telephelye
- Böszörményi út – Kazinczy út – Vasútállomás (rakodó) közötti terület
- Balmazújvárosi út baloldali útfél és a vasút lezárt terület
- Tiszavasvári út (Mol kút és Fürj ér közötti terület)
- Görbeházi út
- Dorogi útfél (nem önkormányzati tulajdon)

A korábbi hulladéklerakó környezete **zöldmezős beruházásra** alkalmas terület.

A fentiek alapján a városban fejlesztésre kijelölhető **potenciális akcióterületek** az alábbiak:

Potenciális gazdaság-fejlesztési akcióterületek:

- a barna és zöldmezős területek,
- a Nagykörúton kívüli terület és
- Hajdúnánás-Tedej

Potenciális funkcióbővítő városfejlesztési akcióterületek:

- Két körút közötti terület
- Nagykörúton kívüli terület

Potenciális szociális városfejlesztési akcióterületek:

- Hajdúnánás-Tedej (szegregációval veszélyeztetett terület a KSH mutatók alapján)
- Belváros – Lakótelep (önkormányzati és járási hivatali segélyezési adatok alapján)

4 Mellékletek

72. táblázat: Civil szervezetek a városban (2014 évi adatok szerint)

Civil szervezet neve	Tevékenység	Feladat ellátási szerződés önkormányzattal igen/nem
A Hajdúnánási Napsugár Óvoda Egészséges Gyermekéért Alapítvány	A gyermekek egészséges testi fejlődése érdekében mozgásfejlesztés, speciális torna bevezetése. Egészséges étrend kialakítása, a gyermekek egészséges életvitelének formálása	Nem
A Hajdúnánási Pszichiátriai és Értelmi Fogyatékosok Otthona Lakóiért Alapítvány	egészségügyi-szociális alapítvány	Nem
A Nánási Diákok Baráti Köre Alapítvány	A tehetséges és példamutató magatartást tanúsító tanulók ösztönzése, segítése, a nyelvek iránt érdeklődő tehetséges tanulóknak nyelvtanulás, nyelvgyakorlás céljából szervezett külföldi útjainak támogatása, hátrányos helyzetű, tehetséges tanulók oktatásának segítése, önálló tanulói munkáért pályadíjak odaítélése, kiemelkedő sporttevékenység elismerése, a tanulói érdekeltség növelése, magasabb teljesítményekhez vezető ösztönző rendszer kialakítása, az iskolai oktatás feltételeinek javítása, a tanári képzés támogatása.	Nem
Alapítvány a Társadalmi Párbeszédért, Magyarország Jövőjéért	A társadalmi béke megőrzése, a társadalom különböző rétegei közötti párbeszéd mielőbbi megkezdése és folyamatos fenntartása.	Nem
Biztonságos Szakképzésért Alapítvány	Ipari szakmák képzési helyén biztosítani a tanulók gyakorlati oktatását. A szakmai gyakorlatok számára alkalmas oktatási helyet létesítése, felszerelések fejlesztése	Nem
Bocskai Horgász Egyesület sport	Sport	Nem
Bocskai István Alapítvány	A magas szintű munkát végző tanulók, tanulócsoporthoz jutalmazása, támogatása	Nem
Bűnmegelőzési Egyesület Biztonsági Szolgálat	bűncselekmény megelőzése, vagyonvédelem, a lakosság és a bűnüldöző szervek közötti bizalom erősítése.	Nem
Családokat Segítő Alapítvány	Hajdúnánáson élő hátrányos helyzetű gyermekek, fiatalok és családjaik életminőségének javítása, családok támogatása, szociális tevékenység folytatása, hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése, gyermek- és ifjúságvédelem, kulturális programok támogatása.	Nem
Csepűskert Egyesület	kulturális tevékenység	Nem
Csillagvirág Nevelési és Oktatási Alapítvány	Bölcsőde támogatása	Nem
Egy mosollyal több Alapítvány	Családsegítés, gyermek- és ifjúságvédelem, szociális tevékenység végzése, hátrányos helyzetű gyerekek életkörülményeinek javítása.	Nem
Eszterlánc Alapítvány	gyermek-ifjúsági	Nem
FLAMINGO KLC Kispályás Labdarúgó Klub Egyesület	A kispályás labdarúgás népszerűsítése	Nem
Flórián Technikai Tömegsport Klub	Sport	Nem
Fülemüle Alapítvány	gyermek-ifjúsági	Nem
Gábor József Kulturális Alapítvány	Gábor József emlékének ápolása, a látássérültek oktatásának és kulturális tevékenységének elősegítése	Nem
Galamb és Kisállattenyésztők	sport-hobbi	Nem

Civil szervezet neve	Tevékenység	Feladat ellátási szerződés önkormányzattal igen/nem
Egyesülete		
Gondtalan Gyerekek Alapítvány a hajdúnánási, hajdúdorogi és a környező települések óvodáiban	kulturális tevékenység	Nem
Gyermekekért Alapítvány	óvodás gyermekek nevelése, óvodai foglalkoztatás színvonalának emelése stb.	Nem
Hajdú Lövész Egyesület	Sport	Nem
Hajdúnánás – Robzol 2000 Kézilabda Sportegyesület	Sport	Nem
Hajdúnánás Dominó Diáksport Egyesület	Sport	Nem
Hajdúnánás Góliát Bútor Futball Klub	Sport	Nem
Hajdúnánás Góliát Bútor Futball Klub	sporttevékenység	Nem
Hajdúnánás Környéki Növénytermesztők Növénybiztosító Egyesülete		Nem
Hajdúnánás Megújulásáért Egyesület	szakmai, gazdasági érdekképviseleti tevékenység	Nem
Hajdúnánás Sportklub /Hajdúnánás Termál SC	Sport	Nem
Hajdúnánásért Európai Szemlélettel Egyesület	a város fejlesztése, kiemelten a város lakosságmegtartó képességének erősítése, valamint oktatásfejlesztés	Nem
Hajdúnánásért Tevékenykedők Független Egyesülete (HTFE)	Hajdúnánás település arculatának, az ott élő lakosság polgárosodásának elősegítése, a lokálpatrióták erejének koncentrációja	Nem
Hajdúnánási Búvár Club Sportegyesület	sport, hobbi	Nem
Hajdúnánási Dalra Fel Egyesület	a magyar és nemzetközi dalkultúra közvetítése	Nem
Hajdúnánási Gyermekek- és Közéletfejlesztési Nonprofit Kft.		Nem
Hajdúnánási Helyi Televízióért Alapítvány	Nevelés, oktatás, kulturális tevékenység, természetvédelem, állatvédelem, környezetvédelem. Gyermekek- és ifjúságvédelem, hátrányos helyzetű csoportok segítése, emberi és állampolgári jogok védelme.	Nem
Hajdúnánási Hódos Imre Utánpótlás és Diák Sportegyesület (Hódos Imre Sportegyesület)	A választott sportágakban az utánpótlás nevelésének támogatása, a diáksport fejlesztése.	Nem
Hajdúnánási Ipartestület		Nem
Hajdúnánási Küzdősport Egyesület	Sport	Nem
Hajdúnánási Küzdősport Egyesület	A karate és önvédelmi sportágak népszerűsítése. A tehetséges fiatal sportolók támogatása.	Nem
Hajdúnánási Lovas Klub	sporttevékenység	Nem
Hajdúnánási Nyugdíjasok Érdekvédelmi Egyesülete	érdekvédelem, hagyományörzés	Nem
Hajdúnánási Polgárőr	Településvédelem	Nem

Civil szervezet neve	Tevékenység	Feladat ellátási szerződés önkormányzattal igen/nem
Egyesület		
Hajdúnánási Síklub Egyesület	sport-hobbi	Nem
Hajdúnánási Spartacus Sportegyesület	A rendszeres sportolás, testedzés, felüdülés biztosítása a tagok és sportolni vágyók számára. A szakosztályban sportolók részére a minőségi sport lehetőségének biztosítása.	Nem
Hajdúnánási Sport Klub	sporttevékenység	Nem
Hajdúnánási Szellemi Műhely		Nem
Hajdúnánási Tenisz Sport Klub	Sport	Nem
Hajdúnánási Úszó Sportegyesület, Nánási Úszó Suli (NUSI)	sport, hobbi	Nem
Hajdúnánási Városi Modellező Klub	sport-hobbi	Nem
Hajdúnánáson Szépen Emberül Alapítvány	kulturális	Nem
Hajdúnánás-Robzol 2000 Kézilabda Sportegyesület	sport-hobbi	Nem
HajdúnánásTermészetbarát Vadásztársaság	vadgazdálkodás, vadászat, természetvédelem	Nem
Hajdúsági Gazdakör		Nem
Hajdúsági Vidék és Területfejlesztési Egyesület	Rendszeres sportolási és testedzési lehetőségek biztosítása, természetvédelem, vidék- és területfejlesztés, megújuló energiaforrások kutatása és fejlesztése. Állatvédelem.	Nem
Hajdúvárosok Hagyományörző, Érdekképviselői és Területfejlesztő Szövetsége	érdekképviselő, hagyományörzés	Nem
Hermann Ottó Horgászegyesület Tedej	sport-hobbi	Nem
Iskolánk Gyermekéiért Alapítvány	A gyerekek oktatási, nevelési tevékenységének támogatása, valamint a számítástechnika, a képző- és iparművészet oktatásának, a tehetséges gyermekek előmenetelének fokozottabb biztosítása.	Nem
Játszunk Kézilabdát Hajdúnánási Kézilabda Utánpótlásért Alapítvány	kézilabda sporton keresztül egészséges életmódra nevelés, versenyzési lehetőségek biztosítása, kézilabda sportegyesületek támogatása stb.	Nem
Kelet-Magyarországi Természet és Környezetvédelmi Alapítvány	A térség gyakorlati környezetvédelmi, természetvédelmi, területkezelői tevékenységének átfogása, kialakítása. Mezőgazdasági problémák felmérése, integrálása az európai normákhoz.	Nem
Klasszikus Harcművészek Egyesülete	sport-hobbi	Nem
Kossuth Tsz Vadásztársaság Hajdúnánás	kultúrált sport, vadászati és bér vadásztatási lehetőségek biztosítása	Nem
Közbiztonsági Alapítvány	A város közrendjéért és közbiztonságáért önzetlenül, lelkiismeretesen dolgozó, társainak példát mutató rendőrök erkölcsi és anyagi támogatása, a város azon polgárainak elismerése, akik társadalmi munkában a rendőrség munkáját segítik, emberi magatartásukkal hozzájárulnak a város közhangulatának és nyugalmanak javításához (pl: életmentés, bűncselekmények felfedezése, illetve megakadályozása útján).	Nem

Civil szervezet neve	Tevékenység	Feladat ellátási szerződés önkormányzattal igen/nem
Lakásotthonban Élő Gyermekekért Alapítvány	a lakásotthonok tárgyi feltételeinek javítása, a gyermekek életkörülményeinek, ellátásának javítása, taníttatása, ösztöndíjak adása, tehetséggondozás, jutalmazás, művelődésük elősegítése	Nem
Ligetszépe Természetbarát Egyesület	környezet-, természetvédelmi	Nem
Magyar Life Coach Közhazsnú Egyesület (MLC Egyesület)	Az életvezetési támogatás, azaz a life coaching módszertanának megismertetése, alkalmazása, gyakorlása, fejlesztése, terjesztése, népszerűsítése.	Nem
Maklár Alapítvány	Az oktatás anyagi, technikai feltételeinek javítása, műszaki technikai berendezések beszerzése. A nyelvtanulás lehetőségeinek bővítése, külföldi cserekapcsolatok kiépítésének segítése. (Tanulók kiutaztatásához történő hozzájárulás, külföldi tanulók vendéglátásához támogatás). Tanulmányi és egyéb más versenyek, vetélkedők szervezéséhez támogatás, nyertesek díjazása.	Nem
Malomkő Egyesület Összefogás Hajdúböszörmény, Hajdúdorog és Hajdúnánás fejlődéséért	településfejlesztési tevékenység	Nem
Máró József Emlékalapítvány	egészségügyi-szociális	Nem
Mi Érted Élünk Egyesület	Sérült gyermekeket nevelők támogatása	Nem
Mosolygós Gyermekekért Alapítvány	Nevelés, oktatás, képességfejlesztés, műszaki technikai berendezések beszerzése. Tanulmányi és egyéb más versenyek, vetélkedők szervezésének támogatása, nyertesek díjazása.	Nem
Motiváció és Mobilitás Alapítvány	A fogyatékos és hátrányos helyzetű gyerekek, fiatalok szellemi és fizikai tehetségének és képességének fejlesztése, általános és szakiskolai oktatása, valamint középiskolai képzése.	Nem
Nánási Diákok Baráti Köre Alapítvány	Tanulók támogatása	Nem
Nánási Focisuli Egyesület	Sport	Nem
Nánási Pro Cultura Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	Kulturális tevékenység, művelődési központ működtetése	Igen
Nánási Pusztai Vadásztársaság	sport-hobbi	Nem
Okkal-Más-Okkal Ifjúsági Egyesület	Az ifjúsági ház működtetése Felvilágosító és prevenciós tevékenység folytatása a gyermek- és ifjúsági korosztály körében (különös tekintettel: drog, alkohol, dohányzás, szexuális kultúra). Kezdeményezni, támogatni és megvalósítani képzési és foglalkoztatási programokat. Tudatos gondolkodásra és tevékenységre nevelés és környezet és a természet védelme érdekében.	Igen
Összefogás a Három Hajdúvárosért Közéleti Egyesület	Társadalmi együttműködés, kultúra	Nem
Piros Pipacs Tánc Egyesület	kulturális	Nem
Polgári Kör	kulturális tevékenység	Nem
Református Hitéletért Alapítvány	Iskola támogatása, kultúra	Nem
Segítségélők	Felnőtt korú értelmi fogyatékosok segítése, bentlakásos otthonban történő	Nem

Civil szervezet neve	Tevékenység	Feladat ellátási szerződés önkormányzattal igen/nem
Alapítványa	elhelyezéssel.	
SIS Honestus Református Iskoláért Alapítvány	oktatási-intézményi	Nem
Soós Gábor Alapítvány	Az alapító, a hajdúnánási Kőrösi Csoma Sándor Gimnázium és Szakközépiskola legtehetségesebb és a közösségnek példamutató magatartást tanúsító tanulóinak felkutatása, felkarolása és a felsőfokú oktatási intézménybe való felvételig történő eljuttatása, és az ilyen tanulók anyagi segítése. Az oktatásban kiváló eredményt elérő és humánus magatartást tanúsító pedagógusok anyagi és erkölcsi elismerése.	Nem
SZALMAKALAP CITERAEGYÜTTES EGYESÜLET	Citeraegyüttes létrehozása és a népzenei hagyományok ápolása	Nem
Széchenyi Vadásztársaság	sporttevékenység	Nem
Táplálékallergiában Szenvetőkért Alapítvány	Anyagi, szellemi és természetbeni támogatás nyújtása elsősorban táplálékallergiában szenvedők részére, továbbá ezek családjának és szervezeteiknek	Nem
Tedej Ifjúságáért Alapítvány	Tehetséggondozás, fiatalok támogatása	Nem
Tedej Lakosságának Egészségügyi Ellátásáért Alapítvány	egészségügyi-szociális	Nem
Tóni és a Sárga Rózsák Táncegyüttes	Kulturális tevékenység	Nem
TUNGSRAM SE	sport-hobbi	Nem
Városi Rádió Klub Sportegyesület	sport-hobbi	Nem
Ventifilt Alapítvány	A VENTIFILT Légtechnikai Berendezések Gyáránál a munkavállalók szociális, jóléti körülményeinek tartós biztosítása, a dolgozók pihenését szolgáló üdültetés megszervezése, szociális és egyéb segélyek folyamatos biztosítása a rászorulóknak részére, a munkavállalók tovább- és átképzési feltételeinek megteremtése, valamint a dolgozók lakáskörülményeinek javítása, lakáshoz jutás támogatása.	Nem
VENTIFILT Tömegsport Klub	sporttevékenység	Nem
Vidám Gyermekkort Alapítvány	Óvoda támogatása, kultúra	Nem
VIRÁGVARÁZS Alapítvány	A nevelés-oktatás tárgyi feltételeinek javítása, technikai eszközök bővítése, óvoda támogatása	Nem

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

73. táblázat: Jelentősebb gazdasági célú támogatások (2007-2013) Hajdúnánáson

Pályázó neve	Alintézkedés kódja	Projekt megnevezése	Megítélt támogatás	Tényleges befejezése
"UNIHOLZ" Ipari Termékeket Gyáró, Forgalmazó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 2.1.3.A-12/1	Uniholz Kft. képzési terve	7 537 368	2013.05.29
ALBERT ÉS TÁRSA Szolgáltató és Építőipari Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 2.3.4.A-13/1	Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása az ALBERT ÉS TÁRSA Kft-nél.	29 036 580	
ANTON TRADE Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Az Anton Trade Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság ingatlanvásárlásra vonatkozó kombinált mikrohitel programja	10 000 000	2013.03.20
ASSUR-B. 2001 Építőipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Ingatlanvásárlás és felújítás az ASSUR-B. 2001. Kft-nél.	10 000 000	2013.11.05
BATA TŰZÉP Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	A BATA TŰZÉP Kft telephelyének fejlesztése	10 000 000	2013.10.04
BOCZ-N Forgácsoló és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-12	Üzemcsarnok bővítés és forgácsolóiipari fejlesztés	54 274 428	2014.12.15
Főnix Defend Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Ingatlan beruházással a Főnix Defend Kft. tevékenységének kibővítése, működésének fellendítése és eredményességének növelése.	4 500 000	2013.06.13
Greenfield Park Rendezvényszervező és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 1.1.1-11/1	Hímzőgépek beszerzése megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása céljából	24 999 920	2013.03.16
Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 2.1.1/A-2f	Hajdúnánási fürdőkomplexum fejlesztés II. üteme	245 117 900	2012.01.20
Hajdúnánási Építő és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 2.1.1/A-I-12	Élővízi attrakció Hajdúnánáson a XXI. század tükrében	278 788 030	2015.06.30
HCIT-Development Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 2.3.6.B-12-1/10	HCIT-Development Kft. megalapítása és működésének megkezdése	6 000 000	2015.02.28
Huntrophy Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.3-12	huntrophy.com interaktív vadászati-közösségi portál	8 900 000	2014.02.28
IROL-EF Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 2.3.4.A-13/1	Pályakezdő fiatalok foglalkoztatása az IROL-EF Kft-nél.	16 498 429	
KÉZMŰ Fővárosi Kézműipari Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 1.1.1-11/1	Automata ipari varrógépek beszerzése megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatása érdekében, Hajdúnánás I. üzem	12 485 570	2013.03.12
MAGTÁR Termeltető Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-11	A szolnoki Magtár Kft. észak-alföldi szervíz szolgáltatásának korszerűsítése, bővítése; Szolnokon és Hajdúnánáson	35 401 133	2013.12.05

		(mezőgazdasági gépkereskedelem, alkatrészellátás és az eladott mezőgazdasági gépek szerviz szolgáltatása)		
MBO Befektető Kft. (jogelőd: Agrárgazdálkodási Termékelőállító és Szaktanácsadó Korlátolt Felelősségű Társaság)	AVOP 3.1	Natúrgyümölcsle előállító gépsor beállítása	8 867 842	
Medical Therapy Egészségügyi Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	Eszköz beszerzés és infrastrukturális fejlesztés a Medical Therapy Kft-nél	3 427 269	2014.02.04
MOVE Sport Facility Management Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 2.3.4.A-13/1	Középfokú szakképzettséggel rendelkező pályakezdők foglalkoztatása a MOVE Sport Facility Management Kft-nél.	11 319 699	2015.05.31
OLEX-97 Termékelőállító, Forgalmazó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	TÁMOP 6.1.2-11/1	Egészségre nevelő és szemléletformáló életmód programok az Olex-97 Kft-nél	9 447 916	2013.07.30
OLEX-97 Termékelőállító, Forgalmazó és Kereskedelmi Korlátolt Felelősségű Társaság	ÉAOP 1.1.1/D-11	Az Olex-97 Kft. telephelyfejlesztése: Csarnoképítés munkahelyteremtéssel	98 594 958	2015.03.31
Puerta Nánás Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-11/M	A PUERTA NÁNÁS KFT KOMBINÁLT MIKROHITEL PROGRAMJA	10 000 000	2013.12.20
SAVEsco Energiagazdálkodási Tanácsadó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-12/B	Komplex technológiafejlesztés SAVEsco Kft.-nél	79 000 000	2013.11.25
SER GROUP Mélyépítő, Ipari, Kereskedelmi és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 1.3.1-11/C	Innovációs eredmények hasznosítása a SER GROUP Kft-nél	14 834 010	2014.01.22
TECTONIC Ingatlanberuházó és Forgalmazó Korlátolt Felelősségű Társaság	GOP 2.1.1-12/B	Eszközbeszerzés a Tectonic Kft.-nél	22 600 000	2013.11.29

Forrás: palyazat.gov.hu

74. táblázat: A pénzbeli és természetben nyújtott ellátások fő adatai Hajdúnánáson

Megnevezés	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Rendszeres szociális segélyben részesítettek száma [db]	308	648	493	535	87	99	114	67	103	98
Időskorúak járadékában részesítettek száma [fő]	25	25	23	19	18	18	20	18	Járási Hiv. adata	Járási Hiv. adata
Rendszeres gyermekvédelmi támogatásban/kedvezményben részesítettek száma [fő]	1982	1400	1430	1453	1641	1742	1589	1490	1409	1139
Ápolási díj támogatást kérő személyek száma [db]	46	63	62	22	48	181	33	n.a.	Járási Hiv. adata	Járási Hiv. adata
Ápolási díjban részesítettek száma [fő]	45	112	148	161	166	163	171	Járási Hiv. adata	Járási Hiv. adata	Járási Hiv. adata
Tárgyévben lakásfenntartási támogatást kérő személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1528	1709	1532	1543	1774	1931	2182	1799	1620	1547
Lakásfenntartási támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	1463	1657	1283	1350	1510	1745	2034	1799	1603	1505
Átmeneti segélyezésben részesült személyek száma (pénzbeli és természetbeni) [fő]	656	665	677	564	698	637	490	64	606	490
Rendkívüli gyermekvédelmi támogatásban részesültek száma (pénzbeli és természetbeni) [db]	407	523	423	421	323	356	282	224	240	összeol- vadt önk. segéllyel
Gyermekétkeztetési térítés díj, beiskolázási kedvezményben részesült személyek száma [fő]	479	470	413	100	53	63	96	137	59	67
Közügyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma [fő]	1225	898	737	906	582	764	599	236	168	171

Forrás: Hajdúnánás önkormányzata

75. táblázat: Hajdúnánás önkormányzat részesedései vállalkozásokban és egyéb szervezetekben, 2014

Gazdálkodó szerv megnevezése, címe	2014. évi záró érték
Alföld Víz Zrt. 222/2013 (V.15)	140.000.- Ft
Hajdúsági Gabona Zrt. Debrecen, Széchenyi u. 13.	947.000.- Ft
Hajdú-Bihar Megyei Önkormányzat Vízmű Zrt. Debrecen, Hétvezér u. 21.	5.640.000.- Ft
Hajdúnánási Holding Zártkörűen Működő Részvénytársaság Hajdúnánás, Kossuth u. 22. (többségi tul.)	282.500.000.- Ft
Hajdúsági Szilárd Hulladéklerakó és Hasznosító Szolgáltató Kft. Hajdúböszörmény 180/2004. (IX.09.)	240.000.- Ft
Hajdúnánás és Térsége Legeltetési Szociális Szövetkezet	10.000.- Ft
Hajdúnánási Tartósító és Építő Szociális Szövetkezet (többségi tul.)	1.000.000.- Ft
Nánás - Therm Beruházó és Energetikai Szolgáltató Kft. 38/2013. (I. 31.) (többségi tul.)	6.700.000.- Ft
ÖSSZESEN	297.177.000.- Ft

Forrás: Önkormányzat

76. táblázat: Hajdúnánási vendéglátóipari egységek

Belváros
BLACK MAN CLUB
DOLLÁR söröző és ételbár
Éden kávé és teaház
Főzőkonyha és étterem
Jet-Li konyhája
KULTÚR-ART Kávézó
lángossütő-büfé
Látvány Büfé
Mozi ételbár és palacsintázó
Munkahelyi konyha
Rózsakert Kávézó
Sörbár
Két körút közötti terület
AMSTEL söröző
Autós büfé
Borsodi söröző
FALÁNKA GRILL ÉTELBAR
Főzőkonyha
Gyöngyszem Kisvendéglő és Szabadidőközpont
Hajdúnánási Lovas Központ és Ifjúsági szál
HOTEL MEDIÁN Étterem-Borozó-Fagyizó
iskolai büfé
Kulacs büfé, falatozó
LORD SÖRÖZŐ
MENEDZSER BISZTRÓ
RÁCDOMB söröző
Sarokház bisztró
Nagykörúton kívüli terület
"TÓ BÜFÉ"
Bányász étterem
Bocskai étterem és söröző
BOCSKAI KORONA GRILL TERASZ
Csülök ételbár
DIÓFA MOTEL-CSÁRDA
Éden fagyizó
Gondúzó italbolt
HALÁSZ Önkiszolgáló étterem
italbolt
Kisdiófa vendéglő
Kristály büfé, kölcsönző, pizzeria
Liget söröző
MARI-JÓ lángossütő
Mátyás söröző
Rózsakert büfé
STELLA ÉTTEREM
Szaki söröző
Tégláskert söröző
Termál büfé
Vásártéri söröző

37. térkép: Hajdúnánás: nitrát érzékeny területek (Tiszántúli Vízügyi Igazgatóság)

